

Ο

Η

Λ

Ι

Ο

Σ

Εβδομαδιαία

Εγκυκλοπαιδική

Επιδείκνυται

ΑΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑΙ
ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Ο σοφός διευθυντής του "Αστεροσκοπείου του Μπούρτζ, αββάς Μορού, εις τὸ τελευταίον βιβλίον του : «Η μυστηριώδης ἐπιστήμη τῶν Φαράων» προβαίνει εἰς ἀγνώστους μέχρι σήμερον ἀποκαλύψεις σχετικές με τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις τῶν ἀρχαίων καὶ δίδει μίαν ἰδέαν τῶν μεθόδων τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο πρὸ 6.000 ἐτῶν. Ἐξ ὧν τῶν ἐπιστημῶν ἡ ἀστρονομία εἶνε ἡ ἀρχαιότερον γνωστή. Τοῦτο ἐγένετο ἐκ τῆς ἀπλῆς παρατηρήσεως τοῦ οὐρανοῦ, τῶν ἀστέρων καὶ τῆς κινήσεως τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων. Ὅλοι οἱ λαοὶ παρατήρησαν τὰ οὐράνια αὐτὰ φαινόμενα, ἀλλὰ πρῶτοι οἱ Αἰγύπτιοι, πρὸ 3.000 ἐτῶν π. Χ. ἡσυχολήθησαν περισσότερο καὶ ἐτέλειοποίησαν τὴν ἀστρονομίαν. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ λεπτομερῶν παρατηρήσεων τῆς πυραμίδος τοῦ Χέσπος, κατεδείχθη, ὅτι ὁ μεσημβρινὸς ὁ ὁποῖος διέρχεται διὰ τῆς κορυφῆς τῆς χωρίζει τὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου εἰς δύο ἀκριβῶς ἴσα μέρη καθὼς ἐπίσης χωρίζει καὶ τὰς δύο τοῦ Νεῖλου κατακλυζομένας νάσας εἰς ἀνατολὴν καὶ δυτικὰς. Ὁ ὄγκος τῆς πυραμίδος πολλαπλασιάζομενος μετὰ τὴν μέσιν πυκνότητα τῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι τὴν ἀποτελοῦν δίδουν τοὺς τρεῖς πρώτους ἀριθμοὺς τῆς μέσης πυκνότητος τῆς γῆς. Πολλαπλασιάζοντες τὸ ὅσον τῆς ἐπὶ ἑν δεσκατομυρίων φορὰς εὑρίσκειται αἰθιμὴς ὁ ὁποῖος ἐλάττωσεν διαφέρει τῆς μεταξὺ Ἡλίου καὶ Γῆς ἀποστάσεως, δηλαδὴ ἡ ἀπόστασις αὐτῇ εὐρέθη ἴση πρὸς 148.208.000 χιλιόμετρα ἀντὶ τῆς πραγματικῆς 149.400.000 χιλιόμετρα.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἀστρονόμοι ἐγνώριζον νὰ ὑπολογίζον ἐπακριβῶς τὴν φαινομενικὴν διάμετρον τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, νὰ προλέγουν τὰς ἐκλήψεις καὶ ἄλλα οὐράνια φαινόμενα. Ἐκτὸς τούτων ἀνεκάλυψαν καὶ τοὺς δακτυλίους τοῦ Κρόνου. Ἐξ ὧν τούτων ὑποτίθεται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς καθὼς καὶ οἱ Χαλδαῖοι ἀστρονόμοι μετεχειρίζοντο εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς παρέμειναν ἀγνώστα.

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΩΝ ΠΛΑΝΗΤΩΝ
ΔΙΑΦΕΡΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσεγγίσεως τοῦ "Αρεως πρὸς τὴν Γῆν, τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον ἐστράφη πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ ἀν κατοικούναι καὶ οἱ ἄλλοι κόσμοι τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Καὶ δὲν εἶνε μὲν δυνατόν νὰ ἀπαντήσῃ τις σήμερον εἰς τὸ ἐρώτημα ἀν πράγματι ὑπάρχουν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν ὄντα ἀνάλογα μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πάντως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ποῖαι κλιματολογικαὶ συνθήκαι ἐπικρατοῦν ἐπὶ ἐκάστου πλανήτου. Γενικῶς οἱ κόσμοι τοῦ πλανητικοῦ συστήματος διακρίνονται ἀπὸ ἀπόψεως κλιματολογικῆς καταστάσεως εἰς τρεῖς ομάδας, τοὺς πολὺ θερμοὺς (τοιοῦτος εἶνε μόνον ὁ Ἑρμῆς), τοὺς μετρίως θερμοὺς (Ἀφροδίτη, Γῆ, Ἄρης) καὶ τοὺς κατεψυγμένους (Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανός, Ποσειδών, Πλούτων). Ἡ θερμικὴ κατάστασις καθὲ πλανήτου ἐξαρτᾶται φυσικὰ ἐκ τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἀπὸ τὸν ἥλιον. Οὕτω οἱ ἐγγύτεροι εἶνε θερμότεροι καὶ οἱ ἀπώτεροι ψυχροί. Διὰ τὴν φανήν πόσον τεραστία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀποστάσεων, ἀρκεῖ νὰ λεγθῇ ὅτι ἀν ὑποθέσωμεν τὸν ἐννύτερον πλανήτην (τὸν Ἑρμῆν ἀπέχοντα ἀπὸ τὸν ἥλιον 40 μέτρα, οἱ ἄλλοι δὲ ταξινομοῦνται ὡς ἑξῆς : Ἀφροδίτη 70 μέτρα, Γῆ 100, Ἄρης 150, Ζεὺς 500, Κρόνος 1000, Οὐρανός 2000, Ποσειδών 2500 μέτρα.

Εἰδικώτερον οἱ καθ' ἕκαστον πλανῆται παρουσιάζουν τὰ κατωτέρω στοιχεῖα:

Ὁ Ἑρμῆς ἀπέχει ἀπὸ τὸν ἥλιον 58 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα, στρέφεται περὶ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ παρουσιάζει πάντοτε εἰς αὐτὸ τὴν ἰδίαν ὄψιν οὕτω, ἐνῶ ἀπὸ τὴν πλει-

ρὰν αὐτὴν ἡ θερμοκρασία ὑπερβαίνει τοὺς 200 βαθμούς, ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν ψυχρὰν εἶνε κατωτέρω τῶν 200 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν.

Ἡ Ἀφροδίτη εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον τῆς μεταξὺ Ἑρμοῦ καὶ Γῆς ἀποστάσεως. Ἀπὸ ἀπόψεως διαστύσεων καὶ μάζης ὁμοιάζει πρὸς τὴν Γῆν, ἀλλ' εἶνε διπλάσιος θερμοτέρα, με ἀνωτάτην μέσιν θερμοκρασίαν 85 βαθμῶν.

Καλύπτεται ὅμως ἀπὸ πυκνὸν στρώμα νεφῶν τὰ ὁποῖα τὴν προστατεύουν ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνων. Ἡ Ἀφροδίτη ἔχει καὶ ἀτμοσφαῖραν ὅπως καὶ ἡ Γῆ, αἱ εὐκρατοὶ δὲ καὶ πολιτικαὶ περιοχαὶ τῆς θά εἶνε κατοικήσιμοι ἀπὸ ὄντα ὅπως οἱ ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸν καθηγητὴν Κουντέρκ, ἡ Ἀφροδίτη εἶνε ὁ μόνος πλανῆτης ὅπου δύνανται νὰ ζῇσιν ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Ἄρης εἶνε ἀπομακρυσμένος ἀπὸ τὸν ἥλιον ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Γῆν. Τὴν μεσημβρίαν ἡ θερμοκρασία τοῦ θά εἶνε 10 βαθμῶν τὸ μεσονύκτιον ὅμως θά πρέπει νὰ κατέροχεται κάτω πρὸς 70 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Ὅπωςδήποτε καὶ ὁ Ἄρης δὲν εἶνε ἀπιθανόν νὰ κατοικήται, τὴν πιθανότητα δὲ αὐτὴν δέχονται πλείστοι ἀστρονόμοι.

Ὁ Ζεὺς 1340 φορὰς μεγαλύτερος τῆς Γῆς καὶ μέγιστος τῶν πλανητῶν, εἶνε ἐν τούτοις πολὺ ἀραιότερος τοῦ πλανήτου μας εἰς θαυδὸν ὥστε ἀπὸ ἀπόψεως βάθους δὲν εἶνε παρὰ μόνον 310 φορὰς βαρύτερος τῆς Γῆς. Πιστεύεται ὅτι ὁ πλανῆτης αὐτὸς εὐρίσκειται εἰς ἀραιὴν κατάστασιν. Ἐξαιρουμένη δὲ ἀκόμη νὰ εἶνε διάτρητος. Ὁ Ζεὺς θὰ καταστῇ κάποτε κατοικήσιμος ὅταν ὅπως θά ἔχη στερεοποιηθῇ ὁ ἥλιος θά ἔ-

ΜΕΡΙΚΟΙ
ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

Ἡ στατιστικὴ δὲν εἶνε μόνον χρήσιμος εἰς καθὲ ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς ἐπιστήμη, ἀλλὰ πραεῖται συχνὰ καὶ εἰς διασκεδαστικὰς μελέτας. Τελευταίως εἰς Ἀμερικανὸς στατιστικὸν εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ποσότητα ὕδατος καὶ γὰρ ἀνθρακὸς χρειάζεται μίαν ἀτμομηχανὴν διὰ νὰ μετακινήσῃ τὴν Γῆν κατὰ 30 μόνον ἑκατοστά. Δεδομένου ὅτι ἡ μάζα τῆς Γῆς ἐκφράζεται εἰς τόννους δι' ἑνὸς 6 ἀκολουθοῦμένου ἀπὸ 21 μηδενικά, ὁ Ἀμερικανὸς μηχανικὸς ὑπελόγησεν ὅτι θά χρειασθοῦν 70 δεσκατομμύρια ἑπὶ εἰς μίαν ἀτμομηχανὴν δυνάμεις 10.000 ἵππων διὰ νὰ μετακινήσῃ κατὰ 30 ἑκατοστά μετὰ τὴν ὑδρόγειον. Ὁ ἀτμολέβης τῆς μηχανῆς αὐτῆς θά ἐχρειάζετο ποσότητα ὕδατος ἡ ὁποία θά ἠδύνατο νὰ καλύψῃ ὁλόκληρον τὴν Γῆν δι' ὑδατίνου στρώματος πάχους 90 μέτρων. Διὰ νὰ ἀτμοποιηθῇ τὸ ὕδωρ αὐτὸ θά ἐχρειάζοντο 4 τρισεκατομμύρια τόννων γαιάνθρακος.

Ἄν σκεφθῇ κανεὶς ὅτι ἡ τεραστία αὐτὴ ποσότης ἐνεργείας εἶνε ὑπὸ τὴν ποσότητα τῆς ἐνεργείας τὴν ὅποیان διαπνέει ἡ Γῆ διὰ τὴν περιστροφήν τῆς καὶ διὰ τὴν διαγραφὴν τῆς τροχῆς τῆς περὶ τὸν ἥλιον. Ἄν δὲ προσθέσωμεν ὅτι καὶ ἡ Γῆ ἀκόμη εἶνε ἕνα ἐλάττωστον καὶ ἀνεβδὸν ὑπὸ τὴν ἰσχυρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν μέσων τὰ ὁποῖα διαθέτει οὗτος.

Χη χάσει μέγα μέρος τῆς θερμοκρασίας τοῦ δυνάμειος καὶ συνεπῶς ἡ ζωὴ δὲν ἔχει περιθώριον νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρόν ἐπὶ τοῦ πλανήτου αὐτοῦ.

Ὁ Κρόνος εἶνε περισσότερο διάτρητος τοῦ Διὸς. Ὅταν θά ἀστεροποιηθῇ δὲν θά δύνανται νὰ ἀποκτήσῃ θερμοότητα ἐπαρκὴ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς διότι ἡ θερμοκρασία τοῦ θά εἶνε 176 βαθμῶν κάτω τοῦ μηδενός. Συνεπῶς ἀποκλείεται νὰ κατοικήθῃ ἔστω καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Ὁ Οὐρανὸς τέλος, ὁ Ποσειδὼν καὶ ὁ Πλούτων εἶνε τόσο ἀπομακρυσμένοι, ὥστε καὶ ἀν ἀκόμη ἔχουν στερεὸν φλοιόν, θὰ δέχονται θερμοότητα κατωτέρω τῶν 200 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Συνεπῶς καὶ οἱ τρεῖς δὲν εἶνε κατοικήσιμοι.

Περιεχόμενα

Εἰς τὸ τεῦχος αὐτὸ μᾶς γράφουν οἱ κ.κ. ΣΠ. ΓΑΛΑΝΟΣ, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: Ἡ διατροφή τοῦ Ἀνθρώπου.

Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ, φυσιοδίφης: Οἱ σκορπιοὶ τῆς Ἑλλάδος.

Κ. Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ὑφηγητῆς τῆς Ψυχιατρικῆς καὶ ὑποδιευθυντῆς τοῦ Ψυχιατρικοῦ Ἀθηνῶν: Ἡ ψυχικὴ κατάσταση τῶν αὐτοκτονούντων.

Β. ΚΑΝΤΑΡΕΣ, δικηγόρος: Τὸ δίκαιον τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν.

Γ. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ, διευθυντῆς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν: Μετουσιώσεις ἐορτῶν.

ΖΥΛ ΡΟΜΠΕΡ: Ἡ ἐβδομηκονταπενταετηρίς τοῦ Ἐρμῆ τοῦ Σταυροῦ.

Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ, διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης: Π. Ρεμπράντ. — Κλεοπάτρα.

Δ. Χ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, διδάκτωρ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν: Ἀρχιμήδης.

Ι. Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας: Φραγ. Ντραίνα.

Κ. ΜΑΡΙΝΗΣ, καθηγητῆς: Ἡ λατικὴ καιρομαντεία.

Α. ΑΓΑΛΛΙΩΤΗΣ, γεωπόνος: Αἱ ἀσθένειαι τῶν φυτῶν.

Ε. ΦΩΤΙΑΔΗΣ: Νέα βιβλία.

Ν. Ι. ΧΩΤΖΗΣ: Καταδυνική.

ΙΩΑΝΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ Ἡπειρος τοῦ Ἡλίου.

ΟΥΓΚΟ ΝΤ' ΑΤΖΕΛΙΟ: Ταξίδι μέσα εἰς ἡφαίστεια.

ΤΖ. ΓΚΡΑΙΥ: Ἡ διαπλανητικὴ συγκοινωνία.

ΕΙΔΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Περὶ τῆς Μονεμβασίας.

Κυνήγια κροκοδείλων πλησίον μεγαλοπόλεως.

Πῶς ρυθμίζει ὁ κόσμος τὰ ὥρολόγιά του. Στατιστικαὶ πληροφορίες.

Περὶ ἐπιληψίας.

Εἰς τὰς σελ. 442—443 δημοσιεύεται ἔργονος πολιτικῆς διαίρεσεως.

Εἰς τὸ τεῦχος αὐτὸ δημοσιεύονται ἐπίσης γενικά ἄρθρα περὶ Ἀρχαιολογίας, Παλαιοντολογίας, Ἐθνολογίας, Ἱστορίας, Μυθολογίας, Κοινωνιολογίας, Χημείας, Φυτολογίας, Φυσικῆς, Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, Γεωλογίας, Γεωγραφίας, Βιολογίας, Μικροβιολογίας, Ἀνθρωπολογίας κ.λ.π.

Ὁ Οὐρανὸς τέλος, ὁ Ποσειδὼν καὶ ὁ Πλούτων εἶνε τόσο ἀπομακρυσμένοι, ὥστε καὶ ἀν ἀκόμη ἔχουν στερεὸν φλοιόν, θὰ δέχονται θερμοότητα κατωτέρω τῶν 200 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Συνεπῶς καὶ οἱ τρεῖς δὲν εἶνε κατοικήσιμοι.

Ο ΗΛΙΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Διευθυντής: Ι. Δ. ΠΑΣΣΑΣ ■ Διευθυντής συντάξεως: ΣΤ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

ΤΟΥ Κ. Α. ΑΜΠΑΝΣΟΥΡ

Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, ἡ ὁποία ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ πεδίου ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, ἐκδηλοῦται ἐπίσης ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ πεδίου ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ λεγομένου ἀνταγωνισμοῦ τῶν πρώτων ὑλῶν. Ἀλλωστε καὶ οἱ δύο ἀνταγωνισμοὶ εἶνε ἀλληλένδετοι ἀφοῦ αἱ πολεμικαὶ βιομηχανίαι χρησιμοποιοῦν πλὴν τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ γαιάνθρακος ποὺ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν των καὶ ἑὺλον βάμβακα, πετρέλαιον, καουτσούκ καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ μέταλλα σπάνια καὶ μὴ δηλαδὴ χαλκόν, μαγγάνιον, τουγκάτιον, βανάδιον κλπ. Ἀφ' ἑτέρου ὅλα σχεδὸν τὰ κράτη — καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ πρόβλημα ἀνάγκης — πρὸς τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου — προσπαθοῦν νὰ ἀγοράζουν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ὀλίγα πράγματα καὶ νὰ πωλῶν πολλὰ.

Διὰ τὰ ὀργανώσουν τὰς βιομηχανίας των εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἀνταποκρίνυνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως συγχρόνως δὲ νὰ ἔχουν ἱσχυρὸν ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, τοὺς χρειάζονται πρῶται ὕλαι. Κατὰ συνέπειαν ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει τὸ παγκόσμιον πρόβλημα δὲν εἶνε παρὰ πρόβλημα πρώτων ὑλῶν.

Ἐν ὀλίγοις πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ Ἀμερική καὶ ἡ Εὐρώπη εἶνε αἱ πρῶται ἡπειροὶ τῆς Γῆς εἰς τὴν παραγωγὴν πρώτων ὑλῶν, μετ' αὐτάς δὲ ἀκολουθοῦν κατὰ σειράν ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Ωκεανία. Ἀς ἴδωμεν ὅμως εἰδικώτερον πῶς ἔχει ἡ παγκόσμιος κατανομή τῶν πρώτων ὑλῶν. Γενικῶς αἱ πρῶται ὕλαι διακρίνονται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὰς γεωργικὰς καὶ τὰς μεταλλευτικάς. Αἱ πρῶται δύνανται ὑπὸ ὀρισμένης συνθήκας νὰ ἐγκλιματισθοῦν εἰς πλείους χώρας καὶ συνεπῶς ὁ χάρτης τῆς γεωγραφικῆς διανομῆς των δύναται νὰ μεταβληθῇ ὡς πρὸς αὐτάς. Τὰ προῖοντα ὅμως τοῦ ὑπεδάφους ὑπάρχουν μόνον ἐκεῖ ὅπου τὰ ἔθεσεν ἡ φύσις. Συνεπῶς διὰ νὰ δυνηθῇ μίαν χώραν στερομένην πρώτων ὑλῶν εἶνε ὑποχρεωμένη ἢ νὰ δεσποσῇ διὰ τῆς βίας τῶν προνομίων ἢ νὰ ἐξοφλῇ τὴν κατάστασιν διὰ τῆς παραγωγῆς τεχνητῶν ἀπομιμήσεων τῆς πρώτης ὕλης τῆς ὁποίας στερεῖται (τεχνικὸν καουτσούκ κλπ.), ὅταν φυσικὰ εἶνε τοῦτο δυνατόν.

Αἱ κυριώτεροι γεωργικῆς προελεύσεως πρῶται ὕλαι, πλὴν τῶν εἰδῶν διατροφῆς εἶνε αἱ ὀφθαλμογονικαί, αἱ ἐλαιοφόροι καὶ τὸ καουτσούκ. Μέχρι τοῦ μεσαίωνα ἐκ τῶν ὀφθαλμογονικῶν πρώτων ὑλῶν δὲν ἦσαν γνωσταὶ παρὰ μόνον τὸ ἔριον καὶ τὸ λινόν, τὰ ὁποῖα διατηροῦν

καὶ σήμερον τὴν ἀξίαν των. Ἐρίου ἡ Εὐρώπη παράγει ἐλαχίστην σχετικῶς ποσότητα, αἱ μεγάλα δὲ βιομηχανικὰ χωρὰ τὰ προμηθεύονται ἐκ τῶν ἄλλων ἡπειρῶν. Αἱ μεγαλύτεραι ποσότητες ἔριου παράγονται εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον (Αὐστραλία, Νέα Ζηλανδία, Νότιος Ἀφρική, Ἀργεντινὴ) τὰ τρία τέταρτα δὲ τῆς παραγωγῆς του προέρχονται ἀπὸ βρετανικὰς κτήσεις. Ἡ σπουδαιότερα ὅμως ὀφθαλμογονικὴ πρώτη ὕλη εἶνε ὁ βάμβαξ, ὁ ὁποῖος εὐδοκίμεῖ μόνον εἰς θερμὰ καὶ ὑγρὰ κλίματα. Αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι ἀποδίδουν τὰ 40% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς βάμβακος, αἱ Βρετανικαὶ Ἰνδία τὰ 15%, ἀκολουθοῦν δὲ κατὰ σειράν ἡ Κίνα, ἡ Ρωσία, ἡ Βραζιλία, ἡ Ἀργεντινὴ καὶ ἡ Αἴγυπτος.

Ἐκ τῶν ἐλαιοφόρων πρώτων ὑλῶν τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν ἡ ἀραχίς (ἀραποφύστικο) καὶ ὁ κοκκοφοῖνις. Εἰς τὴν πρώτην ἡ σειρά παραγωγῆς εἶνε: Ἰνδία, Κίνα, Γαλλικαὶ κτήσεις, Ἡν. Πολιτεῖαι, Νιγηρία. Εἰς τὸ κοκκοφοινικέλαιον προηγείται ἡ Νιγηρία καὶ ἀκολουθοῦν αἱ Ὀλλανδικαὶ Ἰνδία, τὸ Βελγικὸν Κόγγον καὶ αἱ Γαλλικαὶ κτήσεις.

Τέλος, μεταξὺ ὧν τῶν φυτικῶν πρώτων ὑλῶν τὴν πρώτην θέσιν ἀπὲ οἰκονομικῆς ἀπόψεως κατέχει τὸ καουτσούκ. Αἱ πρῶται παραγωγαὶ χωρὰ τοῦ προϋόντος εἶνε: Ἀγγλία (Μαλαισία), Ὀλλανδία (Γιάβα, Σουμάτρα), Γαλλία.

Εἰς τὸν γαιάνθρακα σπουδαιωτάτην μεταλλευτικὴν πρώτην ὕλην αἱ πλουσιώτεροι χωρὰ τοῦ κόσμου εἶνε ἡ Β. Ἀμερική καὶ ἡ Εὐρώπη.

Ἡ σειρά τῶν κρατῶν εἶνε: Ἡν. Πολιτεῖαι (441 ἑκατ. τόννοι), Ἀγγλία (232 ἑκατ.), Γερμανία (158 ἑκατ.), Ρωσία (123 ἑκατ.), Γαλλία (45 ἑκατ.). Εἰς τὸ πετρέλαιον ἐπὶ κεφαλῆς εἶνε καὶ πάλιν αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι (60% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), ἀκολουθοῦν δὲ ἡ Ρωσία, ἡ Βενεζουέλα, ἡ Ρουμανία, τὸ Ἰράν, οἱ Ὀλλανδικαὶ Ἰνδία καὶ τὸ Μεξικόν.

Ὁ σίδηρος παρουσιάζει ἀναλογίας ὁμοίας μετὰ τὸν γαιάνθρακα.

Εἰς τὰ ἄλλα μεταλλεύματα ἡ σειρά εἶνε ὡς κατωτέρω:

Χαλκός: Ἡν. Πολιτεῖαι, Χιλή, Καναδός, Ρωσία, Κόγγον, Γερμανία, Νοτιοσλαβία, Ἰσπανία.

Μόλυβδος: Ἡνωμ. Πολιτεῖαι, Νοτιοαμερική.

Ψευδάργυρος (τσιγκός): Ἡν. Πολιτεῖαι, Μεξικόν.

Κασσίτερος: Ἀγγλικὴ Μαλαισία, Ὀλλανδικαὶ Ἰνδία.

LEON ABENSOUR

ΑΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΙ ΛΟΓΩ ΨΥΧΟΠΑΘΕΙΑΣ Ο ΠΑΡΑΓΩΝ ΤΗΣ „ΜΙΜΗΣΕΩΣ”

Υπό Κ. Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ύφηγητοῦ τῆς ψυχιατρικῆς καὶ νευρολογίας, ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Δημο-
σίου ψυχιατρείου Ἀθηνῶν

Β'.

Τὴν τρίτην κατηγορίαν συγκροτοῦσιν οἱ λόγοι ψυχοπαθείας αὐτοκτονούντες.

Ἐκ τῶν διαφόρων ψυχώσεων, ἡ μεγα-
χολία ἀποδίδει τὸ πλεῖστον τῶν αὐτοκτο-
νιῶν. Κατ' αὐτὴν ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε
ἔντονος τάσις πρὸς αὐτοκτονίαν, οἱ δὲ με-
λαγχολικοὶ ἐνεργοῦσιν ἐσκεμμένως καὶ
συμφώνως πρὸς προσχεδιασμένον πρό-
γραμμα. Ἐνίοτε ἡ ἐπιμονὴ πρὸς τὴν αὐ-
τοκτονίαν εἶνε τόσο ἔντονος, ὥστε ἐπανα-
λαμβάνεται αὐτὴ πλειστάκις καὶ ἐν τέλει
ἐπιτυγχάνεται.

Ὅπου εἰς τὰς λοιπὰς ψυχώσεις ὑπάρχει
μελαγχολικὸς παράγων, ἡ τάσις πρὸς τὴν
αὐτοκτονίαν εἶνε ὡσαύτως ἐκδηλός. Ἡ εἰς
τοὺς ἐξ ιδιοσυστάσιος μελαγχολικοὺς ὑ-
πάρχουσα διάθεσις πρὸς αὐτοκτονίαν
πραγματοποιεῖται εἰς στιγμὰς ἐπιτάσεως
τῆς μελαγχολίας.

Ἐν τῇ σχιζοφρενίᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος πα-
ραληττικῶν ἰδεῶν καὶ ψευδαισθήσεων, τε-
λοῦνται αὐτοκτονίαι.

Εἰς τὰς ὀξείας ψυχώσεις, ἐφ' ὅσον ὑ-
πάρχουσι ψευδαισθήσεις ἐκφοβιστικοῦ πε-
ριεχομένου καὶ ἀγωνιώδη συναισθήματα,
συμβαίνουν ἐπίσης αὐτοκτονίαι.

Εἰς τὰς παρανοϊκὰς παθήσεις, ὅταν ἡ
παρληττικὴ ἰδέα καταδιώξῃ εἶνε ἰ-
σχυρὰ καὶ συνοδεύεται ὑπὸ ἀγχους, ὁ
πάσχων εὐχερῶς παρασύρεται εἰς τὴν αὐ-
τοκτονίαν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν διώξεων.

Τὰ ἐμπύρετα παραληττήματα ἐγκρύπτου-
σι τὸν κίνδυνον τῆς αὐτοκτονίας.

Ἐλάχιστον ποσοστὸν αὐτοκτονιῶν πα-
ρέχει ἡ ψυχονεύρωσις.

Χρόνια σωματικὰ παθήσεις, συνοδεύο-
μεναι ὑπὸ ἀγχους, συντελοῦσιν εἰς τὴν δη-
μιουργίαν ἰδεῶν αὐτοκτονίας καὶ ἐξωθού-
σι συχνάκις μέχρι ταύτης.

★

Αἱ λόγοι ψυχοπαθείας αὐτοκτονίαι εἶνε
οὐκ ὀλίγαι. Ἐν τούτοις τὸ μεγαλύτερον
ποσοστὸν τῶν αὐτοκτονιῶν συγκροτεῖται
ἐκ τῶν ἀνωμάλων ψυχ. κ. ἰδιοσυγκρασί-
ας ἀνθρώπων, τούτοις τῶν εὐαίσθητων,
τῶν μελαγχολικῶν, τῶν λεπτοφύων, τῶν
ἀνευ ψυχικῆς ζωτικότητος καὶ ἀντοχῆς ἀ-
τόμων. Πάντες οὗτοι, μὴ δυνάμενοι ν' ἀν-
ταπεξέλθωσιν εἰς τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς,
κατατρίβονται εὐχερῶς καὶ ἐν τέλει ἀπο-
γοητεύονται καταφεύγουσιν εἰς τὴν αὐ-
τοκτονίαν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς ἀλλαχοῦ ἐλέ-
χθη, ὑπὸ ὀρισμένας συνθήκας εἶνε δυνα-
τὸν ἄτομον τελειῶς ὁμαλὸν νὰ διαπράξῃ
αὐτοκτονίαν, ἀφοῦ προηγουμένως σκεφθῇ
καὶ ἀποφασίσῃ ταύτην ἐν πάσῃ συμ-
πύρρῳ καὶ προῦποθέσει γενέσεως τῆς αὐτοκτονί-
ας ἀφορῶσι τόσο εἰς τὴν ὁμαλὴν ψυχικὴν
ζωὴν, ὅσον καὶ τὴν νοσηρὰν. Ἐπομένως ἡ
αὐτοκτονία καθ' ἑαυτὴν ὡς μόνον συμ-
πτῶμα δὲν ὑπολοίπει πάντοτε νοσηρὰν ψυ-
χικὴν κατάστασιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ἡ ποι-
κιομορφία τῶν αἰτίων τῆς αὐτοκτονίας.

Συνεπῶς δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν ὅ-
πασαι αἱ περιπτώσεις εἰς γενικὸν τινα κα-
νὼνα, ἀλλὰ δεόν ἐκάστη νὰ χαρακτηρίζη-
ται καὶ κρίνηται κατ' ἴδιον τρόπον, ἀναλό-
γως τῆς ὁμαλότητος ἢ μὴ τοῦ αὐτοκτο-
νούντος.

★

Ἐκ τῶν γενικωτέρως σημασίας παρα-
γόντων τῆς αὐτοκτονίας ἀξία λόγου εἶνε
ἡ μίμησις. Ἡ αὐτοκτονία τῶν ἄλλων πα-
ρακινεῖ πρὸς μίμησιν. Τὸ ἄτομον τὸ ὁποῖ-
ον ἔτυχε νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτοκτονίας τι-
νός, διαπράττει ταύτην, ὅταν εὐρεθῇ εἰς
τὴν δέουσαν ψυχολογικὴν κατάστασιν. Πλῆ-
θυσίως ἡ μίμησις εἶνε αἰτία εὐρυτάτης
διαδόσεως αὐτοκτονιῶν μέχρι θαύμου ἐ-
πιδημίας.

Μετά τὴν ἐκδοσιν τοῦ Βερθέρου τοῦ
Γκαίττε, πλείστοι νέοι ἠυτοκτόνησαν, μι-
μούμενοι τὸν αὐτοκτονήσαντα ἥρωα Βέρ-
θερον.

Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὴν Μί-
λητον, κατ' ἐποχὴν τινα πλείστοι νεάνιδες
ἠυτοκτόνουν ἀλληλοδιαδόχως, ἕως ὅπου
ἐλήφθη μέτρον, ὅπως αἱ αὐτοκτονούσαι
ἐκτιθένται γυμναί εἰς τὴν ἀγορὰν. Μετὰ
τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τούτου ἀνεκό-
πη τὸ κακόν.

Ἴνα τὸ παράδειγμα τῆς αὐτοκτονίας
ἀποτέλῃ ἀφετηρίαν μιμήσεως, προῦπο-
τίθεται, ὅτι τὰ ἐν λόγῳ ἄτομα ἢ παρ-
οῦσιν ἀνῶμαλον ψυχρὸν ἢ ἄλλοις ἢ λό-
γῳ ἐξωτερικῶν αἰτίων ἀπέκτησαν πρό-
σφορον ψυχικὴν διάθεσιν πρὸς αὐτοκτονίαν.
Ὑπὸ τοιούτους ὁρους τὸ παράδειγμα καὶ
δὲ τὸ πρόσφατον ἀποτελεῖ ἀξιόλογον ἐξω-
τερικὸν κίνητρον.

Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει, ὅτι ἡ αὐτο-
κτονία ἀναφαίνεται ἐνίοτε εἰς ἀλληλοδια-
δοχὸς γενεάς τῆς αὐτῆς οἰκογενείας οἰ-
νεῖ ὡς κληρονομουμένη ἰδιότης. Ἐν τῇ
ἱατροδικαστικῇ τοῦ Βάφα ἀναφέρεται
ὅτι εἰς νῆσόν τινα τοῦ Αἰγαίου τ' ἄρρενα
μέλη διαφόρων γενεῶν τῆς αὐτῆς οἰκογε-
νεῖας ἐτερωρίζον τὴν ζωὴν τὰς διὰ τοῦ
ἀκολουθοῦ τρόπου. Μετέβαινον εἰς τι πλη-
σίον τοῦ χωρίου τῶν κείμενων φρέαρ καὶ
ἀφοῦ ἐγέμμιζον τὰς «θράκας» τῶν διὰ λι-
θῶν, ἐρρίπτοντο εἰς φρέαρ καὶ ἐπνίγοντο.
Εἰς τὰς τοιούτους εἰδους περιπτώσεις τὸ
παράδειγμα ἀσκεῖ, ὡς φαίνεται, μεγίστην
ἐπίδρασιν. Ὁ ἀπόγονος ἐνθυμεῖται τὴν
αὐτοκτονίαν τοῦ προγόνου καὶ ἐπαναλαμ-
βάνει ταύτην. Πλὴν τούτου καὶ ἡ ψυχικὴ
ἰδιοσυστάσις, τὸ περιβάλλον καὶ τὸ εἶδος
τῆς διαπαιδαγωγήσεως, ἐπαναλαμβάνου-
μεν εἰς τὰς διαφόρους γενεάς, συμβάλλου-
σιν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν τῶν μελῶν αὐτῆς
τῆς οἰκογενείας.

Ἰδιαιτέρας μνείας χρῆζουσιν αἱ διπλᾶί
αὐτοκτονίαι τῶν ἐρωτευμένων καὶ τῶν
δυστυχούντων συζύγων. Εἰς τὰς περιπτώ-
σεις ταύτας, ἐκτός τῶν ἐξωτερικῶν συνθη-
κῶν καὶ τῆς τυχόν ἀνωμάλου ψυχικῆς ἰ-
διοσυστάσεως, ἥτις συντελεῖ, ὥστε, ἀντὶ ν'

ἀντιμετωπισθῶσιν εὐχαρῶς αἱ δυσχέρειαι
τῆς ζωῆς, νὰ λύωνται διὰ τοῦ τρόπου τῆς
αὐτοκτονίας, ἡ συλληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐνὸς
ιδέας τῆς αὐτοκτονίας ὑποβάλλεται εἰς τὸν
ἕτερον καὶ εἶτα πραγματοποιεῖται ἀπὸ
κοινοῦ.

Ὡς ἐξωτερικὸς παράγων αὐτοκτονίας
δεόν ν' ἀναφερθῇ ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἐν γέ-
ναι οἰκονομικὴ ἀθλιότης, ἥτις, ὡς ἐκ τῶν
στατιστικῶν καταφαίνεται, οὐκ ὀλίγους
ἀγεί εἰς τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ αὐτοκτο-
νίαν. Αἱ τοιαύτης προελεύσεως περιπτώ-
σεις καταδεικνύουσι τὴν ἐξάρτησιν τῆς
αὐτοκτονίας ἐκ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκο-
νομικῶν ὁρῶν. Ἡ αὐτοκτονία λαμβάνει
οἷτω χρόιαν κοινωνικὸν φαινόμενον ὑπὸ
τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπ' εὐθείας ἐξαρτήσεως
αὐτῆς ἐκ τῶν κοινωνικῶν παραγόντων.

Ἐν τέλει ἰδιαιτέρας μνείας χρῆζουσιν
αἱ συγκεκριμέναι αὐτοκτονίαι. Αἱ αὐ-
τὲς γίνονται ὑπὸ τὴν μορφήν γεγονότος ἢ
πράξεως ἐπιφερούσης τὸν θάνατον, π. χ.
τυχαίου τινὸς δυστυχήματος. Τινὰ ἐκ τῶν
δῆθεν τυχαίων δυστυχημάτων, π. χ. νὰ
παρασυρθῇ τις ὑπ' αὐτοκινήτου, προκα-
λοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων θυμάτων, ἅτινα
συνειδητῶς ἢ ἀσυνειδητῶς ἔχουσι τὴν πρό-
θεσιν ν' αὐτοκτονήσωσι. Τὴν ἐν λόγῳ ὁ-
μῶς πρόθεσιν τῶν πραγματοποιοῦσιν οὐχὶ
ἀπ' εὐθείας, ἀλλ' ἐμμέσως καὶ συγκεκρι-
μένως π. χ. ἐκθέτοντες ἑαυτὸν εἰς κίν-
δυνον ἢ μὴ λαμβάνοντες τὰ δεόντα μέτρα,
ἵνα ἀποσοβῇσιν μελλοντικὸν κακόν, π. χ.
ἀναφορικῶς πρὸς τὴν υγίειαν των.

Ἐκ τῶν πολεμιστῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀ-
ψηφοῦσι τὸν θάνατον καὶ διαπράττουσιν
ἡρωϊκὰς πράξεις, τινὲς ἔχουσι τὴν πρό-
θεσιν τῆς αὐτοκτονίας καὶ ἐπιτυγχάνουσι
ταύτην ἐκτελοῦντες ἡρωϊκὰς πράξεις καὶ
ἐκτιθέμενοι εἰς κίνδυνον.

★

Ταῦτα γενικῶς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς προ-
ϋποθέσεις γενέσεως τῆς αὐτοκτονίας.

Ἡ αὐτοκτονία ἔχει τυχὲ διαφόρου κρί-
σεως ἐκ μέρους τῶν σοφῶν, ἐξ ὧν ἄλλοι
μὲν κατεδίκασαν αὐτήν, ἄλλοι ἐγένοντο
ὑπέρμαχοι αὐτῆς ἢ καὶ διέπραξαν ταύτην.

Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ἐπίκουρος κα-
τεκρίναν τὴν αὐτοκτονίαν.

Ἀντιθέτως ὁ Θεόγνις, ὑπερμαχόμενος,
οὕτως εἰπεῖν, τῆς αὐτοκτονίας, γράφει εἰς
τι ἐγκώμιόν του:

«Πάντων μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄρι-
(στον

Μηδ' εἰσιδεῖν αὐγὰς ὀξέος ἡελίου
φύντα δ' ὅπως ἦκιστα πύλας αἰδέας περὶ-
(σαι

Καὶ κεῖσθαι πολλὴν γῆν ἐπιμησάμενον».

Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν γράφει ὁ Σοφο-
κλῆς εἰς τὸν Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶν.

«Μὴ φῦναι τὸν ἄπαντα νικᾷ λόγον,
τὸ δ' ἐπεὶ φανῇ θῆναι κῆθον, ὅθεν

περ ἦκει, πολὺ δεύτερον ὡς τάχιστα».

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Λαϊκὴ καιρομαντεία

Τοῦ Κ. ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΝΗ

Πολλὲς εὐκαιρίες γιὰ χαρούμενον ξάφνια-
σμα δίνονται σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὴν ἀ-
πομονὴ καὶ τὴν διάθεσιν ν' ἀφιερώνουν τὸν
καιρὸν τοὺς σὲ λαολογικὰς ἐρευνὰς καὶ νὰ
μελετοῦν τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ στὶς πολυποί-
κιλες ἐκδηλώσεις ποὺ παρουσιάζει. Ἀπὸ
πολλὰ κι' ἀδιόρατα σημεῖα διαπιστώνου-
νε τὴν ὁλοκληρωμένη πνευματικὴ συγκρό-
τησιν τοῦ λαοῦ, ἀκόμα κι' αὐτὴν ποὺ εἶνε
ἀπομονωμένοι στὶς πρὶ ἀπόμερες καλύ-
ψεις.

Ἐνα τέτοιο κομμάτι ἀπὸ τὴν πνευματι-
κὴν συγκρότησιν τὸν τομέα τῆς φυσι-
κῆς γενικῆς καὶ ἐιδικότερας τῆς μετεωρο-
λογίας μᾶς παρουσιάζουν οἱ παρατηρή-
σεις ποὺ κάνουν τέτοιον καιρὸν κάθε χρό-
νο, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ συμπεράνουν τί και-
ρὸς θὰ ἐπακολουθῇ ἀπὸ τῶρα ὡς τοῦ
χρόνου σὺν τῶρα. Κι' ὁ π ρ ο γ ν ω σ τ ι
κ ὁ ς ὑπολογισμὸς τοῦ καιροῦ ποὺ θὰ ἐ-
πικρατῇ σὲ κάθε τόπο καθορίζεται μὲ
λεπτομερειακὸν δείκτην κι' ὄχι μὲ γενικὲς
ἀοριστολογίες!

Γιὰ τὸν προκαθορισμὸ αὐτὸν ἔχουν ὀρι-
σμένες ἡμέρες. Μόνο σ' αὐτὲς κάνουν τὶς
μετεωρολογικὰς τοὺς παρατηρήσεις, θγά-
νουν τὰ κατάλληλα συμπεράσματα, γιὰ
κάθε μέρα σχεδὸν ἀπ' ὅσες θὰ ἐπακολου-
θῇσιν καὶ λαβαίνουν ἀπὸ πρὶν τ' ἀνάλο-
γα μέτρα.

Σὲ μερικά χωριά οἱ μετεωρολογικὲς αὐ-
τὲς παρατηρήσεις γίνονται τ' Ἀγριαννίδ
τοῦ Ριγανῆ, τοῦ Λιστροπιδίου ἢ Στριφτοῦ
λίου, ὅπως λένε στὴ λαϊκὴ γλῶσσα τὶς θε-
ρινὲς τροπὲς τοῦ ἡλίου. Τότε ὁ λαϊκὸς
«καιροσκόπος» εἶνε προσηλωμένος στὸ ἔρ-
γο του 24 ὥρες συνέχεια! Μ' ἂν περνήν
διχως φανερὰ σχεδὸν, ὅμως ἀνάβει τὰ
τοιγάρια τῶνα κοντὰ στ' ἄλλο! Γιατὶ ὁ και-
ρὸς τοῦ ταιγάρου ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο
μέσο καθὼς γιὰ τὸν ἀστρονόμον τὸ τηλεσκό-
πιο. Μ' ἄλλα λόγια παρατηροῦν τὴν διεύ-
θυνσιν ποὺ δίνει κάθε στιγμὴ ὁ ἀέρας στὸν
καπνὸν κι' ἀπὸ κεῖ προϋπολογίζουν τὸν
καιρὸν ποὺ θὰ κάμῃ στὸ διάστημα ὅλου τοῦ
χρόνου.

Στὰ περισσότερα μέρη ὅμως οἱ παρα-
τηρήσεις γίνονται τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ
Αὐγούστου, ποὺ τοὺς ἔχουν κ' ἔννοια ἰ-
διαίτερη. Τὶς λένε ἢ μ ε ρ ο μ ἢ ν α. Τὰ
ἡμερομῆνια διακοῦν ἄλλοι ἐξ ἡ κι' ἄλλοι
δώδεκα μέρες. Τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ Αὐ-
γούστου. Σὲ μερικοὺς τόπους ὅμως τὶς
δώδεκα μέρες τὶς μοιράζουσιν σὲ δύο. Καὶ
οἱ ἐξ ἡ πρώτες (1-6 Αὐγούστου) ἀντιστοι-
χοῦν μὲ τὸ ἕνα ἔξαμηνο, οἱ ἐξ ἡ τελευ-
ταῖες (26-31 Αὐγούστου) ἀντιστοιχοῦν
μὲ τὸ ἄλλο ἔξαμηνο τοῦ χρόνου.

Ὅταν τὰ ἡμερομῆνια τοῦ τόπου διαρ-
κοῦν δώδεκα ἡμέρες, ἢ καὶ μία χρῆσι-
μοποιεῖται γιὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ και-
ροῦ ποὺ θὰ ἐπικρατῇ ἕνα μῆνα. Ὅταν
ὅμως τὰ ἡμερομῆνια διακοῦν ἐξ ἡ μόνον
ἡμέρες, τότε κάθε μία χρησιμοποιεῖται γιὰ
δύο μῆνες τὴν καιρομαντεία: ὡς τὸ με-
σήμερι γιὰ τὸν καιρὸ τοῦ πρώτου κι' ἀπὸ
τότε κι' ἔπειτα γιὰ τὸν καιρὸ τοῦ ἄλλου.

Ἡ ποικιλία ποὺ παρουσιάζεται, καὶ οἱ

διαφορές, ποὺ παρατηροῦμε, μᾶς φανερώ-
νουν τὴν διάσωση, ποὺ παθαίνει κάθε ἀρ-
χικὸ ἐ ν ι α ῖ ο συνήθιο κατὰ τὴν ἐξα-
πλωτικὴν του πορείαν. Μᾶς δείχνουν ὅμως
καὶ τὶς τροποποιητικὰς ἀλλοιώσεις ποὺ γί-
νονται στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ γιὰ
νὰ προσαρμοστοῦν ὅλα τὰ καθέκαστα σὲ
κάποιο τοπικὸ καὶ χρονικὸ περιβάλλον.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως διαφορά στὸν τρό-
πο ποὺ παρακολουθοῦν τὴν διαδοχικὴ ἀν-
ταλλαγὴ τοῦ καιροῦ, ποὺ προσημαιοῦν τὸν
καιρὸ τῶν ἀντιστοιχῶν μηνῶν, μὲ πρωτο-
χορευτὴ τὸν Αὐγούστο καὶ τελευταῖο τὸν
ἐρχόμενον Ἀλωνάρη. Κι' ἀλλάζουσιν οἱ
καιροὶ κάθε στιγμὴ καὶ ὥρα! Τώρα φυ-
σοῦν ἀκατάστατοι ἄνεμοι, μὲ τόσο δυνα-
τοί, ποὺ σπκάνουν κι' ὀλόκληρα χαλί-
κια. Σὲ λίγο σταματᾷ ὁ ἀέρας, β ο υ
λ ὶ ν ε ἰ καὶ δὲν κουνιέται οὔτε φύλλο.
Ἀμέσως ἔπειτα ἡ κουφόδραση συνοδεύε-
ται ἀπὸ σινοφία; καμιά φορά ξαναφυ-
σάει, πέφτει λιγόστιγμη, πυκνὴ, φιλοκρι-
σαριστὴ βροχὴ, ξανοίγει πάλι ὁ οὐρανός,
σὰ γελαστὸ πρόσωπο κι' ἀξάφνα ἐπακο-
λουθεῖ μπόρα μὲ μπουμπουνιὰ καὶ χον-
τρές βροχόσταλες, ποὺ μοιάζουν σὰ λυ-
ωμένα χαλαζονέρι.

Γιὰ νὰ παρακαλοῦνται λοιπὸν ὅπως
πρέπει αὐτὴ τὴν ἀκατάστατη ποικιλία,
ποὺ ξαπολάει ὁ μανιασμένος Αἰόλος γιὰ
νὰ ἐξοντώσῃ κάποιον δυστυχισμένον Λαερ-
τιάδην, δύνουν σὲ δεινὰ κροῖμα καὶ σὲ κά-
ποια ἐξάνανθη ραχοῦλα ἕνα μαντήλι, ποὺ
τὸ δέρνει ὁ ἀέρας ὀλοένα. Κοιτάζοντας λοι-
πὸν τὴν κίνησιν τοῦ πρόχειρου αὐτοῦ ἀνε-
μοδείκτη καταρτίζουσι τὰ προγνωστικά
τοὺς γιὰ τὸν καιρὸ τοῦ χρόνου.

Τὰ διάφορα καὶ διαφορετικὰ φυσήματα
καὶ οἱ καιρικὲς μεταβολὲς προφανερῶς
ἀνάλογες κακοκαιρίες ἢ καλοκαιρία, ποὺ
θὰ ἐπικρατήσουν τὴν τάδε ἡμέρα καὶ τὴ
δεῖνα ὁδομάδα. Κι' ἀπ' αὐτὰ καταρτίζεται
σὲ κάθε τόπο ἕνα εἶδος λαϊκοῦ Κ α ζ α
μ ἰ α μὲ τὰ προγνωστικά του. Κι' ἀπὸ
τὰ περασμένα μὲ τὶς παραδόσεις ἔχουν
φτάσει ὡς τὸν καιρὸ μᾶς πληροφορίες γιὰ
φθισιμένους λαϊκοὺς καιροσκόπους, ποὺ
προβλέψανε καὶ προείπανε μὲ ἀκρίβεια
καὶ τὶς ὥρες ἀκόμα τοῦ χιονοῦ ἢ τοῦ
πάγου...

Φυσικά, ἐπειδὴ ὁ ἕνας τόπος ἀπὸ τὸν
ἄλλο ἔχουν διαφορὰς, κι' ὁ καιρὸς, ποὺ
καταρτίζεται σὲ κάθε περιφέρειαν ἔχει δια-
φορὰ ἀπὸ τὰ προγνωστικά μᾶς γειτονι-
κῆς περιφέρειας. Καμιά φορά οἱ καιρο-
σκόποι, ποὺ παρακολούθησαν τ' ἀκατά-
στατα καπρίτσια τοῦ καιροῦ μὲ τὴ φυσού-
ρα καὶ τὴ βροχὴ του, συμβουλεύονταν ὁ
ἕνας τὸν ἄλλο κ' ἔτσι συμπληρώνοντας καὶ
συστηματοποιώντας τὶς παρατηρήσεις Κ ο ἰ
ν ο π ο ἰ ο ὦ ν τὰ ἐνοποιημένα προγνω-
στικά τους. Καὶ πᾶς σύμφωνα μ' αὐτὰ τὰ
προγνωστικά οἱ νοικοκυραῖοι κάνουν τὶς
προμήθειές τους, ὥστε νὰ εἶνε καλὰ προ-
ετοιμασμένοι γιὰ τὸ χειμῶνα ἰδίως.

Ὑπάρχουν κι' ἄλλα σημεῖα, ποὺ προ-
φανερῶς τὸν καιρὸ ποὺ θὰ ἐπικρατῇ

ση. Ἀπὸ τὰ πολλὰ ξεδιαλέγω δύο μὲ γ ε -
ν ἰ κ ἢ πρόδλεψη κι' ὄχι λεπτομερειακὴ
σὰν αὐτὴ ποὺ γίνεται στὰ ἡμερομῆνια. Τὸ
ἕνα εἶνε ὅταν γίνονται στὰ ἔλατα πολλὰ
ρ ο ὦ μ π α λ α (κῶνοι μὲ λέπια καὶ ὠά-
ρια καθὼς καὶ τὴν περίφημη ἐλατόπισσα).
Αὐτό, κατὰ τὴ λαϊκὴ προμαντευτικὴ, ση-
μαίνει ὅτι ὁ ἐρχόμενος χειμῶνας θὰ εἶνε
θαρὺς, μὲ κρύα καὶ μὲ χιονοθύρες. Κοντὰ
σ' αὐτὸ τὸ φυσικὸ σημεῖο σὲ μερικὰ χω-
ριά θγάνουν ἀνάλογα συμπεράσματα γιὰ
τὴν καιρικὴν κατάστασιν καὶ ἰδιαίτερα γιὰ
τὴ γενικὴ πόρεσιν τοὺς (εὐτυχισμένους ἢ
δυστυχισμένους χρόνος) ἀπὸ τοὺς γυ-
φτοὺς, ποὺ γυρίζουν μὲ τὶς ἀρκούδες!
Ἄν περάσουν πολλὰ τέτοια μπουλούκια
τότε νομίζουν ὅτι θάβαν κακορίζικη χρο-
νιά, «θὰ πῶν κ ρ ἄ ν η» — δηλαδὴ οὔτε
γιὰ τὰ γιδοπρόβατά τους θὰ γίνονται κα-
λὲς θοσκές, οὔτε οἱ δημητριακοὶ καρποὶ
τοὺς θὰ εὐδοκίμησουν!

Αὐτὰ εἶνε γιὰ τὴν προμαντευτικὴν τοῦ
καιροῦ ὅλου τοῦ χρόνου. Ὑπάρχουν ὅμως
καὶ σημεῖα, ποὺ δείχνουν τὸν καιρὸ κοι-
νὴς ἡμέρας. Τέτοια ἔχουν πολλὰ καὶ
τὰ παρατηροῦν ἢ τὰ δοκιμάζουσιν τὸ χει-
μῶνα ἰδίως, ὅταν χρονίζουσιν οἱ κακοκαι-
ρίες. Γιὰ νὰ ἴδωσιν λοιπὸν ἐν βάλλῃσιν ὁ
καιρὸς, ἂν θὰ καλωσυνέψῃ ἐπὶ τέλους, ρί-
χνουν ἕνα φύλλο στὴ φωτιά τους. Ἄν ὁ
φύλλος καὶ δίχως νὰ τριέξῃ, ὁ καιρὸς θὰ
ἐξακολουθήσῃ ἀπαράλλαχτος, καὶ τὴν ἄλ-
λῃ μέρα. Ἄν ὅμως ὁ φύλλος σκάσῃ μὲ
δυνατὸν κρότον τότες ὁ καιρὸς θάλλῃσιν.
Ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ προλέγουν καὶ τὰ
σημαδιακὰ λαλήματα τῶν κοκοριῶν σὲ
παράκαιρες ὥρες.

Μπορεῖ νὰ γεννηθῇ στὸ νοῦ μας ἡ ἀπο-
ρία γιὰ τὴν ἀραγε δείχνουν τόσο ἐνδιαφέ-
ρου καὶ μεταβάλλονται ὅλοι σὲ καιροσκό-
πους, ἀφοῦ δὲν μποροῦν νὰ φέρουν οὔτε
τὴν παραμικρὴ μεταβολὴ στὸν καιρὸν κι'
ἀπὸ κακὸ νὰν τὸν γυρίζουν σ' εὐνοϊκὸ
γιὰ δάφτους.

Βέβαια δὲ μπορεῖ νὰ ἐπιφέρουν ἄλλα-
γὲς καὶ μεταβολὴ οὔτε στὴν καιρικὴ κα-
τάστασιν μιᾶς ἡμέρας. Μποροῦν ὅμως νὰ
κάμουν ἀνάλογες ἐτοιμασίες καὶ προμή-
θειες στὸ νοικοκυριό τους, νὰ λάβουν τὰ
μέτρα τους, ὥστε νὰ μὴν κακοπάθουν ἀπὸ
ἕνα θαρὺ χειμῶνα. Καὶ θὰ κακοπάθουν ἂν
δὲν ἔχουν σὲ ἀποθήκες τοὺς ἀφθονα
τρόφιμα γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τους καὶ γιὰ τὰ
σπίτικα τοὺς ζῶα, ξύλα γιὰ νὰ καίνε καὶ
ροῦχα ν

Η ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ

Ὁ ἐμπνεύσας τὴν ιδέαν τῆς ιδρύσεως τῆς μάλλον ἀνθρωπιστικῆς ὁργανώσεως καὶ ἐργασθεὶς διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀπέθανεν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν

ΤΟΥ Κ. ΖΥΛ ΡΟΜΠΕΡ

Τὴν προσεχῇ Τρίτην συμπληροῦται ἑβδομηκονταπενταετία ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οἱ ἀντιπρόσωποι 16 κρατῶν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Γενεύην τῆς Ἑλβετίας καὶ ὑπέγραψαν μίαν συμφωνίαν ἄνευ πρηγουμένου εἰς τὰ χρονικά τῆς ἱστορίας. Ἀνέλαβαν ἀμοιβαίως τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως, ἐν περιπτώσει πολέμου, περισυλλέγουν καὶ περιθάλπουν τοὺς τραυματίας τοῦ ἐχθροῦ. Ἀπεφάσισαν ἐπίσης νὰ μὴ ἐνεργοῦν ἐπιθέσεις ἐναντίον νοσοκόμων, νοσοκομειακῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ὁχημάτων προστατευομένων ἀπὸ τὸ σῆμα τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ. Οὕτω, ἐδημιουργήθη τὸ πρῶτον ἡ μεγάλη διεθνὴς ἀνθρωπιστικὴ ὁργάνωσις εἰς τὴν ὁποίαν μετέχουν σήμερον 62 κράτη, δηλαδὴ ὅλαι αἱ πολιτισμέναι χώραι τῆς Γῆς.

Ἡ τεραστία αὕτη ὁργάνωσις ἀριθμοῦσα σήμερον καθ' ὅλον τὸν κόσμον περὶ τὰ 40 ἑκατομύρια μελῶν προσέφερε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑβδομηκονταπενταετοῦς ζωῆς τῆς τεραστίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθ' ὅσονδήποτε τρόπον πάσχουσιν ἀνθρωπότητα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς μαχομένους. Τὰ πρῶτα κράτη τὰ ὁποῖα ἐξεπροσωπήθησαν εἰς τὴν σύμβασιν τῆς Γενεύης εἶναι τὰ κατωτέρω:

Βέλγιον, Δανία, Ἰσπανία, Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ολλανδία, Ἰταλία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ἑλβετία καὶ τὰ γερμανικά κρατίδια τὰ ὁποῖα ἔζων τότε ὡς ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι: Βάδη, Ἑσση, Πρωσσία, Σαξωνία καὶ Βυρτεμβέργη. Οἱ Ρώσοι ἀντιπρόσωποι ἔφθασαν ὅταν ἡ συμφωνία εἶχε πλέον ὑπογραφῇ.

Ἄς ἴδωμεν ὅμως πῶς ἐγεννήθη ἡ ιδέα τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ καὶ πῶς ἐνεσαρκώθη αὕτη. Τὴν 24 Ἰουνίου 1859 ἕνας Ἑλβετὸς ταξιδιώτης, ὁ Ἀνρὺ Ντυνάν, εὗρέθη τυχαίως πλησίον τοῦ Σολφερίνο, ὅπου τὴν ἡμέραν ἐκρίνην εἶχε δοθῇ ἡ μεγάλη ὁμώνυμος μάχη καθ' ἣν οἱ Γάλλοι ἐνίκησαν τοὺς Αὐστριακοὺς. Εἰς τὸν Ντυνάν, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἑλβετὸς ἀπὸ τὴν Γενεύην, ἔκαιεν ἐκπληκτικὴν ἐντύπωσιν τὸ πρωτοφανὲς θέαμα πρὸ τοῦ ὁποῖου εὗρέθη εἰς τὸ παρὰ τὸ Σολφερίνο χωρίον Καστλιόνε. Συνοδεύει τραυματιῶν ἔφθασαν διαρκῶς καὶ οἱ ἀτυχεῖς μελλοθάνατοι ἐσωρεθόντο εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις χωρὶς καμμίαν μέριμναν. Τρεῖς Γάλλοι ἱατροί, εἰς φαρμακοποιὸς καὶ τινες γυναῖκες τοῦ χωρίου τὰς ὁποίας ὁ Ντυνάν ἔπεισε κατόπιν πολλῶν παρακλήσεων νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀρρωγῆς, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ παράξουν πρὸς ἀνακούφισιν τόσοι πλῆθους πασχόντων. Μετὰ τετράμηνον ὁ Ντυνάν ἐξωτὸς τῆς φρικτῆς του ἐντύψεως εἰς μίαν

Ἀνρὺ Ντυνάν

νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ κοινοῦ. Τὰ πρῶτα δημοσιεύματα προεκάλεσαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὴν παγκόσμιον κοινὴν γνώμην, οὕτω δὲ ἐτέθησαν αἱ πρῶται βάσεις τῆς ὁργανώσεως. Σημειωτέον ὅτι καὶ πρὸ τῆς μάχης τοῦ Σολφερίνο κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἡ Ἀγγλὶς Νάτινγκκαλ ὁργάνωσε σῶμα νοσοκόμων, τὸ ὁποῖον ἔδρα ἐπιτυχρῶς ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς στοιχειώδεις τότε ὑγειονομικὰς ὑπηρεσίας τοῦ στρατοῦ.

Ἄλλ' ὥς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸν Ντυνάν, ὁ ὁποῖος ἀφ' ὅτου εἶδε τὴν φρικτὴν τοῦ πολέμου κατέστησε πλέον σκεπτικὸς τῆς ζωῆς του τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀλλήλοσφαζομένων ἀνθρώπων καὶ τὸν ἐξανθρωπισμὸν τῶν μαχῶν. Οὕτως τὸ 1862 ἐδημοσίευσε τὸ πολὺκροτον σύγγραμμά του «Μία ἀνάμνησις ἀπὸ τοῦ Σολφερίνο», ἐν τῷ ὁποίῳ, περιγράφων τὰ φρικτὰ δεινοπαθήματα τῶν τραυματιῶν καὶ ἀσθενῶν τῆς μάχης, ὑπέδειξε μὲ μεγάλην πειστι-

κότητα τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς ιδρύσεως ἰδιωτικῶν ὁργανώσεων ἐπικουρικῶν καὶ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας. Τὰς ιδέας τοῦ Ντυνάν ἡσπάσθη πρῶτη ἡ ἐν Γενεύῃ «Ἑταιρία τοῦ Δημοσίου καλοῦ», προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Μουνιέ, ἡ ὁποία καὶ ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου. Ἡ ιδέα τῆς ιδρύσεως τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ ὑπάρχει εἰς τὴν κατωτέρω περικοπὴν τοῦ βιβλίου τοῦ Ντυνάν: «ἐφ' ὅσον, λέγει οὗτος, οἱ πόλεμοι δὲν δύνανται πάντοτε νὰ ἀποτραποῦν, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ προσπαθῶμεν νὰ εὕρωμεν τρόπον νὰ μετριάσωμεν τὴν φρικτὴν των;»

Ἡ διάσκεψις τῆς Γενεύης ὥρισεν τὸ ἔμβλημα τῆς ὁργανώσεως ἐκλέξασα κατὰ πρότασιν τοῦ Ἑλβετοῦ στρατηγοῦ Ντυφοῦρ τὴν ἐλβετικὴν σημαίαν μὲ ἀνεστραμμένα τὰ χρώματα, ἐνῶ δηλαδὴ ἡ σημαία τῆς ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας ἀποτελεῖται ἀπὸ λευκὸν σταυρὸν ἐπὶ ἐρυθροῦ πεδίου, εἰς τὴν ὁργάνωσιν τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ ὁ σταυρὸς εἶναι ἐρυθρὸς καὶ τὸ πεδίον λευκόν. Ἡ διάσκεψις ὥρισε καὶ μόνιμον διεθνὴ ἐπιτροπὴν τῆς ὁργανώσεως ἀποτελεσθεῖσαν ἀπὸ τὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς πόλεως τῆς Γενεύης, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν τῆς ιδέας Ἑρρίκου Ντυνάν τὸν πρόεδρον τῆς «Ἑταιρίας τοῦ Δημοσίου καλοῦ» Γουσταῖον Μουνιέ, τὸν στρατηγὸν Ντυφοῦρ καὶ τοὺς Θεόδωρον Μωνουάρ καὶ Λουδοβίκον Ἀππια.

Καὶ οὕτω μὲν ἰδρύθη ἡ μεγαλύτερα ἀνθρωπιστικὴ ὁργάνωσις τῆς ἱστορίας, ἀξίζει ὅμως νὰ ἴδωμεν καὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τοῦ ἀποστόλου τῆς ιδέας αὐτῆς Ἑρρίκου Ντυνάν. Οὗτος ἀφοῦ ἔφθαιρεν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ καὶ ἀφοῦ εἶδε τὸ ἔργον του νὰ ἀποκτᾷ παγκόσμιον χαρακτῆρα, ἀπέθανε τὸ 1910 ἐν μεγίστῃ πενίᾳ. Τοῦτο συμβαίνει συνήθως μὲ ὅλους τοὺς ἀληθεῖς ἰδεολόγους, οἱ ὁποῖοι ποτὲ δὲν ἐπιδιώκουν νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὸ ἔργον των. Ἐφέτος, ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταπενταετηρίδι τῆς ιδρύσεως τῆς Διεθνούς Ὁργανώσεως τοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ, διάφορα κράτη ἐξέδωκαν ἀναμνηστικὰ γραμματόσημα. Ἐν ἑξ αὐτῶν, τῆς Βελγικῆς σειράς, εἰκονίζει τὸν Ντυνάν. Μεταθανάτιος ἀναγνώρισις τοῦ ἔργου ἀνδρὸς ὅστις εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπέθανε δ' αὐτὸς ἀμπτωχος!

ΖΥΛ ΡΟΜΠΕΡ

ΚΥΝΗΓΙ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΩΝ

εἰς τὰ πρόδυνα μεγαλοπόλεως

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΠΙΑΝΕΙ ΜΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΤΑ ΘΗΡΙΑ

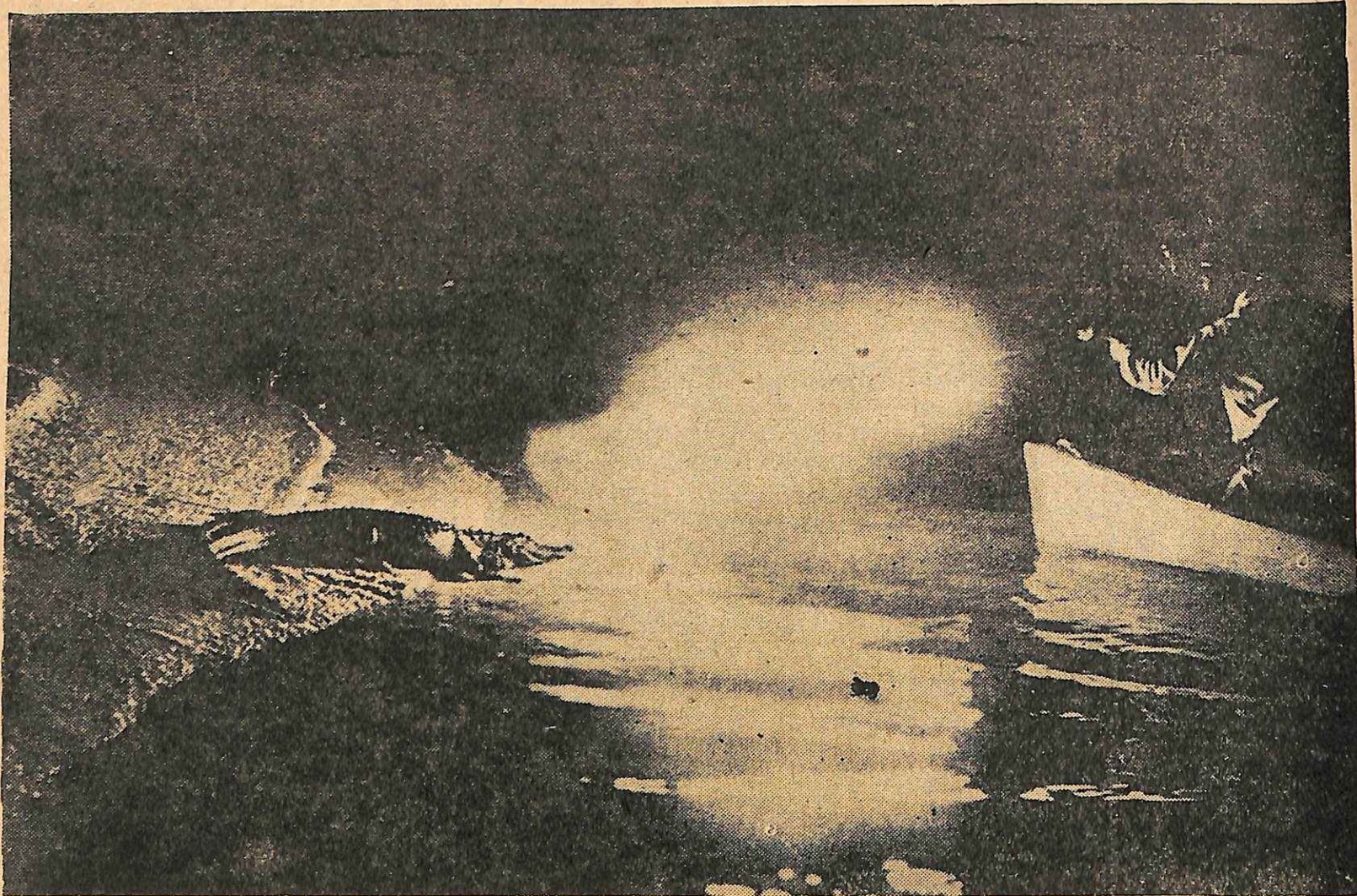
Εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι τὸ δέρμα τῶν μεγάλων σαυροειδῶν χρησιμεύει εἰς ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον εἰς τὴν κατασκευὴν ἀκριβῶν δερματίνων ειδῶν τῆς γυναικείας ἰδίως ἐξαρτύσεως. Παπούτσια, τσάντες, ζώνες, κατασκευάζονται ἀπὸ δέρμα σαλαμάνδρων καὶ κροκοδείλων. Γίνονται ὅμως καὶ πορτοφόλια καὶ σιγαροθήκες, καὶ χαρτοφύλακες καὶ ὅ,τι ἄλλο κομψοτέχνημα μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεῖς ὅπου χρησιμοποιεῖται τὸ δέρμα.

Ἦδη, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἡ χρησιμοποίησις τοῦ δερμάτος τῶν κροκοδείλων διὰ τὰ εἶδη αὐτὰ εἶχεν ἀρχίσει νὰ γενικεύεται καὶ ἐκατοντάδες χιλιάδων ἀπὸ τὰ ζῶα αὐτὰ ἐθυσιάσθησαν ἀπὸ τότε διὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν ἡ μόδα, ἡ ματαιοδοξία τῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως δὲν ἦλθε ἀκόμη ἡ στιγμή νὰ σπανίσουν οἱ κροκοδείλοι τῆς Ἀφρικῆς καὶ οἱ ἀλλιγότεροι τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ὅμως μὲ τὸ ἐντατικὸν κυνήγι ἐπὶ τόσα χρόνια ἐκινδύνευσαν νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπὸ ὠρισμένας περιοχάς, ἰδίως ἀπὸ πολλὰς πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὅπου ἡ Κυβέρνησις ἡναγκάσθη ἄλλοι μὲν νὰ ἀπαγορεύσῃ τελείως τὸ κυνήγι τους καὶ ἄλλοι νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ εἰς ὠρισμένας μόνον ἐποχὰς τοῦ ἔτους ὅπως συμβαίνει εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ μὲ ἄλλα θηράματα.

Ἐξ ἄλλου, ὑπάρχουν καὶ ἐπιχειρηματῆαι οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν Β. Ἀμερικῇ, ἰδρυσαν κροκοδειλοτροφεία τὰ ὁποῖα χορηγοῦν τὰ διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τοὺς ἀπαραίτητα ζῶα.

Ἐκτὸς τῶν ἐπιχειρηματιῶν αὐτῶν, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ κυνήγι τῶν κροκοδείλων καταστὰ σχετικῶς εὐκόλον, δι' ὁλονδήποτε ἄλλον, τὸ κυνήγι αὐτὸ παρουσιάζει δυσκολίας. Καὶ ἡ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΖΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΤΟΜΗ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τὸ μαγνήσιον φωτίζει τὸ σκοτάδι καὶ ξαφνιάζει τοὺς κροκοδείλους

πρώτη δυσκολία εἶναι ἡ εὐρεσις τοῦ θηράματος. Ὁ κυνηγὸς πρέπει νὰ διατρέξῃ μεγάλας ἀποστάσεις διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ μέρη — ποταμούς καὶ λίμνας καὶ ἔλη — ὅπου ζοῦν, μακρὰν ἀπὸ τοὺς πολιτισμένους τόπους, καὶ πολλὰ πλάσιάζονται οἱ κροκοδείλοι. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν ἐν τούτοις, οἱ κάτοικοι τῆς Νέας Ὁρλεάνης, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ καὶ σπουδαίου οἰκονομικοῦ κέντρου τοῦ νοτιοανατολικοῦ τμήματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, εἰς τὴν Λουϊζιάναν. Ἡ ὥραία αὕτη καὶ ἐμπορικὴ πόλις εἶναι κτισμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Μισσισιππὶ ἀπὸ τὴν μανίαν τοῦ ὁποίου, τὴν ἐποχὴν ποὺ λυώνουν τὰ χιόνια εἰς τὰ Βραχώδη Ὄρη ἢ τὴν ἐποχὴν τῶν καταρρακτωδῶν βροχῶν, προστατεύεται μὲ εἰδικὰ φράγματα καὶ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα. Ἐκεῖ ὅπου τελειώνουν τὰ ἔργα, εἰς ἀπόστασιν δέκα πέντε περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Νέαν Ὁρλεάνην, τὰ νερὰ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ ἔχουν κατακλύσῃ μίαν ἀρκετὰ ἐκτεταμένην περιοχὴν ἢ ὅποια δὲν ἔλλαξεν ὅσιν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ οἱ λευκοὶ ἀνεκάλυψαν τὴν Ἀμερικὴν.

Ἡ περιοχὴ αὕτη θρίβει κροκοδείλων. Τὸ κυνήγι τῶν μεγάλων σαυροειδῶν, ἐπιτρέπεται καὶ χωρὶς μεγάλας διατυπώσεις ὑπὸ ὀρισμένους ὅρους, καὶ ἐκτὸς ὀρισμένης ἐποχῆς καὶ ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς ἐπικυκλόνους πάντως βιοσυνεχόμενες τῶν κατοίκων τῆς Νέας Ὁρλεάνης. Διὰ πολλοὺς τὸ κυνήγι αὐτὸ εἶναι ἕνα εὐχάριστον, γεμῆτο συγκινήσεις ἀλλὰ καὶ κροκοδείλων σπῆρα, τὸ ὁποῖον διεξάγεται καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὴν νύκτα. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ

κροκοδείλοι, πονηρὰ καὶ καχύποπτα ζῶρα, μόλις ἀντιληφθοῦν κίνδυνον, προσπαθοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ στερεὸν ἔδαφος ὅπου εἶναι θαρεῖς καὶ δυσκίνητοι καὶ νὰ ἐξαφανισθοῦν εἰς τὸ στοιχεῖον τῶν, τὸ νερὸ, ὅπου εὐρίσκουν ὅλην τὴν μαχητικότητά καὶ δυναμικότητά των. Οἱ κυνηγοὶ πρέπει νὰ εἶναι ψύχραιμοι καὶ καλοὶ σκοπευταί. Δὲν λείπουν καὶ αἱ νέαι γυναῖκες, τὰς ὁποίας ἐλκύει τὸ πρωτότυπον αὐτὸ σπῆρα. Πρέπει, ὡς ὅσοι, ὁ κυνηγὸς νὰ προφθάσῃ τὸν κροκοδείλον ὅταν εἶναι ξαπλωμένος εἰς τὸν ἥλιον καὶ νὰ τουφεκίσῃ πρὶν τὸ ζῶον προφθάσῃ νὰ πηδήσῃ εἰς τὸ νερὸ. Ἐὰν ἡ σφαῖρα σφηνωθῇ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ὁ κροκοδείλιος μένει κεραυνόπληκτος καὶ ὁ κυνηγὸς δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν λείαν του, ἢ ὅποια θὰ τοῦ ἀποφέρῃ ἀρκετὰ κέρδη.

Τὸ κυνήγι γίνεται καὶ τὴν νύκτα ἀπὸ δάρκα μὲ μαγνήσιον, τὸ ὁποῖον φωτίζει ἀποτόμως τὸ σκοτάδι καὶ ξαφνιάζει τοὺς κροκοδείλους. Ἐννοεῖται ὅτι μέσα στίς μικρὰς ποταμόβαρκες, χωρὶς καρίνα, πρέπει νὰ εἶναι, ἀπαραιτήτως δύο ἄνθρωποι, ὁ ἕνας εἰς τὰ κουπία καὶ ὁ ἄλλος μὲ τὸ τουφέκι ἐτοιμος νὰ πυροβολήσῃ. Ἡ δάρκα προχωρεῖ κατὰ μὴκος τῆς ὄχθης καὶ φωτίζει μὲ ἕνα ἀρκετὰ δυνατὸ φανάρι πρὸς τὸ μέρος τῆς ἑξῆς τὴν ὄχθην. Μόλις οἱ κυνηγοὶ ἀντιληφθοῦν κροκοδείλον, ἢ δάρκα πλησιάζει περισσότερον, ὁ κωπηλάτης ἀφήνει τὰ κουπία καὶ ἀνάβει τὸ μαγνήσιον, σχεδὸν δὲ ταυτοχρόνως ὁ κυνηγὸς εὐρίσκει τὸν στόχον καὶ πυροβολεῖ.

Ὁ καλύτερος κυνηγὸς τῆς Νέας Ὁρλεάνης εἶναι κάποιος Ἀντριους Μπέλ, ὁ ὁποῖος εἴη πλούσιος ἀπὸ τὸ κερδοφόρον σπῆρα. Δὲν χρησιμοποιεῖ κανένα ὄπλον καὶ πιάνει τοὺς κροκοδείλους, καὶ τὸν μεγαλύτερον ἀκόμη, μὲ τὰ χέρια του. Ἐκεῖ μάθει νὰ μνηστῇ τὴν φωνὴν τοῦ κροκοδείλου, τὸ ὑπόκοφο «οὐί-οὐί-οὐί», κατὰ τὸσον τέλειον τρόπον, ὥστε ὀλίγα λεπτὰ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀφιξίν του εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ἔλους, τὰ ἴσουςα νερὰ ποὺ δὲν ἔδειχναν καμμίαν κίνησιν, ζωντανεύουν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ προβάλλουν κεφάλια κροκοδείλων ποὺ προχωροῦν πρὸς τὴν ὄχθην. Ὁ Μπέλ, κρυμμένος ὀπίσω ἀπὸ ἕνα θάμνον ἢ ἀπὸ ἕνα δένδρον, περιμένει, ἐνῶ κάθε τὸσον ἐπαναλαμβάνει τὸ «οὐί-οὐί». Ὅταν ἕνας κροκοδείλιος φθάσῃ εἰς τὴν ὄχθην καὶ ξαπλώσῃ, ὁ Μπέλ ὁρμᾷ ἀστραπιαίως καὶ, πρὶν τὸ ζῶον ἀντιληφθῇ περὶ τίνος πρόκειται, τοῦ σφίγγει τίς φοβερὲς σιαγόνες μὲ τὰ χαλύβδινα χέρια του καὶ τὰς δένει μὲ ἕνα λεπτόν, ἀλλὰ δυνατόν καὶ ἀθραυστον σχοινί. Τὸ κυνήγι ἐτελείωσε καὶ ὁ Μπέλ δὲν ἔχει παρὰ νὰ σύρῃ τὸν κροκοδείλον μακρὰν ἀπὸ τὴν ὄχθην καὶ νὰ τοῦ δέσῃ τὰ πόδια διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ φύγῃ ἢ νὰ τὸν φορτωθῇ εἰς τὸν ὄμον του καὶ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸ ἀμάξι του ποὺ περιμένει ὀλίγον πρὸ πέρα διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν πόλιν.

Καμμία ἄλλη πόλις τοῦ κόσμου δὲν προσφέρει εἰς τοὺς κατοίκους της μίαν τόσο πρωτότυπον, τόσο συγκλονιστικὴν ἀλλὰ καὶ τόσο ἐπικερδῆ ἀπόλαυσιν.

ΔΙ ΚΟΡΑΙ ΜΕ ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΔΕΣ ΜΕΙΔΙΑΜΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΑ ΛΟΞΑ ΦΙΛΑΡΕΣΚΑ ΜΑΤΙΑ

Ὅπως οἱ «Κοῦροι», διὰ τοὺς ὁποίους ἐγράψαμεν εἰς τὸ προηγούμενον, οὕτω καὶ αἱ «Κόραι» εἶχον ἐκ συμβατισμοῦ τὴν ὀνομασίαν των. Προφανῶς, οἱ Ἀρχαῖοι ὠνόμαζον οὕτω τὰ ἀγάλματα νεανίδων, διότι «κόρη» ἐσήμαινε καὶ «νεύλη».

Πλουσίαν συλλογὴν Κορῶν, εἰς τὴν ὅποιν ἄλλωστε καὶ ἐμελετήθη τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἀγαλμάτων, ἔχει σήμερον τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, ὅπου θὰ δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης νὰ παρατηρήσῃ τὰ παρεχόμενα ἐν ταῦθα στοιχεῖα. Αἱ Κόραι τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἑδάφους πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου ὅπου προφανῶς εἶχον ἐναποτεθῇ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Περσῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπυροπόληθη ἡ Ἀκρόπολις, ὡς ἄλλωστε ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ ἱερά, ἀπὸ ὅπου ἐτέρασσαν οἱ Πέρσαι.

Τὸ σημαντικὸν εἶναι ὅτι τὰ ἀγάλματα τῶν Κορῶν, δὲν ἀναπαριστοῦν μόνον θεάς, ἀλλὰ καὶ θνητάς, δὲν ἦσαν δὲ μόνον ἀντικείμενα λατρείας ὅπως τὰ Ζεῶνα καὶ τὰ Ζεανόμορφα (βλέπε προηγούμενα) ἀλλὰ ἐπίσης ἀπετέλουν ἀναθηματικὰ ἐπιτύμβια ἢ καὶ διακοσμῆσεις.

Εἰς τὴν συλλογὴν λοιπὸν τῆς Ἀκροπόλεως θὰ συναντήσωμεν κατὰ πρῶτον, τὸν ἀρχαῖον τύπον τῆς Κόρης, ἔπειτα δὲ τοὺς διαφόρους ἄλλους τύπους τῆς ἐξελίξεως. Εἶναι δὲ εὐκόλῳ νὰ διακρίνωμεν μόνον μᾶς τοὺς διαφόρους αὐτοὺς τύπους, τὰς χρονολογίας των, τὴν τεχνολογίαν εἰς τὴν ὅποιν ἀνταποκρίνονται καὶ τὴν ἡλικίαν τῆς δημιουργίας των.

Ὁ ἀρχαῖος τύπος ἀνάγεται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 6ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰῶνος. Προέχεται ἀπὸ τὸν παλαιότερον τοῦ ἀκόμη τύπον τῶν «σανιδωφῶρων» ἀγαλμάτων, τῶν ἀγαλμάτων δηλαδὴ τὰ ὅποια ἐλαφύοντο κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα ἐπάνω εἰς ξύλον ἢ καὶ εἰς σανίδας, ὁπότε ἐλείπον αἱ ἀνάγλυφοι λεπτομέρειαι, καὶ δι' αὐτὸ ἐλέγοντο σανιδωφόρα τὰ ἀγάλματα ἐκεῖνα.

Συγκεκριμένως, ὁ ἀρχαῖος τύπος τῆς Κόρης παρουσιάζει τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κρεμασμένας παρὰ τὰς πλευράς. Παρουσιάζει ἐν τούτοις σαφὴ ἐξέλιξιν ὁ τύπος αὐτὸς ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνον τῶν σανιδωφῶρων, διότι τώρα προβάλλεται συνήθως ὁ ἀριστερὸς ποῦς, ὡς νὰ ὑποδηλοῖ θάδισμα. Ἐξ ἄλλου κἀμπτεται πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἡ μὴ χεὶρ, ἢ ὅποια, κατὰ κανόνα, κρατεῖ σύμβολον τι, ἄνθος, πτερόν, ἢ καρπὸν, ἢ δὲ ἄλλη ἀνασκαφῶν ἐπιχαρίτως τὸ μακρὸν ἱμάτιον πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ βαδίσματος.

Αἱ Κόραι γενικῶς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ Ζεῶνα καὶ Ζεανόμορφα, εἶναι ἐνδεδυμένα. Αὐτὸ μαρτυρεῖ ἤδη τεχνικὴν πρόοδον, ἐφ' ὅσον ὁ καλλιτέχνης εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς πλουσίας αὐτῆς λεπτομερείας, εἰς τρόπον ὥστε τὰ ἀγάλματα αὐτὰ νὰ ἀποτελοῦν ἐπίσης καὶ εὐχάριστος σελίδας τῆς ἱστορίας τῶν ἀμφι-

σεων. Αἱ Κόραι, φέρουν πλουσίαν Ἰωνικὴν στολήν, ἢ ὅποια ἦτο πολυχρῶμος καὶ πολιποικίλος. Πλὴν τούτου, φέρουν καὶ ἄλλον Ἰωνικὸν διάκοσμον, —δηλαδὴ στολισματα πάσης φύσεως, ὡς λ.χ. στεφάνην, ψέλια, ἐνώτια, κ.λ.π. Τὸν θαυμασμὸν προκαλοῦν σήμερον τὸσον ὁ πλοῦτος τῶν πτυχῶσεων τῆς ἀμφιέσεως των, ὅσον καὶ τὰ κτενίσματα των, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐνεπνεύσθησαν κατὰ καιροὺς μεγάλοι καὶ διάσημοι κορυφαῖοι καὶ κομμωταὶ τῶν Παρισίων.

Πλὴν τούτων ὅμως, διακρίνομεν εἰς τὰς Κόρας, γνησίαν τὴν σφραγίδα τοῦ Ἰωνισμοῦ,

τοῦ ἀνωτέρου δηλαδὴ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ ὁποίου θεματοφύλακες ἦσαν οἱ Ἴωνες. Τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Ἰωνισμοῦ ἐκείνου ἦσαν ὅχι μόνον ὁ πλούσιος διάκοσμος, ἀλλὰ πᾶν ὅ, τι μαρτυρεῖ τὴν κίνησιν, ὡς σχῆμα, καὶ ὡς τεχνολογία. Πλὴν τούτων, χαρὰ κτηρῆσιν καὶ γνωρίσματα τοῦ Ἰωνισμοῦ ἦσαν ἀκόμη ἡ λοξὴ τοποθέτησις τῶν ὀφθαλμῶν τὰ ὅποια προσδίδουν εἰς τὴν ὀν ἀναπαράστασιν τοῦ προσώπου τὴν ἐννοιαν καὶ τὴν ἐν τύπωσιν φιλαρεσκείας. Τὸ γνωρίσμα αὐτὸ καθίσταται μὲ τὸ ἀπαραιτήτον μειδίσμα ἐπὶ τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ κανόνα χεῖλων. Τὸ μειδίσμα αὐτὸ, πάντοτε χαριτωμένον καὶ ἐράσμιον, κἀμνει συχνὰ τὴν ἐντύπωσιν «μυστηριώδους» μειδιάματος, ὅπου ὁ υποτιθέμενος λάτρης, περιπίπτει εἰς ἀγωνιώδη ψυχικὴν κατάστασιν, μὴ γνωρίζων ἐὰν πρέπει νὰ ἐκλάβῃ τὸ μειδίσμα αὐτό, ὡς... «ἐπιδοσχεῖν» ἢ εἰρωνεῖται, ἢ καὶ λεπτὴν ἀκόμη περιφρόνησιν.

Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ τῆς μελέτης τῆς μεγάλης αὐτῆς συλλογῆς τῆς Ἀκροπόλεως, πολλοὶ ἀρχαιολογοὶ συνήγαγον τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ πολὺς Λεονάρδος ντὰ Βίντσι εἶδε τὰ

χαρακτηριστικὰ Κόρης ἀρχαῖης εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Μόνα Λίζας, καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἀγαλμάτων, —ποῦ ἦσαν ὁπωσδήποτε γνωστὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν του— ἐνεπνεύσθη τὴν προσωπογραφίαν τῆς Τζοκόντας, μὲ τὸ αἰνιγματώδες μειδίσμα.

Κατὰ τὰ σημερινὰ συμπεράσματα τῶν ἀρχαιολόγων, ὁ τύπος αὐτὸς διεμορφώθη κυρίως εἰς Χίον, ἢ ὅποια διέπρεπεν εἰς τὴν πλαστικὴν. Διεδόθη ὅμως ἡ τεχνολογία αὕτη, ἀπὸ ἀρκετὰ ἐνωρὶς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον, πλὴν τῆς Σπάρτης, ὅπου τὰ αὐστηρὰ ἦθῃ δὲν ἠνείχοντο τὴν χαλάρεσσαν στάσιν καὶ τὴν ἐκφρασὴν τῶς φιλαρεσκείας ἀπὸ μέρους γυναικός, ἔστω καὶ ἀψύχου. Φυσικὸν δὲ ἦτο νὰ παραλάβουν, ὡς Ἴωνες ἄλλωστε, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν τύπον τῆς Κόρης, νὰ τὸν πλουτίσουν καὶ νὰ τὸν καλλιεργήσουν, ὡς τὸν ἐκτελέρησαν κατὰ τὴν πρὸ τῆς Περσικῆς ἐπιδρομῆς περίοδον.

Πολὺ ἀργότερον οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον τὸν τύπον τῆς Κόρης καὶ ἐδημιούργησαν ἰδικὰ των ἀγάλματα, ἰδίως δὲ ἐκεῖνο τῆς θεᾶς Ἑλπίδος, τὸ ὁποῖον ἀπελάμβανεν ἰδιαιτέρας λατρείας.

Ἀλλὰ ὁ τύπος αὐτὸς τοῦ ἀγάλματος, ἀντεπεκρίθη καὶ πρὸς πρακτικοὺς σκοποὺς. Ἀντὶ στηλῶν καὶ ὑποσάθρων, διάφοροι ἀρχιτέκτονες, κυρίως εἰς τὴν Σίφνον καὶ τὴν Κνίδον, ἐλάξεον κόρας, ὡς πλεόν παραστατικὰ καὶ διακοσμητικὰ στηρίγματα.

Οὕτω μὲ Κόρας ἐστηρίζοντο οἱ περίφημοι «θησαυροὶ» τῶν Κνιδίων καὶ τῶν Σιφνίων, εἰς Δελφοῦς. Ἀπομίμησιν τῆς τεχνολογίας αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ ὅτι ἀργότερον ἐποποθετήθησαν ἀγάλματα κορῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς στήριξιν τῆς στέγης τῆς νοτίας προστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου. Βεβαίως, τὰ ἀγάλματα αὐτά, μόνον ὡς ἐμπνευσὶς δύναται νὰ παραβληθοῦν μὲ τὰς Κόρας τῶν ὁποίων δὲν ἔχουν πλέον τὰ ἀρχαῖα γνωρίσματα καὶ φέρουν ἐντελὲς νέαν ὀνομασίαν, «Καρυάτιδες». Ἡ ὀνομασία αὐτῶν συνδέεται μὲ ἐνδιαφέροντα γεγονότα, ἀκόμη δὲ καὶ μὲ «κωμικοπολιὰ» τῆς Ἀρχαιότητος, ὡς θὰ γνωρίσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον.

Τέλος, μίᾳ ἄλλῃ ἐξέλιξις τοῦ τύπου Κόρης, εἶναι τὰ ἀνεκτίμητα ἐκεῖνα ἡλίνα ἀριστουργήματα, πλείστα τῶν ὁποίων προέρχονται ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς Μυρίνης καὶ Τανύγρας.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Αἱ Καρυάτιδες καὶ αἱ περιπέτειαί των. Ἐπίσης δὲ καὶ τί ἀκριβῶς ἀναπαριστοῦν αἱ Ταναγραῖαι «κωμικοπολιὰς».

Κόρη

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ἀττικὸν περιβάλλον καὶ ἡ ἔλξις τὴν ὁποίαν ἤσκουν αἱ Ἀθηναὶ εἶχον τοιαύτην δύναμιν ὥστε ἐδημιουργοῦν συνείδησιν «αὐτοχθόνων» εἰς τὰ κύματα τῶν ἐπηλύδων οἱ ὁποῖοι προσεύφουν εἰς τὴν Ἀττικὴν.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐθεώρουν ἀνέκαθεν τοὺς ἑαυτοὺς των ὡς αὐτόχθονας. Ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης ὑποστηρίζει ὅτι «...τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιννομένων» — δηλαδή τὴν χώραν τῆς Ἀττικῆς τὴν κατῶκουν πάντοτε οἱ αὐτοὶ κάτοικοι, διὰ διαδοχῆς ἐκείνων πού ἐγεννῶντο ἐπ' αὐτῆς.»

Ἡ ἀντίληψις αὕτη θεθαίως δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἀκριβής, διεμορφώθη ὁμως ἐπὶ ἱστορικῶν δεδομένων. Ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἔπαρσιν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν ἑναντι ὁδῶν σχεδὸν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐγκατασταθῇ εἰς τὰς οἰκείας περιφερείας κατόπιν ἐπιδρομῶν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐστηρίζοντο κυρίως ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ἀττικὴ ἔμεινε ἔξω σχεδὸν τοῦ κύματος τῶν ἐπιδρομῶν ἐκείνων καὶ συνεπῶς ἀπῆλλα-γμένη τῶν θιαίων μεταβολῶν τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ μεγάλη μετανάστευσις τῶν φύλων εἰς ὁλόκληρον περίπου τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

Κατὰ τὰ ἄλλα, οὔτε ἦσαν, οὔτε ἡδύ-ναντο νὰ εἶνε αὐτόχθονες. Ἦσαν ὅχι θεθαίως ἐπιδρoμεῖς, ἀλλὰ, «πρόσφυγες», ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, θύματα τῶν ἐπιδρομῶν ἀπὸ ἄλλας περιφερείας, καταφθάσαντες καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς Ἀθήνας, ὅπου σὺν τῷ χρόνῳ ἐλησμόνησαν τὴν προέλευσιν των.

Ἡ ἀρχικὴ ἄλλως τε αὕτη ἱστορία περὶ «αὐτοχθόνων», ἐπαναλαμβάνεται μὲ μαθηματικὴν σχεδὸν ἀκρίβειαν ἀνὰ τοὺς κατοπινούς αἰῶνας καὶ κάθε φοράν ὅπου ὁλοὲν νέοι «πρόσφυγες» ἐγκαθίστανται εἰς Ἀττικὴν, ἔπειτα δὲ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς τὸ πολὺ γενεάς, θεωροῦν ἑαυτοὺς αὐτόχθονας, ἑναντι τῶν νεοερχομένων. Ἡ ἀπόκρισις τῆς τοιαύτης τοπικιστικῆς συνειδήσεως θεωρεῖται κατὰ τοὺς λαογράφους καὶ ἐθνολόγους, πάρα πολὺ φυσικὴ, δεδομένου ὅτι τὸ Ἀττικὸν περιβάλλον ἀσκεῖ ἰσχυροτάτην ἀφομοιωτικὴν δύναμιν, μεταβάλλει πραγματικῶς τοὺς ἐπήλυδας εἰς αὐτόχθονας, ἀναπτυσσομένης ταύτοχρονως καὶ τῆς τοπικιστικῆς συνειδήσεως, ἐνεκα λόγων ψυχολογικῶν, ἀναφερομένων εἰς τὴν φυσικὴν διεκδικησὶν δικαιωμάτων γηγενείας, ἐφόσον αἱ Ἀθηναὶ παρέμειναν καὶ παραιοῦν κέντρον τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Οὕτω μὲν τὸ γενικώτερον αὐτὸ ζήτημα. Συγκεκριμένως ὁμως, οἱ πρῶτοι ἱστορικοὶ γνωστοὶ ἐπήλυδες, οἱ ὁποῖοι, φερόμενοι τοὺς ἐπιδρoμεῖς, προσέφυγον καὶ ἐγκαταστάθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἦσαν γόνοι διαφόρων γενεῶν, ὡς οἱ Νηλεῖδαι, Παιονίδαι καὶ Ἀλκμεωνίδαι, οἱ ὁποῖοι σὺν τῷ χρόνῳ ἐξηγενίσθησαν καὶ διε-

ξεδίκησαν δικαιώματα ἀριστοκρατικὰ καὶ προνομίας κληρονομικῶ δικαίω.

Ἡ προσφυγὴ των ἐκείνη καὶ ἡ ἐγκατάστασις των ἐγίνε προφανέστατα κατὰ τὸν πλέον εἰρηνικὸν τρόπον, ἐφόσον δὲν εὐρέθησαν πρὸ ἀντιστάσεως. Ἡ Ἀττικὴ γῆ ἦτο ἀρκετὰ εὐρύχωρος διὰ νὰ περιλάβῃ

Ἀθηναῖον νόμισμα πρὸς ἐκτὸς τῆς γλαυκῆς καὶ τέταρτον, σύμβολον τοῦ Κέρωνος καὶ αὐτοχθόνων.

τοὺς πρόσφυγας, οἱ ὁποῖοι κατενεμήθησαν ἐπ' αὐτῆς, εἰς δώδεκα αὐτονόμους κοινότητες. Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς οἰκίσεως εἶχεν ἀνυπολόγιστον σημασίας συνεπείας εἰς τὴν κατόπιν ζωὴν τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς ἀκόμη χρόνους ἀνέκυψε ἡ οἰκονομικὴ ἀνάγκη στενωτέρας ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν κοινοτήτων ἐκείνων, πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνταλλαγῆς προϊόντων καὶ ἀνεφοδιασμοῦ τῆς ὑπαίθρου. Προφανέστατα δὲ κατὰ τὸν φυσικώτερον τρόπον, διεμορφώθη ἕνα τοιοῦτον κέντρον τὸ ὁποῖον ὡς καὶ παντοῦ ἄλλοι, ἐκ τοῦ «πόλεως» — δηλαδή κέντρον ἢ ἀκριβέστερα «κέντρον ἀλώνιου» καὶ ἐκ τοῦ «πέλου» — δηλαδή «εὐρίσκομαι», «κινούμαι», — ἀπετέλεσε τὴν «πόλιν» μὲ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς, τὸ «ἄστυ» — δηλαδή τὸ κάστρο, τὸ ἀμυντικὸν φρούριον. Ἐξ ὧν καὶ αἱ εὐρύτερα ἔπειτα ἔννοια τοῦ ἄστεως καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὸν μυθικὸν βασιλέα καὶ ἥρωα τῶν Ἀθηνῶν Θησέα ἀποδίδεται τὸ μέγα ἔργον τῆς συνενώσεως τῶν δώδεκα κοινοτήτων ὑπὸ μίαν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἀρχήν, ἐγκατεστημένην φυσικὰ, εἰς τὸ ἤδη ὑπάρχον οἰκονομικὸν κέντρον τῆς περιφερείας. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, ἡ Κρανὰ τῶν Προελλήνων Πελαγῶν, ἀντικαταστάθεισα ἀπὸ τὴν Μυκηναϊκὴν Κεκροπίαν τῶν Πρωτοελλήνων Ἀχαιῶν, ἀντικατεστάθη μὲ τὴν σειρὰν τῆς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας τῶν προσφύγων Ἰώνων.

Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Θησέως, αἱ Ἀθηναὶ ἔχουν τὴν προϊστορίαν των, ὅπου εἶνε θεθαίως δυσχερὴς ἡ διακρίσις τῶν πραγματικῶν στοιχείων ἀπὸ τὰ μυθικά. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, θετικώτερα φαίνονται τὰ ἐξῆς σημεῖα τῆς προϊστορίας αὐτῆς.

Ἡ παναρχαία Κρανὰ, ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, συνοικισμὸς τῶν πρῶτων οἰκιστῶν, μελὼν τῆς λευκῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς, ὥφειλε τὴν ὀνομα-

σίαν κατὰ μὲν τὸν θρύλον εἰς τὸν μυθικὸν βασιλέα Κρανάον, ὀνομάσαντα ἐκ τοῦ ὀνόματός του τοὺς κατοίκους Κρανάους καὶ τὴν περιφέρειαν Κρανάην ἢ Κρανάαν. Κατὰ τὰς νεωτέρας ὁμως ἐπιστημονικὰς ἐξακριβώσεις, ἡ ὀνομασία προέρχεται ἐκ τοῦ ἐπιθέτου «κρανὰς», τὸ ὁποῖον σημαίνει τραχύς, πετρώδης, ὡς ἦτο δηλαδή ἡ ὅλη θραχώδης Ἀττικὴ χερσονήσος. Ἐπιθεοαιωτικὸν εἶνε καὶ ἡ γνωστὴ ἐπὶ κλησὶς τῆς Ἀθηναῖας ὡς Κραναίας, ἐπὶ κλησὶς ὅχι Ἀθηναϊκῆς, ἀλλὰ ἀρχικῶς ἐν χρήσει ἐν Ἑλλατί τῆς Φωκίδος, ὅπου εἰς ἀπόστασιν 20 σταδίων ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ βραχέως λόφῳ ὑπῆρχεν τὸ ἱερὸν τῆς θεᾶς Τέλεος, τὴν ὀνομασίαν Κραναία ἀνευρίσκομεν ἀκόμη, ὡς γνωστόν, εἰς Κεφαλληνίαν, ὡς ὀνομασίαν τῆς εὐφόρου μὲν καὶ ὁμαλῆς πεδιάδος παρὰ τὸν Κούταβον, προφανῶς ὁμως ἡ ὀνομασία προήλθεν ἀπὸ τὴν ὅλην πετρώδη σειρὰν θουνῶν, τὰ ὁποῖα περιστοιχίζουσιν τὴν περιοχὴν. Ἐντελῶς μυθικὸν λοιπὸν εἶνε τὸ πρόσωπον τοῦ Κρανάου.

Ὡς πρὸς τὴν Μυκηναϊκὴν πόλιν Κεκροπίαν, ὁ μῦθος περιεχέει προφανέστατα στοιχεῖα ἀληθείας. Σοφὸς αἰγύπτιος, ὁ Κέκρωψ, ἐκδιωχθεὶς ἐνεκα ἐμφυλίων πολέμων ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἔρχεται ἐκ Σαΐδας — τῆς σημερινῆς Σαῆ ἐλ Χαγγάρ — καὶ νυμφεύεται τὴν κόρην τοῦ τοπικοῦ βασιλέως, τὸν ὁποῖον καὶ διαδέχεται. Οἱ κάτοικοι ζοῦν ἀκόμη σκορπισμένοι, ὁ δὲ Κέκρωψ, διὰ νὰ τοὺς συνενώσῃ ἰδρύει ἐπὶ τοῦ θράχου τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὸν Ἄρην δικαστήριον, λαβὼν τὴν ὀνομασίαν «Ἀρειος Πάγος» — δηλαδή θράχος ἢ πέτρα τοῦ Ἀρεως. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται ἡ κτίσις τοῦ πρώτου ὀχυροῦ, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Κεκροπία καὶ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν. Μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν ἀπογόνων του, ἀναφέρεται ὁ Ἀμφικτύων — ὁ μυθικὸς πρωτεργάτης τῆς Ἀμφικτυονίας τῶν Θερμοπυλῶν.

Ἄλλος ἀπόγονος ἦτο ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ ὁποῖος φέρεται καὶ ὡς Ἰδρυτὴς νέας Αἰγυπτιακῆς ἀποικίας, ἐξ ἧς ὁ Τριπτόλεμος, ὁ ἀρχαῖος βασιλεὺς τῆς Ἑλευσίως, ἔμαθε τρόπον καλῶτερον νὰ σπεῖρῃ καὶ νὰ θερίξῃ τὸν σίτον. Τέλος, ἀπόγονος ἐπίσης τοῦ Αἰγυπτιακοῦ σοφοῦ φέρεται ὁ Αἰγυεύς, πατὴρ τοῦ ἥρωος Θησέως, ἀφομοιωθέντος πλέον πρὸς τὸν τόπον καὶ ἀπολέσαντος τὴν ἀνάμνησιν τῆς Αἰγυπτιακῆς του καταγωγῆς. Ἀκολοθεῖ δὲ περίφημος κύκλος τῶν παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι συσχετίζουσιν τὰς Ἀθήνας μὲ τὸν Μῖνωα τῆς Κρήτης καὶ περιπλέκονται γύρω ἀπὸ τὸν ἐθνικὸν πλέον ἥρωα τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ μέγας θρίαμβος τοῦ Θησέως συν-

σταται εἰς τὸ ὅτι ἔσωσε τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσιν εἰς τὴν Κρήτην, ὅταν ἡ θαλασσοκρατία τοῦ Μίνωος ἐπωφθαλμία τὴν κατοχὴν τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Θησεὺς ἠνώσεν, ὡς εἶπομεν, τοὺς δώδεκα συνοικισμούς, αὐτὸς δὲ καθώρισεν ὀριστικῶς τὴν νέαν ὀνομασίαν τῆς πόλεως, συνδέσας αὐτὴν πρὸς τὸν γνωστὸν θρύλον. Κατὰ τὸν θρύλον, ὁ Κέκρωψ, τὸν ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν, εἶχε θυγατέρα, τὴν Ἐρσιν, τὴν Πάνδρoσσιν καὶ τὴν Ἀγρᾶυλον, προσωποποιήσεις τῆς δρόσου καὶ νύμφας τῆς βροχῆς, ἡ ὁποία ποτίζει καὶ γονιμοποιεῖ τὸ ἔδαφος. Συνεδέετο ὅθεν μετὰ τῶν ἀθανάτων ὁ ἐπῆλυσ αὐτὸς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν του ἔλαθε χώραν τὸ μεταξὺ τῶν θεῶν πολυθρύλητον ἐπεισόδιον τῆς ἐριδος μεταξὺ δύο μεγάλων θεοτήτων περὶ τῆς κατοχῆς τῆς χώρας. Ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐρχονται εἰς ἐρίδα, διότι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἤθελε νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὴν Ἀττικὴν καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τοὺς Ἀθηναίους. Ἡ ἐρις συνέβη ἐνώπιον τῶν ἄλλων ἀθανάτων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔκρινον περὶ τῆς νίκης. Καὶ ὁ μὲν Ποσειδῶν ἐκτύπησε μὲ τὴν τρίαινάν του τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἀνέβλυσεν ὕδωρ ἄλμυρον. Ἐως ἀργὰ κατόπιν ἐδεικνύετο εἰς τὸν περὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀνέβλυσε τὸ ἄλμυρον ἐκεῖνο ὕδωρ. Ἡ Ἀθηνᾶ ὁμως ἔκαμε κάτι πολὺ καλῶτερον ἀπὸ αὐτό. Ἐφύτευσε ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἔλαιον — ἐκείνην ἀκριβῶς ἡ ὁποία ἐκάη κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Περσῶν καὶ ἀνεβλάστησε κατὰ θαυματουργὸν τρόπον. Οἱ ἀθάνατοι ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ προσέφερεν συγκρίτως μεγαλύτεραν ὕπηρεσίαν καὶ ἐδικαιοῦτο νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν, ἡ ὁποία καὶ ὠνομάσθη Ἀθῆναι, πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ.

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ἔχομεν ἐπὶ τέλους τὰ καθαρῶς ἱστορικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ὅλης ἀναπτύξεως τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἀλλὰ καὶ παράγων τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς εἶνε ἡ ὁλονὲν στενωτέρα σύσφιγξις τῶν οἰκονομικῶν καὶ οἰκητικῶν ὁσασμῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς ὅλης περιφερείας. Ἐκ αὐτοῦ προέκυψε ἡ συνείδησις, ὅτι ὅλοι των ἦσαν πολῖται τοῦ αὐτοῦ κράτους καὶ ὅτι τὰ συμφέροντά των ἦσαν κοινά. Καὶ εἰς τὴν Σπάρτην ὁμοίως εἶχεν ἀναπτυχθῇ παρoμοία συνείδησις, ὑπῆρχεν ὁμως βασικὴ καὶ θεμελιώδης διαφορά μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν.

Εἰς τὴν Σπάρτην ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς κατακτητικῆς βίας καὶ τερραίνιας, τὴν ὁποίαν ἤσκει τὸ σύνολον τῆς φυλετικῆς ἀριστοκρατίας τῶν ἐπιδρoμῶν. Ἀντιθέτως οἱ κάτοικοι τῶν περιοχῶν τῆς Ἀττικῆς, ἦσαν ὅλοι των Ἀθηναῖοι πολῖται καὶ εἶχον πλήρη συνείδησιν ἰσονομίας. Εἰς τὴν βασικὴν αὐτὴν διαφορὰν καὶ μόνην ὀφείλεται τὸ ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἀνταγωνίζοντο ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν Σπάρτην. Ὑπέκυψαν ὁμως ἐν τέλει εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸν αὐτόν, διότι μὲ τὴν σειρὰν των ἠθέλησαν νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀντιπαλὸν των καὶ ἐστέρησαν ἀπὸ τοὺς συμμάχους των τὰς ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀναπτυχθῇ τὸ κράτος των.

Ἐπιθώσις τῆς ἀρχικῆς διαιρέσεως τῆς χώρας εἰς δώδεκα συνοικισμούς δὲν ἦτο μόνον ἡ περιήγος ἐορτὴ τῶν Συνικίων, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἐπιτυχοῦς γεγονότος τῆς ἐνώσεως, ἀλλὰ ἦτο ἀκόμη καὶ ἡ πεποίθισις ὅτι αἱ Ἀθηναὶ κατήγοντο ἀπὸ τρεῖς διαφόρους φυλὰς. Ἐπ' αὐτοῦ ἐστηρίχθη ἡ διακρίσις τῶν κοινωνικῶν τάξεων, εἰς εὐπατρίδας, δηλαδή εὐγενεῖς, εἰς γεωμόρους, δηλαδή γεωργούς, καὶ εἰς δημιουργούς, δηλαδή θιοτέχνους καὶ τεχνίτας. Δίπλα, εἰς τὴν διαίρεσιν αὐτὴν, ὕφιστο καὶ μία ἄλλη, ἐθνικὴ ἰωνικὴ διαίρεσις, εἰς, γελέοντες, ὀπλίτας, αἰγιόκοις καὶ ἐργασθεῖς. Ἐκάστη ἀπὸ τὰς τέσσαρας αὐτὰς φυλὰς εἶχεν ὑποδιαιρέσεις τῆς τρεῖς πατρίας, ἡ κάθε μία τῶν ὁποίων ἀποτελεῖτο ἀπὸ τριάκοντα γένη. Ἀρχικῶς, πολιτικῶς θεσμός τῆς χώρας ἦτο ὁ βασιλικός. Ἡ βασιλεία ὁμως κοτηργήθη μετὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτοθυσίαν τοῦ Κόδρου, ὅταν οἱ Δωριεῖς κατέλαβον τὴν Μεγαρίδα, ἀνήκουσαν εἰς τὰς Ἀθῆνας καὶ ἤθελον νὰ καταλάβουν καὶ αὐτὴν τὴν «Πόλιν».

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ ΤΟΥ «ΗΛΙΟΥ»

Ὅσοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας διὰ διαφόρους λόγους δὲν ἐπρομηθεύθησαν τὰ προηγούμενα τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ», δύνανται νὰ ἀποκτήσουν ταῦτα γράφοντες ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ γραφεῖα μας (Περιοδικὸν «ΗΛΙΟΣ», Σταδίου 23, Ἀθήνας) καὶ ἐσωκλείοντες εἰς γραμματόσημα τὸ ἀντίτιμον τῶν τευχῶν πού ζητοῦν πρὸς 5 δρχ. κατὰ τευχὸς ἢ ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὰ κατὰ τόπους πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας Ἑλληνικοῦ Τύπου πού πωλεῖται ὁ «ΗΛΙΟΣ» καὶ ἐάν ὅπως ἴθιτε δὲν εὐρίσκουν τὰ τεύχη, ἂς μᾶς γράψουν ἀπ' εὐθείας καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς ἀποστείλωμεν τὰ τεύχη πού ζητοῦν.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ δύνανται ἐπίσης νὰ ζητήσουν τὰ προηγούμενα τεύχη ἀπὸ τὸν ἐφημεριδοπώλη των, ὥστε νὰ συμπληρώσουν τὴν σειρὰν τῶν τευχῶν των.

Κρατῆτε τὰ τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ» διὰ νὰ σχηματίσετε σὺν τῷ χρόνῳ τὴν πλέον χρήσιμον καὶ φθηνὴν βιβλιοθήκην. Κάθε τρεῖς μῆνας θὰ ἔχετε ἕνα τόμον ἀπὸ 900 περίπου σελίδας πού θὰ σᾶς στοιχίσῃ μόνον 65 δρχ. Φθηνότερον βιβλίον εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσετε. Τὰ τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ» ἀποτελοῦν τὴν πλέον συγχρονισμένην καὶ ἐκλαϊκευμένην Ἑγκυκλοπαιδικὴν βιβλιοθήκην. Σημειώσατε ὅτι ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ θέματα πού περιλαμβάνονται εἰς τὸν «ΗΛΙΟΝ» γράφονται ἐπὶ τῇ βάσει ὧν τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων καὶ προόδων τῆς ἐπιστήμης.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Κόδρου καὶ πρῶτος ὁ υἱὸς του Μέδων, δὲν ὠνομάζοντο πλέον βασιλεῖς, ἀλλὰ ἄρχοντες. Οἱ ἄρχοντες ἦσαν ὑπεύθυνοι ἑναντι τῶν εὐπατρίδων, αὐτὸ δὲ μαρτυρεῖ ὅτι ἐκυβέρνηα ἡ ἀριστοκρατία, ἡ ὁποία καὶ κατήργησε τὴν βασιλείαν, στηριχθεῖσα ἐπὶ τοῦ θρύλου τοῦ Κόδρου, διὰ νὰ ἀμείλυνῃ τὰς ἀντιθέσεις. Κατ' ἀρχάς, ὡς καὶ οἱ βασιλεῖς, οἱ ἄρχοντες ἦσαν ἰσόθιοι, κατόπιν ὁμως πιέσεως ἀπὸ μέρους τῶν λαϊκῶν τάξεων, τῷ 752, οἱ ἄρχοντες ἔχασαν τὸ προνόμιον αὐτό.

Κατὰ τὸ 713, οἱ Μεοντίδαι ἀπώλεσαν δὲ τὸν δῖον τοῦ προνόμιον αὐτό, ἀπὸ δὲ τοῦ 683 παραδίδεται ἡ ἐξουσία εἰς ἐννεα ἄρχοντας μὲ ἐνιαύσιον θητεῖαν. Αὐτοὺς τοὺς ἐκλέγει ἀκόμη ὁ Ἀρειος Πάγος ἐκ τῶν εὐπατρίδων. Ἐκ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, ἀνώτατος διοικητικὸς ἐπόπτης, ὠνομάζετο «ἐπώνυμος». Ὁ δεῦτερος ἦτο ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς τοῦ λαοῦ καὶ ὠνομάζετο «βασιλεὺς». Ὁ τρίτος διηύθυνε τὰ πολεμικὰ καὶ ἐλέγετο «πολέμαρχος». Οἱ ἐξ ἄλλοι ἐλέγοντο «θεσμοθέται» καὶ ἀπετέλουν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν.

Ἡ ὀλιγαρχικὴ ὁμως ἐκείνη κυβέρνησις τῶν εὐπατρίδων, οἱ μεγάλοι τόκοι, καὶ κυρίως ὁ σκληρὸς νόμος ὁ ἰσχύων περὶ ὀφειλῶν ἐδημιούργησαν ἕνα τεραστίαν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν σημασίαν ζήτημα. Ὁ λαὸς ἤθελε νὰ ἀποσεισῇ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀριστοκρατῶν. Οἱ γεωργοὶ εἶχον περιπέσει εἰς ἀφάνταστον πενίαν, λόγω τῶν ἐξῆς κυρίως γεγονότων.

Οἱ ὅροι τῆς κλειστῆς λεγομένης οικονομίας — τῆς παραγωγῆς δηλαδή τῆς προωρισμένης νὰ καταναλωθῇ ἐπὶ τόπου — εἶχον ἀνταρπαθῇ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῷ μεταξὺ μεσολαβῇ μία καινοτομία, ἡ ὁποία συντελεῖ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως. Πρόκειται περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ χρήματος, ὡς κοινῶ ἰσοδυνάμου τῆς ἀνταλλαγῆς. Αὐτὸ δὲ συντελεῖ θεθαίως εἰς τὴν εὐχερестέραν κυκλοφορίαν τῶν προϊόντων, ὑποδοχθεῖς ὁμως καὶ τὴν συγκέντρωσιν μεγάλων κεφαλαίων εἰς χεῖρας τῶν ἐμπορευομένων. Οἱ ἐμπορευόμενοι αὐτοὶ δὲν εἶνε κατὰ πλειονότητα Ἀθηναῖοι. Εἶνε Μεγαρεῖς, εἰσάγοντες τὸν σίτον ἀπὸ ἄλλας περιφερείας καὶ προκαλοῦντες ραγδαίαν πτώσιν τῶν τιμῶν. Ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ προέρχεται ἐξαθλίωσις τῶν χωρικῶν, ὑποχρεωμένων νὰ δανειζώνται ἀπὸ τοὺς ἀριστοκράτας, οἱ ὁποῖοι οὕτε ἐμπορίον θέλουν νὰ ἀσκήσουν, ἀλλὰ οὕτε καὶ νὰ χάσουν τὰ πλούτη των, ἐφ' ὃ καὶ ἀποβλέπουν νὰ ἀποξήσουν ἀπὸ τῶν τόκους. Ὅλα αὐτὰ κινοῦν τὸ μένος ἐναντίον τῶν εὐπατρίδων, οἱ ὁποῖοι, σὺν τοῖς ἄλλοις, κρατοῦν ἀκόμη εἰς χεῖρας των τὴν ἀπονομήν τῆς Δικαιοσύνης καὶ δικάζουν ὅχι βάσει γραπτῶν διατάξεων, ἀλλὰ κατὰ τὰ παλαιὰ αὐστηρὰ ἔθιμα καὶ συμφῶνως φυσικὰ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον. Οὕτω φθάνομεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων ἀναστατώσεων, περὶ ὧν εἰς τὸ προσεχές.

Η ΙΕΡΟΔΟΥΛΙΑ ΩΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

Έσημειώθη εις προηγούμενα ότι η Ιεροδουλία ήτο θρησκευτικός θεσμός των Άσσυροβαβυλωνίων, ως και άλλων Ανατολικών λαών. Έξηγούνται ένταυθα οί λόγοι οΐτινες καθιέρωσαν τόν κατά τάς σημερινάς αντίληψεις ανήθικον δεσμόν τούτου.

Β.

Γεγονός, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ἔρχεται εἰς ἀπόλυτον ἀντίθεσιν μετὰ τὰ σύγγονά μας περὶ ἠθικῆς αἰσθήματος καὶ ἀντιλήψεως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσεν ἐπὶ καιρὸν ἄλυτον πρόβλημα εἶνε τὸ θρησκευτικὸν ἐθιμὸν τῆς Ιεροδουλίας, τὸ ὁποῖον ἐκαλλιέργηθη κυρίως καὶ πρωτίστως εἰς τὰς θρησκείας τῶν Ἀνατολικῶν Λαῶν, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ἀσσυροβαβυλωνιακὴν θρησκείαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καὶ μετεδόθη εἰς τὰς ἄλλας χώρας, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Ἐκαλοῦντο Ιερόδουλοι, ἄνδρες ἢ γυναῖκες ἀφιερωμένοι ὡς «δοῦλοι» ἢ ἀκριθέστερον ὡς ἀναθήματα εἰς θεὸν τινα, κυρίως ὅμως εἰς τὴν θεὰν Ἰσθάρ, τὴν ὁποῖαν οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον Ἀστάρτην.

Ὡς ἤδη ἐγνωρίσαμεν, ἡ Ἀστάρτη ἦτο θεάιναι ἀνήκουσα εἰς τὴν δευτεράν Τριάδα, τὴν ὁποῖαν ἀπετέλουν ὁ σεληνιακὸς θεὸς Σὶν καὶ τὰ τέκνα του, ὁ ἡλιακὸς Σαμάς, καὶ Ἰσθάρ, ὁ πλανήτης τὸν ὁποῖον ὀνομάζομεν Ἀφροδίτην. Τὴν πατρότητα ἄλλως τε τῆς Ἰσθάρ διεξεδίκει καὶ ὁ μέγας Ἀνοῦ, ὁ ὕπατος τῶν θεῶν, πρὸ τῆς ἐκθρονισέως του ὑπὸ τοῦ Μαρδούκ.

Ἀδελφὴ τοῦ Σαμάς, θεοῦ τοῦ φωτός, ἐπίσης ὅμως καὶ ἀδελφὴ τοῦ Ἐρεσκιγιάλ, θεοῦ καταχθονίου, ἡ Ἰσθάρ, ἦτο ἡ φλογώδης θεὰ τοῦ πολέμου, ταύτοχρόνως δὲ καὶ τῆς ἡδυπαθείας καὶ τῆς ἀπολαύσεως. Εἰς τὰ Ιερά καὶ τοὺς ναοὺς τῆς ὑπηρετοῦν ὑθῖαι, μάντις, μάγοι, ἀστρολόγοι, ἐξορκισταί, μουσικοί, μάλιστα ταυτοχρόνως δὲ καὶ Ιερόδουλοι ἀσκούντες τὴν Ιεροδουλίαν ἐντὸς αὐτῶν τούτων τῶν διαμερισμάτων τοῦ ναοῦ.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες Ιερόδουλοι ἐξήσκουν τὴν Ιερὰν λεγομένην πορνείαν ὡς διακονίαν τιμωμένην. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες Ιερόδουλοι διεκρίνοντο εἰς διαφόρους κατηγορίας, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς κοινὰς ἐταίρας καὶ εἰς ἀσκούσας τὴν παρὰ φύσιν εὐλάβειάν των.

Ἰδιαίτερας περιποιήσεις ἐτύγχανον οἱ ἔξνοι, οἱ ἐπισκεπτόμενοι ἐν ναὸν τῆς θεᾶς, εἴτε προσεκόμιζον δῶρα καὶ ἀφιέρωματα, εἴτε ἦσαν πτωχοὶ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκδηλώσουν διὰ προσφορῶν τὴν εὐλάβειάν των.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλων θεοτήτων ναοὺς ἢ σκεῖτο ἡ Ιερὰ πορνεία. Κανὼν ἀπαράβατος διὰ τὰς Ιεροδούλους, ἦτο ἡ ἀπαγόρευσις συλλήψεως καὶ τεκνοποιίας. Αἱ παρθέναι ἐτιμωροῦντο κατ' ἀρχάς ἀκό-

μη καὶ διὰ θανατώσεως, δι' αὐτὸ δὲ ἐκαλλιέργουντο τὰ πολλὰ καὶ διάφορα μέτρα ἐκτρώσεων, ἐπίσης δὲ ἀπεφεύγετο ὁ κίνδυνος διὰ τῆς παρὰ φύσιν ἀσελείας. Ὅταν, ἀργότερον, τὰ ἐκτρωτικά μέτρα ἀπέβησαν πολλὰ, τότε ἡ παραβαίνουσα τὰς Ιερὰς διατάξεις Ιερόδουλος ἐξέπιπτεν ἀπλῶς τοῦ «ἀξιώματος» τῆς καὶ περιωρίζετο εἰς ἰδιωτικὸν πλέον βίον. Αὐτὸ καὶ μόνον μαρτυρεῖ ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς των ὡς δούλων ἦτο μάλλον θεωρητικὸς. Ἀκόμη ἡ Ιερόδουλος, ἡδύνατο νὰ ὑπανδρευθῇ νομίμως, ὁπότε ἐξέπιπτεν μὲν θεοβαίως τοῦ ἀξιώματος, ἀλλὰ ἔφερεν ὡς τιμητικὴν διάκρισιν ἐφ' ὅρου ζωῆς, τὸ δικαίωμα νὰ ἐξέρχεται ἀνὰ τὰς ὁδοὺς με κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον, πρὸνόμιον τοῦ ὁποῖου ἐδικαιοῦντο μόνον αἱ ἀριστοκράτιδες.

Τέλος, ἀπηγορεύετο εἰς τὴν ἐγκαταλείπουσαν ὁπωσδήποτε τὴν θέσιν τῆς Ιερόδουλον νὰ χρηματίζεται ἐπὶ πορνείᾳ, τῆς ἐπετρέπετο ὅμως — καὶ ἐτιμωρεῖτο μάλιστα ὁ σύζυγός της ποὺ τὴν ἠμπόδιζεν — νὰ ἐκδίδεται εἰς φιλοξενουμένους ἐν τῇ οἰκίᾳ της, εἰς καλεσμένους τοῦ συζύγου κτλ. Δὲν τῆς ἀπέκλειετο ἐν τούτοις νὰ δέχεται δῶρα, ποτὲ εἰς χρῆμα, πάντοτε εἰς εἶδος, ἐφόσον θὰ ἦτο εἰς θεοὶν νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν προσέφερε λόγῳ αὐτῶν τὰς «ὑπηρεσίας» τῆς εἰς τὸν φιλοξενούμενον.

Ὡς ἐτονίσθη ἤδη καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς θρησκειολογίας, ἡ μόνη διαφορά — θαυμάτι θεοβαίως, ἀλλὰ ὄχι διαφορά ἀρχῆς — συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ὠρισμένης πράξεως, τὰς ὁποίας ἀποτροπιαζόμεθα ὡς ἀνηθίκοις, τὰς ἐβώρουν ἀπλούστατα ἠθικά, κατὰ καιροὺς καὶ κατὰ χώρας διάφοροι λαοί. Ἐβωρεῖτο λοιπὸν ὡς θαυμάτι καὶ οὐσιωδῶς ἠθικὸς καὶ μάλιστα θρησκευτικὸς θεσμός ἡ Ιεροδουλία δλων τῶν εἰδῶν. Ἡ καταγωγή τοῦ θεσμοῦ εἶνε προφανῶς ἀγροτική. Ἀρχικὴ αἰτία τῆς καθιερώσεως τοῦ ἐθιμοῦ ὑπῆρξε προφανέστατα ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκοκυρῶσύνης καὶ τῆς καθαραιότητος τῶν ἀνὰ τὴν ὑπαίθρου Ιερῶν, ποὺ ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς διαφόρους θεοτήτας. Μόνον γυναῖκες ἠδύναντο νὰ ἀναλάβουν τὸ «νοικοκυρὶδ» τῶν τοιούτων Ιερῶν, ἢ ἄνδρες ἀσχολούμενοι «περὶ τὰ οἰκιακά» καὶ συνεπῶς θηλυπρεπεῖς. Ἀκόμη ὠθησιν πρὸς τὴν Ιεροδουλίαν ἔδωκεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν μονίμων Ιερέων, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ συτηροῦν ἰδίαν οἰκογένειαν. Σὺν τῷ χρόνῳ προσετέθη καὶ

ἡ ἐξυπηρετήσις, ἂν ὄχι ἀκόμη καὶ ἡ προσέλκυσις τῶν προσκυνητῶν καὶ ξένων. Τέλος κατέληξαν ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν ὀργιαστικὴν μορφήν λατρείας, ποὺ χαρακτηρίζει πολλὰς θρησκείας τῶν Ἀνατολικῶν καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξαψιν τῆς μυστικοπαθείας, τὴν δημιουργίαν ὑπερμέτρων κατανύξεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Κανείς ἀπὸ ὅλους τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τῆς ἠθικῆς αἰσθήματος τῶν Ἀνατολικῶν, ἐφόσον οἱ ὅροι αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνικῆς τῶν ζωῆς, λόγῳ τῆς ὑπερμέτρου χλιδῆς, τοὺς ἔκαμαν νὰ πιστεύουν ὅτι δικαιοῦνται εἰς πάσης φύσεως τέρψεις καὶ ἀπολαύσεις, δι' αὐτὸ δὲ εἶχον καὶ θεὰν τῶν ἀπολαύσεων, τὴν μεγάλην Ἰσθάρ. Τὴν ὑπαρξιν πάλιν ἀρρέων Ιεροδούλων, ἐδικαιοῦντο μὲ τὸ ὅτι, ναὶ μὲν ἡ Ἰσθάρ ἦτο θῆλυια θεότης, ἀλλὰ εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ μεταβάλλεται πρὸς σκοπὸν ἡδονισμοῦ εἰς ἄρρενα θεότητα, ἢ νὰ μεταβάλλῃ ἄνδρας εἰς θῆλας, ἔστω καὶ παροδικῶς. Τέλος, ἐδικαιοῦντο τὰς παρὰ φύσιν ἀσελείας μετὰ τὸ ὅτι ἡ Ἰσθάρ διὰ νὰ παραμείνῃ θεὰ τῶν ἀπολαύσεων, ἔπρεπε νὰ ἴνῃ ἀτεκνός.

Κατ' ἀρχάς Ιερόδουλοι ἦσαν μόνον νέοι καὶ νέαί αἰχμάλωτοι πολέμου, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἤρχισαν νὰ προσέρχωνται ὡς Ιερόδουλοι καὶ ἐλεύθεροι πολῖται, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ποὺ ἀφιερῶντο οἰκειαυθῶς εἰς τὴν ἐξυπρέτησιν τῆς θεότητος. Πολλοὶ πατέρες ἀφιέρωναν τὰ τέκνα των. Ἰερόδουλοι ἐγεννῶντο ἐπίσης οἱ ἀπελεύθεροι δούλοι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας των καὶ πρὸς ἀπόκτησιν τιμητικῆς θέσεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τέλος, μεγιστάνες, ἀλλὰ καὶ θασίλεις, ἀφιέρουν τὰς θυγατέρας ἢ καὶ τοὺς υἱοὺς των εἰς τὴν Ιεροδουλίαν.

Εἰς τοὺς Ἀσσυροβαβυλωνίους, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ιεροδούλων ἔφθανε συχνὰ εἰς πλῆθη ὀλόκληρα ἀνὰ τοὺς ναοὺς τῶν διαφόρων περιφερειῶν καὶ δι' αὐτὸ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ εὐρίσκοντο πρὸς τῆς ἀνάγκης νὰ κατοχυρώσουν τὸν θεσμόν καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπουν τὸν πληθωρισμόν. Εἰς τὰς περιστάσεις αὐτάς, δικαίωμα προτεραιότητος εἰσόδου εἰς τὴν Ιεροδουλίαν εἶχον οἱ ἀριστοκράται καὶ μεγιστάνες, ἀκόμη δὲ καὶ μετὰ αὐτῶν ἡ προτίμησις ἐστρέφετο εἰς τὰ ἄτομα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα, λόγῳ τῶν φυσικῶν των χαρακτηρισμῶν, ἠδύναντο νὰ ἐξυπηρετήσουν καλύτερον τὸν ναόν.

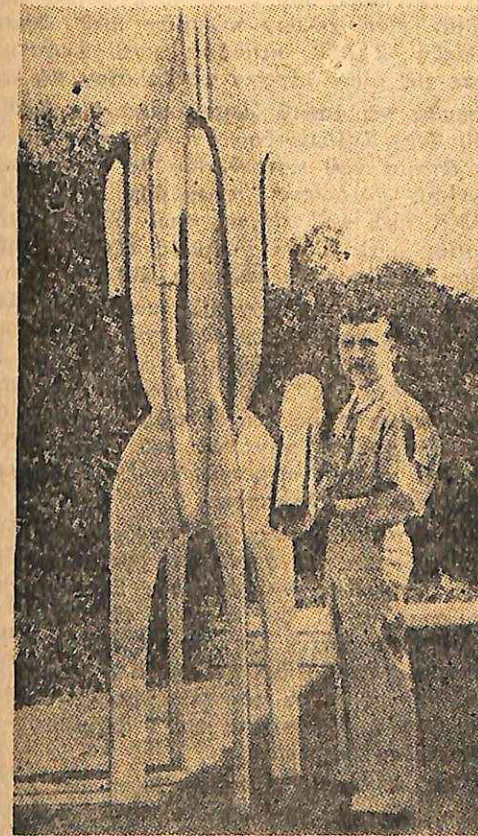
Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ Ἀσσυροβαβυλωνιακοῦ λαοῦ.

Η ΔΙΑΠΛΑΝΗΤΙΚΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΙΝΕ ΔΥΝΑΤΗ;

Ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ κ. ΤΖΩΡΤΣ ΓΚΡΑΙΥ

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἁρθροῦ ἀπαντᾷ: Ἐάν εὐρεθῇ ὁ τρόπος μεταβολῆς τῆς συνθέσεως τῆς ὕλης, ἐάν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ νὰ δεσμεύσῃ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀτόμου τῆς ὕλης καὶ νὰ τὴν διευδύνῃ, ἀσφαλῶς ναί. Διότι τότε δά ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν καύσιμον ὕλην ἢ ὁποῖα δά προκαλέσῃ δι' ἐκρήξεων τὴν προώθησιν. Ὅταν αὐτὰ γίνουν ὁ ἄνθρωπος δά ἔχῃ εἰς χεῖρας του τὸ μέσον νὰ ταξιδεύσῃ εἰς τὴν Σελήνην.

Συστηματικὰ μελετᾷ ἀπέδειξαν ὅτι κάθε νέα ἰδέα τιθεμένη ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης θὰ συναντήσῃ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν ἀνθρώπων. Εἶνε ἐκπληκτικὸν ἰδίως τὸ γεγονός ὅτι πολλοὶ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες καὶ διακεκριμένοι

Ρουνέττα ὕψους 12 ποδῶν (3,60 μέτρων περίπου), κατασκευασθεῖσα ἐν Καλιφορνίᾳ διὰ νὰ ἐκτιναχθῇ εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ συγκεκριμένως εἰς ὕψος 200 μιλίων (320.000 μέτρων). Ὁ κατασκευαστὴς τῆς βολίδος αὐτῆς προβλέπει ὅτι οἱ πύραυλοι (ρουνέττες) μετὰ τοὺς ὁποίους εἶναι ἐφωδιασμένη αὐτὴ θὰ τῆς δώσουν ταχύτητα 25 μιλίων κατὰ λεπτόν. Δὲν ἐγνώσθη τί καύσιμος ὕλη θὰ χρησιμοποιηθῇ, παρὰ μόνον ὅτι ἀποτελεῖται αὕτη ἐκ δύο ἀερίων τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τρομερὰν ἐκρηξίν.

ἐφευρέται, ἄνθρωποι δηλαδὴ μετὰ εὐρείαν ἀντίληψιν καὶ ρηξικέλευστον νοῦν, καταλέγονται εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀπαισιοδόξων, οἱ ὁποῖοι βλέπουν μετὰ δυσπιστίαν τοὺς νεωτερισμούς. Ἀκόμη καὶ ὁ διάσημος Ἐντισων, ὁ ἐφευρέτης τοῦ

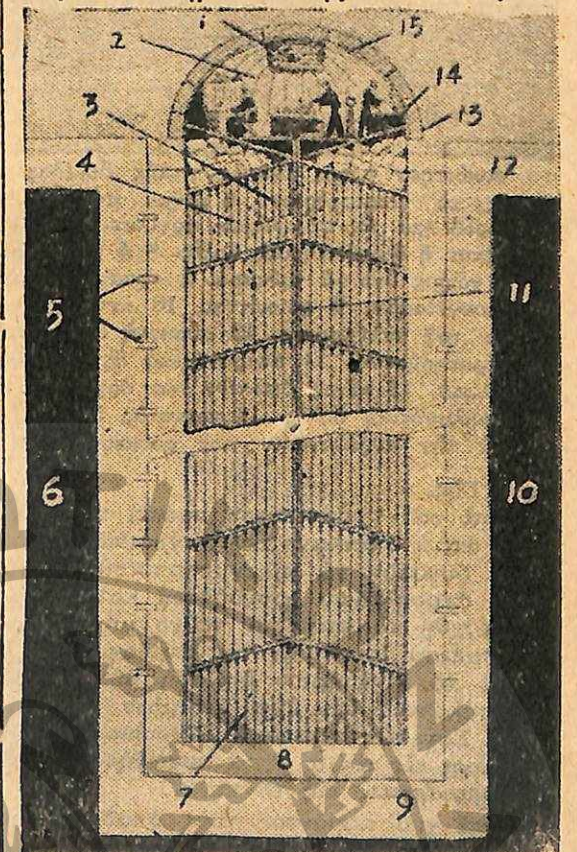
φωνογράφου καὶ τῆς ηλεκτρικῆς λυχνίας, δὲν ἦτο ἀπληλαγμένος ἀπὸ τὴν τοιαύτην μυωπίαν. Ὅταν τὸ 1906 ἤρχισεν λειτουργῶν εἰς βραχείας ἀποστάσεις ὁ ἀσύρματος τηλεγράφος ἠρωτήθη: «Τί φρονεῖτε περὶ ἀσύρματου τηλεφώνου;» «Ὁ διάσημος ἐφευρέτης ἀπήντησε τότε: «Δὲν πρόκειται νὰ ὑπάρξῃ τέτοιο πρᾶγμα». Καὶ ὅμως μετὰ τινος μόνον μηνῶν μερικὸν ἀσύρματισταὶ πλοίων εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην κατάρθωσαν νὰ διαβιβάσουν διὰ τῶν συσκευῶν τοῦ ἀσύρματος τῶν, ἀντὶ τῶν μακρῶν καὶ τῶν βραχέων ἤχων τοῦ μουσικοῦ ἀλφαβήτου, μουσικὴν καὶ ἀνθρώπιναν φωνάς.

Ἄλλη διάσημος προσωπικότης, ὁ λόρδος Κέλβιν, ἐθεώρει τὸ ἀεροπλάνον ὡς κάτι τὸ ἀπραγματοποιήτον. Ὁ διάσημος ἐπιστήμων εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ οἰοῦ ὀφείλεται ἡ ἐγκατάστασις τῶν ὑποβρυχίων καλωδίων ἐτόνιζεν ὅτι τὸ ἀεροπλάνον ἀντιβαίνει τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς. Μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Κέλβιν συσφώνει καὶ ὁ διαπρεπὴς Ἀμερικανὸς μαθηματικὸς Σίμων Νιοῦκομπ, διευθυντὴς τοῦ ναυτικοῦ ἀεροσκοπεῖου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ὁ Νιοῦκομπ ἐδέχετο ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ κατασκευὴ πτητικῶν μηχανῶν αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πετάξουν παρὰ μόνον ἐντὸς τοῦ χώρου δωματίου, θὰ ἐχρειάζοντο δὲ κατὰ τὴν γνώμην του χιλιάδες τοιούτων μηχανῶν διὰ νὰ σηκώσουν ἓνα ἄνθρωπον.

Ἀπὸ τὰς μνημονευθέντας παραδείγματα συνάγεται ὅτι ἀφοῦ προσωπικότητες τοῦ ἀναστήματος τοῦ Ἐντισων, τοῦ Κέλβιν καὶ τοῦ Νιοῦκομπ, ἐσφαλὰν τόσον πολὺ εἰς τὰ προβλέψεις των, τίποτε δὲν ἀποκλείει νὰ εἶνε ἐσφαλμένοι καὶ αἱ γνώμαι πολλῶν συγχρόνων ἐπιφανῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὡς ἀπραγματοποιήτον μίαν παλαιὰν ἐπιβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ δυνηθῇ νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν πλανητῶν. Ἡ ἐπιβίωσις αὕτη ἀποτελεῖ συνέχεια τῆς ἀεροπλοίας, ὅπως καὶ τὸ ἀσύρματον τηλεφῶνον ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ ἀσύρματου τηλεγράφου, κατὰ συνέπειαν δὲ τὸ ὄνειρον ὑφίσταται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαυιδάλου καὶ τοῦ Ἰκάρου.

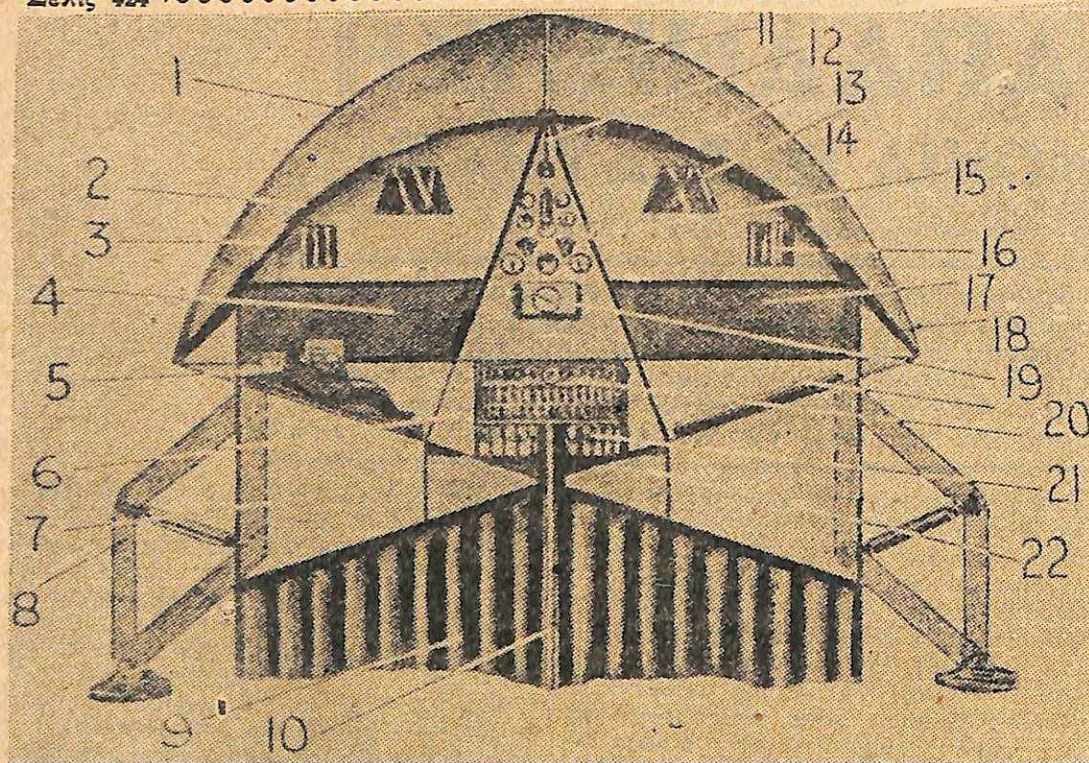
Ἡ ἀστροναυτική, ὅπως ἀποκαλεῖται ἡ προσπάθεια ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν πλανητῶν, ἔχει σήμερον πλῆθος ὁπαδῶν. Τεχνικὰ περιοδικά, ἐταιρίαι, ἐπιστημονικαὶ καὶ ὅμιλοι ἰσχυροῦσιν ἀσχο-

λοῦνται συστηματικῶς μετὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ καλυτέρου τρόπου διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς προσπάθειας. Ἐνας φαναστικὸς ὁπαδὸς τῆς ἀστροναυτικῆς καὶ τοῦ Κλήβελαιν τῆς πολιτείας ὁ-

Σχέδιον διαπλανητικοῦ οχήματος, τὸ ὁποῖον ἐξεπονήθη ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸν καθηγητὴν Ὀμπερθ. Ὡς ἀφετηρία τῆς βολίδος χρησιμοποιεῖται δεξαμενὴ πλήρης ὕδατος ἢ ὁποῖα προσδίδει εἰς τὴν ἐκτίναξιν μεγαλυτέραν ἐλαστικότητα. 1) Ἀλεξίπτωτον. 2) θάλαμος ὀργάνων καὶ ἐπιβατῶν. 3) ρουνέττα διὰ τὴν καθόδον εἰς τὴν Γῆν. 4) ρουνέττα διὰ τὴν καθόδον εἰς τὴν Σελήνην. 5) πίδακες ἀερίου. 6) Ἐδαφος. 7) ρουνέττα (πύραυλοι). 8) ἔδαφος. 9) ἐξωτερικὸν περίβλημα δεξαμενῆς. 10) ἔδαφος. 11) κεντρικὸν στέλεχος ρουνεττῶν. 12) ἐξωτερικὸν περίβλημα δεξαμενῆς. 13) ἐξωτερικὸν περιβάλλον βολίδος. 14) τρώμα. 15) ἐσωτερικὸν τοῦ περιβάλλοντος.

χάτιο ἔχει ἐγκαταστήσει κληροδότημα 4000 λιρῶν διὰ τὴν ταφὴν αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του εἰς τὴν Σελήνην, ἂν συμβῇ νὰ ἀποθάνουν πρὶν εὐρεθῇ τρόπος ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ δορυφόρου

Ἀνώτερον μέρος διαπλανητικῆς βολίδος σχεδιασθείσης ὑπὸ τῆς Βρεταννικῆς Διαπλανητικῆς Ἑταιρίας, 6 τμήμα μηχανῶν. 2 ἐσωτερικὸν περιβλήμα ἐκ πυριμάχου ἀργίλου. 3 θυρὶς παρατηρήσεων. 4 ἡ βάσις ἐφ' ἧς περιστρέφεται ἡ διαπλανητικὴ βολίς. 5 ὁ μηχανισμὸς εἰς τὸ χειριστήριον. 6 τμήμα μηχανικοῦ. 7 χώρος διὰ τὰ τροφίμα. 8 προστατευτικὸν πλαίσιον διὰ τὰς προσκρούσεις κατὰ τὴν προσγειώσιν. 9 ρουκέττα. 10 κεντρικὸς ἄξων ρουκετῶν. 11 μοχλὸς διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ καλύμματος. 12 συσκευή διὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ περικαλύμματος. 13 ἐξ θυρίδος παρατηρήσεων. 14 ἀστρονομικὰ ὄργανα πορείας (ὕψόμετρον, ταχύμετρον, χρονόμετρον, κ.λπ.). 15 πῖναξ δευτέρων τῶν ὀργάνων. 16 θυρὶς. 17 βάσις ἐφ' ἧς περιστρέφεται ἡ διαπλανητικὴ βολίς. 18 τεχνητὸς ὁρίζων. 19 κεντρικὸς ἄξων. 20 αὐτόματος μηχανισμὸς διὰ τὴν πυροδότησιν τῶν ρουκετῶν. 21 συμπληρωματικὰ. 22 ἀποθήκη καυσίμων ὑλῶν.

τῆς Γῆς.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ διαπλανητικὴ συγκοινωνία δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τοῦ ἀεροπλάνου ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἀναπτυχθῇ τὸ πτητικὸν τοῦτο μηχανήμα, δεδομένου ὅτι πέραν τῆς ἀτμοσφαιράς ἡ ἐλπίς, τὸ κινητήριον δηλαδὴ μέσον τοῦ ἀεροπλάνου, δὲν ἔχει καμμίαν ἐφαρμογὴν. Συνεπῶς πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ κατεφύγῃ εἰς ἄλλα μέσα προώθησεως καὶ ἰσορροπήσεως εἰς τὸ κενόν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς ὁπαδούς τῆς ἀστροναυτικῆς ἀπασχολεῖ ἀπὸ ἐτῶν ὁ πύραυλος ὅπως ἀποκαλεῖται ἐπιστημονικῶς, δηλαδὴ ἡ ρουκέτα. Ὡς γνωστὸν, τὸ ὄργανον αὐτὸ διὰ τῆς σειρᾶς ἐκρήξεων προωθεῖ τὸ βλήμα ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ πρόκειται διὰ τῶν ἐκρήξεων τοῦ νὰ προωθῇ τὸ διαπλανητικὸν σκάφος. Τὰ κοριώτερα προβλήματα τὰ ὁποῖα παρουσιάζει διὰ τὰς καταστάσεις δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ εἶνε τρία. Πρῶτον τὸ σχῆμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ διαπλανητικὸν σκάφος (βολίς) διὰ νὰ προβάλλῃ τὴν μικροτέραν δυνατὴν ἀντίστασιν καὶ νὰ προωθῇται εὐχερῶς. Δεύτερον τὸ ὕλικὸν ἀπὸ τοῦ ὁποῖον πρέπει νὰ κατασκευασθῇ αὕτη ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν μεγάλῃ θερμότητι καὶ τὴν πίεσιν, νὰ εἶνε δὲ συγχρόνως ἐλαφρὰ, τρίτον ζήτημα εἶνε τὸ τῆς καυσίμου ὕλης, ἡ ὁποία θὰ προκαλῇ τὰς ἐκρήξεις καὶ τὴν προώθησιν.

Πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι τὸ δυσκολώτερον ἐκ τῶν ἐν λόγω προβλημάτων εἶνε τὸ τρίτον. Τελευταίως ἐκρητισμοποιήθη εἰς τὰς ρουκέτας ὕδρον ὀξυγόνον ἀναμειγμένον μὲ πετρέλαιον καὶ οἰνόπνευμα. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ τοιοῦτον μίγμα δὲν λύει τὸ πρόβλημα καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἄλλου εἶδους καύσιμος ὕλη, ἡ ὁποία νὰ παρέχῃ τὴν μεγίστην δυνατὴν ἐνέργειαν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἐλάχιστον δυνατόν βάρος συγχρόνως δὲ ἡ ἐνέργεια τῆς νὰ εἶνε χρησιμοποίησιμος. Ἐν ὀλίγοις τὸ μεγαλύτερον πρόβλημα τῆς ἀστροναυτικῆς ἀποτελεῖ ἡ ἀποθήκευσις μεγίστης ποσότητος ἐνέργειας ἐντὸς ἐλάχιστου χώρου, δεδομένου ὅτι ἡ βολίς ἡ ὁποία θὰ θελήσῃ νὰ ταξιδεύσῃ ἀπὸ τῆς Γῆς εἰς τὴν Σελήνην, τὸν Ἄρην ἢ τὴν Ἀφροδίτην πρέπει νὰ εἶνε ἐφωδιασμένος μὲ ποσότητα ἐνέργειας ἐπαρκεῖς διὰ τὴν μετάβασιν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς. Ἄν συνεπῶς χρησιμοποιηθῇ τὸ μνημονευθέν ἀνωτέρω μίγμα ὕδρου ὀξυγόνου, πετρελαίου καὶ οἰνοπνεύματος, θὰ ἀπαιτηθῇ τεραστία ποσότης τῆς τοιαύτης καυσίμου ὕλης διὰ τὸ ταξίδιον.

Ἰδοὺ ὁμῶς ὅτι τὸ ζήτημα πιθανὸν νὰ λυθῇ δι' ἄλλης μεθόδου, δηλαδὴ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἐνέργειας, ἡ ὁποία ὑπάρχει λαμβάνουσα εἰς τὰ ἄτομα τῆς ὕλης. Πρόκειται ἐπὶ τοῦ προκειμένου περὶ μίσεως πιθανῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς διασπάσεως τῆς ὕλης, δεδομένου ὅτι ἡ ἐγκλεισμένη εἰς τὰ ἄτομα

ἐνέργεια εἶνε εἰς καταπληκτικὸν βαθμὸν μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν παρεχομένην διὰ τῶν γνωστῶν μεθόδων τῆς καύσεως.

Διὰ νὰ φανῇ ἡ τοιαύτη τεραστία διαφορά ἀρκεῖ νὰ κάμωμεν μίαν σύγκρισιν μεταξὺ τῆς ἐνέργειας τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ καύσις μίας λίτρας πετρελαίου καὶ τῆς ἐγκλεισμένης εἰς τὰ ἄτομα τῆς ἰδίας ποσότητος τοῦ καυσίμου ὕγρου.

Εἰδικώτερον μίαν λίτρα πετρελαίου, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸ πέμπτον τοῦ γαλονίου, δύναται, χρησιμοποιομένη εἰς τὴν τελειότεραν τῶν συγχρόνων μηχανῶν ἐσωτερικῆς καύσεως, νὰ ἀποδώσῃ ἐν ὠριαίῳ κιλοβάτ ἐνέργειας. Ἄν ὁμῶς κατορθωθῇ ἡ ἀποσύνθεσις τῶν ἀτόμων τοῦ πετρελαίου καὶ ἀποσυντεθοῦν ὅλα γενικῶς τὰ ἄτομα μίας λίτρας τοῦ ὕγρου αὐτοῦ, μεταβληθῇ δηλαδὴ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἡ ὕλη εἰς ἐνέργειαν τότε θὰ ἔχωμεν ἑνδεκά δισεκατομμύρια τριακόσια ἑκατομμύρια (11, 300.000.000) ὠριαίων κιλοβάτ. Κατὰ συνέπειαν ἂν ἡ ἐνέργεια τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀνάγκην διὰ τὸ διαπλανητικὸν ταξίδιον εἶνε χιλίων κιλοβάτ καθ' ὥραν, δηλαδὴ 24.000 κιλοβάτ καθ' ἑκάστην, τότε μὲ μίαν λίτραν πετρελαίου θὰ δυνάμεθα νὰ ταξιδεύωμεν συνεχῶς ἐπὶ 1.200 ἔτη. Σημειωτέον ὅτι δὲν εἶνε μόνον τὰ ἄτομα τοῦ πετρελαίου τὰ ὁποῖα ἐγκλείουν τοιαύτην τρομερὰν ἐνέργειαν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τῆς ἄμμου καὶ ὅλων γενικῶς τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς ὑλικῶν καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἰδίας ἀναλογίας. Ἄν συνεπῶς κατορθώσωμεν νὰ δημιουργήσωμεν τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν συγχρόνως δὲ καὶ νὰ τὴν δεσμεύσωμεν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ὡς συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας μας ὅλοι αἱ σύγχρονοι μηχαναὶ καὶ ὅλοι οἱ ἐν χρήσει τρόποι παραγωγῆς ἐνέργειας εἶνε ἐντελῶς ἄχρηστοι.

Ἐρωτᾶται ὁμῶς, θὰ κατορθωθῇ ποτὲ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν δέσμευσιν τῆς ἐνέργειας τοῦ ατόμου; Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ οἱ διστακτικοὶ εἶνε πολλοὶ ὀλιγώτεροι παρὰ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀστροναυτικῆς δεδομένου ὅτι ὡς ἀνηγγέλθη πρὸ τῶς χρόνου ἐπραγματοποιήθη ἡ ἡδὴ ἡ διάσπασιν τοῦ ατόμου τοῦ στοιχείου οὐράνιον.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαίωνα ἐπεδίωξε νὰ εὕρῃ τὸν τρόπον τῆς μεταβολῆς τῆς συνθέσεως τῆς ὕλης, προσεπάθει δηλαδὴ νὰ πραγματοποιήσῃ ὅτι ἐπέτυχον σήμερον οἱ φυσικοχημικοὶ μὲ τὴν διάσπασιν τοῦ ατόμου.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα μὲ τὴν ἔρευναν αὐτὴν ἡσχολήθησαν οἱ ἀλχημισταί, οἱ ὁποῖοι προσεπάθουν νὰ μεταβάλουν τὰ ἀγενῆ μέταλλα καὶ συγκεκριμένως τὸν μόλυβδον, εἰς εὐγενῆ δηλαδὴ εἰς χρυσόν ἢ εἰς ἄργυρον. Καὶ ὁμῶς ἀπὸ τοῦ μεσαίωνα καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ τοιαύτη προσπάθεια ἐχλευάσθη κυριολεκτικῶς ἀπὸ διαπρεπεῖς εἰδικούς ἐπιστήμονας, οἱ ὁποῖοι ἀπεκάλουν τὴν προσπάθειαν τῆς μεταβολῆς τῆς συστάσεως τῶν μετάλλων ὡς «ἐβδόμην τρέλλαν τῆς ἐπιστήμης».

GEORGE W. GRAY

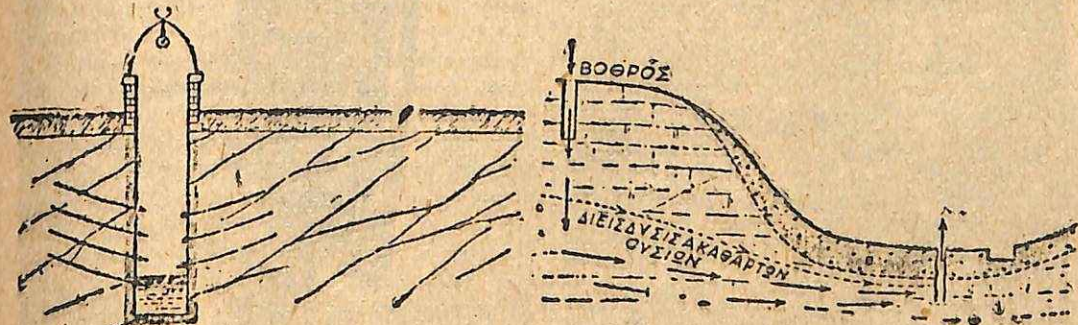
Τύφος καὶ ὕδωρ

Ἡ ἀποστείρωσις τοῦ ὕδατος μόνος τρόπος ἀποφυγῆς τῆς νόσου

Μὲ ἀπεστείρωμένον ὕδωρ ὁ ἄνθρωπος εἶνε σχεδὸν ἀσφαλῆς, ὅτι δὲν θὰ προσβληθῇ ἀπὸ τύφον. Ἄλλοτε, ὅτε τὸ μικρόβιον δὲν ἦτο γνωστὸν οὔτε ἐλαμβάνοντο προφυλάξεις, ἡ ἀσθένεια ἐδέρριζε τὸν κόσμον. Ὑπάρχουν ἄτομα φορεῖς τοῦ μικροβίου, χωρὶς αὐτὰ νὰ ἀσθενοῦν. Πῶς κατασκευάζεται εὐκόλως εἰς τὰς ἐξοχὰς ἀσφαλὲς διῦλιστήριον.

Ὁ τύφος εἶνε ἀσθένεια ἐπιδημικὴ καὶ λοιμώδης, συχνὰ ὅμως μαστίζει μονίμως περιφέρειας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ πόσιμον ὕδωρ δὲν εἶνε καθαρὸν. Τὸ προκαλοῦν αἷτιον εἶνε τὸ βακτηρίδιον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἐπιστημῶν ὀνομάζεται *Βάκιλλος* "Ερπερ - Γκάφκυ. Τὸ βα-

μενα κινδύνους. Ἀναφέρεται ἡ περίπτωσις γραίας τινός, ἡ ὁποία ἀπέθανε πρὸ τινων μόλις μηνῶν εἰς τὴν Νέακ Ὑόρκην. Ἡ γραία αὕτη συνετηρεῖτο τελευταίως ὑπὸ τινος νοσοκομείου, ἀλλ' ἐν ἀπομονώσει. Ὄνομάζετο Μαίρη Μάλλαν, ἀλλὰ ἦτο γνωστοτέρα ὡς Μαίρη... Τύφου. Λόγος

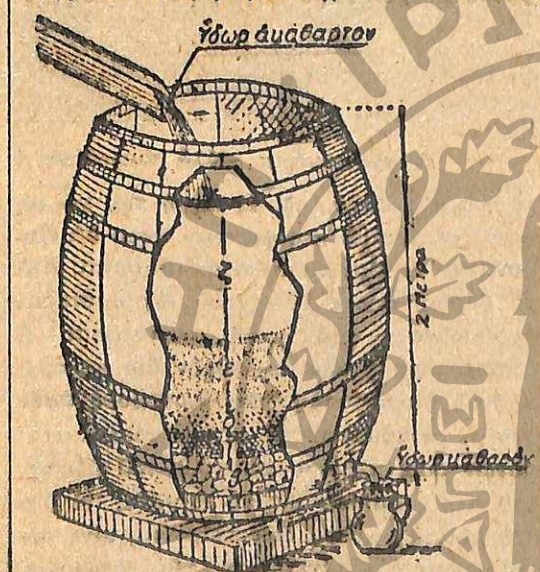
Πηγή μολυνομένη δι' ἀκαθάρτων οὐσιῶν ἐκ βόθρου.

κτηρίδιον αὐτὸ ζῇ καὶ ἀναπτύσσεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος κυρίως. Δι' αὐτὸ ἡ καταπολέμησις τῆς νόσου γίνεται διὰ τῆς ἀποστείρωσεως τῶν ποσίων ὑδάτων, ἐπιτυχάνομενος κατὰ διαφόρους τρόπους. Ὁ τρόπος τῆς μολύνσεως καὶ μεταδόσεως τοῦ τύφου ἔχει καθορισθῇ ἀπολύτως ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, εἶνε δὲ ἀπλοῦς. Τὸ βακτηρίδιον τῆς ἀσθενείας εὐρίσκειται εἰς τὰ κόπρανα κυρίως τοῦ ἀσθενοῦς, συχνὰ δὲ καὶ εἰς τὰ οὖρα καὶ τὰ ἐνδύματά του ἀκόμη.

Ἡ μετάδοσις τῆς ἀσθενείας γίνεται διὰ τῶν κοπράνων εἴτε ἀμέσως — ὅταν δηλαδὴ οἱ περιποιούμενοι τὸν ἀρρωστον δὲν ἀπολυμαίνον καλῶς τοὺς χώρους τῶν καὶ ἐγγίζουν τροφὰς ἢ ὕδωρ προοριζόμενα δι' ὕγιειν, εἴτε ἐμμέσως — ὅταν μολύνεται τὸ ὕδωρ πηγῶν, δεξαμενῶν, πηγαδιῶν κλπ. διὰ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν με βόθρους ἢ σωλῆνας ἀποχετεύσεως. Τέλος ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος μεταδόσεως τῆς ἀσθενείας, διὰ τῶν λεγομένων «μικροβιοφόρων», δηλαδὴ ατόμων παθόντων ἐκ τύφου καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν κακὴν διὰ τοὺς συνανθρώπους τῶν ἰδιότητά νὰ ἀποβάλλουν ἐπὶ πολὺν καιρὸν καὶ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν τῶν μικρόβια τοῦ τύφου.

Ἐτι πλέον, ὑπάρχουν, ὡς φαίνεται, καὶ τοι σπανιότατα περιπτώσεις ατόμων, τὰ ὁποῖα εἶνε φορεῖς τῶν μικροβίων, χωρὶς τὰ ἄτομα ταῦτα νὰ ὑφίστανται τὴν προσβολήν, ἀνοσα δηλονότι καὶ μὴ ὑφιστά-

τῆς ἀπομονώσεώς τῆς καὶ τῆς συντηρήσεώς τῆς ὑπὸ τοῦ νοσοκομείου ἦτο τὸ ὅτι ἡ γραία Μαίρη ἦτο δημόσιος κίνδυνος.

Βαρέλιον — διῦλιστήριον κατάλληλον δι' ἐξοχὰς. — α, σειρά τοῦδλων. β, σειρά λίθων. γ, χάλικες. δ, ὡμίς χονδρῇ. ε, ἄμμος λεπτῇ. ζ, χώρος διὰ τὸ ὕδωρ.

Εἰργάζετο ὡς μαγείρισσα. Εἰς κάθε σπίτι εἰς τὸ ὁποῖον ἀνελάμβανεν ἐργασίαν, μετ' ὀλίγων καιρῶν ἐξεδηλοῦτο ἐν ἡ περισσότερα κρούσματα τύφου. Τὸ πρᾶγμα προέκλεισε τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων, ἀνεγνωρίσθη δὲ τέλος ὅτι ἡ Μαίρη

ἦτο φορεὺς βακίλλων τύφου, χωρὶς αὕτη νὰ πάσχῃ. Παρόμοια ἄτομα θὰ ὑπῆρξαν θεσβαίως καὶ ἄλλοτε, δὲν ἐγένετο ὁμως σχετικὴ παρατήρησις, διότι καὶ δὲν ἐπιστεῦετο ὅτι ἡ ἀσθένεια μεταδίδεται ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον, ἀλλ' ὅτι ἡ ἐπιδημία τύφου — ὅπως ἐπιστεῦετο καὶ δι' ὅλας τὰς ἐπιδημίας — ἦτο ἀπλῶς ὀργὴ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἡδύνατο ν' ἀποτραπῇ μόνον διὰ προσευχῶν καὶ λιτανειῶν.

Αἱ πρῶται συζητήσεις περὶ τοῦ τρόπου μεταδόσεως τῆς ἀσθενείας ἤρχισαν μετὰ τὸ 1629, ὅτε παρατηρήθη ἐπίτασις τῆς ἐπιδημίας τύφου ἀκριβῶς κατόπιν λιτανείας. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐξεδηλώθησαν κρούσματα τύφου μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῆς φρουράς τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου ἐν Λομβαρδίᾳ. Ἡ ἀσθένεια διεδόθη καθ' ὅλην τὴν βόρειον Ἰταλίαν καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Μιλάνου διέταξε νὰ γίνοντι λιτανεαί. Ὅλοι ὅσοι ἠκολούθησαν τὴν περιφορὰν τοῦ Ἐσταυρωμένου ἦσαν γυμνοπόδες. Δὲν εἶνε περιέργον ὅτι, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ καθαριότης εἰς τὰς πόλεις ἦτο ἀγνωστος, οἱ περισσότεροι ἐπλήγωνσαν τὰ πόδια τῶν καὶ ἐμολύνθησαν. Ἡ ἐπιδημία ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν προσέβαλεν αὐτοὺς τοὺς λιτανεύσαντας. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πιστευθῇ ὅτι τὸ θεῖον ἐπλήξεν ἀκριβῶς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι προσηχθήσαν μετὰ κατανύξεως. Ἐγεννήθησαν ὡς ἐκ τούτου ἀπορίαι καὶ ἤρχισε νὰ διαδίδεται ἡ ἰδέα ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον μετάδοσις τῆς ἀσθενείας.

Τὸ πρᾶγμα περιορίσθη ἐκεῖ, διότι ἡ ἐπιστὴμὴ δὲν εἶχε τότε τὰ μέσα διαπιστώσεως τῶν υποθέσεων αἱ ὁποῖαι ἐσηματίζοντο. Ὅπωςδήποτε προέκυψε καλόν τι, διότι ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ προφυλάξεις τινάς, ἔστω καὶ στοιχειώδεις μόνον.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ περισσότερα «μικροβιοφόρα» ἄτομα εἶνε γυναῖκες. Ἐξ ἄλλου εἶνε πέντε φορές συχνότερος ὁ τύφος εἰς τὰς γυναῖκας παρὰ εἰς τοὺς ἀνδρας.

Αἱ περισσότεραι περιπτώσεις τύφου παρατηροῦνται εἰς ἄτομα μετὰ 15 καὶ 25 ἐτῶν, ὅσον δὲ ἀφῆλνει ἡ ἡλικία μειοῦνται οἱ κίνδυνοι τοῦ τύφου. Ἀμα μολυνθῇ τὸ αἷμα τοῦ ατόμου μὲ τὸ βακτηρίδιον τοῦ τύφου χρειάζονται 15 ἡμέραι διὰ τὴν ἐπώασιν τοῦ βακίλλου καὶ κατόπιν ἐκδηλοῦται ἡ ἀσθένεια, διερχομένη τέσσαρα στάδια, διαρκείας 40 περίπου ἡμέ-

ρών. Χαρακτηριστικόν του τύφου εἶνε ὁ ὑψηλὸς πυρετός, ἀξονόμενος πρὸς τὸ ἐσπέρας. Ἡ ἀναλογία τῶν θανάτων εἶνε 7 — 15 %.

Ὅτι ὁ τύφος μεταδίδεται διὰ τοῦ ποσίου ὕδατος καὶ τῶν φρούτων καὶ λαχανικῶν πλυμένων με μολυσμένον ὕδωρ, εἶνε γνωστὸν ἀπὸ τὸ πολὺ κοινόν, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἀορίστως.

Ἀκριβῶς, διότι τὸ πολὺ κοινὸν δὲν γνωρίζει τὴν αἰτίαν καὶ τὸν τρόπον μεταδόσεως τοῦ τύφου, ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψις ὅτι τὰ φρούτα εἶνε βλαβερὰ καὶ νοσογόνα τοῦ τύφου. Ἐκ τῶν ὀλίγων ὁμῶς τὰ ὁποῖα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω, καταφαίνεται ὅτι ὅχι τὰ φρούτα καὶ τὰ λαχανικά ἀλλὰ τὸ ὕδωρ με τὸ ὁποῖον αὐτὰ πλένονται ἢ βρέχονται καθ' ὁλονδήποτε τρόπον, ὅπως π.χ. κατὰ τὸ πότισμα. Ἐπομένως τὸ σύνολο τῶν προληπτικῶν μέτρων κατὰ τοῦ τύφου δέον νὰ στρέφονται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν πρὸς τὸ ὕδωρ. Ὅπου τὸ ὕδωρ εἶνε ἀκάθαρτον, σημειοῦται αὐξήσις τῆς θνησιμότητος ἰδίᾳ τῶν παιδῶν, διότι τὸ ἐντερικὸν σύστημα αὐτῶν προσβάλλεται εὐκολώτερον ὑπὸ τοῦ τύφου καὶ τῶν ἄλλων ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου ὕδατος ἀσθενειῶν. Οἱ ἐνήλικες κατορθώνουν νὰ ἐξοικειωθοῦν καὶ πρὸς τὰς συνθήκας τοῦ ἀκαταλλήλου ὕδατος σύμφωνα με τὸν νόμον τῆς προσαρμογῆς, ὁ ὁποῖος, φυσικὰ, ἰσχύει ὀλιγώτερον διὰ τὰ παιδιὰ.

Τὸ ζήτημα λοιπὸν τῆς ὑδρεύσεως ἐνὸς τόπου ἔχει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον καὶ εἶνε πάντοτε ἐπικαίρον. Ἀκόμη καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἡ ὑδρεὺσις ἔχει ρυθμισθῇ κατὰ τὸν καλῶτερον τρόπον, ὑπάρχουν συζητήσιμα θέματα ἐπὶ τῆς ὑδρεύσεως. Διὰ τὰς ἐπαρχιακάς πόλεις καὶ τὰ χωρία ἡ ὑδρεὺσις πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἡ χώρα μας κάθε ἄλλο παρὰ πολὺ ὕδρος εἶνε. Μάλιστα κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον, ὅπου ἡ στάθμη τῶν ὑπογείων ὕδατων κατέρχεται, ἐνῶ σημαντικαὶ μᾶζαι τοῦ πληθυσμοῦ μετακινούνται πρὸς παραθερισμόν, οἱ κίνδυνοι μολύνσεων διὰ τύφου πολλαπλασιάζονται. Χειρίστον μέσον ὑδρεύσεως, ἀλλὰ καὶ συντηθέστατον εἰς τὸν τόπον μας, εἶνε διὰ τῶν πηγαδιῶν. Ἡ μόλυνσις τῶν πηγαδιῶν ἐξαρτᾶται ἐκ δύο κυρίως παραγόντων: τῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς γειτονίας βόθρων ἢ ἀποχευτικῶν ἀγωγῶν. Πρὸς τοῦτοις δὲ ὑπάρχει καὶ τρίτος παράγων, τὰ ἀκάθαρτα δοχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀντλείεται τὸ ὕδωρ.

Ὅταν τὸ ἔδαφος εἶνε πορώδες καὶ ἐπὶ πλέον ἡ ἐπιφάνειά του καλλιεργεῖται, ὑπάρχει μέγιστος κίνδυνος βιολογικῆς ἀ-

καθαρσιῶν πρὸς τὸ πηγάδι καὶ μολύνσεως αὐτοῦ. Τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ προκειμένου περὶ πηγαδιῶν γειτονευόντων με βόθρους. Διὰ νὰ εἶνε λοιπὸν προστατευμένον τὸ ὕδωρ τῶν πηγαδιῶν ἀπαιτεῖται α) Νὰ εἶνε τὸ πηγάδι ὅσον τὸ δυνατόν μακρὰν οἰουδήποτε ἀνθρώπινου καταλύματος, β) Νὰ εἶνε συμπαγὲς τὸ ἔδαφος καὶ

κολώτερος, ἰδίᾳ διὰ τὰς θερινὰς κατασκήνωσεις, εἶνε ὁ ἐξῆς: Εἰς κυλινδρικὸν δοχεῖον (βαρέλιον) ὕψους τοῦλάχιστον δύο μέτρων καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς μικρὸν ὕψος ἀπὸ τοῦ πυθμένος κρουνόν, τοποθετοῦμεν τὰ ἐξῆς κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω: α) μίαν σειρὰν τούβλων, β) μίαν σειρὰν λίθων κοινῶν 25 ἑκατο-

Δισεκατομμύρια πολλὰ μικροβίων ὃ παρῶν μέσα εἰς τὸ σωληνάριον

τὸ πηγάδι βαθύ, γ) Ἡ πηγή του νὰ μὴ προέρχεται ἀπὸ περιφέρειαν ὅπου θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἰσχωρήσουν ἀκαθαρσίαι. Διὰ τὸ θέρος, ὅποτε ὑπάρχουν περισσότεραι προϋποθέσεις μολύνσεως, συνιστᾶται ἡ ἀποστείρωσις τῶν πηγαδιῶν διὰ κεκορεσμένου διαλύματος ὑποχλωριώδους ἀσέτιου, ριπτομένων ἐξ αὐτοῦ τόσων σταγόνων ὅσα περίπου τὰ κύβια τοῦ ὕδατος τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ πηγάδι. Ἡ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀποστείρωσις εἶνε εὐκολώτερα ἐὰν γίνεταί εἰς τὰς στάμνας. Διὰ τὴν παρσκευὴν τοῦ κεκορεσμένου διαλύματος χρειάζεται μία φιάλη ὕδατος ἐντὸς τῆς ὁποίας ριπτομένον ὑποχλωριώδες ἀσέτιον (βρωμοῦσα) εἰς τόσην ποσότητα μέχρις ὅτου δὲν διαλύεται πλέον.

Ἄλλος τρόπος καθαρισμοῦ τοῦ ὕδατος εἶνε ἡ διήθησις, γενομένη κατὰ πολλοὺς τρόπους. Ὁ πρακτικώτερος καὶ εὐ-

στῶν, γ) χαλίκια εἰς στρῶμα πάχους 25 ἑκατοστῶν, δ) χονδρὴν ἄμμον εἰς στρῶμα πάχους 10 ἑκατοστῶν, ε) λεπτὴν ἄμμον εἰς στρῶμα πάχους 50 ἑκατοστῶν. Ἀφήνομεν ἔπειτα τὸ ὕδωρ νὰ τρέχῃ (ἐὰν εἶνε ἀπὸ πηγὴν), ὥστε νὰ διατηρῆται ἐντὸς τοῦ βαρέλιου εἰς ὕψος 90 ἑκατοστῶν. Διερχόμενον διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων στρωμάτων, τὸ ὕδωρ ἀπαλλάσσεται τῶν ξένων οὐσιῶν καὶ ἐξέρχεται τοῦ κρουνοῦ κατὰλληλον πρὸς πόσιν. Ἡ πρό χειρος αὕτη διήθησις, εὐκόλος καὶ πρακτικὴ, ἐνδείκνυται ἰδιαιτέρως διὰ τὰς ἐξοχὰς ἢ ὅπου τὰ οἰκονομικὰ μέσα δὲν ἐπιτρέπουν τὴν χρησιμοποίησιν τελειότερων μέσων. Πάντως ὁ ἀνωτέρω τρόπος εἶνε πολὺ καλῶτερος καὶ ἀσφαλέστερος ἀπὸ τὰ διυλιστήρια τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ ὁποῖα σπανίως ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὸν προορισμόν των.

Ἐνα ταξίδι μέσα σὲ ἡφαίστειον ΤΟΥ ΟΥΓΚΟ ΝΤ' ΑΤΖΕΛΙΟ

Οὐδεὶς μέχρι σήμερον κατόρθωσε νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ βάθος τοῦ κρατῆρος ἐνὸς ἡφαιστείου. Μία προσπάθεια κατεβλήθη πρὸ ἐτῶν εἰς τὸν κρατῆρα τῆς Αἰτνης, ἀλλὰ ὁ σοβαρὸς καὶ ἄμεσος κίνδυνος ἡμώδισε τοὺς τολμηροὺς ἐπιστήμονας νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν ἀπαγορευμένην ἐπιχείρησιν των.

Κατὰ τελευταίαν ὁμῶς πληροφορίαν δύο Νοτιοαμερικανοὶ ἐξερευνηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐκτελέσουν ἕνα ὑπόγειον ταξίδιον εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ 68 ἐσβεσμένα ἡφαίστεια τῆς νήσου Σουμάτρας.

Θὰ ἦτο ἐξωφρενισμὸς καὶ δέδιος θάνατος νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ κατέλθῃ ἐντὸς ἐνὸς ἐνδρασίαι κρατῆρος, ἀλλ' ἡ ἐξερευνήσις ἐσβεσμένου κρατῆρος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρουσιάσῃ ἐνδιαφέροντα καὶ ἄγνωστα πράγματα. Τὸ ἐκλεγέν πρὸς ἐξερευνήσιν ἡφαίστειον, μόλις πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐσθυσεν καὶ ὑποτίθεται ὅτι ἔχει μέγα βάθος.

Οἱ δύο ἐπιστήμονες, διὰ μέσου ἀκουστικῶν καὶ ἡλεκτρομαγνητικῶν μηχανημάτων, παρομοίων πρὸς τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν γεωφυσικῶν, θὰ διαπιστώσουν τὰς ὑπογείους ὁδοὺς αἱ ὁποῖαι ἐνδεχομένως φέρουν εἰς τὰς μυστηριώδεις πηγὰς πυρὸς ποὺ καίει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πλανήτου μας.

Δὲν ὑπάρχει ἴσως μεγαλύτερα καταστροφὴ ἀπὸ ἐκελὴν ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἐκρηγίς ἐνὸς ἡφαιστείου. Τὸ τέρας κείται ἀπὸ αἰῶνας εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ὠκεανοῦ. Τὸ φαντάζεται κανεὶς ἐσβεσμένον διότι οὔτε μετὰ τὴν παραμικρὰν πνοὴν τοῦ φοβεροῦ στόματός του προδίδει ζωὴν. Ἐξαφνα ὁμῶς τὸ πῦρ τοῦ φλογίζει τὰ σπλάγχνα. Καὶ ὥσάν νὰ κατασπαράσσεται ἀπὸ ἕνα τρομερὸν ἐσωτερικὸν ἄλγος, ὁ Τιτὰν ἀρχίζει νὰ ἐξεμῇ τὴν καυστικὴν ἐρυθρόχρουν λάβαν του, ἡ ὁποία ὁμοιάζει με φλεγόμενον αἷμα. Καὶ ἡ τεραστία αὕτη ρευστὴ πυρὴν μᾶζα διατρέχει ὡς καταρράκτης τὰς πλαγὰς τοῦ ὄρους καὶ καταστρέφει τελικὰ γονίμους πεδιάδας καὶ ὀλοκήρους κατωκημένους ἐκτάσεις. Καὶ μετὰ πάροδον ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος ἐκεῖ ὅπου ἐβασίλευσεν ἡ ζωὴ, ἐξαπλοῦται ἕνας μέγας τάφος, ὁμοῖος με θοελλώδη θάλασσαν ἀποτόμως ρευστοποιηθεῖσαν.

Δὲν εἶναι γνωστὸν ἀκόμη τὸ μυστήριον τῶν ἡφαιστείων. Αἱ ἐκδηλώσεις ἐνεργείας των ἔχουσι διαφόρους μορφάς. Τὸ γνωστὸν ἡφαίστειον τοῦ Μαγνὸν εἰς τὰς Φιλιππῖνας νήσους ἐκτοξεύει εἰς τεράστια ὕψη πυρακτωμένους ὀγκολίθους οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν νύκτα ὁμοιάζουν με φωτεινοὺς μετεωρολίθους. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πολλοὶ ἐπιστήμονες συνεζήτησαν ἐὰν εἶναι δυνατόν οἱ πύρινοι αὐτοὶ ὀγκόλιθοι, νὰ ἐκφεύγουν ἀπὸ τὴν γῆνιν ἔλξιν καὶ νὰ περιπλανηθοῦν εἰς τὸ ἀχανὲς ὡς νέοι μικροὶ πλανῆτες. Διὰ νὰ συμβῇ ὁμῶς αὐτὸ οἱ ὀγκόλιθοι τοῦ ἡφαιστείου ἔπρεπε νὰ ἀναπτύσσων ἀρχικὴν ταχύτητα 11.200 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Οἱ πλείστοι ὁμῶς τῶν ἐπιστημόνων ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ συμβῇ διότι οὔτε οἱ ὀγκόλιθοι τῶν κρατῆρων τῆς Σελήνης ἐκσφενδονίζονται ἐφθασαν ποτὲ εἰς τὴν ἴην, σύμφωνα με τὴν ὑπόθεσιν μερικῶν οἱ ὁποῖοι ἠθέλησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ φαινόμενον τῶν μετεωρολί-

θων.

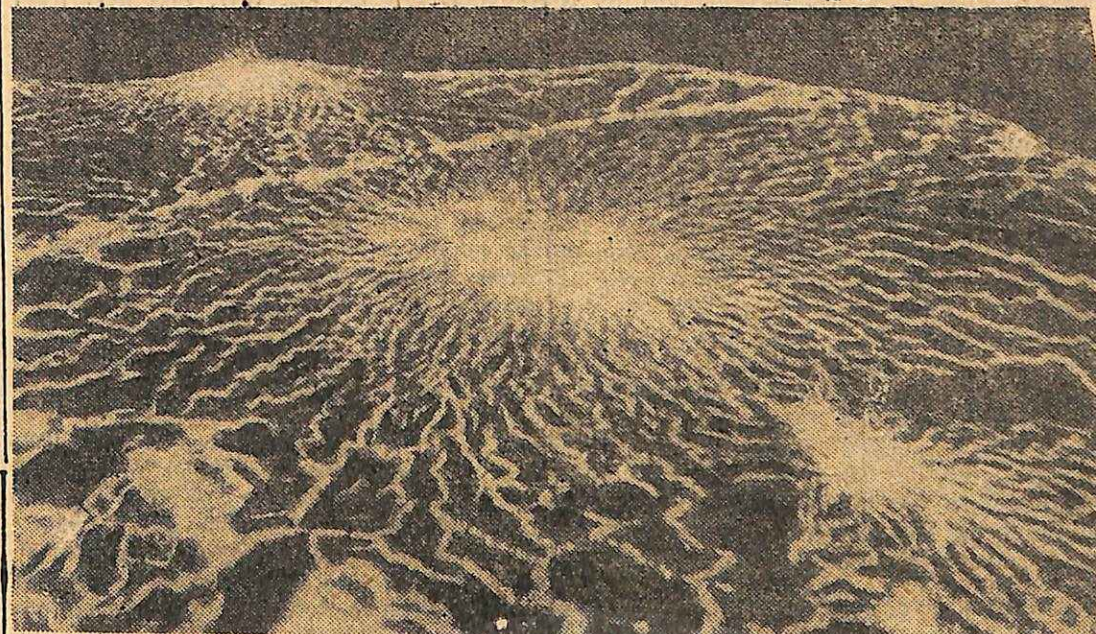
Ἡ πλέον τεραστία ἐκρηγίς ἡ ὁποία ἐσημειώθη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου εἶναι ἡ κείνη τοῦ ἡφαιστείου τῆς νήσου Κρακατόα (Αὐγουστος 1883).

Οἱ ἐπιστήμονες οἱ ὁποῖοι ἐμελέτησαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκρήξεως αὐτῆς συνέλεξαν καταπληκτικὰ δεδομένα.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐκρηγίαν ἐξσφενδονίσθη

ταὶ εὐκόλως νὰ καταβιβασθῇ δι' ἰσχυρῶν γερανῶν μέχρις ἱκανοῦ βάθους. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἀπόπειραι καταβάσεως, ἀλλ' ἀνευ ἀποτελέσματος διότι μετὰ τὰ 183 μέτρα τὸ στόμιον ἦτο κλειστόν.

Τὸ ἐκλεγέν ἡφαίστειον, ὡς ὑποτίθεται, θὰ παρουσιάσῃ μεγαλύτερον βάθος διότι μόλις μήκους χιλίων μέτρων δὲν ἤρκεσε νὰ ἐγγίσῃ τὸν πυθμένα τοῦ κρατῆρος. Διὰ τῆς χρησιμο-

Ἠφαίστειον θεώμενον ἀπὸ ἀεροπλάνου, κατόπιν ἐκρήξεως. Διακρίνονται ἀκέρμη τὰ ρυάκια τῆς λάβας.

εἰς τὸ ἀχανὲς ἡ νῆσος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχτο τὸ ἡφαίστειον. Εἰς ἀκτὶνα 80 χιλometrων διεπιστώθησαν ἀποτελέσματα τελείας καταστροφῆς. Ὁ κατακόρυφος πίδαξ ἀτμῶν καὶ θερμοῦ ὕδατος ἐφθασεν εἰς ὕψος 20 χιλιάδων μέτρων.

Τὰ κύματα τῆς θαλάσσης τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὸν σεισμόν, ἐξηπλώθησαν εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐφθασαν εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμά. Μία μεγάλη νῆσος, εἰς τὰ περὶ τοῦ κρατῆρος, ἐδυθίσθη εἰς βάθος 300 μέτρων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἐπὶ 18 ὥρας εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν ὑπῆρχον βαρεὰ σύννεφα μαύρης νυκτός. Αἱ ἐκπνευσμοποιήσεις ἠκούσθησαν εἰς ἀπόστασιν 3000 χιλιομέτρων καὶ λόγῳ ἐνὸς ἀνεξηγήτου φαινομένου καὶ εἰς τοὺς Ἀντίποδας διὰ μέσον τοῦ κέντρου τῆς Γῆς. Ἡ ποσότης τοῦ ἐκσφενδονισθέντος ὀγκοῦ ἐφθασε τὸ βάρος 36 δισεκατομμυρίων τόνων. Ὁ καπνὸς ἐφθασεν εἰς ὕψος 11 χιλιομέτρων. Αἱ τέφραι ἐπέσαν ἐπὶ ζώνης ἐκτάσεως σχεδὸν ὁμοίας μετὰ ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς ἀκτὶνα περίπου 15 χιλιομέτρων τὰ ὑπολείμματα τῆς ἐκρήξεως ἐκάλυψαν αὐτὴν μέχρι ὕψους 80 μέτρων.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐξεπονήθησαν σχέδια ἀποστολῆς ἐξερευνητῶν με πλοῖα καὶ τέλεια μέσα εἰς κρατῆρα ἡφαιστείου. Μερικοὶ ἐξερευνηταὶ μάλιστα ἐσκέφθησαν νὰ ἐκλέξουν ἕνα ἐσβεσμένον κρατῆρα εἰς τὸν ὁποῖον εὐκόλως θὰ ἤδυναντο νὰ ἀναβοῦν εἰδικοὶ ὀρεϊθάται. Ἐσχεδιάσθη ἐπίσης μία μεταλλικὴ σφαῖρα, ἡ ὁποία νὰ δύνα-

ποιήσεως ἐπιστημονικῶν μηχανημάτων θὰ ἐξετασθῇ τὸ βάθος τοῦ κρατῆρος τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι θὰ εἶναι βαθύτερον τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἡ πρώτη κάθοδος θὰ λάβῃ χώραν μέχρις ἐνὸς σημείου, διὰ τινος σφαίρας ἡ ὁποία θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ ἐσβεσμένου κρατῆρος, τὴν θερμοκρασίαν καὶ σὲ γενικὰς γραμμὰς τὰς πλέον πιθανὰς διόδους τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ πρόκειται νὰ διατρέξῃ περὶ.

Διὰ μίαν προχείρου ἐξερευνήσεως μετὰ προβολῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κρατῆρος, διεπιστώθη ἡ φυγὴ ἐκατοντάδων πτηνῶν παρὰ τοῦ ἐκσφενδονισθέντος τοῦ ὁποῖου ἀποτελοῦν τοῦ μυστηριώδους κατοίκου τοῦ γήινου στόματος. Τίνος εἶδους πτηνὰ εἶναι αὐτὰ ποὺ ἐξελεξάν ὡς κατοικίαν τὰς ἀβύσσους τῶν ἡφαιστείων;

Κατὰ τὸ φανταστικὸν τοῦ ταξιδίου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς, ὁ Ἰούλιος Βερν περιέγραψε τὴν ἀναχώρησιν ἀπὸ τὸ ἡφαίστειον Σνέφφελς τῆς Ἰσλανδίας τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἦτο ἐσβεσμένον. Οἱ ἐξερευνηταὶ ἀφ' οὗ διέσχισαν τὸν πλανήτην ἐπανήλθον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς τὴν ὁποίαν ἄλλως ποτὲ δὲν θὰ ἐπανεβλέπον, χάρις εἰς μίαν κατὰ τύχην ἐκρηγίαν, ἡ ὁποία τοὺς ἐξσφενδόνισε ἀπὸ ἕνα κρατῆρα ἐν δράσει... χωρὶς νὰ πάθουν τίποτε!

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΙΑΦΕΡΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΖΩΑ ΔΙΟΤΙ ΚΑΤΩΡΘΩΣΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡ- ΓΑΛΕΪΑ ΚΑΙ ΊΔΙΑ ὄργανα παραγωγῆς

Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου γένους διαφέρει βασικῶς καὶ θεμελιωδῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν οἰουδήποτε ἄλλου γένους τοῦ ζωικοῦ βασιλείου.

Τὰ ζῶα, εἰς οἵανδήποτε βαθμίδα ἀναπτύξεως τοῦ ζωικοῦ βασιλείου καὶ ἀν' ἀνήκουν, δὲν γνωρίζουν ἄλλην ἐξέλιξιν, ἀνάπτειν ἢ παρακμὴν, παρὰ μόνον ἐκείνην ποὺ συντελεῖται μέσα εἰς τὰ ὅρια τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς ἐν γένει βιολογίας τῶν.

Ὁ ἄνθρωπος μόνος, γνωρίζει μίαν ἐντελῶς ἰδιαιτέραν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτειν. Ἐξέλιξιν διανοητικὴν καὶ κοινωνικὴν.

Τὰ μαλάκια, λ. χ., οἱ σκώληκες, ἡ γαλῆ, ὁ ἐλέφας κτλ. εἶνε σήμερον οἱ ἴδιοι ἀκριβῶς καὶ ἀπαράλλακτοι, ὅπως ἦσαν οἱ πρόγονοί τῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφάνισης τοῦ εἴδους τῶν. Ζοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀγρεύουν ὅπως καὶ τότε τὴν τροφὴν τῶν, ἀποτελοῦν τὰς ἰδίας ἀγέλας, καὶ αἱ φυλετικαὶ τῶν σχέσεις ἔχουν τὴν αὐτὴν πάντοτε μορφήν.

Δὲν παράγουν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας. Τὰ προϊόντα τῶν εἶνε ἢ φυσικὰ ἢ προϊόντα «μηχανικὰ», καὶ ὑπὸ τὴν ἄσκησιν δηλαδὴ βίας, καὶ ἄνευ συνειδήσεως τοῦ πραττομένου.

Κύριον καὶ βασικὸν τῶν γνώρισμα εἶνε ὅτι οὔτε κατασκευάζουν ἐργαλεῖα οὔτε μεταχειρίζονται ἄλλα ὄργανα παραγωγῆς καὶ συντηρήσεως τῆς υπάρξεώς τῶν, ἐκτός ἀπὸ ἐκείνα ποὺ ἔδωσαν εἰς αὐτὰ ἡ φύσις. Ἐνῶ ἀντιοτρόφως, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει μίαν διαρκὴ ἐξέλιξιν, ἔστω καὶ ὑφιστάμενην τοὺς νόμους τῆς φθορᾶς καὶ παρακμῆς, συντρέχει ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀναπτύξεως.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐμφάνισης τοῦ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ὁ ἄνθρωπος ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ συμπληρώσῃ τὰ φυσικὰ τοῦ ἐργαλεῖα, ἢ μᾶλλον νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν τῶν φυσικῶν τοῦ ὄργανων, καὶ νὰ πλουτίσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν, διὰ νὰ τὴν κάμῃ ὅσον τὸ δυνατόν τελειότεραν.

Καὶ ταῦτοχρόνως μεταβάλλει τὴν ἀγέλην τοῦ εἰς κοινωνίαν κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον ὀργανωμένην.

Μαρτυρικὰ καὶ τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων, περιώζονται μέχρι σήμερον.

Τὰ ὅπλα ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰ ἐργαλεῖα, ἀποτελοῦν ζωηρὸν βιολογικὴν τελειοποιήσεως τῶν φυσικῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ στολίδια, τὰ κοσμήματα, τὰ «ἔργα τέχνης», ἀντικατοπτρίζουν τὸν βαθμὸν ἀναπτύξεως τῆς κοινωνίας τοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην λοιπὸν παλαιολιθικὴν ἐκείνην περίοδον, μετὰ τὸ ὅπλον καὶ μετὰ τὸ ἐργαλεῖον, ἐπεκτείνει ὁ ἄνθρωπος τὴν κυριαρχίαν του, ἐπὶ τῆς φύσεως, ἢ ὅποια ἐκπροσωπεῖται πρὸ αὐτοῦ, μετὰ τὰ στοιχεῖα τῆς, μετὰ τὰ πράγματά της, μετὰ τὰ ἄλλα ζῶα τῆς.

Τὴν γένεσιν τῶν ὅπλων καὶ ἐργαλείων, ἱκευρίσκομεν εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην, τῆς καθημερινῆς πάλης καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν φύσιν. Ἡ πάλη αὐτὴ ποὺ ἐξακολουθεῖ πάντοτε, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὡς καὶ τότε, ἔχει μίαν βασικὴν προϋπόθεσιν τῆς νίκης της. Διὰ νὰ κυριαρχήσῃ, ὁ ἄνθρωπος, πρέπει πρῶτον νὰ ὑποταγῇ εἰς τὴν φύσιν. Διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ, πρέπει πρῶτον νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστικὰ τῆς μεγάλης ἀντιπάλου. Ἡ φύσις, τοῦ παρῆχει καρποὺς νόστιμους καὶ θρεπτικούς. Διὰ νὰ τοὺς φθάσῃ ὅμως, πρέπει νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν χεῖρα του, ἢ τὴν δρᾶσιν της. Τὸ πρῶτον τυχὸν μακρὺ κοντάρι, μετὰ τὸ ὁποῖον θὰ κτυπήσῃ τοὺς καρποὺς διὰ νὰ πέσουν, δὲν εἶνε παρὰ μία προέκτασις τῆς χειρὸς. Ὁμοίως, θὰ ἐξεύρῃ ἀργότερον, τρόπον καὶ μέσα διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ του, διὰ νὰ δύναται νὰ θλάσῃ τὰ ἀπειρώς μικρὰ ἀντικείμενα ἢ τὰ εὐρισκόμενα πολὺ μακρὰν του. Τὸ σύγχρονον ραδιόφωνον, δὲν εἶνε παρὰ μία τελειοποίησις τοῦ φυσικοῦ μας ὠτός. Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Μὲ τὴν ἐνδυμνάσιν πάλιν, μετὰ τὰ κοσμήματα, μετὰ τὰ μαγικά περιλάττα (χαϊμαλιά) καὶ φυλακτὰ, ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς πρώτης σχεδὸν στιγμῆς τῆς ἐμφάνισης του, ἀπὸ τῆς παλαιολιθικῆς πάντως ἐποχῆς ἐκφράζει τὰς κοινωνικὰς του ἀντιλήψεις, καὶ τὴν κοινωνικὴν του κατάστασιν. Τὸ ἴδιο γίνεταί καὶ μέχρι σήμερον. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ὡς καὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἐργαλείων καὶ ὀπλων, ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῆς προεκτάσεως τῶν ὀργάνων καὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν κοινῶν νικῶν ἀντιλήψεων, γνωρίζουν μίαν συνεχῆ ἐξέλιξιν καὶ ἀλλοτρίωσιν ἀδιακόπως μορφᾶς.

Κατὰ τὴν παλαιολιθικὴν ἐποχὴν, ὁ ἄνθρωπος μεταχειρίζεται τὰ ὕλικά τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἄμεσον διάθεσιν του. Δὲν ἔχει ἀκόμη ἀναπτυχθῇ ἀρκετὰ διὰ νὰ ἀναζητήσῃ ὕλικά ποὺ εἶνε κρυμμένα ἀπὸ τὴν ἄμεσον ἀντίληψίν του.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς μεταχειρίζεται τὸν λίθον, καὶ πρὸ πάντων τὸν λυρόλιθον ἢ τὴν «στουρνάρωπετρα» ποὺ εὐρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς ἄμεσον περιβάλλον του. Ἀφοῦ μεταχειρισθῇ τὸ πρῶτον καὶ ἄμεσον αὐτὸ ὕλικόν διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐργαλεῖα, κατ' ἀρχὰς ὑποταγῇ καὶ ἀρχέγονα, ἔπειτα δὲ τελειότερα, ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἐποχὴν τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς, ἐπινόει τὴν χρησιμοποίησιν νέων πρώτων ὕλων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται μὲν εἰς τὸ ἄμεσον περιβάλλον του, ἀλλὰ ἐχρειάζοντο προηγουμένως κάποιαν ἐπεξεργασίαν αὐτὰ αἱ ἴδια ὡς πρῶτα ὕλαι. Τοιαῦτα ὕλαι, χρησιμοποιοῦνται εὐθὺς μετὰ τὸν λίθον ἢ καὶ ταῦτοχρόνως μετὰ αὐτόν, εἶνε τὰ ὅσα τῶν διαφόρων ζώων, τὰ κέρατα τῶν, καὶ κυρίως τὰ κέρατα τοῦ ταύρου.

Κατ' ἀρχὰς, τὰ ἐργαλεῖα δὲν εἶνε παρὰ μία χονδροειδὴς προέκτασις τῶν χειρῶν του. Ἐπειτα, τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ γίνονται, ὅχι μόνον λεπτότερα, ἀλλὰ καὶ πολλαπλοῦνται ὡς τὸ προορισμὸς τῶν. Ὅσον πλέον διάφορον προορισμὸν συναντῶμεν εἰς ἕνα ἐργαλεῖον, τόσο ἀνώτερον εἶνε τὸ σημεῖον τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι μαρτυρεῖ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐργαλείου, τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἀναγκῶν ποὺ ἐπιδίδωκε νὰ θεραπεύσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ὡς ὑπογραμμισαμένον ὅμως ἀπὸ τώρα, ὅτι, ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς καταλήγει σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἕνα περίεργον καὶ ἀντικρὺ ἀντίθετον φαινόμενον. Δηλαδή, μετὰ πάροδον αἰώνων — καὶ μέχρι σήμερον — ὅσον ἀποκλειστικὴν καὶ μεμονωμένην δρᾶσιν ἔχει ἕνα ἐργαλεῖον, τόσο ἀνώτερα εἶνε ἡ ἀντίστοιχος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις. Καὶ τοῦτο διότι, τώρα πλέον ὁ ἀποκλειστικὸς προορισμὸς ἐνὸς ἐργαλείου, μαρτυρεῖ τὴν μεγαλύτεραν κατανόμησιν ἐργασίας, σημεῖον ἀνωτερότητος κοινωνικῆς.

Λόγου χάριν. Καταπληκτικὰ εἶνε αἱ ἀποκαλύψεις τῆς ἱστορίας τῆς χειρουργικῆς, ὅπου ἐμφαίνεται ὅτι ἀπὸ τῆς παλαιολιθικῆς ἀκόμη ἐποχῆς ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἢ ἐπὶ τῶν ὁμοίων. Τὸ μαχαίρι ἀπὸ στουρνάρωπετρα, ἀποκτᾷ τώρα μίαν ἀκόμη ἀποστολήν, φυσικὰ δὲ μαστουρεῖ τοῦτο ἀνωτερότητα. Ἀλλὰ, χειρουργικὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς ἔννοιαν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐφευρίσκειται ἕνα ἰδιαιτέρον ἐργαλεῖον κοπῆς, προωρισμένον δι' ὀρισμένον σκοπὸν. Καὶ ὅσο περισσότερα εἶνε τὰ εἶδη τῶν κοπτερῶν ὀργάνων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς χειρουργικῆς, ὅσον ἀποκλειστικῶς καὶ ἂν εἶνε ὁ προορισμὸς τῶν, εἰς τόσο ἀνεπτυγμένον στάδιον χειρουργικῆς εὐρισκόμεθα.

Ἐνα ἄλλο σημεῖον ἀνωτερότητος διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἶνε ὅτι, ὁ στολισμὸς, δὲν περιορίζεται μόνον ἐπὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνεπτυγμένους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνθρωπος, στολίζει παντοιοτρόπως καὶ τὸ ἐργαλεῖον του, καὶ τὸ ὅπλον του.

Ὅμως καὶ ἐδῶ, ἡ ἐξέλιξις τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ τῆς ἀνωτερότητος, καταστὰ εἰς τὸ ἀντικρὺ ἀντίθετον φαινόμενον. Ὅταν ἀναπτύσσεται ἡ κοινωνία, πᾶσι νὰ ἀποδίδεται σημασία εἰς τὸν στολισμὸν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν τοῦ ἐργαλείου ἢ τοῦ ὀπλου. Οἱ ἀνεπτυγμένοι ἄνθρωποι, ἀποβλέπουσιν πρὸς αὐτὰ μόνον ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἐργαλεῖα, ὅπλα, καὶ ἔργα τοῦ Χαλλεανθοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια Δὲν ἔχουν πλέον κανένα μυστικόν.

Ἡ ἀρχαιότης προσεπάθησεν καὶ ἐπέτυχε νὰ τηρήσῃ τὴν μεγαλύτεραν καὶ πλέον ἀδιαπέραστον σιωπὴν ὅσον ἀφορᾷ τὰ μυστικὰ τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Παρὰ ταῦτα ὅμως, κατεβλήθησαν ἀφάνταστοι προσπάθειαι ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης πρὸς παραθιάσιν τῆς ἐπιμόνου αὐτῆς σιωπῆς τῆς ἱστορίας. Αἱ προσπάθειαι αὐταὶ ἐστέφθησαν ὑπὸ σημαντικῆς ἐπιτυχίας, ἐφ' ὅσον, γενικῶς συνέβαλον πρὸς τὴν μελέτην τῶν καθ' ὅλου μυστηριακῶν θρησκευτικῶν, ἐκ παραλλήλου δὲ ἔλυσαν καὶ τὸ διπλοῦν πρόβλημα. Δηλαδή πῶς ἡ φύσις ἀποτροπιάζουμένη τὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα τῆς θρησκείας, Ἐλληνικῆς νοστορίας ἢ νέχθη ἐξαιρετικῶς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, καὶ δεύτερον ποῖα ἡ θάσις καὶ καταγωγή τῶν Ἐλληνικῶν αὐτῶν μυστηρίων τὰ ὅποια ἀσφαλῶς δὲν ὀφείλουν τὴν γένεσιν τῶν εἰς ἀποκλειστικὴν καὶ μόνον μίμησιν τῶν ἡθῶν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

Ἐπὶ καιρὸν, ἡ ἔρευνα τῶν μυστηρίων αὐτῶν περιστράφη γύρω ἀπὸ τὸν σχετικὸν ὁμηρικὸν ὕμνον, τὸν ἀσχολούμενον μετὰ τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Ἀπεδείχθη ὅμως ἐντελὴς ἑλλειψὶς ἢ βάσις αὐτῆς, διότι ἀπλούστατα, ὁ Ὀμηρικὸς Ὑμνος πρὸς Διμήτραν, ἐποιήθη καθ' ὃν χρόνον τὰ Ἐλευσίνια, εἶχον ἤδη ἐπικρατήσῃ καὶ διαδοθῇ. Ἐκ τῶν ὁυτέρων λοιπὸν ὁ Ὑμνος πληροφορεῖ περὶ γενέσεως ἐνὸς θεοῦ, προγενεστέρου πολὺ. Ἐξ ἄλλου, δῖχως νὰ παύῃ νὰ παρέχῃ σημαντικὰ στοιχεῖα, καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐπικράτησιν ὅχι τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τῆς μυθικῆς παραδόσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πηγὴν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Μυστηρίων.

Ἡ ἐπιστήμη, ἀνέκρουσε πρῶτον καὶ κατέφυγεν ἐν πρώτοις εἰς τὴν διασαφήνισιν, αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεως ἐν γένει τῶν μυστηρίων.

Ὡς ἤδη γνωρίζομεν, «μυστήριον» εἶνε ὁ ῥιζομένη τύπου λατρείας, καὶ ὀρισμένη λειτουργία γινομένη ἐν στενῷ μόνον κύκλῳ, ὅπου ἐλάχιστα σχετικῶς μεμνημένα άτομα συμμετέχουν. Φυσικὰ, ἀρχικῶς ἐπρόκειτο περὶ οἰκογενειακῆς ἀποκλειστικῆς λατρείας. Εἶτε διότι οἱ θεοὶ ἢ μὲλλον τὰ πνεύματα μᾶς οἰκογενείας, δὲν ἐνδιέφερον τὰς ἄλλας οἰκογενείας, εἶτε διότι ἡ πῆλξη φόβος νὰ «κλαποῦν» ἢ καὶ νὰ διασπασθῇ τὰ πνεύματα ἀπὸ μέρους τρίτων τοῦ θά τὰ ἐγνώριζον, δι' αὐτὸ, ἡ κλειστή οἰκογένεια, ἐχρησιμοποίησεν ἀρχικῶς μυστικούς τυπούς λατρείας, καὶ μυστηριώδη ἐροτελεσίαν. Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό, τὰ «μυστήρια» ἀποκτᾷ ἀκόμη πλέον ἄμεσον γένην πρὸς τὸν κοινωνικὸν παρίοντα. Εἰς τὴν δηλαδὴ ὡς διαφοροποιούνται καὶ χωρίζονται αἱ κοινωνικαὶ τάξεις, ἡ ἀρχαία οἰκογένεια, ἀποβλέπει εἰς ἕνα διπλοῦν σκοπὸν.

Ἀποσκοπεῖ ἐν πρώτοις, νὰ διατηρήσῃ ἀμὴν τὴν ἐξ αἵματος καταγωγὴν τῆς, τὸ νομὰ τῆς, τὴν περιουσίαν τῆς κτλ. καὶ δι'

αὐτὸ ἀποκλείει τῆς λατρείας ὅχι μόνον τὰς ἄλλας ἀρχαίας οἰκογενείας, ἀλλὰ κυρίως τὸν «χυδαῖον ὄχλον» — δηλαδή τὰ λαϊκά στρώματα, τὰ ὅποια ὑπεισερχόμενα εἰς τὴν οἰκογενειακὴν λατρείαν, καὶ δικαιώματα θὰ ἀπέκτον, καὶ τὸν ἀριστοκρατικὸν χαρακτῆρα τῆς λατρείας θὰ ἐμύλωνον — δηλαδή θὰ ἐξελαίκευον. Ὁ δεύτερος παράλληλος σκοπὸς εἶνε ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἡ μυθικὴ καὶ ἀνεξέλεγκτος ἐξουγένισις τῆς καταγωγῆς τῶν κρατούντων, καὶ διατήρησις ἀφ' ἑτέρου, τοῦ ἀριστοκρατικοῦ γόητρου, καὶ τῆς ἐσωοικογενειακῆς ὅσον καὶ ἐξωοικογενειακῆς ἱεραρχίας, πρὸς διατήρησιν τῶν σχέσεων κυριαρχίας καὶ ὑποταγῆς μετὰ τῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἄλλων λαϊκῶν οἰκογενειῶν.

Ὁὗτοι λοιπὸν, ἔχοντες τὴν πρῶτην πολὺ τιμὴν κλεῖδα τοῦ ἀδιαπεράστου μυστικοῦ τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Ἦσαν δηλαδή, τρόπος λατρείας, μετὰ τῶν περιορισμένων κύκλων ἀτόμων, συγκεκριμένως δὲ τῶν ἀριστοκρατῶν. Ἐπέζησαν, καὶ μάλιστα διεδόθησαν ἀκόμη περισσότερον. Τὰ μυστήρια αὐτὰ ἀφ' ἧς ἡ Ἀριστοκρατία τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' οὗτο δὲν εἶνε παράδοξον. Ἐνῶ ἡ νέα τάξις, συγκεντροῦται γύρω ἀπὸ τὴν Ἀγορὰν, — κέντρον τῆς νέας ζωῆς τοῦ Ἀστέως — οἱ ἀριστοκράται, ὡς γνωρίζομεν, «πεισιπνοῦν», «περιφρονοῦν», καταφεύγουν εἰς τὸν Ἀλῆμοντα, — δηλαδή τὸν σημερινὸν γραφικὸν Ἀλῆμον — ὅσον τὸ δυνατόν μακρὰν τῆς ἀγορᾶς — καὶ... μὴ ἔχοντες ἀκόμη ἀντίληψιν, ἢ μᾶλλον ἀπεχθανόμενοι ὡς «Ἕλληνες» τὴν ἔννοιαν τοῦ δόγματος καὶ τοῦ σχίσματος, δέχονται καὶ ἐφαρμόζουν τὴν ἔννοιαν τοῦ μυστηρίου, τὴν ὁποῖαν ἀσφαλῶς παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Ἀνατολίτας. Οὕτω, μεταφράσονται τὴν «κλειστήν» λατρείαν τῶν εἰς Ἐλευσίνια, ἐφ' ὅσον μάλιστα συνέτρεχον καὶ ἱστορικὸι λόγοι, δεσμῶν τῆς ἀριστοκρατίας, μετὰ τὸν ἐρὸν ἐκείνου.

Τέλος, ἀκόμη ἕνα σημεῖον, πρὸς ἄρσιν καὶ συγχύσεως, ἔχομεν νὰ τονώσωμεν. Διὰ τοὺς μὴ ἐγκύπτοντας θαυότερον εἰς τὸ ὅλον ζήτημα, φαίνεται ἀπαράδεκτος ἡ καθαρῶς ταξικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀρχὴ καὶ βάσις τῶν Ἐλευσινίων, λόγω τοῦ ὅτι, ὡς θὰ ἴδωμεν, κατὰ ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα, μωυνοῦται εἰς αὐτὰ καὶ μὴ ἀριστοκράται. Αὐτὸ δὲν διαφεύδει τὰ ἀνωτέρω. Οὕτω τὰ ζητούμενα ἀπὸ μέρους τῶν νεοφύτων, μαρτυρικὰ πιστεῶς καὶ ἠθικότητος, πρέπει νὰ μᾶς κάμουν νὰ παραβλέπωμεν τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν τῆς ὅλης θρησκευτικῆς δραστηριότητος. Ἡ μῆσις μὴ ἀριστοκρατῶν ὀφείλεται εἰς δύο κυρίως ἱστορικοὺς λόγους. Ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἡ πύσις αὐτῆς καλλιεργεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχοντας διότι, πᾶς μωυμένος, ὑφιστάμενος τὴν ἐσωτερικὴν ἱεραρχίαν, ὑπόκειται ἀμεσώτερον εἰς τὴν ἐν γένει κοινωνικὴν πειθαρχίαν, καὶ ὁποῖον τῆς ἀρχούσης τάξεως. Ἐξ ἄλλου, σπανίως, μὴ ἀριστοκράτης, κατελάμβανεν ἀνώτερον ἐν τῇ κυριαρχίᾳ θαμνίδα, καὶ μόνον ὅταν ἡ

δύνατο νὰ ἐξυπηρετήσῃ μεγάλως τὴν ἀρταί εἰς τὸν σὺν τῷ χρόνῳ ἐκφυλισμὸν τοῦ ταί εἰς τὸν σὺν τῷ χρόνῳ ἐκφυλισμὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν προσπάθειαν τῶν νεοφύτων κυρίως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ παραθιάσῃ τὴν ἐξουσίαν τῶν εἰς τὰ Ἐλευσίνια, διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐξουγενισμόν τῆς κοινωνικῆς τῶν θέσεως. Διότι, εἰς ἄλλας τὰς χώρας, καὶ εἰς ἄλλας τὰς ἐποχάς, παρετηρήθη ἡ ροπὴ τῶν νεοφύτων, νὰ θελουν νὰ ἐισχωρήσουν μέσα εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς τάξεις.

Καὶ τώρα, ὡς γνωρίζομεν συγκεκριμένως τὰ τόσο δυσκόλως ἐξερευνηθέντα γεγονότα

Ὡς οἰκογενειακὴ λοιπὸν λατρεία τῆς γυναικῆς θεότητος Διμήτρας ἀνεφάνισται τὰ Ἐλευσίνια. Πραγματι δὲ, μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ὀμηρικὸς Ὑμνος, ὅτι κατ' ἀρχὰς τέσσαρα μόνον πρόσωπα μετεῖχον τῶν «σεμνῶν ὀργίων» τῆς Διμήτρας. Ἦσαν δηλαδή οἱ τέσσαρες βασίλεις τῶν Ἐλευσινίων, ὁ Τριπτόλεμος, ὁ Διοκλῆς, ὁ Εὐμόλος καὶ ὁ Κελεός. Φυσικὰ ὁ μῦθος εἶνε προφανῶς αὐθαίρετος. Ἀποβλέπει δὲ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀπολύτου ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς τῶν μυστηρίων ἐφ' ὅσον συμμετέχουν εἰς αὐτὰ, τὰ τέσσαρα ἀριστοκρατικότερα μόνον πρόσωπα ποὺ εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ἡ Ἀττικὴ.

Κατόπιν, ἀναφέρεται ὅτι ἐγένοντο δεκτοὶ ἄλλοι τρεῖς τῶν Ἐλευσινίων μύσται. Εἰπάση περιπτώσει, σὺν τῷ χρόνῳ ἐπικράτησε νὰ μετέχουν τῶν μυστηρίων οἱ ἀπογονοί, δηλαδή οἱ εὐπατρίδαι τῶν «ἀρίστων» αὐτῶν. Καὶ οὕτε, ἄνευ οὐδεμιᾶς πλέον ἀμφιβολίας, τὰ Μυστήρια ἀπέκτησαν χαρακτῆρα λατρείας, ὅχι ὀρισμένης οἰκογενειακῆς, ἀλλὰ ὀρισμένης οἰκογενειῶν. Ἀκόμη χαρακτηριστικόν, τῆς κοινωνικῆς φύσεως τῶν Ἐλευσινίων, εἶνε ὅτι ὑπαὶς θεότης ἀνεκρηρύχθη ἡ καθ' αὐτὴν (αὐτὴ θεότης τῶν γαιακτηριδῶν, ἡ Διμήτρα (Γῆ—Μήτηρ). Ἡ μεγάλη αὐτὴ θεότης λατρεύεται ὑπὸ δύο μορφὰς καὶ ἰδιότητας, μετὰ ἀντίστροφον ἐντελῶς ἔννοιαν. Λατρεύεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς «ζείδωρος ἀρουρα», ὡς δωρίζουσα δηλαδὴ ζωὴν γῆ, ὡς θεότης παραγωγῆς τῶν καρπῶν, καὶ συνεπῶς ὡς τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τῆς ζωῆς. Ταῦτοχρόνως ὅμως λατρεύεται καὶ ὡς ἡ θεότης ἐκείνη εἰς τὴν ὁποῖαν κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψουν τὰ ὑπ' αὐτῆς γενηθέντα καὶ τραφέντα, εἰς τὴν ὁποῖαν κατ' ἀνάγκην θὰ ἀποδοθῶν καὶ οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ταφὴν τῶν. Ταῖς δὲ ἡ ἀπόδοσις τοῦ σώματος εἰς τὴν μητέρα Γῆν.

Ἀλλὰ ἐδῶ ἀκριβῶς, ἀναφαίνεται καὶ ἡ ἄλλη ἀκόμη πλευρὰ ὁ χαρακτῆρ τῶν Ἐλευσινίων, ὡς ἀριστοκρατικῆς λατρείας. Οἱ μωυνοῦνται ὡς θὰ εἴδωμεν, προσλαμβάνον τὸν θάνατον, ἔθνησκον εἰσινικῶς καὶ ἐθάπτοντο συμβολικῶς.

Εἰς τὸ ΕΠΟΜΕΝΟΝ: Πῶς ἀκριβῶς ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια καὶ τὰ «σεμνὰ ὄργια».

'Η 'Ηρα

Η ΠΛΕΟΝ ΠΕΡΙΠΑΘΗΣ ΚΑΙ ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΗ

ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΔΙΟΣ

Υπῆρξαν ἀφθαστοι οἱ Ἕλληνες, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ζωντανήν, τὴν «παρταριστὴν» —θὰ ἐλέγομεν σήμερα— ἀναπαράστασιν τῶν ἐννοίων τῆς χαριέσεως καὶ αἰσιοδόξου θρησκείας τῶν, ἐννοίας τὰς ὁποίας ἐνσαρκιώνουν οἱ θεοὶ τῶν.

Ὅπως ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐπεισόδια τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, συμβολίζουν οὕτως ἢ ἄλλως καταστάσεις φυσικὰς, ἐννοίας λογικὰς, ἀντιλήψεις κοινωνικὰς, τάσεις φυσιολογικὰς, κ.λ.π., οὕτω καὶ αἱ σχέσεις τῆς Ἡρας καὶ τοῦ Διός, ἔχουν τὸν διπλοῦν καὶ τριπλοῦν συμβολισμόν τῶν εἰς ὅλας τὰς φάσεις τῶν.

Πρὶν ὑπάρξῃ σύζυγος, ἡ Ἡρα ἐξημερίσεν ἐρωμένη τοῦ Διός.

Τὸ γεγονός θὰ ἠδύνατο νὰ φανῇ κάπως ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν κοινωνικὴν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Κατὰ κανόνα, ὁ ῥόλος τῆς συζύγου ἀπὸ ἐκείνου τῆς ἐρωμένης, ἦτο διὰ τοὺς Ἕλληνας κάτι χωριστὸν καὶ ἐντελὲς διάφορον. Ὡς γνωστόν, οἱ Ἕλληνες, δὲν ἐπέτρεπον εἰς αὐτοὺς, νὰ μεταχειρίζονται ὡς ἐρωμένην τὴν σύζυγον, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως δὲν ἠρέσκοντο νὰ ἀναδιδάσκουν τὴν ἐρωμένην εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς συζύγου.

Δύο μεταξὺ μυθίων ἄλλων, εἶναι τὰ παραδείγματα, δείγματα, ἀκόμη χαρακτηριστικώτερα ἐφ' ὅσον τοποθετοῦνται χρονολογικῶς εἰς δύο διαφόρους ἐποχὰς, χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων, μὲ διάστημα αἰώνων, ἀλλαγῆς κοινωνικῶν πραγμάτων κ.λ.π. Τὸν ὁμηρικὸν ἥρωα Ὀδυσσεᾶ, βλέπομεν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν περιπετειῶν του, παίζοντα ῥόλον σπουδαίου «δὸν Ζουάν». Τὸν ἐρωτεύονται καὶ ἐρωτεύεται συνεχῶς, γυναῖκες διαφόρων «εἰδῶν καὶ ποιότητων». Καὶ ὅτι δὲν λέγεται σαφῶς, ἀφήνεται νὰ ἐννοηθῇ, περὶ τοῦ ὅτι δηλαδὴ εἰς τὸ ἄξιόλογος ὁ περιπλανώμενος ἥρωας εἰς τὸν ῥόλον τοῦ ἐραστοῦ. Ἀντιστρόφως ὁμοίως μέσα εἰς τὸν ἐραστὴν αὐτόν, ζῇ πάντοτε ὁ καλὸς σύζυγος, ὁ καλὸς οἰκογενειάρχης, ποὺ ὀνειρεύεται τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν οἰκογενεάν του.

Καὶ ὅταν ἐπὶ τέλος πατὴρ τὸν πόδα του εἰς τὸ χῶμα τῆς πατρίδος του, διακινδυνεύει μὲν τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἐξοντώσιν τοῦς μνηστήρας, ἀλλὰ αἱ σχέσεις του μὲ τὴν Πηνελόπην εἶναι ἀπολύτως σεμναί. Ἀπὸ μέρους τῆς, ὑπόδειγμα συζύγου ἢ Πηνελόπης, ἐπινοεῖ τὸ τέχνασμα τοῦ πέπλου ποὺ δὲν πρόκειται νὰ ὑφανθῇ ποτέ, διὰ τὴν ἀποφυγὴν ἢ σύζυγος ὅχι τὸν ῥόλον τῆς ἐρωμένης, ἀλλὰ ἀπλῶς τὸν ῥόλον τῆς «κατῆς χήρας». Καὶ ἀντιστρόφως πάλιν, αἰώνας ἀργότερον, βλέπομεν τὸν Περικλέα συνδεδεμένον μὲ τὴν ἀνωτέραν τῆς ἐποχῆς τὴν γυναῖκα, μὲ τὴν περίφημον ἐκείνην συνεργατίδα του Ἀσπασίαν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ κάμῃ σύζυγόν του, παρὰ τὸ διακατῆ πόθον ἐκείνης νὰ νομιμοποιήσῃ τὰς σχέσεις τῆς.

Εἰς τὸ προηγούμενον ἐξετέθη ὁ συμβολισμὸς τοῦ δεῖκου προσώπου τῆς Ἡρας. Εἰς τὸ σημερινὸν περὶ τῆς αὐτῆς θεαίνης κεφάλαιον ἐκτίθενται οἱ ἐρωτές τῆς καὶ ὁ συζυγικός της βίος μὲ τὸν Δία

Οὕτε καταννοοῦμεν, διατί οἱ ἐρωῖσται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄρρενες, εἶχον ὠργανώσει οὕτω τὴν ζωὴν τῶν, ὥστε νὰ ἀνομολογοῦν ἀναφανδόν, ὅτι ἔχουν συζύγους πρὸς τεκνοποιίαν, παλλακίδας πρὸς ἡδονισμόν, καὶ ἐταίρας πρὸς ψυχικὴν καὶ σωματικὴν τὸν τέρψιν.

Καὶ τώρα... ἐπεὶ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πῶς νὰ ἐξηγηθῇ ὁ διπλὸς ῥόλος τῆς ὑπερτάτης θεᾶς, τῆς Ἡρας, ὡς ἐρωμένης καὶ ὡς συζύγου;

Μία μόνη ἀπάντησις ὑπάρχει. Ὅτι ἡ μεγάλη θεά, ἔπρεπε νὰ εἶναι τελεία ὡς γυναῖκα. Ἐπρεπε νὰ συμβολίζῃ τὸν καθ' ὅλα πλήρη τύπον τῆς ἀνωτέρας γυναίκος. Ἦτο πλήρης σοφίας, ὡς ἡ παρθένος Ἀθηνᾶ, ἀλλὰ καὶ τελείας καλλονῆς ὡς ἡ Ἀφροδίτη. Διὰ τοῦτο καὶ ἐφαίνετο πολὺ φυσικὸν ὅτι ἤξισεν νὰ δοθῇ εἰς αὐτὴν τὸ δοθὲν εἰς τὴν Ἀφροδίτην θραβεῖον τῶν πρώτων ἐκείνων καλλιστείων. Ἐξ ἄλλου, ἐὰν προσέξῃ τις, ὁ Ἡάρις δὲν δίδει τὸ μῆλον εἰς τὴν Ἀφροδίτην διότι πράγματι τὴν εὐρίσκει αἰσθητῶς ὠραιότεραν ἀπὸ τὴν παρθένον Ἀθηνᾶν καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Διὸς Ἡραν. Ἀλλὰ διότι ἡ Ἀφροδίτη τοῦ ὑπόκειται τὴν ὠραιότεραν τῶν γυναικῶν, πρᾶγμα ποὺ σαγηνεύει τὸν Πάριν.

Ὡς ἐρωμένη, κατέχει ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς γυναικείας γοητείας, φθάνει μέχρι σημείου νὰ σαγηνεύῃ αὐτὴ τὸν Δία, νὰ ἐξάπῃ τὸ ἐρωτικὸν τὸν πάθος, καὶ τέλος νὰ τὸν ἀπαγάγῃ.

Παριστάμεθα εἰς τὰς μυστικὰς ἐρωτικὰς τῶν σχέσεις, εἰς τὸν τόπον τῆς πρώτης συναντήσεώς τῶν εἰς τὴν μυθικὴν καὶ ὀνειρευτὴν χώραν τῶν Ἑσπερίδων, μέσα εἰς ἕνα πραγματικὸν παράδεισον βλαστήσεως ὀργιῶδους, εἰς ἕνα περιβάλλον ρομαντισμοῦ ταυτοχρόνως ὁμοῦ καὶ αἰσθησιασμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ παραμυθία ἐκείνη χώρα τῆς Ἑσπερίδων.

Τὸ σύμπαν ὁλόκληρον συνέβαλλε διὰ τὴν διαρρυθμίσιν τὸν θεῖον ἐκείνον νυμφικὸν θάλαμον, ἐναντι τοῦ ὁποίου ὡχρὰ ἢ πλέον μοιζήματα «γαρσονιέρα» τῆς ἐποχῆς μας. Αἱ διάφοροι φάσεις τοῦ αἰσθησιασμοῦ εἶναι ἀπερίγραπτοι.

Προικισμένος μὲ ὅλας τὰς πονηρίας τοῦ ἐρωτευμένου, ὁ ὑπατος τῶν θεῶν, μετέρχεται καὶ διὰ τὴν Ἡραν, τοὺς γνωστούς τρόπους ἀποπλανήσεως, ποὺ μετῆλθεν ἡ θὰ μετέλθῃ μὲ ἄλλας ἐρωμένας του. Ἀλλάζει μορφήν, γίνεται πτηνόν, καὶ μάλιστα ὅχι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκείνα ποὺ ἐκδηλώνουν προικιό-

τερον τῶν ἄλλων τὸν ἐρωτισμὸν τῶν, μὲ κάθε νέαν ἐπιστροφὴν τῆς ἀνοίξεως. Ὡς κόκκυξ (κούκκος δηλαδὴ), μετέρχεται τὰ περιπαθῆ ἐρωτικὰ παιγνίδια τῶν καὶ σαγηνεύει καὶ ἀφηνεῖ τὸν ἐρωτισμὸν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνης ποὺ θέλει νὰ κατακτήσῃ.

Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν σταματοῦν ἔως ἐδῶ. Μὲ τὴν σειρὰν τῆς Ἡρας τώρα ἀποκτᾷ τὰς πονηρίας τῆς ἐρωμένης καὶ ἀποπλανᾷ τὸν νεαρὸν ἀκόμη ἐρωμένον της, ἀλλάσσουσα καὶ αὐτὴ μορφήν. Γίνεται δροσός, μεταβάλλεται εἰς χρυσὸν νέφος, καὶ πίπτει ὡς βάλσαμον εἰς δροσοσταλίδας ἐπὶ τοῦ ἄρρενος ποὺ ποθεῖ νὰ τὸν κάμῃ ἐρωμένον της. Μέσα εἰς ἀνάλογον αἰθερίαν περιπαθῆ ἀποσφαιραίναν, παραδίδει τὰ κάλλη της, τὰ ὁποῖα κανεὶς ἄλλος θνητὸς ἢ ἀθάνατος δὲν θὰ ἀπολαύσῃ ποτέ. Οἱ δὲ στίχοι τῆς Ἰλιάδος, ποὺ ἀναφέρουν τὸ ἐπεισόδιον, δύνανται νὰ δώσουν «θέμα» καὶ «ὕλικόν» εἰς τόμους ὁλοκλήρους ἐρωτικοῦ ῥομάντσου, ἐὰν ἀναπτυχθῇ ἡ συμπικνωμένη ἐκείνη δρᾶσις.

Ἦτο λοιπὸν τελεία καὶ ὡς ἐρωμένη ἡ Ἡρα. Ἀλλὰ ἡ φάσις αὕτη τῶν σχέσεών της μὲ τὸν ἐρωτομανῆ θεόν, δὲν ἀντικατοπτρίζει μόνον τὰς κοινωνικὰς καὶ ἐρωτικὰς σχέσεις μεταξὺ ἐραστῶν. Ἐχει καὶ τὸν πολὺ βαθύτερον φυσιοκρατικὸν συμβολισμόν της.

Ἡ αἰφνιδία βλάστησις ποὺ ἀναφέρει ὁ Ὀμηρος, τὸ χρυσὸν ἐκείνο νέφος, αἱ δροσοσταλίδες, τί ἄλλο εἶναι παρὰ εἰλὼν τῆς γονιμότητος τῆς γῆς κατὰ τὰς ἐαρινὰς ὥρας; Λαὸς—Ποιητῆς, οἱ Ἕλληνες δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀντιληφθῶν τὴν γονιμότητα αὐτὴν, ἄλλως πῶς παρὰ ὡς δημιουργικὸν αἰσθητήριον.

Ἀπὸ τοὺς φλογερούς ἐκείνους ἔρωτας, δὲν καρποῦνται μόνον οἱ ἀθάνατοι τὴν ἀμβροσίαν, ἀλλὰ στολίζονται καὶ ἡ γῆ. Ἡ χλιδῶς δροσερότης τῶν ἐρώτων ἐκείνων, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐρωτικὴν μίξιν τῶν δύο μεγάλων θεοτήτων, ἀντικατοπτρίζει τὴν ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ καὶ λαμπρότητος οὐρανοῦ.

Τὴν ἀνάμνησιν τῶν θεῶν αὐτῶν ἐρώτων, ἐώρατεν ἡ Ἑλληνικὴ λατρεία περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἀνοίξεως.

Εἰς τὸ Ἄργος μάλιστα καὶ εἰς τὴν Σάμον, ἡ Ἡρα δὲν ἐλατρεῖτο παρὰ ἀποικιστικῶς καὶ μόνον ὡς ἐρωμένη τοῦ Διός, ἐξευμένει δὲ περισσότερον πάσης ἄλλης λατρείας τῆς Ἡρας, ἡ ὑπενθύμιος αὐτὴ τοῦ ῥόλου της ὡς ἐρωμένης. Ἀνθοστολισμένον τὸ ἄγαλμά της, μὲ «ντεκολτέ» προικητικὰ, ἐφέρετο ἐν πομπῇ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐφορευετο τιμητικῶς ἀπὸ ἐρωτευμένων. Ἡ γῆνι ἑαυτὴ ἀναπαράστασις τοῦ ἐρωτικοῦ ὁργασμοῦ, ὅχι μόνον δὲν ἔθιγε τὸ θεῖον γόητρον, ἀλλὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ὑψίστης κατανύξεως καὶ εὐλαβείας λατρείας. Ἀλλὰ οὕτε καὶ μέχρις ἐδῶ ἐξερατιζόντο αἱ σχέσεις τῶν δύο θεοτήτων.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ Ἡρα ὡς σύζυγος ποῦ... «ἐτρεπε ξύλον» ἀπὸ τὸν ἄνδρα της!

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ, ΣΝΟΜΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΚΡΑΤΙΑ ΕΙΝΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ἀπὸ πολλοῦ συγχέονται αἱ τρεῖς ἐννοίαι, ὅλως διάφοροι καὶ ἐν πολλοῖς ἀντίθετοι. Δι' αὐτὸ, πρὶν ἐξετασθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδημιουργήθησαν αἱ ἀριστοκρατικαὶ κοινωνίαι, ἐκτίθενται ἐδῶ αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν τριῶν ὄρων.

Προκειμένου ν' ἀρχίσωμεν τὴν μελέτην τῶν ἀριστοκρατικῶν κοινωνιῶν, εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν σαφὴ ἀντίληψιν διαφόρων ἐννοιῶν.

Ἀριστοκρατικαὶ κοινωνίαι πολλῶν καὶ διαφόρων μορφῶν ἀνεφάνησαν κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἀρχικῶς ἡ λέξις «ἀριστοκρατία» ἐσήμαινε τὴν κυριαρχίαν τῆς κοινωνικῆς τάξεως τῶν ἀρίστων ἐπὶ τῶν λοιπῶν πολιτῶν. Εἶνε προφανὲς ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ ἐφημεριστοῦ τοῦτου ὄρου ὀφείλεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν κυρίαρχον τάξιν. Πολλοὶ κοινωνιολογοὶ θεωροῦν ὡς «φυσικὴν» τὴν καταγωγὴν τῆς ἀριστοκρατίας ὡς τάξεως. Ἡ ἀνδρομυῆ εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς καταγωγῆς αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ ἐξέτασις τῆς μετέπειτα ἐξελίξεως της ἀποτρέπει μίαν βαθυτάτην σύγχυσιν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄρου, ἡ ὁποία γίνεται σήμερον. Δὲν ἀρκεῖ νὰ συχναίη τις εἰς ὀρισμένους κύκλους διὰ νὰ εἶνε «ἀριστοκρατία», ὅπως δὲν ἀρκοῦν ἐξωτερικὰ τινα γνωρίσματα διὰ νὰ κάμουν τὸν ἀριστοκρατικόν. Οὕτε πρέπει ἡ ἀριστοκρατία νὰ συγχίζεται μὲ τὸν λεγόμενον «σνομπισμόν» ἢ καὶ μὲ τὴν πλουτοκρατίαν. Μάλιστα «σνομπισμός» ἢ καὶ πλουτοκρατία εἶνε ἐννοίαι ἀντικρουστικαὶ καὶ ἀντίθετοι πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς ἀριστοκρατίας.

Σνομπισμὸς σημαίνει οὐσιαστικῶς παραπολιταὶν, «παραχάραξιν», κιβδηλοποιίαν τῆς ἀριστοκρατίας, ἐμφανίσεως ἢ ἀριστοκρατικῶν ἀξιώσεων, θασιζομένων ἐπὶ ἀπατηλῶν ἐνδείξεων. Ὁ ὅρος εἶνε ἀγγλικῆς προελεύσεως, ἔγινε δὲ σήμερον διεθνῆς. Προέρχεται ἐξ ὁμοιότητος τῆς ἀγγλικῆς λέξεως «σνόμπ», δηλαδὴ «τσαγκάρης» καὶ κατὰ δυσφήμισιν «χυδαῖος», καὶ τῶν ἀρχικῶν τῶν λατινικῶν λέξεων «σίνε - νομπι - λιτάνε»—ἀνευ εὐγενείας — τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν τὴν λέξιν «Σ—νόμπ». Ἡ προσομοίωσις αὕτη προέκυψε ἀπὸ τὰ ἀγγλικά πανεπιστήμια εἰς τὰ ὁποῖα ἐσπουδάζον ἀνέκαθεν τέκνα τῆς ὑψηλῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας καὶ ὅπου σὺν τῷ χρόνῳ ἔπειτα εἰσεχώρησαν τέκνα πλουσιῶν κυρίως γονέων, ἀλλὰ ἀγενεὺς καταγωγῆς. Οἱ ἀριστοκράται συμφοιτοῦνται τὸν ὡς κατηγόρουσιν οἱ οἱ τρόποι τῶν στεροῦνται εὐγενείας «σίνε νομπιλιτάτε», καὶ τοὺς ἐπ' αὐτοῖς μασάζουν χλευστικῶς «σνόμπ». Τὸ ἐπεισόδιον θὰ περιωρίζετο μέχρις αὐτοῦ, ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ ὁ ὅρος δὲν ἐξήρχετο τῆς περιοχῆς τῶν πανεπιστημίων, διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ—ὅχι πλέον ἀδίκως—τοὺς πάσης φύσεως «κιβδηλοποιούς» ἀριστοκρατικῶν τρόπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ἄλλοι ἦσαν τυχοδιώκται, ἄλλοι ἄεργοι καὶ ἄλλοι τραγικὰ θύματα

τῆς μανίας τῶν, ὑποφέροντες τὰ πάνδεινα, καὶ ὑποβαλλόμενοι εἰς ἀνηκούστους στερήσεις διὰ νὰ προσποιηθῶν τοὺς ἀριστοκράτας.

Ὡς ἦτο φυσικόν, τὸ ὅλον ζήτημα περιῆλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Κοινωνιολογίας, προκειμένου περὶ μελέτης φαινομένου κοινωνικο - παθολογικοῦ. Κατὰ τὰ πορίσματα τῆς Κοινωνιολογίας, «σνόμπ» ὑπάρχει σήμερον καὶ μεταξὺ ἀκόμῃ τῶν μελῶν τῆς αὐθεντικῆς καὶ γνησίας ἀριστοκρατίας, πολὺ δὲ περισσότερον μεταξὺ τῶν ἄλλων κοινωνικῶν στρωμάτων, ἰδίως δὲ μεταξὺ τῶν νεοπλουτῶν καὶ τῶν μικροαστῶν, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν ἀκόμῃ δραματικώτερα κακέκτυπα ἀριστοκρατῶν, διότι δὲν ἔχουν κἂν ἀνετα οἰκονομικά μέσα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει χαρακτηρίζονται ὡς «σνόμπ» καὶ οἱ μεταξὺ ἀκόμῃ τῶν γνησιῶν ἀριστοκρατῶν «ὑπόδουλοι» τῶν νεωτερισμῶν, συναγωνιζόμενοι μεταξὺ ἀλλήλων, εἰς τὸ τί θὰ φανῇ δουλοπρεπέστερος ἀπέναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῆς μόδας, ἢ ἀκόμῃ διὰ νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν καὶ τὰ σχόλια τοῦ κόσμου. Ὑπάρχει καὶ ἡ ἀντίθετος παρέκκλισις τοῦ σνομπισμοῦ, συνισταμένη εἰς τὴν σχολαστικὴν ἐφαρμογὴν ἀναχρονιστικῶν κυρίως τρόπων ἢ τὴν ἀδικαιο-

λόγητον φοβίαν τοῦ «τί θὰ πῇ ὁ κόσμος», καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἀντίστροφον ὁψιν τοῦ. «δὲν μὲ μέλει τί θὰ πῇ ὁ κόσμος». Κατὰ τὸν Μποννέ, αἱ δύο αὗται ὁψεις, ἀποτελοῦν τό... «ἴδιον καὶ αὐτὸ νόμισμα», χαρακτηρίζουν δὲ ἐξ Ἰσοῦ «εἴτε καθυστερημένα εἴτε ἐκφυλα μέλη τῆς κοινωνίας». Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κλασσικὸς τύπος σνόμπ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρξεν ὁ Ἀλκιβιάδης, προτοῦ δὲ ἐμφανισθῇ ὁ ὅρος σνόμπ, ἐπεκράτει εἰς ξένας γλώσσας ὁ ὅρος «ἀλκιβιαδισμός». Τὸ περὶ σνομπισμοῦ κεφάλαιον δὲν ἀπασχολεῖ μόνον μέχρις ἐδῶ τὴν Κοινωνιολογίαν. Ὁ σνομπισμὸς ἐκδηλοῦται εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὡς κακόηθες νεόπλασμα. Ὑπάρχει σνόμπ τῆς διανοήσεως, ὅπως ὑπάρχουν παντοῦ ἄλλοι ἐκπρόσωποι κιβδηλοῦ ἀριστοκρατισμοῦ.

Ἀλλὰ οὕτε καὶ μὲ τὴν πλουτοκρατίαν δύναται νὰ γίνῃ σύγχυσις τῶν ἀριστοκρατίας. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως ἦτο δεσθαίως, κάποτε, ἐν μέρει δὲ εἶνε ἀκόμῃ καὶ σήμερον ὁ πλοῦτος. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ πλέον προϋπόθεσιν ἀριστοκρατισμοῦ.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Μορφᾶι ἀριστοκρατικῶν κοινωνιῶν.

ΕΧΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ ΕΥΦΥΪΑΝ;

Μεταξὺ τῶν φυσιοδιδῶν ἐπικρατεῖ ζωηρὰ διαφωνία περὶ τοῦ ἂν τὰ ζῷα κάμουν ἐξ ἐνστικτοῦ κάθε ἐνέργειαν ἢ ἂν ἔχουν εὐφυΐαν ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ διάσημος Ἀγγλος φυσιοδίφης Τζῶν Λήμπος λόρδος Αἰθιπερου, κεκρηγμένος ὑπὲρ τῆς δευτέρας γνώμης γράφει τὰ ἐξῆς σχετικῶς εἰς τὸν πρόλογον τοῦ πολυθρῦλου συγγράμματός του περὶ τῆς ζωῆς τῶν μελισσῶν, τῶν μηρυγκῶν καὶ τῶν σφηκῶν:

«Οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι πλησιάζουν ἀναμιβδύσας περισσότερον παντὶς ἄλλου ζώου τὸν ἄνθρωπον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατασκευὴν. Ὅταν ὅμως παρατηροῦμεν τὰς συνηθείας τῶν μηρυγκῶν, τὴν κοινωνικὴν τὸν ὁργανωσιν, τὰς μεγάλας τὸν κοινότητας, καὶ τὰ οἰκήματα, τοὺς δρόμους, τὰ κατοικίδια ζῷα τῶν, εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις καὶ τοὺς δούλους τῶν, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι δύνανται νὰ διεκδικήσουν θέσιν ἐγγύτητα τοῦ ἀνθρώπου ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐφυΐαν.

Τῆς ἀντιθέτου σχολῆς κυριώτερος ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Γερμανὸς Μπέτε, ὁ ὁποῖος μετὰ διαθεῖαν μελέτην τῆς ζωῆς τῶν μηρυγκῶν καὶ τῶν μελισσῶν, ἀπεφάνθη ὅτι πᾶν ὅτι κάμουν ὅλα αὐτὰ τὰ ζῷα καὶ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς νομι-

ζομεν ὡς εὐφυΐαν εἶναι συνέπεια μηχανικῆς ὁρμηφύτου ἰδιότητος.

Φυσικὰ ἡ διαφωνία μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λυθῇ εὐκόλως, ἀλλὰ πάντως ἀξίζει νὰ μνημονεῖται ἡ κατακτῶσα χαρακτηριστικὴ παρατήρησις τοῦ διασημοῦ Ἀμερικανοῦ ἐντομολόγου Χάουαρντ, ὁ ὁποῖος ἐργαζόμενος εὐδοκίμως ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν προσέφερε τεραστίαν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν καταπολέμησιν ὀρισμένων βλαβερῶν εἰς τὴν γεωργίαν ἐντόμων.

Ὁ καθηγητὴς Χάουαρντ ἐκαλλιέργει εἰς ἕν ἀγρόκτημα τοῦ Ὑποκονεῖου Γεωργίας τῆς Βασιλικῆς καφεόδενδρα τῆς ποικιλίας Λιθερίας. Τὰ δένδρα αὐτὰ ἔχουν τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι ἔχουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν φύλλων μικροὺς ἀδένους πλῆρεις νεκταρός. Ὁ μηρυγκῶς τῆς Βασιλικῆς εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐβλεπε διὰ πρῶτον φοράν τὸ φυτόν καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν του αὐτῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν τοὺς ἠμάρτυσε νὰ διανοιῶν τοὺς ἀδένους ὅχι διὰ νὰ φάγουν τὸ νέκταρ, ποὺ θὰ ἦτο πολὺ φασκικόν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοποθετήσουν ἐκεῖ ἄλλα μικρὰ ἐντομα, εἶδος πορφύρας. Τὰ ἐντομα αὐτὰ ἐπαχύνοντο ἀπὸ τὸ νέκταρ, αὐτοὶ δὲ κατέτρωγαν τὰ οὕτω παχυνθέντα ζῷα.

Τὸ Δίκαιον τῶν Ἰνδῶν

Ὁ ὄνειροπόλος καὶ μυστηριώδης Ἰνδικὸς λαὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ἀφ' ἧς ἡ μυθολογία καὶ ἡ ἱστορία παρέχει τὰς περὶ τοῦ εἰδήσεως, ὡς ἀστείρευτος πηγὴ τῆς φαντασίας τῶν ποιητῶν. Δὲν δύναται ὅμως νὰ χρησιμεύσῃ καθ' οἷονδήποτε τρόπον διὰ τὴν μελέτην τῆς ἐννοίας τοῦ Δικαίου, ὡς ἐμφανίζεται καὶ ἐξεκρίσεται τοῦτο παρ' ἄλλοις λαοῖς. Ἡ ῥέμβη, τὸ ἰδεώδες ἄλλου, ἀσάτου κόσμου, εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ λαοῦ τούτου. Ὁ Ἰνδὸς χάνεται εἰς αἰθέρας ὄνειροπολῶν τὸ Νιρβάνα, ἦτοι τὸν ἀφανισμόν καὶ τὴν μακαρίαν αἰωνιότητα ἡσυχίαν, τὴν ἀπολύτρωσιν. Ἡ ἀτάραχος αἰωνιότης εἶναι τὸ κοινωνικὸν αὐτοῦ ἰνδαλμα καὶ ἡ κυριαρχοῦσα ἰδέα καθ' ὅλον τὸν βίον του.

Ὁ ἀόρατος αὐτὸς κόσμος τοῦ ἀποτελεῖ τὴν κατοικίαν εἰς τὴν ὅποιαν περιπλανᾶται τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τοιούτοτρόπως ἐκλείπει ὁ ἀνθρώπινος χαρακτὴρ καὶ ἐν ταύτῳ ἐξαφανίζεται καὶ πάσα Ἀρχὴ Δικαίου.

Τίποτε δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν Ἰνδόν, τὸ ὁποῖον νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὸν θετικόν κόσμον καὶ μὲ τὰ δεδομένα τῶν παρατηρήσεων καὶ τῆς ἐμπειρίας, καὶ μόνον ἡ Μεταφυσικὴ καὶ ἡ Ποίησις ἐκκαλιερῇθησαν.

Ἡ ἱστορία διὰ τὸν Ἰνδὸν ἀπετελεῖ μακρὸν καὶ τεταραγμένον ὄνειρον. Ὁ ἀνθρώπινος βίος ἀπετελεῖ ὀδύνην, ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ ἀπ' αὐτὸν ἦτο τὸ ἀριστον τῶν ἀγαθῶν.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη διάχυτος ἐν τῇ νοσηρᾷ συνειδήσει, ἀπὸ τῶν παλαιότατων καὶ μὴ καθοριζομένων ἐπακριδῶς χρόνων, τοῦ λαοῦ τούτου ἦτοι ἀπὸ τῆς Βεδικῆς περιόδου, κυριαρχεῖ καὶ κατὰ τὴν ἐπακολουθήσανσαν Βραχμανικὴν περίδον καὶ ἀποτελεῖ τὴν δάσιν τῶν περιφνημῶν Νόμων τοῦ Μανου, ἐμπνευσμένων ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν Βεδῶν.

Ὁ Μανὺς ὑπῆρξεν ὁ γενάρχης τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν Ἰνδικὴν μυθολογίαν καὶ τὸ ἰνδαλμα περὶ τοῦ ὁποῖου περιστρέφεται ἡ παράδοσις τῶν Ἰνδῶν περὶ κατακλισμοῦ καὶ ἀφανεύσεως. Οἱ περιφνημοὶ οὗτοι νόμοι τοῦ Μανου ἴσχυσαν καὶ μέχρι τοῦ Βούδα. Εἰδικώτερον δὲ θέλομεν ἐπ' ὀλίγον ἀσχοληθῇ μὲ τοὺς νόμους τούτου.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ τοιαύτας φυσικοποικίσεις, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοιαύτας ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ νόμους καὶ ὑπὸ τοιούτων δόγμα εἶναι σὺνόνητον ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη δράσις καὶ ἐνέργεια δὲν στρέφεται περὶ ἄλλο εἰμὴ περὶ τὴν σφαίραν τῆς θεοσκευτικῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἐνοράσεως. Ἐκλείπει πλέον τὸ ἐργόν. Δὲν ὑφίσταται σκεπτόμενος νοῦς. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τῆς ἀκράτου ταύτης θεοσκευτικῆς θεωρίας, χαρακτηριζομένης ὑπὸ πολλῶν φιλοσόφων καὶ νομικῶν ὡς ἐγκληματικῆς, αὐτονόητον εἶναι ὅτι ὁ ἀνθρώπος οὔτε νὰ μεγαλοεργήσῃ δύναται ἀλλ' οὔτε κἂν νὰ δράσῃ.

Αὐτονομία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐλευθερία σκέψεως δὲν ὑφίσταται, καὶ οὕτω ἐμφανίζεται ἐκ παλαιῶν ὁ λαὸς οὗτος καταδικασμένος εἰς ἀτονίαν καὶ ἀνιησίαν, ὑποτέλης πάσης ὑπερέτας φυσικῆς καὶ κοινωνικῆς δυνάμεως.

Ἀπ' ἀρχῆς καθορίσμεν ὅτι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου χρησιμεύει καὶ διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ Δικαίου. Ὑπὸ τοιαύτην δὲ, ὡς διαγράφομεν ἀνωτέρω, φύσιν τῶν ἀτόμων γεννᾶται

εὐλογία ἡ ἀπορία πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ δίκαιον καὶ διὰ τὴν ἀξίον λόγου ἐν τῇ Ἰνδικῇ; Τὰ πρῶτα βιβλία τῶν Ἰνδῶν περὶ δικαίου εἶναι τμήμα τῆς Βεδικῆς μυθολογίας. Ἀποτελεῖται δ' αὕτη ἀπὸ τῶν κατ' ἐξοχὴν βιβλίων τῆς γνώσεως, τοῦ εἰδένα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔργον τοῦ μεγάλου Θεοῦ. Στηρίζεται δὲ εἰς τὴν μνήμην, ἐξ ἧς ἀπορρέει. Ἡ πηλοιο-τάτη ἀρα πηγὴ τοῦ δικαίου τῶν Ἰνδῶν εἶναι πᾶν τὸ ἐπιζὼν ἐν τῇ μνήμῃ.

Μετὰ τοῦτο, ἐπακολουθεῖ τὸ γνωστόν, ἀλλὰ καὶ περιλάλητον Βιβλίον τῆς συλλογῆς τῶν Νόμων τοῦ Μανου, δηλαδὴ τοῦ Μαῦσῃ καὶ τοῦ Νῶε τῶν Ἰουδαίων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς Νομοθεσίας τοῦ Μανου εἶναι τόσον μεγάλη καὶ καταπληκτικὴ ὥστε κατὰ μέγα μέρος διέπει καὶ σήμερον ἀκόμη ἱκανὸν τμήμα τῆς Ἰνδικῆς. Διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀνανεώσεων τῶν αἰώνων ὑπέστη βέβαια τὰς ἀλλοιώσεις τῆς, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ διατηρεῖται τὸ Πανάρχαιον Θεοκρατικὸν πνεῦμα.

Κατὰ τὴν Νομοθεσίαν ταύτην, ὁ ἀνθρώπος ὑφίσταται μόνον ἐν τῷ Θεῷ, καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ. Ἰδίαν προσωπικότητα δὲν ἔχει. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος περιεκτικὴ γεγραμμένη ἐν τῷ Βιβλίῳ τοῦ Μανου, τὸ ἀπογόνιον τοῦ Βράμα.

«...Τὸ σῶμα τοῦ Βασιλέως ἀποτελεῖται ἀπὸ μερῶν τῶν ὅκτω προστατίδων τοῦ κόσμου τούτου Θεοτήτων. Τούτου δ' ἕνεκα ὑπερβάλλει κατὰ τὴν αἰγλήν πάντας τοὺς θνητούς. Ὁ Βασιλεὺς εἶναι πῦρ καὶ ἀήρ, ἥλιος καὶ σελήνη. Παραπλήσιος τῷ ἡλίῳ, πυρπολεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας. Οὐδὲν δ' ἀνθρώπινον πλάσμα δύναται νὰ ἀναβλέψῃ εἰς αὐτόν».

Ἡ Νομοθεσία τοῦ Μανου μεταφρασθεῖσα τὸ πρῶτον παρὰ τῶν Ἀγγλῶν μετεφράσθη εἰς τὰ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. Ἀποτελεῖ δ' αὕτη ἓνα σύνολον θεοσκευτικῶν, ἠθικῶν καὶ νομικῶν σχέσεων καὶ κανόνων τοῦ ἀνθρώπινου βίου, στηριζομένη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς τὴν ἀκράτου θεοκρατίαν. Διαιρεῖται δὲ εἰς βιβλία, ἀντικείμενα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ μυστήρια, ἡ ἀφηρημένη ἐννοία τῆς δημιουργίας, ὁ γάμος καὶ ἡ οἰκονομία, τὰ πρὸς τὸν βίον, ἡ ἐγκράτεια, ἡ καθαρισις τῶν γυναικῶν, ὁ ἐξαγνισμὸς, ἡ μετεμψύχωσις, ἡ αἰωνία μακαριότης κ.λ.π. κ.λ.π. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ νόμοι ἀστικοὶ καὶ ποιητικοί, καθήκοντα συζύγων, πράξεις βασιλέων, καθήκοντα δικαστῶν, κληρονομικὸν δίκαιον, δίκαιον τῶν τάξεων κ.λ.π. Καὶ πάντα ταῦτα ἐξετάζονται καὶ ρυθμίζονται ὑπὸ τὴν κυριαρχοῦσαν θεοκρατικὴν δάσιν διότι μόνον ἀπὸ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουν καὶ ρυθμίζονται.

Ὁ Ἰνδικὸς λαὸς διηγεῖτο εἰς τάξεις. Ἡ γένεσις δὲ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐξελίξις του

καὶ ἡ διαίρεσις εἰς τάξεις ἐξηγεῖται ὡς ἑξῆς: Τὸ πᾶν ἦτο Βράχμα. Ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Βράχμα ἐγεννήθη ὁ Βραχμάν. Ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ ὁ Ζατρώας, ἀπὸ τῆς γαστρὸς τοῦ ὁ Βεσῦας καὶ ἀπὸ τοῦ ποδὸς τοῦ ὁ Σῦδρας. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ τέσσαρες τάξεις. Ὁ Βραχμάν, καθὼς ἔλκων τὴν καταγωγὴν του ἐκ τοῦ σπουδαιότερου μέρους τοῦ Θεοῦ, ἦτοι τοῦ στόματος, κατέχει τὴν γνῶσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων. Θεωρεῖται δὲ ἡ τάξις αὕτη τῶν Βραχμάνων ὡς ἡ ἀνωτέρα καὶ ἐκλεκτοτέρα.

Ἡ τάξις τῶν Ζατρωῶν ἀπῆλπε μεγάλων πλεονεκτημάτων καὶ ὡς καθήκον εἶχε τὴν φρουρὰν καὶ τὴν ἀμυναν τῆς πατρίδος. Πλὴν ὅμως ὁ λαὸς οὗτος μὲ τὰς εἰρημνίας νοστοροπίας καὶ ψυχροσυνθέσεις ἦτο ἀπόλεμος καὶ ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει περιπτώσεων ἐπιδειξέως τῆς ἰσχύος του. Διὰ τοῦτο μάλιστα ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰ Ἱερὰ Βιβλία τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικὸν «ἡ ἰσχύς τοῦ μαχητοῦ εἶναι μάταιον ὄνειρον, τὸ δὲ κράτος τοῦ κόσμου ἀνήκει εἰς τοὺς Βραχμάνους».

Ἡ τάξις τῶν Βεσῶν ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοῦς ἀσχολουμένους περὶ τὰς τέχνας, τοὺς γεωργούς καὶ τοὺς ἐμπόρους. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ἐπίσης ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ὅτι οἱ γεωργοὶ ἐτιμῶντο ἰδιαίτερος. Ἡ τάξις τῶν Σῦδρων ἦτο ἡ εὐτελεστέρα τῶν τάξεων (φαίνεται ὅτι οἱ πόδες ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη ὁ Σῦδρος ἐθεωρήθησαν τὸ κατώτατον τοῦ σώματος τοῦ Βράχμα). Ὁ Σῦδρος ἐγεννήθη δούλος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Βραχμάνου. Ἡ ἀπόστασις τοῦ Βραχμάνου ἀπὸ τοῦ Σῦδρου εἶναι κολοσιαια. Οὐδεμία ἐπιτρέπεται κοινωνικὴ σχέσις, ἡ δὲ μίξις τοῦ αἵματος ἐλευθέρου καὶ Σῦδρου εἶναι ἀτιμωτικὴ. Καὶ ἡ ἀπλὴ ἐπαφὴ τοῦ Βραχμάνου μὲ τὸν Σῦδρον μολύνει τὸν πρῶτον, ὁ ὁποῖος χάνει τὴν τάξιν του καὶ ἀν ἀκόμῃ ἐγγίση τρωφὴν τὴν ὅποιαν παρεσκεύασεν Σῦδρος.

Ἀλλὰ μᾶλλον ἐξηυτελισμένη τάξις εἶναι ἡ τάξις τῶν Παριῶν. Οὗτοι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν πρῶτων μαύρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἡ Νομοθεσία τοῦ Μανου προβλέπει τὸ ἀτιμωρῆτον κατὰ τοῦ ἀδικούντος Παριαν. Οὐδεὶς δύναται νὰ προσεγγίσῃ αὐτόν, ὁ δὲ Βραχμάν, συναντῶν αὐτόν, βεβυλοῦται καὶ δύναται νὰ τὸν φονεῖσῃ ἀτιμωρητῇ. Ἐξαγνισμὸς δὲ ἐπῆρχετο εἰς τὰ ῥεῖθρα τοῦ Γάγγου.

Ἐντεῦθεν καθίσταται κατάδηλον ὅτι προσωπικὸν δίκαιον τῶν ἀτόμων δὲν ὑπῆρξε, λόγῳ τῆς διαφορᾶς τῶν τάξεων καὶ τῆς ἀκράτου Θεοκρατίας.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Συνέχεια τοῦ Δικαίου τῶν Ἰνδῶν.

Πῶς ἐξέπεσεν ἡ σοφιστεία

Ἡ παρακμὴ τῆς «σοφιστείας», ἡ περίοδος τῆς ἀκμῆς τῆς ὁποίας ἱστορήθη εἰς τὸ προηγούμενον, ὑπῆρξε φυσικὸν ἐπακολουθήμα λόγων οικονομικῶν. Εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐκτίθενται οἱ βαθμοὶ τῆς καταπτώσεως καὶ τὰ συμβολίζοντα αὐτοὺς σοφίσματα

Εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον, ὅτι οἱ μεγάλοι Ἕλληνες Σοφισταὶ ὡς καὶ τὸ σύνολον τῶν θεωριῶν καὶ διδασκαλιῶν των, δὲν ἦσαν γελοιογραφήματα ἀνθρωπίνης σκέψεως, ὡς μᾶς τοὺς παρουσιάζουν οἱ ἀντίπαλοι των, ἀλλὰ ἀντιστρόφως ἐσημείωσαν σταθμὸν μεγάλης σημασίας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν. Εἶδομεν ἀκόμῃ ὅτι ἡ Σοφιστικὴ δὲν εἶνε κατὰ τὸ μόνον πλεον καὶ τὸ «μόνοκόμματον» ἀλλὰ πολυσύνθετος θεωρία καὶ ὅτι ὄντως ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἐγνώρισε τὴν παρακμὴν καὶ τὸν ἐκφυλισμὸν.

Ὡς ἀνεπτύξαμεν ἤδη, εἰς ὅλα αὐτὰ συντρέξαν λόγοι ἱστορικοφιλοσοφικοί, τοὺς ὁποίους καὶ ἐξητάσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον. Συνέτρεξαν ὅμως καὶ σπουδαῖοι ἀκόμῃ λόγοι κοινωνικο-οικονομικοί, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν εἰς τὴν γένεσιν τῆς Σοφιστικῆς, εἰς τὴν ἐξελίξιν τῆς καὶ τέλος εἰς τὴν παρακμὴν καὶ τὸν διασπασμὸν τῆς. Αὐτοὺς μένει νὰ ἴδωμεν.

Εὐρίσκόμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Ἀθηναὶ γνωρίζουν αἰγλήν ὅχι μόνον πανελληνίαν ἀλλὰ καὶ παγκόσμιον. Πλήθην νέων ἀπὸ τὰ πέλατα τῆς ὀφθαλμοῦς εἰς τὴν ἑστίαν αὐτὴν τῶν φῶτων, τὴν παγκόσμιον δόξαν τῆς ὁποίας δὲν ἐγνώρισαν οὔτε κἂν ἡ ἀρχαία Βαβυλὼν, οὔτε οἱ σύγχρονοι Παρσίοι, τὸ Λονδίνον ἢ ἡ Νέα Ὑόρκη. Ταυτοχρόνως ἡ λαοκρατία τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας παρέχει δυνατότητα καὶ ἐλπίδας εἰς τὸν κάθε Ἀθηναῖον νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ὕψηλα πολιτικὰ ἀξιώματα τῆς πατρίδος του, ἐάν καὶ ἐφ' ὅσον παρουσιάσῃ τὰ κατάλληλα ἐφόδια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ μόρφωσις καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγωγή.

Λοιπόν, ὅλα αὐτὰ, παρέχουν πλῆθος μαθητῶν εἰς τοὺς διδασκάλους—φιλοσόφους. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ φιλόσοφοι αὐτοὶ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἐξυπηρετήσουν παρὰ μόνον τὴν νεολαίαν τῆς ἀριστοκρατίας. Καὶ τοῦτο, διότι μόνον τὰ «τζάκια» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ σιτίζον τὸν φιλόσοφον, ὁ ὁποῖος, λόγῳ τῆς περιτροφῆσεώς του πρὸς τὸν ὀλιγὸν πλοῦτον, ἐγυμνήτευσεν πάντοτε καὶ δὲν εἶχεν πόρον ζωῆς ἄλλον παρὰ τὸν παρρησιασμόν, γύρω ἀπὸ τὴν τράπεζαν τῶν ἐπατρίδων.

Οὕτω εἶχον τὰ πράγματα, ὅταν ἐπῆλθεν ὁ πλοῦς ἄλλοις καὶ ἡ τεραστία οικονομικὴ μεταβολὴ τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ἀνιστοιχημένη εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐμπορίου, ὁ ὁποῖος ὡς χρυσαυγὴς ἀγὴ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ μεγαλείου, ἔδωκε τὰ μέσα εἰς τὴν αἰωνίαν πόλιν νὰ μεγαλοεργήσῃ. Φυσικὰ, εἶνα μέγα μέρος τῶν φιλοσόφων ἐκρίνον ὅτι ἡδύνατο πλέον νὰ ἀπελευθερωθῶν ἀπὸ τὸν παρρησιασμόν, ἐφ' ὅσον οἱ

μόχοι των ἤξιζον δικαίως ἀμοιβῆς. Οὕτω μετήρχοντο τὴν διδασκαλίαν ὡς ἐπάγγελμα. Ἐνῷ ἀντιστρόφως ἄλλοι, ὡς ὁ Σωκράτης καὶ οἱ μαθηταὶ του, προσδεδεμένοι εἰς τὰ παλαιὰ ἔθιμα, ἐνόμιζον ἀκόμῃ ὅχι μόνον ὡς ἐντροπὴν τὸ ἐπαγγέλλεσθαι τὸν φιλόσοφον ἀλλὰ καὶ διέσπρυν τοὺς ἐπαγγελλομένους.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν «πελάτας» πρὸς ἀκριβοτηρίαν, οἱ διασημότεροι των δὲ, ὡς ὁ Γοργίας, ὁ Ἰππίας κτλ. φθάνουν μέχρι τοῦ νὰ πληρώνονται μὲ ποσὰ τεράστια φθάνοντα εἰς ἑκατόν μνᾶς. Ἀκόμῃ ὁ ἐπαγγελματικὸς ἀνταγωνισμὸς δημιουργεῖ τρόπους ἐλάχιστα φιλοσοφικοὺς πρὸς ἄγαν πελατείας. Τέλος, ὁ ἐπαγγελματισμὸς αὐτὸς συντελεῖ ὥστε νὰ καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς πρακτικώτερον κατάρτισμόν τῶν «πελατῶν» ὁπότε ἐλάχιστα σὺν τῷ χρόνῳ ἐνδιαφέρει ἡ βαθυτέρα μόρφωσις, ἀλλὰ προέχει τὸ ζήτημα τοῦ πῶς ὁ «πελάτης» θὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ «παίξῃ» μὲ τὰ λόγια, νὰ σχοινοδοτῇ ἐπὶ τῆς λογικῆς, νὰ ἐξετάξῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ συμφερόντος του καὶ νὰ πείθῃ ἔστω καὶ μὲ ἀπατηλὰ μέσα. Ἀπὸ αὐτοῦ λοιπὸν ἀρχίζει ὁ κατήφορος τῆς Σοφιστικῆς. Ἡ ἀρχικὴ τάσις πρὸς πλήρη κριτικὴν τῆς γνώσεως καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς φθάνει σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἀντήσιν τοῦ περιεχομένου πάσης γνώσεως, ἀκόμῃ δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς. Οὕτω φθάνομεν μέχρι τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς μεγάλης διδασκαλίας ἐνῷ ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀντίπαλοι τῶν Σοφιστῶν καὶ ἀνταγωνιστῶν των, ἔχουν ἤδη προετοιμάσει τὴν Κοινὴν Γνώμην δι' ἀνηλεοῦς διασπασμῶν, μονομεροῦς εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ ἐν πολλοῖς ἐμπαθοῦς. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐκληροδοτήθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς σκέψεως ὁ δυσφημιστικὸς ὁρος «σόφισμα» ὡς ἡμαρτημένος συλλογισμὸς καὶ ὡς σκόπιμος διαστρόφῃ τῆς ἀληθείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὅρον «παράλογισμός», ὁ ὁποῖος σημαίνει τὸν ἐκ πλάνης ἢ ἀγνοίας πλῆον ἡμαρτημένον συλλογισμόν.

Ἐπὶ τοῖς ἀντικειμένοις ἡμετέροις φθάνουν μέχρι σημείου νὰ διδάσκουν κυνικώτατα τύπους «σοφισμάτων» καὶ παραλογισμῶν, τοὺς ὁποίους μάλιστα καὶ συστηματικοῦν εἰς κατηγορίας. Οὕτω, λόγου χάριν, ἔχομεν τὴν κατηγορίαν σοφισμάτων «παρὰ τὴν λέξιν» ὅπου χρησιμοποιοῦνται αἱ φραστικαὶ σχέσεις τῶν λέξεων. Μεταξὺ αὐτῶν χαρακτηριστικὸν τύπον ἀποτελοῦν τὰ «ἐξ ὁμωνυμίας σοφίσματα». Ὡς λ.χ.: «Ὁ προφορικὸς λόγος περὶ, ὁ γραπτὸς παραμένει. Ὁ πᾶς εἶνε πτηνόν».

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν «πελάτας» πρὸς ἀκριβοτηρίαν, οἱ διασημότεροι των δὲ, ὡς ὁ Γοργίας, ὁ Ἰππίας κτλ. φθάνουν μέχρι τοῦ νὰ πληρώνονται μὲ ποσὰ τεράστια φθάνοντα εἰς ἑκατόν μνᾶς. Ἀκόμῃ ὁ ἐπαγγελματικὸς ἀνταγωνισμὸς δημιουργεῖ τρόπους ἐλάχιστα φιλοσοφικοὺς πρὸς ἄγαν πελατείας. Τέλος, ὁ ἐπαγγελματισμὸς αὐτὸς συντελεῖ ὥστε νὰ καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς πρακτικώτερον κατάρτισμόν τῶν «πελατῶν» ὁπότε ἐλάχιστα σὺν τῷ χρόνῳ ἐνδιαφέρει ἡ βαθυτέρα μόρφωσις, ἀλλὰ προέχει τὸ ζήτημα τοῦ πῶς ὁ «πελάτης» θὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ «παίξῃ» μὲ τὰ λόγια, νὰ σχοινοδοτῇ ἐπὶ τῆς λογικῆς, νὰ ἐξετάξῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ συμφερόντος του καὶ νὰ πείθῃ ἔστω καὶ μὲ ἀπατηλὰ μέσα. Ἀπὸ αὐτοῦ λοιπὸν ἀρχίζει ὁ κατήφορος τῆς Σοφιστικῆς. Ἡ ἀρχικὴ τάσις πρὸς πλήρη κριτικὴν τῆς γνώσεως καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς φθάνει σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἀντήσιν τοῦ περιεχομένου πάσης γνώσεως, ἀκόμῃ δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς. Οὕτω φθάνομεν μέχρι τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς μεγάλης διδασκαλίας ἐνῷ ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀντίπαλοι τῶν Σοφιστῶν καὶ ἀνταγωνιστῶν των, ἔχουν ἤδη προετοιμάσει τὴν Κοινὴν Γνώμην δι' ἀνηλεοῦς διασπασμῶν, μονομεροῦς εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ ἐν πολλοῖς ἐμπαθοῦς. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐκληροδοτήθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς σκέψεως ὁ δυσφημιστικὸς ὁρος «σόφισμα» ὡς ἡμαρτημένος συλλογισμὸς καὶ ὡς σκόπιμος διαστρόφῃ τῆς ἀληθείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὅρον «παράλογισμός», ὁ ὁποῖος σημαίνει τὸν ἐκ πλάνης ἢ ἀγνοίας πλῆον ἡμαρτημένον συλλογισμόν.

Ἐπὶ τοῖς ἀντικειμένοις ἡμετέροις φθάνουν μέχρι σημείου νὰ διδάσκουν κυνικώτατα τύπους «σοφισμάτων» καὶ παραλογισμῶν, τοὺς ὁποίους μάλιστα καὶ συστηματικοῦν εἰς κατηγορίας. Οὕτω, λόγου χάριν, ἔχομεν τὴν κατηγορίαν σοφισμάτων «παρὰ τὴν λέξιν» ὅπου χρησιμοποιοῦνται αἱ φραστικαὶ σχέσεις τῶν λέξεων. Μεταξὺ αὐτῶν χαρακτηριστικὸν τύπον ἀποτελοῦν τὰ «ἐξ ὁμωνυμίας σοφίσματα». Ὡς λ.χ.: «Ὁ προφορικὸς λόγος περὶ, ὁ γραπτὸς παραμένει. Ὁ πᾶς εἶνε πτηνόν».

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν «πελάτας» πρὸς ἀκριβοτηρίαν, οἱ διασημότεροι των δὲ, ὡς ὁ Γοργίας, ὁ Ἰππίας κτλ. φθάνουν μέχρι τοῦ νὰ πληρώνονται μὲ ποσὰ τεράστια φθάνοντα εἰς ἑκατόν μνᾶς. Ἀκόμῃ ὁ ἐπαγγελματικὸς ἀνταγωνισμὸς δημιουργεῖ τρόπους ἐλάχιστα φιλοσοφικοὺς πρὸς ἄγαν πελατείας. Τέλος, ὁ ἐπαγγελματισμὸς αὐτὸς συντελεῖ ὥστε νὰ καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς πρακτικώτερον κατάρτισμόν τῶν «πελατῶν» ὁπότε ἐλάχιστα σὺν τῷ χρόνῳ ἐνδιαφέρει ἡ βαθυτέρα μόρφωσις, ἀλλὰ προέχει τὸ ζήτημα τοῦ πῶς ὁ «πελάτης» θὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ «παίξῃ» μὲ τὰ λόγια, νὰ σχοινοδοτῇ ἐπὶ τῆς λογικῆς, νὰ ἐξετάξῃ τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ συμφερόντος του καὶ νὰ πείθῃ ἔστω καὶ μὲ ἀπατηλὰ μέσα. Ἀπὸ αὐτοῦ λοιπὸν ἀρχίζει ὁ κατήφορος τῆς Σοφιστικῆς. Ἡ ἀρχικὴ τάσις πρὸς πλήρη κριτικὴν τῆς γνώσεως καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς φθάνει σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἀντήσιν τοῦ περιεχομένου πάσης γνώσεως, ἀκόμῃ δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς. Οὕτω φθάνομεν μέχρι τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς μεγάλης διδασκαλίας ἐνῷ ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀντίπαλοι τῶν Σοφιστῶν καὶ ἀνταγωνιστῶν των, ἔχουν ἤδη προετοιμάσει τὴν Κοινὴν Γνώμην δι' ἀνηλεοῦς διασπασμῶν, μονομεροῦς εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ ἐν πολλοῖς ἐμπαθοῦς. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐκληροδοτήθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς σκέψεως ὁ δυσφημιστικὸς ὁρος «σόφισμα» ὡς ἡμαρτημένος συλλογισμὸς καὶ ὡς σκόπιμος διαστρόφῃ τῆς ἀληθείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὅρον «παράλογισμός», ὁ ὁποῖος σημαίνει τὸν ἐκ πλάνης ἢ ἀγνοίας πλῆον ἡμαρτημένον συλλογισμόν.

Ἐπὶ τοῖς ἀντικειμένοις ἡμετέροις φθάνουν μέχρι σημείου νὰ διδάσκουν κυνικώτατα τύπους «σοφισμάτων» καὶ παραλογισμῶν, τοὺς ὁποίους μάλιστα καὶ συστηματικοῦν εἰς κατηγορίας. Οὕτω, λόγου χάριν, ἔχομεν τὴν κατηγορίαν σοφισμάτων «παρὰ τὴν λέξιν» ὅπου χρησιμοποιοῦνται αἱ φραστικαὶ σχέσεις τῶν λέξεων. Μεταξὺ αὐτῶν χαρακτηριστικὸν τύπον ἀποτελοῦν τὰ «ἐξ ὁμωνυμίας σοφίσματα». Ὡς λ.χ.: «Ὁ προφορικὸς λόγος περὶ, ὁ γραπτὸς παραμένει. Ὁ πᾶς εἶνε πτηνόν».

Ἀρα ὁ προφορικὸς λόγος εἶνε πτηνόν. Σοφίσματα ὀφειλ

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Η ψυχική ικανότης του ανθρώπου χωρίς την όποιαν δέν δά ήτο δυνατόν νά υπάρξουν μεγαλοφυΐαι.

Τήν μνήμην, τās έκδηλώσεις λειτουργίας καί παθήσεις της, είδομεν εις τὰ προηγούμενα. Ἀμέσως συνδεομένη μετ' αὐτῆς, τόσον στενῶς μάλιστα, ὥστε νά μή διακρίνονται σαφῆ ὅρια διαχωρισμοῦ, εἶνε μία ἄλλη ψυχική ικανότης τοῦ ἀνθρώπου, τήν ὁποίαν καλοῦμεν « φαντασία », δηλ. δεικνύω τι, παραστήνω, παρουσιάζω κτλ.

Τὸν ρόλον τῆς φαντασίας εις τήν καθ' ὅλου ζωὴν μας τήν ψυχικήν, τήν ὕλικήν, τήν κοινωνικήν κλπ. ἔχει ἥδη καθορίσει ἡ πειραματικὴ ψυχολογία, ἡ ὁποία δύναται σήμερον νά μετρά τήν φαντασίαν ἐνὸς ἐκαστοῦ, — ὡς θά ἴδωμεν — νά ἀναλύῃ τās διαφόρους φαντασίας, νά τās καθοδηγῇ καί νά θεραπεύῃ τās παθήσεις των.

Φαντασίαν, ὡς καί μνήμην, δέν ἔχομεν, ὅταν εὐρισκόμεθα εις τήν ζωὴν κατάστασιν τῆς πρώτης βρεφικῆς ἡλικίας, ραγδαίως ὅμως, ἀπὸ τῆς νηπιακῆς περιόδου, ἐξυπνᾷ μέσα μας ἡ μεγάλη αὐτὴ ψυχική ικανότης, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται καί μās συνοδεύει καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τῆς ζωῆς μας. Βεβαίως, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δέν ἔχουν τήν αὐτὴν φαντασίαν, οὔτε εις « ποσόν », οὔτε εις « ποιόν », οὔτε ὡς ἔντασιν. Καί δι' αὐτό, πλὴν ἄλλων αἰτίων, διαφέρομεν τόσον ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον μας. Εἶνε ἡ ψυχική ικανότης ποῦ παρουσιάζει τās μεγαλυτέρας διαφορὰς ἀπὸ ἀνθρώπου εις ἄνθρωπον, ἀπὸ ἡλικίας εις ἡλικίαν. Κατὰ τήν παιδικὴν ἡλικίαν, παρουσιάζεται συνήθως ἡ φαντασία ὡς προσωποποίηση καί ἐμπύκνωσις ἀθυρμάτων, ὡς ἐνσάρκωσις μυθευμάτων, τρομακτικῶν ἢ καί τερπνῶν, κατὰ τήν κατασκευὴν πλαστῶν μύθων τοὺς ὁποίους ἀκούουν τὰ παιδιά. Κατὰ τήν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, συνεπεία φυσιολογικῶν λόγων, ἡ φαντασία καθίσταται πλουσιωτέρα καί ζωηρότερα, ἀπασχολεῖται δὲ μὲ παντὸς εἶδους ὀνειροπολήματα, ἐμπυκνώνει τās ἐρωτικές παραστάσεις, ὠθεῖ πρὸς ὀρισμένα συναισθήματα, στρέφεται δὲ εὐκόλως πρὸς καλλιτεχνικά καί μεταφυσικά προβλήματα. Κατὰ τήν προηγμένην ἡλικίαν ἀποβαίνει μὲν περισσότερο περιεκτικὴ, ὀλιγώτερον ζωηρά, πάντως ὅμως σπουδαιότερα ὡς ψυχικὴ ικανότης καί αὐστηροτέρα, ὡς πρὸς τήν ἐκλογὴν τοῦ πρώτου ὕλικου τὸ ὁποῖον ἐπεξεργάζεται κατὰ τοὺς τρόπους ποῦ θά ἴδωμεν ἀμέσως παρακάτω.

Κάποτε, αἱ διαφοροὶ φάσεις της, ἐμφανίζονται προῶς, κάποτε πάλιν καθυστερεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἡ ἐμφάνισίς των. Πάντως, κατὰ κανόνα, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προηγμένης ἡλικίας, ἀναφαίνονται σαφέστερον καί προάγονται ἡ ἰδιοφυΐα καί ἡ μεγαλοφυΐα, τὸ τάλαντον καί τὸ δαιμόνιον, κατευθυνόμενα ὅλα αὐτὰ ὑπὸ τῆς δημιουργικῆς φαντασίας. Εἰς τās

περιπτώσεις μάλιστα αὐτάς, ἡ φαντασία ὑπερβάλλει, ὡς πρὸς τὸν ρόλον της, κάθε ἄλλην ψυχικὴν ικανότητα τοῦ ἀνθρώπου. Δέν ἀποκλείεται λόγου χάριν, ἡ ἐμφάνις μεγαλοφυΐας, ἀνευ ἰκανῆς μνήμης, ἀνευ ἰκανῆς ἀκόμη θελήσεως κτλ. ἀλλὰ εἶνε ἀκατανόητος ἡ μεγαλοφυΐα ἀνευ ἰκανῆς φαντασίας.

Τὸ εἶναι ἔχον δηλαδὴ μικράν ἢ μεγάλην μνήμην ὁ Γκαίτε, ὁ Κῶχ, ὁ Βόλτα, ὁ Ναπολέων, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀϊνστάιν, ὁ Ἀρχιμήδης αὐτὸ δευτερεύοντα μόνον ρόλον θά ἠδύνατο νά παίξῃ εις τās μεγαλοφυΐας λειτουργίας των. Ἀκόμη καί αὐτὴ ἡ βούλησις των θά ἠδύνατο θεαίως νά ἐπηρεάσῃ οὕτως ἢ ἄλλως τήν δημιουργίαν των, νά τήν ἀργοπορήσῃ ἴσως, νά τήν καθυστερήσῃ, ἢ νά τήν κάμῃ ἐλαττωματικὴν. Ἀλλὰ καί ὀλίγον ἢ πολὺ ἄβουλος, ὁ Μπετόβεν δέν θά ἔπαυε νά εἶναι μεγαλοφυΐς, οὔτε ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλως αὐτὸς ποῦ ἦτο, οὔτε ὁ Τσέπτελιν, ὁ Παστέρ, ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Κολόμβος, κτλ. κτλ. θά ἠδύνατο νά καταπνίξουν τήν μεγαλοφυΐαν των. Ἐάν ὅμως δέν εἶχον φαντασίαν, οὔτε μοθηματικοί, οὔτε μηχανικοί, οὔτε βιολόγοι, ἀστρονόμοι, τραπεζίται, μεγάλοι ἐπιχειρηματίαι, στρατηγοί, κατακτηταί, πολιτικοί, ποιηταί, καλλιτέχναι κτλ., θά ἠδύνατο ποτὲ νά ἀναφανοῦν εις τὸ στερέωμα τῆς δόξης καί τῆς μεγαλοπύου δημιουργίας. Διότι ἀνευ φαντασίας καμμία πνευματικὴ δημιουργία δέν εἶνε δυνατὴ καί ἀνευ πνευματικῆς δημιουργίας κάθε ἄλλη δημιουργία μās ἀποβαίνει παρρησιώδης καί πρωτόγονος. Ἀλλὰ δέν πρόκειται μόνον περὶ μεγαλοφυῶν. Ὁ καθείς μας, εις τήν καθημερινὴν τρεχούμενην καί περὶ τῆς ζωῆς, εἶνε ἐν τινὶ μέτρῳ δημιουργός. Αἱ μικραὶ ἢ μεγάλαί ἐπιτυχίαι μās, ἀκόμη καί εις τās πλέον ξηράς καί πρακτικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐνεργείας μās, εἶνε δημιουργήματα ἐμπνεύσεως καί πλάσματα τῆς φαντασίας μās. Ἀκόμη καί αὐταὶ αἱ ἀποτυχίαι μās ἀξιολογοῦνται κατὰ τὸ μέτρον τῆς φαντασίας μās. Δυνατὸν δηλαδὴ, νά εἶνε ἀποτυχία ἀθλίας καί ἀξιοθρήνητοι, δυνατὸν ἀντιστρόφως νά εἶνε ἀποτυχία μεγαλειώδεις, πολὺ πλέον ἀξιόλογοι ἀπὸ τās μετρίαις ἐπιτυχίας.

Ἀλλὰ τί λοιπόν, ἀκριβῶς, εἶνε ἡ ψυχικὴ μας αὐτὴ ἰδιότης;

Περισσότερον πάσης ἄλλης, ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἐνέκυψεν εις τὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἐξήτασεν εις ὅλην αὐτοῦ τήν ἔκτασιν. Καί ἐδέχθη τὸν ὅρον « φαντασία », διὰ νὰ σηματοῖ τήν παραστατικὴν μας ἰκανότητα, τήν ἰκανότητα δηλαδὴ τῆς διανοήσεως μας πρὸς ἀναπαράστασιν τῶν ἡδὴ αἰσθητῶν παραστάσεων. Ἀκόμη, σπουδαία καινοτομία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶνε ὅτι διὰ τοῦ ὅρου « φαντασία » ὑποδη-

λοῦνται, πλὴν τῆς ἰκανότητός μας τοῦ ἀναπλάττειν, αὐταὶ αὐταὶ αἱ ὑπὸ ἀνάπλασιν παραστάσεις. Ἀπὸ τήν κληρονομίαν τοῦ ὅρου προέκυψεν ἡ Γαλλικὴ, λ. χ. λέξις « φανταζιζ » ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὅρον « ιμαζινασίν » — ποῦ σημαίνει τήν κατ' αὐτὸ φαντασίαν.

Φυσικά, ἡ νεώτερα πειραματικὴ Ψυχολογία, πλουτίσασα τὸ περιεχόμενον τοῦ ὅρου, καλεῖ φαντασίαν τήν ἰκανότητα ποῦ ἔχομεν νά δημιουργοῦμεν νέας εἰκόνες, νέας παραστάσεις καί νέας μορφάς, μεταχειριζόμενοι ὡς πρώτας ὕλας, τās παραστάσεις ποῦ ἔχομεν ἥδη εις τήν μνήμην καί τήν συνειδήσιν μας.

Πλὴν τῆς μνήμης, ὑποδοχοῦν τήν φαντασίαν καί ἄλλαι ψυχικαὶ ἰκανότητες, πρὸ πασῶν δὲ ἡ νόησις, ἡ ὁποία κατευθύνει τὸν λογικὸν συνειρμὸν τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἡ φαντασία παραλαμβάνει ἐκ τοῦ ταμείου τῆς μνήμης. Εὐθύς μετὰ τήν γνώσιν, ποῦ εἶνε φυσικὰ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς φαντασίας, τὸν βασικώτερον ρόλον παίζει ἡ νόησις, χάρις εις τήν ὁποῖαν ἡ φαντασία ἀποβαίνει δημιουργικὴ καί ὄχι νοσηρά. Ἄλλο ὅμως τεραστίαι σημασίας κίνητρον τῆς φαντασίας εἶνε τὸ συναίσθημα, ἡ μᾶλλον τὰ ἐν γένει συναισθήματα, ὡς λ. χ. ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς, ὁ ἔρως, ὁ ἐνθουσιασμός, τὸ μῖσος, ἡ ἀγανάκτησις κτλ. κτλ. ἔπισχῃ δὲ καί ἡ ἐπιθροισ τοῦ ἐν τῇ φύσει ὄρατου ἢ ἀσχήμου, τερπνοῦ ἢ τρομακτικοῦ κτλ.

Ὡς συμβαίνει καί μὲ ἄλλας ψυχικὰς λειτουργίας, ὑπάρχουν καί τὰ τεχνητὰ κίνητρα τῆς φαντασίας, οἱ τεχνητοὶ ἐρεθισμοὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς διὰ τοῦ καφέ, τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ οἴνου, κτλ. κτλ. Ἀλλὰ ὁ τεχνητὸς αὐτὸς ἐρεθισμὸς ὄχι μόνον δέν διαμῦδει ἢ δέν μειώνει τὰς ὡς ἄνω φυσιολογικὰς κινήτρας τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἀπεναντίας τὰς ἐπιβεβαιώνει, ἐφ' ὅσον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἔρχεται εις φῶς ἡ φυσιολογικὴ θάσις τῆς φαντασίας.

Ποῦ ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου εὐρίσκειται τὸ κέντρον τῆς φαντασίας;

Τὸ πρόβλημα αὐτό, ἔχει τεραστίαν σημασίαν, ἐφ' ὅσον ἀπὸ αὐτοῦ, ἡ μᾶλλον ἀπὸ τήν λύσιν του, ἤρχισεν ἡ προσπάθεια ἐπιδράσεως τῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῆς φαντασίας.

Κατὰ καιροὺς ἐνομίσθη ὅτι εὐρέθη τὸ κέντρον τῆς φαντασίας, ἀλλὰ ἐκ τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν τῆς πειραματικῆς Ψυχολογίας ἀποδεικνύεται ὅτι ἀγνοοῦμεν ἀκόμη τὸ ποῦ ἀκριβῶς ἐδράζεται ἡ ἰκανότης αὐτή. Αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι ἡ Ἑπιστήμη καθυστέρησεν εις τήν θετικὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ μηχανισμοῦ καί τῆς λειτουργίας τῆς φαντασίας.

Εἰς τὸ ἐπομένον: Πόσα εἶδη φαντασιῶν ὑπάρχουν, πῶς λειτουργοῦν, δημιουργοῦν ἢ πάσχειν.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΘΑΥΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Η ΚΑΤΑΔΥΝΙΚΗ ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΕΩΣ

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι τὰ στρατεύματα τοῦ Κύρου ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τήν συντήρησιν τοῦ ποσίου ὕδατος ἀργυρὰ δοχεῖα. Φαίνεται ὅτι, ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων ἦτο γνωστὸν ὅτι ὀρισμένα μέταλλα κέκηνται ἐξυγιαντικὰς ἰδιοτήτας. Ἐσυνήθιζετο, παγκοίνως, ἡ τοποθετοῦνται χάλκινα νομίσματα ἐντὸς τοῦ ὕδατος τῶν ἀνδοχείων πρὸς καλυτέραν διατήρησιν των. Εἰς τήν ἀρχαίαν Αἴγυπτον ἐτοποθέτουν πλάκας ἀργύρου ἐπὶ τῶν πληγῶν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

Ἡ παλαιωτάτη αὐτὴ γνώσις τῆς ἀνθρωπότητος, ἐμπειρικὸν μόνον κτήμα, κατὰ πρώτον ἐμελετήθη ὑπὸ τοῦ Ἑλβετοῦ φυσικοῦ Ναιγκελι, ὅστις διεπίστωσε τήν ἰδιότητα ὀρισμένων μετάλλων, ὅπως, διὰ τῆς ἀποσπάρσεως ἀπειροελαχίστων ποσοτήτων ἐκ τῆς μάξης αὐτῶν, ἐπιφέρωσιν ἰσχυρὰν μικροβιοκτόνον ἐνεργείαν, κληθεῖσαν ὀλιγοδυναμικήν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐσυνεχίσθησαν καί μετὰ τὸν Ναιγκελι, παρατηρήθη δὲ μάλιστα, κατὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον, ὅτι θλήματα κατασκευασμένα ἐξ ὀρισμένων μετάλλων προὐκάλουν τραύματα χωρὶς ἐπιπλοκάς.

Τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω ἐπιστημονικῶν πλέον διαπιστώσεων, εις τήν πρακτικὴν ὕγιεινὴν, ὀφείλομεν εις τὸν γνωστὸν φυσικὸν τοῦ Μονάχου δόκτορα Τ. Α. Κράουζε, ὅστις καί ἀπεκάλεσε « καταδυνικὴν » τὴν νέαν μέθοδον, ἐκ συνδυασμοῦ τῶν λέξεων « κατάλυσις », λόγῳ τοῦ παρατηρουμένου καί « ὀλιγοδυναμική », λόγῳ τῆς προαναφερθείσης ὀλιγοδυναμικῆς ἐνεργείας. Ὁ δόκτωρ Κράουζε, παρατηρήσας ὅτι ἐξ ὕλων τῶν κεκτημένων ὀλιγοδυναμικὴν ἰδιότητα μετάλλων, ὁ ἀργυρὸς ἐνέχει ταύτην εις μεγαλυτέρον βαθμόν, ἔθεσε τοῦτον διὰ θάσιν τῶν ἐφαρμογῶν του, ἐπιτυχῶς ὡς καταλλήλου διασκευῆς ἐπαργύρων ἐπιφανειῶν, τήν μεγίστην δυνατὴν ἐπαύξησιν τῆς ὀλιγοδυναμικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀργύρου.

Ἡ ὡς ἄνωθεν ἐφαρμογὴ βασίζομένη εις τὴν ἐπαφὴν τῶν ὑγρῶν μὲ εἰδικὰ σώματα (ἄμμος ἀργύρου, ἐπαργύρα πορώδη σώματα), ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην δι' ἐπαφῆς καταδύνισιν. Αἱ πλείους ὅμως πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τῶν ὁποίων ἡ νέα μέθοδος ἀποστεριώσεως ἤρχισεν νά ἔχῃ, κατακτώσα ὀλονὲν καί νέα ἐδάφη, προὐκάλουν προβλήματα μὴ δυναμένα νά λυθῶσι διὰ τῆς ἀπλῆς, δι' ἐπαφῆς, καταδύνσεως. Διότι ἀν αὐτὴ καί μέχρι τοῦδε εἶνε εις ὀρισμένας χρήσεις ἡ μόνη ἐνδεκνικὴ ἐν εἰς ἄλλας καθίσταται ἀνεπαρκής, ὅταν πρόκειται λόγῳ χάριν περὶ ἐν βραχεὶ χρονικῶ διαστήματι ἀποστεριώσεως μεγάλων ποσοτήτων ὑγρῶν ἢ καί μόνον ἐπιταχύνσεως τῆς ἀποσπάρσεως τῶν ἀπειροελαχίστων ποσοτήτων ἀργύρου.

Τοῦτο κατιδὼν ὁ δόκτωρ Κράουζε, ἔσχε τὴν εὐτυχὴ ἐμπνευσιν νά ἐφαρμόσῃ νέαν καί τελειότεραν μεθοδον καταδύνσεως ἢ ἀργυρίσεως. Διοχέτευσας ἀσθενοὺς ἠλεκτρι-

κοῦ ρεύματος, δι' ἠλεκτροδίων ἐκ πλακῶν ἀργύρου ἀποσπᾷ ἰόντα ἀργύρου, ὅποτε θάσει τοῦ γνωστοῦ νόμου τοῦ Φαραντάιν, διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς ἐντάσεως τοῦ ρεύματος ἐπιτυγχάνεται οἰομένη ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἥτοι ἡ ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου ἀπόσπασις ὀρισμένης ποσότητος ἰόντων ἀργύρου.

Ἡ κατάκτησις αὕτη, τὰ μάλα ἐξυπηρετικὴ εις τās βιομηχανικὰς ἐφαρμογὰς ἔνθα τὰ πάντα δέον νά δώσιν ἐπακριβῶς καθορισμένα, ἐπέτρεψε τὴν ἐπέκτασιν τῆς μεθόδου εις διάφορα πεδία. Κατεσκευάσθησαν οὕτω τὰ πρώτα μηχανήματα τῆς δι' ἠλεκτρισμοῦ καταδύνσεως, ἀποκληθείσης ἠλεκτροκαθύνσεως, ἀποτελούμενα ἐκ πίνακος χειρισμοῦ καί ἐκ συσκευῆς ἀπλουστάτης τοῦ λεγομένου ἠλεκτροκαθύντηρος, ἥτοι ἐξ εἰδικῆς κατασκευασμένης μὲ προσήκουσα τοιχώματα καλίνδρου, ἐνθα ὑπάρχουσι τὰ ἐξ ἀργύρου ἠλεκτρόδια καί δι' οὗ διαχετεύονται τὰ πρὸς ἀποστείρωσιν ὕγρα, ὅπως πλουτισθῶσι διὰ τῆς ἀπαιτουμένης ποσότητος ἰόντων ἀργύρου.

Ὡς μονὰς μετρήσεως τῶν ἀπειροελαχίστων ποσοτήτων ἀργύρου, δι' ὧν ἀποστειροῦνται τὸ ὑγρὸν, λαμβάνεται τὸ ἐν ἑκατομμυριοστῶν τοῦ γραμμαρίου, καλούμενον γ (γάμμα), ἐλάχιστοι δὲ ποσότητες γάμματος ἐξαρκοῦσι πρὸς ἀποστείρωσιν.

Οὕτω, διὰ νά ἔχωμεν πόσιμον ὕδωρ, ἀπὸ πηλαγμένων παθογόνων σπόρων, ἐξαρκοῦσι 25 ἕως 50 γάμματα ἀργύρου, ἀνὰ λίτρον ὕδατος. Διὰ τὴν καταδύνισιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τῆς μετάξης 400 ἕως 500 γάμματα. Διὰ τὸ πλῆσιμον καί ἀπολύμανσιν τοῦ ὕδατος τοῦ χρησιμοποιουμένου εις διαφόρους βιομηχανίας (ζυθοποιίαν, γαλακτοκομίαν, παγοποιίαν καί ἄλλοις ποσῶν), 600 γάμματα διὰ τῆς αὐξήσεως δὲ τῆς ποσότητος τῶν ἀνὰ λίτρον ὕδατος ἐμπεριεχομένων γάμματος ἀργύρου ἐπιτυγχάνεται οὐχὶ μόνον πλῆσιμον ἢ ἀπλὴ ἀποστείρωσις τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ ἐξόπλις αὐτοῦ διὰ μικροβιοκτόνον ἰδιότητά. Οὕτω τὸ ὕδωρ καθίσταται μικροβιοκτόνον, ἀνεπίδεκτον οἰσθητῶς μολύνσεως, ὅσονδὴ ποτε ἰσχυρὰ καί ἂν εἴναι αὕτη. Τὴν τοιαύτην μικροβιοκτόνον ἰδιότητα προσκέρταται τὸ ὕδωρ διὰ φορτίσεως αὐτοῦ μὲ ἄνω τῶν ἑκατὸν γάμματα ἀνὰ λίτρον.

Ἡ σημασία τῆς διὰ ἀργυρίσεως ἀποστεριώσεως καί ἀπολύμανσεως εἶνε μεγίστη, ἐν περιπτώσει ἀμύνης κατὰ τοῦ πολέμου τῶν βακτηριδίων, ὅπου τὰ ὕγρα τὰ ὑποστάνα τὴν κατάλληλον φόρτισιν ἀμύνονται ἀποτελεσματικῶς κατὰ πασῶν τῶν μολύνσεων.

Καί ἀπομένει μία ἐρώτησις: Μήπως αἱ χρησιμοποιούμεναι ποσότητες ἀργύρου ἐπιφέρουν θλάβην εις τὸν ἀνθρώπινον οργανισμόν; Ἀλλ' αἱ ποσότητες τοῦ ἀργύρου εἶνε τόσο μικραὶ, ὥστε αἱ εις τὸν οργανισμόν παρρημένους εἶνε μικρότερα ἐκείνων τῶν ὁποίων ἀφάνει ἡ χρησιμοποίησις ἀργύρων σκευῶν (μαχαίροφθονα καὶ

εἰς τās ἐγχειρήσεις αἱ λαβίδες) καί ὑπελογίσθη ὅτι ἄνθρωπος, πίνων καταδυνισμένον ἐντὸς ὕδωρ ἐπὶ ἐννεήκοντα ὀλόκληρα ἔτη ἀπορροφᾷ ὀλιγώτερον ἀργύρου ἀπὸ τὸν εἰσερχόμενον εις τὸν οργανισμόν ἐκ τῶν προαναφερθεῖσων χρήσεων.

Ἡ ὀλιγοδυναμικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀργύρου καί ἄλλων μετάλλων ἀνοίγει εὐρυτάτους ὁρίζοντας εις τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν καί πιθανότητος πολλῶν νέων πρακτικῶν ἐφαρμογῶν.

Ἡ ἀνακάλυψις ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως ἔδωκεν ἀφορμὴν εις τὴν ἱδρυσιν ἐταιριῶν κατασκευῆς καί ἐμπορίας καταδυνικῶν μηχανημάτων καί συσκευῶν. Ἰσχυρότατοι ὀργανισμοὶ ἐν Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ καί ἄλλαις χώραις μοιρασθέντες τὰ δικαιώματα εὑρεσιτεχνίας κατασκευάζουσι ποικιλίαν μηχανημάτων, διὰ τās διαφόρους προαναφερθείσας χρήσεις καί μεγάλας ἐγκαταστάσεις δι' ὕδραγωγεία καί ἐργοστάσια. Τὸ γερμανικὸν πολεμικὸν ναυτικὸν εἰσήγαγε τὴν καταδύνισιν εις τās μονάδας του καί ὁ στρατὸς ἐφωδιάσθη διὰ φορητῶν μηχανημάτων καί εἰδικῶν συσκευῶν διὰ φρούρια καί στρατιωτικὰ ἀεροδρόμια.

Ἀλλὰ τὸ καταδυνισμένον ὕδωρ, ὡς μέσον πλύσεως, καί ἀπολύμανσεως, δίδει τās περισσοτέρας πρακτικὰς ἐφαρμογὰς, αἱ ὁποῖαι δύνανται νά συνοψισθῶσι α) εις τὴν νοσοκομειακὴν χρῆσιν, β) εις τὴν ζυθοποιίαν καί γαλακτοβιομηχανίαν διὰ τὸ πλῆσιμον δεξαμενῶν, θυτίων, φιαλῶν καί σωλήνων, γ) εις τὰ σφαγεία, ἀλαντοποιεῖα, ἐνθα μάλιστα παρατηρήθη ὅτι οἱ εἰς αὐτὰ ἀσχολούμενοι ἐργάται ἀπὸ τὸν ἀπὸ τὸ χαρακτηριστικὸν καί ὡς ἐπαγγελματικὴ νόσος χαρακτηριζόμενον ἔκζεμα, δ) βιομηχανία τεχνικῆς μετάξης.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καί διὰ τὸν οἶνον, τὸ γλυκὸς καί τās λεμονάδας, ὅπου ὀλονὲν ἡ καταδύνισις ἀντικαθιστᾷ τās διαφόρους μέχρι τοῦδε χρησιμοποιούμενας χημικὰς οὐσίας. Οἱ γλυκοὶ οἶνοι, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται εἰσέτι ἐλεύθερον ζάχαρον χάνουσιν, ὡς γνωστὸν, αὐτὸ θαυμασίως διὰ τῆς ὀλοῦν συντελουμένης ζυμώσεως. Διὰ τῆς καταδύνσεως παρέχεται δυνατότης τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατηρήσεως τῶν γλυκῶν οἶνων, ὡσαύτως δι' αὐτῆς προδίδεται εις τὸν οἶνον γεῦσις καί ἀρώμα, τὰ ὁποῖα μόνον μίαν ἐπιμελημένην καί μακροχρόνιον ἐναποθήκευσιν θά ἠδύνατο νά τοῦ χάρισουν (ἐπισπευσίς οὕτω τῆς παλαιώσεως τοῦ οἶνου), ὡς καί νά διορθωθῶν οἱ οἶνοι διὰ καλύτερας καταδύνσεως, ἥτις ἀπαιτεῖ 500 ἕως 10.000 γάμματα ἀργύρου.

Διὰ τῆς καταδύνσεως, δύναται νά διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν τὸ γλυκὸς. Τέλος, διὰ τās λεμονάδας καί τās ἐκ τῶν χυμῶν πορτοκαλάδας ἡ καταδύνισις ἀντικαθιστᾷ τὰ ἄλλα μέχρι τοῦδε χρησιμοποιούμενα χημικὰ μέσα καί προϊόντα, κατὰ τρόπον οὐδεμίαν μὲ αὐτὰ σύγκρισιν ἐπιδε-
(Συνέχεια εις τὴν σελίδα 465).

ΦΡΑΓΚ. ΝΤΡΑΙΗΚ

‘Ο ήρωϊκώτατος ναύαρχος καί πειρατής

Υπό Ι. Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

τικόν μέρος αὐτοῦ.

Με τὸν πλοῦτον τὸν ὁποῖον ἀπέκτησε καὶ μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς βασιλείας Ἑλισάβετ, ἐξώπλισε πέντε πλοῖα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἀνέλαβε τὸν περίπλουν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἐνῶ ὅμως τὰ πλοῖα διήρχοντο τὸ στενὸν τοῦ Μαγελλάνου, κατελήφθησαν ὑπὸ τρικυμίας, ἡ ὁποία τὰ ἐχώρισε. Δύο ἐξ αὐτῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Μετὰ τὰ ἄλλα τρία, ὁ Ντραϊκ παρέπλευσε τὴν Νότιον Ἀμερικήν μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Περού, ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν Ισπανικῶν πλοίων τὰ ὁποῖα συνήντα καὶ προσβάλλων τοὺς Ἰσπανοὺς κατὰ ξηράν. Ἐπειτα διηυθύνθη πρὸς δυσμάς καὶ ἐφθασεν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Κελέβης. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔλαθε κατεϋθύνων πρὸς Νότον, διέπλευσε τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ ὑπερβᾶς τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν. Ὁ γυρὸς αὐτὸς τοῦ κόσμου ἦτο ὁ πρῶτος ἐπιχειρούμενος ἀπὸ Ἀγγλόν. Ἡ βασιλίσσα ἐπεσκέφθη τὸν στολίσκον τοῦ Ντραϊκ, παρέκαθησεν εἰς γεῦμα δοθὲν πρὸς τιμὴν τῆς καὶ ἀπένευμε τὸν τίτλον ἱππότης εἰς τὸν ναύαρχον - πειρατήν.

Εἶχεν ἤδη συναφθῇ εἰρήνῃ μετὰ τὴν Ἰσπανίαν καὶ ὁ Ντραϊκ ἐξῆς ἡσυχος ἐπὶ τινὰ ἔτη. Ἀλλὰ τῷ 1585 αἱ ἐχθροπραξίαι ἐπανέληφθησαν. Ὁ Ντραϊκ ἐξώπλισεν ὁλόκληρον στολίσκον, εἰς τὸν ὁποῖον προσετέθησαν καὶ πλοῖα πολλῶν τυχοδιωκτῶν. Εὐρέθη οὕτω ἐπὶ κεφαλῆς τριάντων πολεμικῶν μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπεχείρησεν ἐπιθεσθὶν ἐναντίον Ἰσπανικοῦ στόλου ἡγκου-

ροβολημένου εἰς τὰ Γάδειρα. Μετὰ ἀφάνταστον τόλμην εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα, ἤνοιξε πύρ-πρὶν ἀκόμη συνελθόντων ἐκ τῆς ἐκπλήξεως οἱ Ἰσπανοὶ, ἐθύθισε δὲ ἡ κατέλαβεν ὀγδόντα πλοῖα, ἄλλα πολεμικὰ καὶ ἄλλα ἐμπορικά. Τρία ἔτη βραδύτερον, ὅτε ἡ «Ἀήτητος Ἀρμάδα» ἐκτάλη κατὰ τῆς Ἀγγλίας, ὁ Ντραϊκ διωρίσθη ὑποναύαρχος τοῦ στόλου. Ἡ Ἀρμάδα κατεστράφη, ὁ δὲ Ντραϊκ συνέλαβεν ἕν ἀπὸ τὰ Ἰσπανικὰ πλοῖα.

Ἡ βασιλίσσα Ἑλισάβετ ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ντραϊκ καὶ εἰς τὸν παλαιὸν προστάτην του, τὸν Χῶκιν, τὴν διοίκησιν στόλου, ὅστις ἔμελλε νὰ ἀναλάβῃ νὰ ἐκδώσῃ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀπὸ τὰς Ἀντίλλας. Οἱ δύο ναύαρχοι ὅμως διεφώνησαν ὡς πρὸς τὸν καλύτερον τρόπον δράσεως καὶ ἡ ἐκστρατεία ἐματαιώθη. Ἐκτοτε, ὁ Ντραϊκ μόνον δευτερευούσης σημασίας ἐπιχειρήσεις ἀνέλαθε, τὰς ὁποίας ὅμως ἔφερεν ὅλας εἰς εὐτυχὲς πέρας, χάρις εἰς τὴν δεξιότητα καὶ τὴν τόλμην του. Ἀπέθανεν ἐντὸς τοῦ πλοίου του, τὸ 1595 εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν.

Τὸ ὄνομά του συνδέεται μετὰς μᾶλλον παραβόλους ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ἐξ ἀρχῆς καταδικασμέναι καὶ τὰς ὁποίας, ἐν τούτοις, ὁ Ντραϊκ διεξήγαγε μετὰ ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν. Ἡ ἱστορία τὸν ἀναφέρει ὡς ἕνα τῶν μεγάλων ναυτικῶν ἡρώων, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ πλέον, μολονότι διεξάγων, κατὰ τὰ ἤθη τῆς ἐποχῆς, πόλεμον πειρατικόν, οὐδέποτε ἐκηλίδωσεν ὁ δνομά του μετὰ σκληρότητα κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὅσοι ἐπέσαν εἰς τὰς χεῖρας του.

‘Η καρδιά τῶν ἀθλητῶν δὲν διογκοῦται

Ἐχει γραφῇ κατ’ ἐπανάληψιν ὅτι οἱ ἀθληταὶ καὶ ἰδιαίτερος οἱ δρομεῖς ἔχουν ἀνωμαλῶς ἐξογκωμένην τὴν καρδίαν. Εἰδικῶς διὰ τὸν περίφημον Φιλανδὸν δρομέαν Νοῦρμι, ἐλέγετο ὅτι εἶχε μίαν τεραστίαν καρδίαν, τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας ἀπέτελει τὸ μυστικὸν τῆς ἐκπληκτικῆς ἀνδρείας του.

Τελευταίως ὅμως ὁ Ἀμερικανὸς ἱατρός Η. Ι. Σμιθ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀθλητικούς κύκλους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀπέδειξεν ὅτι τὰ περὶ ἀνωμάλου ἀναπτύξεως τῆς καρδίας τῶν ἀθλητῶν ἀποτελοῦν καθαρὸν μῦθον. Ἀπ’ ἐναντίας, λέγει ὁ ἱατρός Σμιθ, ἡ ἐξέτασις τῆς καρδίας ἀθλητῶν καὶ ὀρισμένων ζώων γενομένη διὰ τῶν ἐκτίνων ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν μιᾶς ἐντόνου προσπάθειας, ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ὄργανον αὐτὸ εἶχε ὑπόσθι συστολὴν καὶ ἦτο μικρότερον παρ’ ὅταν ἡ ἐξέτασις ἐπηκολούθει μίᾳς περιόδου ἀναπαύσεως.

Ἐξ ἀντιθέτου τὰ ὅλα τὰ ἱπποδρομῶν καὶ οἱ γνωστοὶ κνημητικοὶ σκύλοι

λεβριεὶ πού χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς κυνοδρομίας, ἔχουν μεγαλύτεραν καρδίαν ἀπὸ τὰ συνήθη ἄλογα καὶ τοὺς σκύλους. Ἀλλὰ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ἡ καρδιά καίτοι μεγαλύτερα, ἦτο ἀπολύτως ὑγιής. Ἐλαχίστην διόγκωσιν παρουσιάζει ἡ καρδιά τῶν ἀχθοφόρων πού σηκώνουν μεγάλα ἔαρη, ἀλλ’ ἡ ὀργανικὴ αὐτὴ ἀνωμαλία δὲν φαίνεται διόλου νὰ τοὺς ἐνοχλῇ.

Τέλος ἡ καρδιά πολλῶν μαραθωνοδρόμων, πού ὑπεβλήθησαν εἰς ἐξέτασιν παρυσίαζε τὸ ἴδιον φαινόμενον τῆς συστολῆς κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ ὀλίγον μετὰ τὴν δοκιμασίαν, διὰ νὰ καταστῇ βαθμιαίως κανονικὴ. Καμμία διόγκωσις καὶ κανὲν καρδιακὸν νόσημα δὲν παρατηρήθη εἰς παλαιούς μαραθωνοδρόμους τοὺς ὁποῖους ὑπέβαλε ἐξέτασιν ὁ ἱατρός Σμιθ.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

Τοῦ κ. ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

Ἡ ἰσχυροτέρα γυναίκα μορφή τῆς ἱστορίας. Συνέλαβε τὸ σῆμα τῆς ἰδρύσεως ἐλληνιστικοῦ κολοσσαίου κράτους μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ἱκανοῦ ν’ ἀμφισβητήσῃ τὴν κοσμοκρατορίαν πρὸς τὴν Ρώμην. Τὸ πολιτικὸν τῆς δαιμόνιον καὶ αἱ ἐπιτυχίαι τῆς στὸ φαινόμενον ἐρωτικαί, ἀλλὰ πράγματι πολιτικά, συνετάραξαν τὴν Ρώμην γιὰ ἀρχαῖα χρόνια.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐγεννήθη τὸ 67 π.Χ., κόρη τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου ΙΙ τοῦ Αὐλῆτου. Ἦτο τότε ἡ ἐποχὴ πού ἡ ἐλληνικὴ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων ἀφού ἔδωσε νέα δυνάμει καὶ δόξα στὴν Αἴγυπτον ἦσαν ἐξητλημένη ἀπὸ τὰ ὄργανα, τὰ ἐγκλήματα καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς πολέμους, καὶ εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ προκαλῇ τὴς ἐπιδράσεις τῆς Ρώμης. Ὅταν πέθανε ὁ Αὐλῆτης τὸ 51 π.Χ. ὥρισε μετὰ τὴ διαθήκην του νὰ τὸν διαδεχθῇ στὸ θρόνον ἡ μεγαλύτερη κόρη τοῦ Κλεοπάτρα καὶ ὁ γυῖός του Πτολεμαῖος μικρότερος ἀπὸ αὐτὴν τρία χρόνια. Κατὰ τὴν ἡθὴ τῶν Πτολεμαίων οἱ συμβασιλεύοντες ἀδελφοὶ ἔπρεπε νὰ παντρευθῶν καὶ ἡ Κλεοπάτρα μολονότι δὲν τὴν ἤθελε ἀναγκάστῃ νὰ ὑποκύβῃ πρὸς τῆς ἐπιβολῆς τοῦ αὐλοῦ Ποθηνοῦ, πού ἐκπεφαινόμηνε τὸν ἀδελφὸ τῆς, καὶ ἐπέδωκε νὰ κυβερνᾷ διὰ τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος τῆς χώρας. Γρήγορα ἡ Κλεοπάτρα, σὺν τῷ μόνον κατ’ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ συμβασιλεύσαν, ἐπέσυρε τὴν ἐχθρότητα τῶν ὑπογυγίων πού περιέβαλλον τὸν Πτολεμαῖο 12ο. Τὴν κατηγοροῦσαν λοιπὸν ὅτι ἐπεδίωκε νὰ βασιλεύσῃ μόνη, ὅτι ἐπροκαλοῦσε τὴν ἐπικίνδυνον ἐπέμβασι τῆς Ρώμης διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πομηπίου πού εἶχε γίνεαι ἐραστής τῆς ὅταν σὺν 49 π.Χ. ἐπέρασε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἐξήγειραν ἐναντίον τῆς τὸ λαόν. Ἡ Κλεοπάτρα ἠναγκάσθη ν’ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια μετὰ μερικὸν πιστὸς καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὄργανωσεν σὺν σύνορα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀραβίας στρατὸν διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς. Αἱ ἀντίπαλοι δυνάμεις ἦσαν ἑτοιμὲς νὰ χτυπηθῶν ὅταν ἐφθασε στὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ Πομπήιος, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἡττηθῇ στὰ Φάρσαλα καὶ φεύγων τὴν καταδίωξε τοῦ Καίσαρος ἡθελε νὰ ζητήσῃ ἄσυλον καὶ προστασίαν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Αὐλῆτου, πού εἶχεν ἄλλοτε ἐδωκεν τῇ. Οἱ αὐλοὶ τοῦ νεαροῦ Πτολεμαίου τὸν ἐδέχθησαν μετὰ ὑποκριτικὰ αἰσθήματα καὶ τὸν ἐθανάτωσαν γιὰ νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίαν στὸν Καίσαρα, πού ἐφθασε ἐντὸς ὀλίγου στὴν Ἀλεξάνδρεια καταδιώκων τὸν ἐμνηστευμένον ἀντίπαλόν του ἡ διὰ νὰ ἐνθουσίῃ τὰ πράγματα τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ρώμης, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Αὐλῆτης εἶχε ζητήσει μετὰ τὴν ἡττὴν του νὰ ἐπαρνησθῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιθυμιῶν του. Ἐξήτησαν τότε ἀπὸ τὸν Καίσαρα νὰ κινήν ὡς διατιητῆς τῆς διαφοράς τῶν δύο ἀδελφῶν, ἐμφανιζόμενος καὶ τὸν δύο ἐνόμιον τοῦ καὶ παρήγγειλαν αὐτὴν Κλεοπάτρα νὰ ἀφωτισθῇ καὶ νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τοῦ Καίσαρος στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐνῶ ὁ στρατὸς τοῦ Πτολεμαίου ἔμενον ὑπὸ τὰ ὅπλα. Ἐσκόπευαν κατὰ τὴν μετάβασιν τῆς στὴν πρωτεύουσαν νὰ προκαλέσουν ὁλοκαταστροφὴν καὶ τὴν δολοφονήσιν. Ἀλλ’ ἐκεῖνη ἦταν εὐφυεστέρη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς. Ἐφθασε νύκτα σὺν τῇ

να τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ συνεννοημένη μετὰ ὀλίγους ἐμπιστοὺς τῆς μετεφέρθη ἀπὸ αὐτοὺς μέσα σ’ ἕνα σάκιον ἀπὸ πρόστυχο πανί, σὺν ἐμπόρεϊα στὴν κατοικίαν τοῦ Καίσαρος χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶν ὁ ἀνθρῶπος τοῦ ἀδελφοῦ τῆς. Τότε ὁ Καίσαρ εἶδε ἐκπληκτὸς ν’ ἀναδύεται ἀπὸ τὸ σάκιον, πού ἀπεσφραγίσθη μπροστά του, μιὰ Ἀφροδίτη. Ἡ Κλεοπάτρα ἦταν τότε δεκαεννέα χρόνων σὲ ὅλη τὴν λάμπη τῆς καλλονῆς τῆς. Ὁ Καίσαρ ἐγοητεύθη ἀπὸ τὸ ἐξάίσιο ἐκεῖνο δράμα καὶ ἀπὸ τὴν μελωδικὴ φωνὴ τῆς καὶ κατὰ τὸ πρῶτό τῆς ἐπομένης ἔπειτα ἀπὸ τὴν συνάντησιν ἐκείνη πού διήρκασε ὁλόκληρη τὴν νύκτα ἀπὸ κριτῆς τῆς Κλεοπάτρας ἔγινε συνήγορός τῆς. Ἐπέβαλε στὸν Πτολεμαῖο νὰ συμβασιλεύσῃ μετὰ τὴν ἀδελφὴν του σύμφωνα μετὰ τὴν διαθήκην, τὸν ἀπεμόνωσε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τέλος ὅταν ἐπεχειρήσῃ νὰ ἐξέγερσιν κατὰ τῆς Κλεοπάτρας καὶ τὸν ὑποστηρικτῶν τῆς, ἔφθασε μετὰ τὴν πολέμου κατὰ τοῦ Πτολεμαίου. Οἱ Αἰγύπτιοι ἡττήθησαν, ὁ νεαρὸς βασιλεὺς ἐπὶ τὴν σὺν Νείλῳ καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἀνηγορεύθη σὺν τέλος ἀπὸ τὸν στρατὸν καὶ τὸν λαόν βασιλίσσα τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλ’ ὁ Καίσαρ δὲν ἔκανε μόνον πολιτικὴν μετὰ τὴν νέα βασιλίσσα πού ἐπροστάτευε μετὰ τὴν λεγεῶνα του. Τὴν εἶχεν ἀγαπήσει καὶ τὸσον ἥτο τὸ ἐρωτικὸν του πάθος, ὥστε ἔμεινε στὴν Ἀλεξάνδρεια μαζί τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν πολλῶν μηνῶν, ἐνῶ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀνάγκαι τὸν ἐκαλοῦσαν ἄλλοῦ. Αὐτῶν τῶν ἐρώτων ὁ καρπὸς ἦλθεν εἰς τὴν ζωὴν ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Καίσαρος. Ἡ Κλεοπάτρα ὠνόμασε τὸ νεογέννητον Καίσαρα, καὶ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Καίσαριονα. Ἐπογενέστερα ἡ Κλεοπάτρα ἐπῆγε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ ἐφιλοξενήθη σὺν μέγαρο τοῦ Καίσαρος. Τὰ ἐρωτικὰ εἰδύλλια τῆς Ἀλεξάνδρειας μετεφέρθη στὴν Ρώμην. Ὁ Καίσαρ δὲν ἐκρυβε τὰ αἰσθηματὰ του. Προσέφερε χρυσὸ ἀγαθὸν τῆς Κλεοπάτρας σὺν τῇ Ἀφροδίτῃ καὶ ἐξέδωκε μαζί τῆς σχεδὸν ὡς σὺν τῇ, μολονότι ἐκεῖνη εἶχε νυμφευθῇ κατὰ τοὺς αἰγυπτιακοὺς νόμους τὸν μικρότερον ἀδελφὸ τῆς, τὸν Πτολεμαῖο τὸν 13ο. Ὁ Καίσαρ ἐσκέπτετο, διαβέβαιον τὰς δυνάμεις τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κατὰ τῆς Περσίας πού ἐχρειάζετο γιὰ τοὺς πόρους τῆς στὴν Ρώμην καὶ εἶχε συλλάβει τὸ σῆμα, ὅπως ἰσχυρίζονται μερικὸι ἱστορικοί, νὰ ἰδρύσῃ νέον ἐλληνιστικὸν κράτος μετὰ πρῶτον τὴν Ἀλεξάνδρεια.

Ὁ φόνος τοῦ Καίσαρος ἔδωσε τέλος εἰς τὰ σχέδια αὐτὰ καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἐπέστρεψε στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐνῶ στὴν Ρώμην ὅλοι ἐφώναζαν ἐναντίον τῆς. Ὁ Μάρκος Ἀντώνιος πού εἶχεν ἀναλάβει τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκάλεσε τὴν βασιλίσσάν τῆς Αἰγύπτου σὺν Ταρῶ τῆς Κλεοπάτρας ν’ ἀπολογηθῇ γιὰ τὴν κατηγορίαν πού εἶχεν ἐξυφάνει ἐναντίον τῆς ὅτι ἐδολοκτύπησε τὴν Ρώμην, μετὰ τὸ σκοπὸν νὰ τὴν ἐμνηστεύσῃ. Ἐκεῖνη ἀφού καθυστέρησε ἐπὶ τῆς, ἐφθασε ἐπὶ τέλος τῆς Ταρῶ ἐπὶ πλοίον πού εἶχε διασκευασθῇ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται περισσώτερον προσφορά στὴν Ἀφροδίτη, παρὰ σκάφος πολέμου μεταφέρον ἀρχηγὸν κράτους. Τὰ κατὰ

στρώμα εἶχεν ἐπιστρωθῇ μετὰ πολυτίμους τάπητας καὶ ὑφάσματα καὶ ἐπάνω σ’ ἕνα θρόνον ἐκάθητο ἡ ὡραία βασιλίσσα ντυμένη μετὰ τὸν ἐλευθέρῳ τρόπο πού συνήθιζε, ἐνῶ παντοῦ γύρω τῆς ὑπῆρχαν ὡραῖαι κόραι τῆς Αἰγύπτου μετὰ διαφανὴ φορέματα. Τὴν ὥρα τῆς ἀφίξεώς τῆς ἔτυχε ν’ ἀγορεύῃ πρὸς τὸν λαόν ὁ Ἀντώνιος. Ἀλλὰ μόλις ἐγγνώσθη ὅτι ἐφθασε ἡ Κλεοπάτρα καὶ ἐκλυοφόρησαν φῆμαι περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ πλοίου τῆς, ὅλοι ἐγκατέλειψαν τὸν ἐπίσημον καὶ φοβερόν ῥήτορα καὶ ἐπήλθον νὰ τὴν ἴδωσιν στὴν προκυρία. Ἀκολούθησε τέλος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀντώνιος. Κεραινοβόλος ἔρως τὸν κατέλαβε μόλις ἀντιμετώπισε τὴν Κλεοπάτρα, καὶ ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπολογία τῆς ἔγινε ἀμέσως φίλος τῆς. Ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἀκολούθησε στὴν Ἀλεξάνδρεια, ὅπου ἔσκειν ἐπὶ πολλὴν αἰχμάλωτος τῶν ἐρωτικῶν χαρῶν. Ἡ Κλεοπάτρα τοῦ ἐνέπνευσε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τοῦ ἐλληνιστικοῦ κράτους πού δὲν εἶχε προφθάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Καίσαρ, καὶ ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐγκατέλειψε αὐτὴν τὴν ἰδέαν ὅταν ἀργότερα ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Ρώμην, ὅπου τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι ἐληγομένησε τὸ καθεστὸς τοῦ πρὸς τὴν Ρώμην χάριν τῆς Αἰγύπτου. Ἐνθυμεθῆναι τότε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ὀκταβίου, τὴν Ὀκταβίαν, ἀλλὰ πολὺ γρήγορα ἔφυγε γιὰ τὴν Συρίαν γιὰ νὰ συναντηθῇ πάλι μετὰ τὴν Κλεοπάτρα. Στὴν Ρώμην ἐξηγήσαντες πάλι καὶ ἐπειδὴ ὁ Ὀκταβίος δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ εἰς ῥῆξιν μαζί του ἀπέφασκε νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Κλεοπάτρας. Αἱ δικαιολογίαι δὲν ἔλειπον. Ἀλλ’ ὁ πόλεμος ἐστρέφετο κατ’ οὐσίαν κατὰ τὸν Ἀντώνιον. Αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις τῶν δύο ἀρχηγῶν συνεκρούσθησαν παρὰ τὸ Ἄκτιον, ὅπου ἡττήθη ὁ Ἀντώνιος, ἀφού ἡ Κλεοπάτρα πού παρενρίσκειτο ἐκεῖ μετὰ τὸν στόλον τῆς, ἔφυγε πρῶτη πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἀντώνιος τὴν ἠκολούθησε, ἐνῶ ὁ Ὀκταβίος ἐξηκολούθησε τὴν καταδίωξιν των. Ἡ Κλεοπάτρα ἐσκέφθη τότε νὰ προσχωρήσῃ πρὸς τὸν νικητὴν ἄλλ’ ὁ Ὀκταβίος δὲν ἐφάνετο διατεθειμένος γιὰ μιὰ τέτοια φίλια. Νέα ἐπιθέσεις καὶ ἀτυχίαι εἰς τὴν Αἴγυπτον ἠνάγκασαν τὸν Ἀντώνιον ν’ αὐτοκτονήσῃ διὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ξίφους καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ἀφού ἐλπίσθη σὺν τῷ τάφῳ πού εἶχε κατασκευάσει πρὸ ὀλίγου καιροῦ, πτόκτενῃσε καὶ αὐτὴ μετὰ τὸν ὀλίγον καιρὸν, ἡ μετὰ τὴν φεῖδι ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἐδιατηροῦσε Κλεοπάτρα γιὰ μιὰ τέτοια ἀνάγκη, γιὰ νὰ μὴν πέσῃ ζωντανὴ εἰς τὰ χεῖρα τοῦ νικητοῦ καὶ μεταφερθῇ στὴν Ρώμην ἐπὶ τοῦ ἄματος τοῦ θριαμβίου του.

ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

ΠΑΥΛΟΣ ΡΕΜΠΡΑΝΤ

Τού κ. Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

δέν Ήκαναν νά φωτίζεται τό πρόσωπό του από πνευματικότητα, καί αν αϊ κινήσεις των φρυδιών του δέν του προσέδιδαν υπερίφανο ύφος άρχοντος. Τό στόμα του ήταν ώραιό.

Έπειτα από διαμονή τριών χρόνων στον τόπο της γεννήσεώς του έγύρισε στο "Άμστερνταμ όπου έγκατεστάθη καί άρχισε νά έκτελή προσωπογραφίες. Γρήγορα απέκτησε φήμη, αλλά τό όνομά του έπεβλήθη όταν παρουσίασε τό περίφημο «Μάθημα άνατομίας» κατά τό 1631. Τού τό είχε παραγγείλει ό καθηγητής Τούλπ, πού εικονίζεται στον πίνακα, γιά νά προσφερθή στην έπιστημονική ένωση των χειρουργών της πόλεως καί νά κοσμήση την αίθουσά της. Τό έργο αυτό έπροκάλεσε τό θαυμασμό πρós τό ταλέντο του νέου ζωγράφου, πού μόλις ήταν είκοσιέντε χρόνων. Τού παρηγγέλθηκαν τότε πλήθος πορτραίτα σέ τιμές έξαιρετικές, ένφ από τό άλλο μέρος άρκετοί νέοι έζητούσαν μιá θέσι στο έργαστήριό του ώς μαθητάι. Καί έδόχετο πράγματι μαθητάς πού τόν έπλήρωναν έκατό φλορίνια γιά νά έργασθουν κοντά του ένα χρόνο. Συνεδέθη τότε μέ τόν έμπορο πινάκων Χέντρικ Βάν Όυλενμπαρς καί έγνώρισε την έξαδέλφη του Σάσκια πού έπαίξε σημαντικό ρόλο στη ζωή του. Την αγάπησε μέ πάθος καί την ένυμφεσθι στά 1634. Της έκαμε πολλά πορτραίτα, άπαθανατίζοντάς την έτσι στο ύπτερόχο έργο του καί την έχρησιμοποίησε συχνά εις συνθετικούς πίνακας, έχοντάς την γιά μοναδικό μοντέλο γυναικάς κατά τό διάστημα πολλών χρόνων. Έξαισιο είνε τό έργο όπου έχει ζωγραφισθή μαζί της, κρατώντας την στά γόνατά του, ένφ αυτός ύψώνει ένα ποτήρι μακρυλάιμο μέ ρουμπινένιο κρασί. Ταυτοχρόνως έκτελούσε καί μεγάλα συνθετικά έργα, παρμένα κατά τό πλείστον από τη ζωή καί τά πάθη του Χριστού. Μέγας διδάσκαλος του σκιοφωτισμού, κατορθώνοντας νά δίνι στά θυσιáμένα στή σκιά άντικείμενα χρώμα καί ζωή, κατείχε την δύναμιν της αποδόσεως της έσωτερικής ζωής καί των βαθυτέρων συναισθημάτων στά πρόσωπα όσων κανείς άλλος. Τα πορτραίτα του ήταν πραγματικά ψυχογραφία. Χωρίς νά περιφρονή τη λεπτομέρεια, πού την απέδιδε μέ μεγάλη προσοχή, έδινε στο έργο του ένδοιχα θαυμαστιά. Έκέρδιζε τότε πάρα πολλά καί έτσι μπορούσε νά ικανοποιή τό πάθος του συλλέκτη πού κατείχε από τότε πού ήταν πολύ νέος. Αλλά υπερίφανος καί αξιοπρεπής καί πολύ συχνά άσυμβίβαστος, μη ζωγραφίζοντας παρά μόνο ό,τι του υπηγόρευε τό ζωγραφικό του δαιμόνιο, δέν έκανε καμιά ύποχώρησι στους άμυήτους καί είδε νά του κατηγορούν έργα όπως την περίφημη «Νυκτερινή περίπολο», όπου άπεικονίζοντο γνωστοί άστροί πού είχαν πληρώσει γι' αυτό καί δέν ήθελαν νά θλέκευν τά πρόσωπά των βυθισμένα στή σκιά,

καί έξ άλλου ήρχισαν νά έλαττώνωνται αϊ παραγγελίαί των πορτραίτων. Έξ άλλου οί συνεχιζόμενοι πόλεμοι έμείωναν τις έργασίες καί ό Ρέμπραντ έπερνούσε πιά τη ζωή του μέ δραματικές δυσκολίες. Ό θάνατος της αγαπημένης του Σάσκια κατά τό 1642 τόν έθύθισε σέ στυγνή λύπη καί τόν έκαμε περισσότερο άκοινωνήτο. Μόνη του άνακούφισις ήταν ό γυιός του Τίτος. Λίγα χρόνια άργότερα μιá άλλη γυναίκα έμπήκε στη ζωή του. Η Χεντίρκε Στόφφελς. Ήταν στην άρχή υπηρέτριά του καί ό Ρέμπραντ άναγκάσθηκε νά την παντρευθή, γιάτι είχε δημιουργηθή σκάνδαλο. Η Χεντρίκε γεμάτη λατρεία γι' αυτόν έπροσπάθησε νά περισώσει τά οικονομικά του. Συνεινóθηκε μέ τόν Τίτο νά πουλήσουν τις καλλιτεχνικές του συλλογές, καί ό Ρέμπραντ άνέλαβε τότε, αλλά άρχισε τότε νέες μεγάλες δαπάνες γιά νά ξαναφτιάση τις συλλογές του. Αλλά αϊ έργασιαί του δέν ήταν έπαρκείς γιά τέτοια έξοδα καί νέα καταστροφή έπήλθε. Δέν ήμπόρεσε νά πληρώση τά νεα μεγάλα του χρέη, τό σπíti πού είχε αγοράσθι στον καιρό της εύτυχίας, πουλήθηκε καί ό Ρέμπραντ έκηρύχθη χρεωκοπημένος. Ένας από τους φίλους του τότε του παρήγγειλε τους «Συνδίκους» πού βρίσκονται τώρα στο μουσειό του "Άμστερνταμ. Ό Ρέμπραντ δέν μπόρεσε νά αναλάβη. Η Στόφφελς έπέθανε νέα κι' αυτή καί ό μεγάλος καλλιτέχνης έμεινε σχεδόν κατόμονος. Κατά την τελευταία περίοδο της ζωής του έκαλλιέργησε τη χαρρακτική καί έκαμε άριστουργήματα καί σ' αυτή, αλλά έπαθαν τά μάτια του καί άσχακάσθηκε νά περιορίση την έργασια. Είσε τέλος καί τόν αγαπημένο του γυιό Τίτο νά πεθαίνι εις ήλικίαν είκοσι έπτά έτών. Έπτε τό ποτήρι του πόνου ως την τελευταία σταγόνα καί έπέθανε τό 1669 πτωχότατος. Γιά την κηδεία του μόλις έξωδεύθησαν δεκατρία φλορίνια.

Γιά άρκετά χρόνια τό έργο του έμεινε σχεδόν άφανισμένο. Οί οικείοι του όλοι είχαν προποθάνει από αυτόν καί ή έλλειψις της κοινωνικότητας πού του έγινε στο τέλος μονομανία, τόν ύστέρησαν από τό μεταθανάτιο ένδιαφέρον των συγχρόνων του. Αλλά οί έξακόσιοι περίπου ύπτεροχοί πίνακες έκτός από τά σχέδια καί τά χαρακτηριστικά πού άφησε ήταν θησαυρός πού άρχισε νά δείχνη τη λάμψι του άφ' έαυτού, καί ό Ρέμπραντ ύψοθη στο θαυμασμό του κόσμου άνάμεσα στους λίγους μεγάλους ζωγράφους πού έχουν την αξία της μεγαλοφυίας.

ΔΙΟΝ, Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

Ό μεγάλος θεμελιωτής των φυσικών έπιστημών
Υπό Δ. Χ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Ό Άρχιμήδης υπήρξεν άναμφισβητήτως ό σπουδαιότερος μαθηματικός, φυσικός καί μηχανικός της αρχαιότητας. Αϊ έπιστημονικά θάσεις της φυσικής, αϊ όποια σήμερα φέρουν τό όνομά του, αϊ μαθηματικά του θεωρίαί, αϊ διάφοροι εφευρέσεις του καί αϊ πρακτικά αυτόν εφαρμολγώ πρόέθησαν από τους χρόνους εκείνους κατά τρόπον αξιοθαύμαστον την Μηχανικήν καί την Φυσικήν καί ό σημερινός πολιτισμός πολλά όφείλει εις την ύπτερόχον διάνοιαν του μεγάλου αυτού σοφού της αρχαιότητας.

Έγεννήθη τό έτος 287 πρò Χριστού, εις τας Συρακούσας, την μεγάλην πόλιν της Σικελίας, ή όποια είνε γνωστή διά τόν πολιτισμόν της. Διά την καταγωγήν του δέν έχομεν έξακριβωμένους ιστορικούς πληροφορίας. Η παράδοσις λέγει ότι ήτο συγγενής του τυράννου των Συρακουσών Ιέρωνος. Όπωσδήποτε, είνε γεγονός ότι ό Αρχιμήδης είχε μέγαν σύνδεσμον μέ τόν άρχοντα των Συρακουσών, ό όποιος του παρέσχε καί τά υλικά μέσα διά τας σπουδάς του καί τας μελέτας του. Τό σπουδαιότερον σύγγραμμά του «Ψαμμίτης» ό Αρχιμήδης τό άφιέρωσε εις τόν Γέλωνα, υιόν του Ιέρωνος, τοϋτο δέ άποτελεί ένδειξιν της εύγνωμοσύνης την όποιαν ήσθάνετο ό μέγας σοφός, πρòς τόν όικον του εύεργέτου του. Τό έργον τοϋτο είνε τό πλέον άξιόλογον άστρονομικόν σύγγραμμα της αρχαιότητας, έξετάσσοντα δέ εις αυτό μετ' άκριβείας διάφορα ούράνια φαινόμενα, εις την μελέτην των όποιων φαίνεται ότι ώδηγήθη ό Αρχιμήδης διά καταλλήλου συσκευής κατόπτρων της ίδίας του έμπνεύσεως. Έκτός τούτου εις τό σύγγραμμά τοϋτο περιέχεται καί τό σύστημα της αριθμήσεως των αρχαίων.

Από νεαρωτάτης ήλικίας ό Αρχιμήδης έμελέτησε τό πρόβλημα πώς είνε δυνατόν νά κατορθώση τις την έπίτευξιν μεγάλου αποτελέσματος δι' έλαχίστης δυνάμεως. Με διάφορους εύφεις μηχανικούς συνδυασμούς, κατά πάσαν πιθανότητα δι' όδοντων τροχών καί μοχλών, τιθεμένων εις κίνησιν υπό κεντρικού κοχλίου, έπέτυχεν άπολύτως την λύσιν του ζητήματος, ή έργασία του δέ αυτή εύρε πρακτικήν εφαρμογήν μετ' όλίγον καιρόν, όταν, κατά διαταγήν του Ιέρωνος, καθέλικυσε τεράστιον διά την έποχήν εκείνην πλοϊον, τό όποιον άνευ των μηχανικών μέσων της έμπνεύσεως του Αρχιμήδους, ήτο άδύνατον νά μετακινήση ανθρώπινη δύναμις.

Εις την περίπτωσιν αυτήν, κατά την έπικρατεστέραν γνώμην, αποδίδεται εις τόν Αρχιμήδην ή ύπτεροχος φράσις του «δός μοι πά στώ καί τάν γάν κινήσω», διά της όποιας ό μέγας σοφός καταδεικνύει τί είνε δυνατόν νά έπτελεσθι διά της μηχανικής δυνάμεως.

Ό Αρχιμήδης ήτο άφωσιωμένος εις την

πρόδοσιν της ιδιαιτέρας του πατρίδος, την όποιαν πραγματικώς έλάτρευε. Πολλάς έργασίας του έξεσεν εις την διάθεσιν της πατρίδος του, εις την μεγαλοφυάν δέ των εφευρέσεών του όφείλεται ή έπ' άρκετόν χρόνον άπόκρουσις του στρατού καί του στόλου του Ρωμαίου Μαρκέλλου κατά την κρίσιμωτέραν περίοδον της ποδιορκίας των Συρακουσών. Ό Λουκιανός άναφέρει ότι ό Αρχιμήδης κατάρθωσε διά συσκευής κοίλων κατόπτρων νά συγκεντρώση καί νά κατευθύνη τας ήλιακάς ακτίνας κατά του Ρωμαϊκού στόλου, μέ άποτέλεσμα την όλοσχερή πυρπόλησιν του. Από μηχανικής άπόψεως δέν άμφισβητείται, ότι ήτο δυνατόν νά έπιτευχθι τό άποτέλεσμα τοϋτο, πάντως όμως ιστορικώς δέν είνε άπολύτως έξακριβωμένον.

Έκτός της μηχανικής, ό Αρχιμήδης ήσχολήθη καί μέ την υδροστατικήν καί εις αυτόν όφείλεται ή βασική αρχή, ή παγκόσμως γνωστή σήμερα ως «αρχή του Αρχιμήδους». Κατά την παράδοσιν ό Αρχιμήδης ώδηγήθη εις την διατύπωσιν του νόμου αυτού της υδροστατικής από τυχαίας παρατηρήσεις τας όποιας έκανε μιάν ήμέραν, εύρισκόμενος έντός του λουτροϋ του. Κατά την ίδίαν μάστιχα παράδοσιν τόσος ήτο ό ένθουσιασμός του Αρχιμήδους, διά την ανακάλυψιν του, ώστε, γυμνος όπως ήτο, έβγήκε εις τους δρόμους καί έφώναζε «εϋρηκα, εϋρηκα». Πιθανότερα, έν τούτοις, φαίνεται ή έκδοχή κατά την όποιαν ό Αρχιμήδης άνεκάλυψε την αρχήν αυτήν κατόπιν έντολής του Ιέρωνος, όπως του καθορίσθι την εις χρυσόν καί άργυρον περιεκτικότητα ενός στεφανού τόν όποιον ό Ιέρων είχε αφιερώσει εις τόν Δία.

Ότω ό Αρχιμήδης απέδειξεν ότι κάθε σώμα, θυσιζόμενον όλικώς ή μερικώς έντός ρευστού, όφίσταται έπί της θυσιζόμενης έπιφανείας του άνωσιν δηλαδή πείσιν έκ των κάτω πρòς τά άνω, ή δύναμις δέ της πείσεως αυτής είνε ίση πρòς τό βάρος του υγρού τό όποιον έκτοπίζει τό βυθιζόμενον σώμα. Η θεωρητική καί πειραματική άπόδειξις της αρχής άναπτύσσεται καί εις τά διδακτικά άκόμη βιβλία της φυσικής πειραματικής, είνε δέ τόσον γνωστή, αϊ πρακτικά αυτής εφαρμολγώ, ώστε θά ήτο άσκοπος περαιτέρω έπιμονή έπί του θέματος.

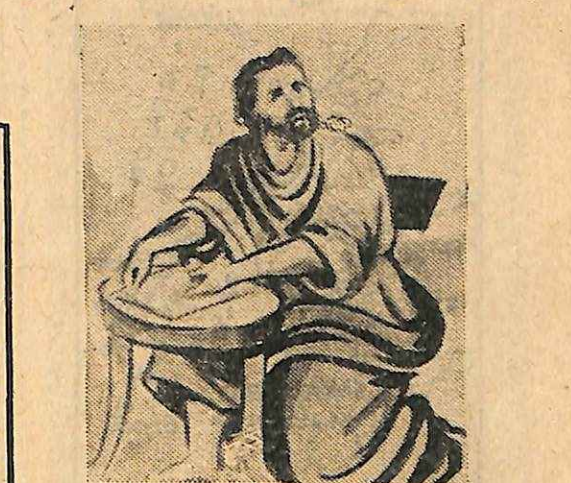
Εις την μαθηματικήν έπιστήμην ό Αρχιμήδης προσέφερε τά έξής κλασσικά έργα : 1ον) «Περί σφαίρας καί κυλίνδρου» έργον εις τό όποιον εύρίσκει τόν όγκον της σφαίρας καί του κυλίνδρου, 2ον) «Περί του κύκλου». Εις τό έργον αυτό άποδεικνύει τόν λόγον της περιφερείας του κύκλου πρòς την διάμετρον αυτού, 3ον) «Περί των κωνοειδών καί σφαιροειδών» όπου έξετάζει τας τομάς του κύκλου καί τας

έκ περιστροφής έλλειψοειδή. Εις άλλα έργα του πραγματεύεται μέ καταπληκτικήν σαφήνειαν θέματα άφορώντα τους μοχλούς, τά κέντρα του θάρους, τό έμβαδόν καί τέλος τους θεμελιώδεις νόμους της υδροστατικής.

Άλλη περισπούδαστος έργασία του Αρχιμήδους είνε ή άνεκάλυψις των νόμων της διαθλάσεως του φωτός εις την όποιαν ώδηγήθη από την μελέτην των κατόπτρων καί την σπουδήν της άστρονομίας. Τέλος ή εφευρέσις της έλικοειδούς άντλίας ή όποια καί σήμεραν άκόμη είνε γνωστή μέ τό όνομά του καί διά της όποιας έπιτυγχάνεται ή μηχανική άντλησις του ύδατος, όφείλεται εις τόν μεγάλον αυτόν σοφόν της αρχαιότητας.

Όλόκληρος ή ζωή του Αρχιμήδους είνε μιá διαρκής καί άνεξάντλητος έπιστημονική έργασια. Τά θέλητρά της κοινωνικής ζωής ήταν άγνωστα διά τόν Αρχιμήδη, καί ή μόνη άπόλαυσις την όποιαν είχε ήτο ή ικανοποίησις την όποιαν έδοκίμαζε από την έπιτυχίαν των πειραμάτων του καί των έπιστημονικών του μελετών. Κλεισμένος εις τό εργαστήριόν του, άπερρυστό έπι όλοκλήρους ήμέρας, εις την μελέτην των σχεδίων του καί καμμία άλλη σκέψις ή φροντίς δέν άπησχόλει τό πνεύμα του. Καί αυτόν άκόμη τόν έπικείμενον φόνον του δέν άντελήφθη. Όταν ένας βάρβαρος στρατιώτης του Ρωμαίου Μαρκέλλου εισήλθεν εις τό εργαστήριόν του διά νά του άφαιρέση την ζωήν, μόλις πρόσθασε νά του πη: «Μή μου τους κύκλους τάραττε».

Τό έργον του μεγάλου σοφού, μέ την πρωτοτυπίαν καί την θαύτητα σκέψεως ή όποια τό χαρακτηρίζει, θά παραμείνη μαγισώδες. Χαρακτηριστικές κρίσεις διά τό έργον του Αρχιμήδους, άποτελούν τά λόγια του φιλοσόφου Λάιπνιτς, ό όποιος έλεγεν ότι εκείνος ό όποιος έννοεί τόν Αρχιμήδη, δέν είνε δυνατόν παρά νά παραμείνη άπαθής καί εις τας μεγαλυτέρας εφευρέσεις των μεταγενεστέρων.

ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ ΤΟ ΑΝΟΧΥΡΩΤΟΝ ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Μονεμβασία θεωμένη ἐκ τῆς ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου.

Οὔτε ἓνας, οὔτε δύο, παρέβαλαν τὴν Μονεμβασίαν μετὰ τὸ Γιβραλτάρ. Ἡ ἐντύπωσις ἀπὸ ἀρκετῆν ἐντύπων εἶνε ἡ αὐτὴ σχεδόν. Πανύψηλοι θράχοι καὶ οἱ δύο μέσσα εἰς τὴν θαλάσσαν, ἐνωμένοι μετὰ τὴν ζηράν ἀπὸ ἑνα μόνον μέρος, τὸ Γιβραλτάρ μετὰ τὴν λωρίδα γῆς, τὸ νησάκι τῆς Μονεμβασίας μετὰ γέφυραν ὡς «μόνην ἔμβασιν», ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπῆρε τὸ ὄνομα. Ἡ οὐσιώδης διαφορά εἶνε ὅτι τὸ Γιβραλτάρ κυριαρχεῖ τῆς εἰσόδου ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ δι' αὐτὸ διατηρεῖ τὴν στρατηγικὴν του ἀξίαν, ἐνῶ ἡ Μονεμβασία ἡμποροῦσε νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁρμητήριον, ὅταν οἱ στόλοι δὲν ἐχρειάζοντο μεγάλα ἀγκυροβόλια καὶ εἰγαν ἐξ ἄλλου τὰ φρούρια καθ' ἑαυτὰ ἀξίαν, ἐφόσον ἦσαν δυσπρόσιτα.

Σήμερον ἡ Μονεμβασία δὲν ἔχει πλέον στρατηγικὴν σπουδαιότητα, ἐνῶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ τρεῖς αἰῶνας σχεδὸν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ κατοχὴ αὐτῆς εἶχε ἐξαιρετικὴν σημασίαν ὡς ἐξασφαλίζουσα καὶ τὴν κατοχὴν σημαντικοῦ μέρους τῆς Πελοποννήσου καὶ ἄφ' ἑτέρου ἀποτελοῦσα ὁρμητήριον ἀπὸ

τοῦ ὁποίου στόλος ἠδύνατο νὰ κυριαρχῇ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Αἰγαίου. Ἐπὶ τῆς φραγματικῆς σπουδαιότητάς της, οἱ ἐρειπωμένοι κατὰ τὸ πλεῖστον ναοὶ τῆς τῆν παλαιᾶν αἰγλῆς τῆς καὶ τὸν πλοῦτον της, ἀλλὰ δὲν εἶνε πλέον παρὰ χωρίον ἐπτακοσίων περίπου κατοίκων, ἀσχολουμένων ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μετὰ τὴν ἀλιείαν. Ἀπέχει ἑκατὸν χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Σπάρτης, μετὰ τὴν ὁποίαν συνδέεται διὰ καλοῦ δρόμου καὶ ἔχει τακτικὴν συγκοινωνίαν ἀτμοπλοικῆν μετὰ τὸν Πειραιᾶ.

Τώρα ἡ Μονεμβασία ἐξέπεσε. Τὰ πα-

λαιὰ φρούριά της ἐνθυμίζουν τὴν στρατηγικὴν σπουδαιότητά της, οἱ ἐρειπωμένοι κατὰ τὸ πλεῖστον ναοὶ τῆς τῆν παλαιᾶν αἰγλῆς τῆς καὶ τὸν πλοῦτον της, ἀλλὰ δὲν εἶνε πλέον παρὰ χωρίον ἐπτακοσίων περίπου κατοίκων, ἀσχολουμένων ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μετὰ τὴν ἀλιείαν. Ἀπέχει ἑκατὸν χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Σπάρτης, μετὰ τὴν ὁποίαν συνδέεται διὰ καλοῦ δρόμου καὶ ἔχει τακτικὴν συγκοινωνίαν ἀτμοπλοικῆν μετὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος εἶχεν ἐκτιμηθῇ ἡ θέσις τῆς Μονεμβασίας. Κρήτες πειραταὶ τὴν κατέλαβον καὶ τὴν ἐχρησιμοποίησαν ὡς ὁρμητήριον. Οἱ Κρήτες τὴν κατέστησαν σταθμὸν σημαντικὸν διὰ τὸ ἐμπόδιον τῶν καὶ ἔκτισαν ἐπ' αὐτῆς φρούριον καὶ πόλιν, τὴν Μινώαν, τῆς ὁποίας μέρος ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς σπέναντι στερεῶς. Ἡ ἀκμὴ δὲ τῆς Μονεμβασίας ἤρχισε κατὰ τὸν ἑκτὸν αἰῶνα π. Χ., ὅτε εἰσέβαλον Ἀθαρες εἰς τὴν Πελοπόννησον, πολλοὶ δὲ Λάκωνες, διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομείς, κατέφυγον εἰς τὴν μικρὰν νῆσον καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ. Ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος, ἀναγνωρίσας τὴν σπουδαιότητα τῆς Μονεμβασίας, ἐπροστάτευσε αὐτὴν καὶ παρέσχεν ἐλευθερίαν τινὰς εἰς τοὺς κατοίκους. Ἡ πόλις ἀνέλαθεν ἀμέσως. Ἐγίνε σημαντικὸν ἐμπορεῖον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, νέοι δὲ κάτοικοι ἐκ τῶν πέριξ οὐνέρρευσαν ἐκεῖ. Εἶνε πιθανὸν ὅτι ἐκτοτε ἡ Μονεμβασία ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τριῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐραδύτερον ἐμφανίζονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τῶν Σοφιστῶν, τῶν Δαιμονογιάννηδων

ἢ Εὐδαιμονογιάννηδων καὶ τῶν Μαμωνάδων.

Οἱ Μονεμβασιῶται εἶχον ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς κτήματα, ὅπου ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ἀμπέλος. Ὁ παραγόμενος οἶνος ἦτο ἐξαιρετικῆς ποιότητος, φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Μονεμβασιῶται εἶχον ἰδιαίτερον τρόπον παρασκευῆς αὐτοῦ. Τόση ἦτο ἡ ζήτησις τοῦ, ὥστε οἱ Μονεμβασιῶται ἠγόρασαν κτήματα καὶ εἰς ἄλλα μέρη, εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, καὶ πρὸ πάντων εἰς Τήνον, ἐκαλλιέργησαν δὲ καὶ ἐκεῖ ἀμπέλους καὶ ἐπώλουν τὸν οἶνον ὡς οἶνον Μονεμβασίας. Ἄλλως τε, τὸ ἐμπόριον ἐγίνετο μέσα εἰς τὴν Μονεμβασίαν. Ἰδιαίτερος δὲ ὁ οἶνος οὗτος ἐφημίσθη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἤρχισε ἡ μεγάλη ζήτησις μετὰ τὴν Δ' Σταυροφορίαν καὶ τὴν κατάληψιν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Φράγκων. Πρὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, τῷ 1143, οἱ Νορμανδοὶ ὑπὸ τὸν Ρογήρον προσέβαλον τὴν Μονεμβασίαν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ τὴν καταλάβουν. Καὶ ὅταν ἐπῆλθεν ἡ λαίλαψ τῆς Δ' Σταυροφορίας τῷ 1204, ἡ Μονεμβασία ἀντέστη εἰς τοὺς νέους ἐπιδρομείς. Τρεῖς ἄλλαι πόλεις, τὸ Ναύπλιον, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἔμειναν καὶ αὐταὶ ἐπὶ ὀλίγα ἔτη ἐλεύθεραι, καταληφθεῖσαι τῷ 1210, ἀλλ' ἡ Μονεμβασία ἀντέστη καὶ ἀπέμεινε τὸ μόνον Ἑλληνικὸν ὄχυρόν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ κάτοικοι τῆς διετήρησαν ἐπαφὴν μετὰ τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Νικαίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ ἐξηρτάτο ἡ νῆσος τῶν. Ἀλλὰ τὸ 1246 ὁ Γάλλος ἄρχων τῆς Πελοποννήσου Γουλιέλμος Β' Βιλλεαρδουίνος ἀπεφάσισε νὰ καταλάβῃ τὴν Μονεμβασίαν διὰ πάσης θυσίας. Τὴν ἀπέκλεισε καὶ, μετὰ τριετὴ πολιορκίαν, τὴν ὑπεχρέωσε διὰ πείνης νὰ παραδοθῇ.

Ἐκεῖ μόνον ἔτη ἔμειναν οἱ Φράγκοι κύριοι τῆς Μονεμβασίας. Τὸ κράτος τῆς Νικαίας εἶχε γίνε ἰσχυρόν, κατέλαβε τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ οἱ διάφοροι Φράγκοι δυνάσται συνεμάχησαν διὰ νὰ ἀνακόψουν τὴν πρόδον τοῦ. Οἱ Ἑλληνες δὲ τὸς ἐνίκησαν εἰς τὴν μάχην τῆς Πελαγονίας, τῷ 1259, καὶ μετὰ τὴν ἄλλων ἡττῶν τὸν ἡγεμόνα τῆς

Πελοποννήσου. Διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ Βιλλεαρδουίνος παρεχώρησεν εἰς τοὺς Ἑλληνας φρούρια τινὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ μετὰ τὴν Μονεμβασίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ἀνεγνώρισε τότε τὰς ἐλευθερίας τῆς νησίδος καὶ παρεχώρησεν ἐμπορικὴν ἀτέλειαν. Ἡ Μονεμβασία ἐφθάσε τότε εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀκμὴν τῆς. Οἱ κάτοικοι ἀνέπτυξαν ἐξαιρετικὸν ἐμπορικὸν πνεῦμα, συγχρόνως δὲ καὶ φιλόπολι. Εἰς τῶν τοπικῶν νόμων προέδλεπεν ὅτι ἡ περιουσία πολίτου μὴ ἔχοντος συγγενεῖς περιήρχετο εἰς τὴν πόλιν μετὰ τὸν θάνατόν του διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐπισκευὴν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ φρουρίου διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν διετίθετο τὸ τρίτον τῆς περιουσίας πολίτου ἔχοντος μακρυνούς μόνον συγγενεῖς.

Ἡ πόλις ἐκοσμήθη διὰ ναῶν, μετὰ τὴν ὁποίων ὁ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἱδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β', παλαιότερος ναὸς ἦτο ὁ τοῦ Ἐλκομένου Χριστοῦ, κτίσμα τοῦ ἸΒ' αἰῶνος. Ἡ ἀνιδρυθεῖσα Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία κατέστησε τὴν Μονεμβασίαν ἔδραν στρατηγοῦ. Ἀπ' αὐτῆς ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ προπύλαια διὰ τὴν ἀνάκτιν τῆς Πελοποννήσου. Μετ' ὀλίγα ἔτη, ἐν τούτοις, τὴν πολιτικὴν θέσιν τῆς Μονεμβασίας κατέλαβεν ὁ Μυστράς.

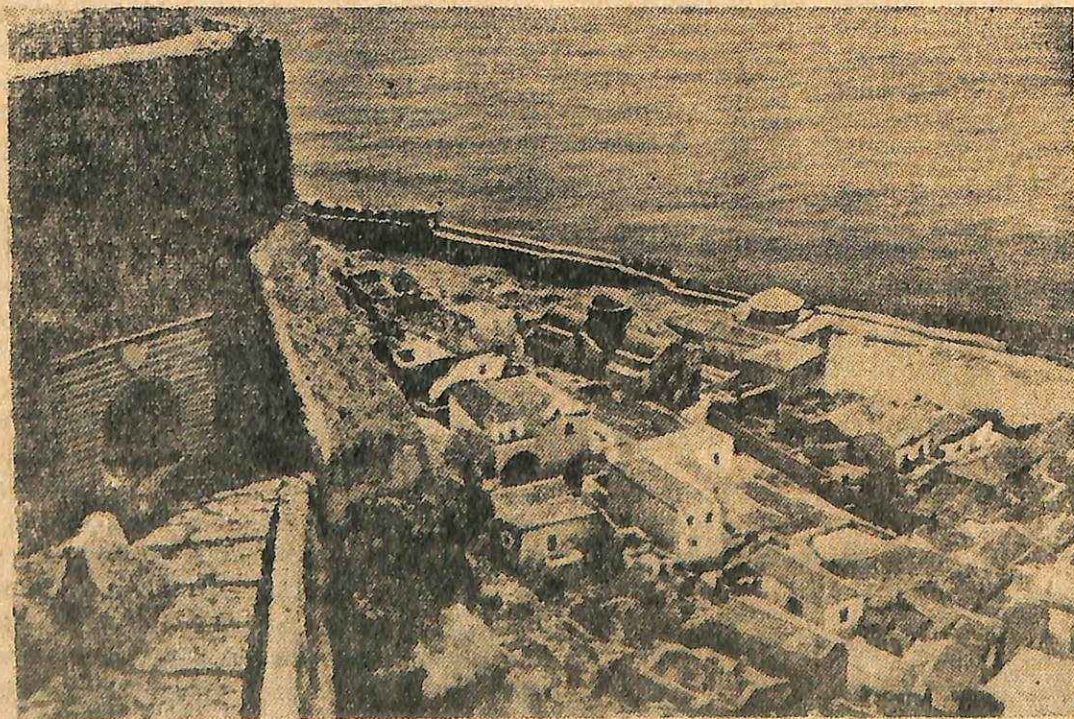
Ὅταν ἔπεσεν ἡ Κωνσταντινούπολις, οἱ Μονεμβασιῶται ἐζήτησαν τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα διὰ τὴν πόλιν τῶν. Ἀλλὰ τὸ 1464 παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τοὺς Βενετούς, ἀφού ἐξησφάλισαν ἀπολύτως ἀνεξίτητον. Μετὰ 75 ἐτῶν κατοχῆν, ἐν τούτοις, οἱ Βενετοὶ, ἀτυχῆσαντες εἰς πόλεμον κατὰ τὸν Τούρκον, ἐξεχώρισαν τὴν πόλιν εἰς τὸν Σουλτάνον. Οἱ πλείστοι ὁμῶς τῶν κατοίκων ἐφυγον ἐπὶ Βενετικῶν πλοίων καὶ ἀποκατεστάθησαν εἰς τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον, τὰς Κυκλάδας καὶ τὰς Ἰονίους νήσους, ἀφού ἐξεργίζωσαν τὰς ἀμπέλους τῶν. Τόση ἦτο ὁμῶς ἡ ἀγάπη τῶν Μονεμβασιωτῶν πρὸς τὴν πατρίδα τῶν, ὥστε πολλοὶ, καταληφθέντες ὑπὸ νοσταλγίας, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Μο-

Ἀνηφορικὸς δρόμος τῆς Μονεμβασίας.

νεμβασίαν. Ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐλαχίστους, οἱ ὁποῖοι εἶχον προτιμήσει νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψουν, κατὰγονται οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς.

Ἡ διπλὴ σειρὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Βενετικῶν τειχῶν ποὺ περιβάλλουν τὴν πόλιν ἐνθυμίζει εἰς τὸν ἐπισκέπτην ὅτι ἡ Μονεμβασία ὑπῆρξεν ὅποτε τὸ ὄχυρόν φρούριον ποὺ ἐπροστάτευε τὴν νοτιοανατολικὴν Πελοπόννησον. Τὰ παλαιὰ ἀρχοντικά της σπιτία καὶ οἱ μεγάλοι ναοὶ τῆς φέρουν εἰς τὸν νοῦν τὰ περασμένα μεγαλεῖα τῆς ἐμπορικῶτάτης πόλεως. Τώρα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἀπέμειναν παρὰ ἐρείπια, πρὸς τὰ ὁποῖα φέρουν ἀνηφορικοὶ δρόμοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ κίνησις ζωηρεύει μόνον μίαν φοράν τὸ ἔτος, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοφιλίσης, τῆς ὁποίας λιτανεύεται ἡ θαυματουργὸς εἰκών, ὅτε εἰσρέθουν εἰς τὴν Μονεμβασίαν μεγάλα πλήθη λαοῦ ἐκ τῶν γειτονικῶν μερῶν.

Ἡ πόλις εἶναι κτισμένη μετὰ διπλῆς σειρᾶς τειχῶν

Ἐρείπια τοῦ τειχοῦς τὸ ὁποῖον ἀντέστη εἰς πολλὰς πολιορκίας

Ὁ πλατυτέρος δρόμος τῆς πόλεως

ΩΚΕΑΝΙΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

ΩΚΕΑΝΟΣ

ΚΤΗΣΕΙΣ

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ	ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ
ΓΑΛΛΙΚΑΙ	ΒΟΡ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΙΑΠΩΝΙΚΑΙ	ΟΛΛΑΝΔΙΚΑΙ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Νήσοι	Εκτασίς (εἰς τ.χ.)
Αυστραλία:	
Αυστραλία	7.635.956
Τασμανία	67.890
Σύνολον	7.703.956
Μελανησία:	
Νέα Ζηλανδία	269.057
Νέα Καληδονία	18.499
Νέαι Έβριδες	13.239
Σάντα Κροϋθ	940
Σολομώντος	44.000
Βίσαρ	47.009
Νέα Γουινέα	805.000
Σύνολον	1.198.526
Μικρονησία:	
Παλάου	478
Καρολίνας	1.340
Μαρϊάννας	1.140
Μάρσαλ	410
Πολυνησία Νοτιοδυτική:	
Τζάμπερτ και Έλλης	467
Φίτζι	18.344
Σαμόα	3.659
Τόνγκα	997
Τοκελάου και Φοίνιξ	60
Πολυνησία Νοτιοανατολική:	
Κούκ	368
Έταιρείας	1.647
Τουμπούα	124
Τουαμότος	860
Μαρκήσαι	1.274
Νήσοι του Πάσχα	118
Πολυνησία Μέση	933
Χαβάι	16.701
Σύνολον	48.720

ΠΙΝΑΞ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Κτήσεις	Εκτασίς (εἰς τ.χ.)	Πληθυσμός
Γαλλίας:		
Έμπορεία τῆς Ωκεανίας	4.000	39.713
Κλίπερτον νήσοι	7,2	30
Νέα Καληδονία	19.244	57.165
Ηνωμένων Πολιτειῶν:		
Γκουάμ	534	20.099
Νήσοι τοῦ Ειρηνικοῦ		
Σαμόα Ἀμερικανική	197	10.561
Χαβάι	16.593	384.439
Ιαπωνίας:		
Νήσοι τοῦ Ειρηνικοῦ		
Μεγάλῃς Βρετανίας:		
Ηνωμένων Βασιλείων:		
Μεμονομένα νήσοι	75	170
Πίτκαιρν νήσοι	5	174
Σολομώντος νήσοι	28.500	91.409
Τζάμπερτ και Έλλης νήσοι	1.185	34.085
Τόνγκα	997	31.211
Φίτζι νήσοι	18.344	197.449
Φοίνιξ και παρακείμενοι νήσοι	45	31
Αυστραλίας:		
Μητροπόλις	7.703.850	6.724.305
Κτήσεις:		
Μεμονομένα νήσοι	2,1	—
Νέα Γουινέα	240.860	456.924
Νόρφοκ νήσοι	39	1.198
Παπούα	234.489	275.000
Νέας Ζηλανδίας:		
Μητροπόλις	267.835	1.559.642
Κτήσεις:		
Εξωτερικαί νήσοι	793,5	—
Προσηχημένα νήσοι	33,2	—
Ένωσις	10	1.179
Κρομάντεν	33,2	—
Κούκ και προσκείμεναι	725	16.203
Νίους	93	3.995
Σαμόα Δυτική	2.944	53.427
Ναουρού	21	2.696
Ολλανδίας:		
Νέα Γουινέα	388.140	279.598
Συγκολληγία Γαλλίας και Μ. Βρετανίας:		
Νέαι Έβριδες	13.239	43.000

Οί Σκορπίοι τής 'Ελλάδος

Είδική μελέτη διὰ τὸν «'Ηλιον»

Υπό τοῦ φυσιοδίφου Κ. Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Σκορπιοὶ ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς εὐκράτους καὶ τὰς τροπικὰς χώρας, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς μέρη τῶν ψυχρῶν ζω-

Ποῦ διατίνονται οἱ μαῦροι σκορπιοί. Φωτογραφία ληφθεῖσα ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ, εἰς τὸ Κακόρρεμα.

νῶν. Εἰς τὴν 'Ελλάδα ζοῦν δύο μόνον εἶδη σκορπίων, ὁ φαιοκίτρινος, φθάνων εἰς μῆκος 9 ἑκατοστῶν καὶ ὁ μικρὸς μελανός, μέχρι 4 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Εἰς τὰς τροπικὰς χώρας ζοῦν σκορπιοὶ

μήκους μέχρις 20 ἑκατοστῶν. Ἀμφότερα τὰ ἑλληνικά εἶδη, ὡς ἄλλως τε ὅλα τὰ εἶδη σκορπίων, εἶνε δηλητηριώδη, ἀλλὰ τὸ κέντημά των δὲν εἶνε θανατηφόρον διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὡς πιστεύεται, ἐκτός μόνον διὰ τὰ βρέφη.

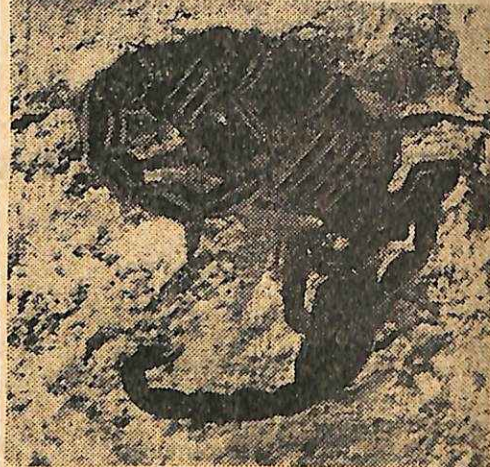
Ὁ σκορπίος ἀνήκει εἰς τὰ ἀρθρόποδα καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀραχνοειδῶν, ἀλλὰ διαφέρει σημαντικῶς ἀπὸ τὰς ἀράχνας. Ὁ κεφαλοθώραξ του εἶνε ἀναρθρός, ἐνῶ ἡ κοιλία φέρει δεκαπέντε ἀρθρώσεις. Ἐχει ὀκτώ πόδας καὶ δύο ποδοσιαγόνους, ἐνίοτε δὲ δύο σιαγωνικά ὄργανα, ὁμοιάζοντα μὲ τὰς χεῖρας τῶν ἄστακῶν.

Ἡ οὐρά του εἶνε εὐκίνητος, εἰς τὸ ἄκρον δὲ φέρει δύο μικροὺς πόρους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὁ σκορπίος ἐκχύνει τὸ δηλητήριο, τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ εἰς τὸ σῶμα τοῦ θύματος διὰ μικρᾶς πληγῆς, τὴν ὁποῖαν ἀνοίγει ἄκαυθα εὐρισκομένη ἐπίσης εἰς τὴν οὐρὰν τοῦ σκορπίου καὶ ἐγγύτατα τῶν πόρων. Οἱ σκορπιοὶ προτιμοῦν τὰ ὑγρὰ μέρη, διέρχονται δὲ τὴν ἡμέραν ὑπὸ λίθους καὶ ἐξέρχονται τὴν νύκτα εἰς ἄγρον ἐντόμων, ἀραχνῶν καὶ μικροτέρων σκορπίων.

Οἱ σκορπιοὶ εἶνε ζωοτόκοι. Κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου, αἱ θήλειαι τίκτουν μέχρι πενήκοντα νεογνῶν, τὰ ὁποῖα φέρουν ἐπὶ τῆς ράχεώς των, ἰδίᾳ ὅταν ἐξέρχονται πρὸς ἄγρον. Αἱ μητέρες, ἐν τούτοις, δὲν γνωρίζουν τὰ τέκνα των, ὅπως καὶ τὰ τέκνα δὲν γνωρίζουν τὴν μητέρα των. Ἐάν ἀπορριφθοῦν τὰ νεογνά ἀπὸ τῶν ράχεων δύο θηλυκῶν σκορπίων, σπεύδουν ὅλα νὰ ἀνέλθουν πάλιν ἐκεῖ ὅπου ἦσαν πρῖν, ἀλλὰ δὲν ἀνέρχονται πάντοτε ἐπὶ τῆς ράχεος τῆς μητρὸς των. Ἡ καθεμία ἀπὸ τὰς μητέρας σήκωνει ὅσα ἀπὸ τὰ μικρὰ καθίσουν ἐπάνω της, εἴτε

εἶνε τέκνα ἰδικὰ της, εἴτε εἶνε τῆς ἄλλης.

Τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ σκορπίος αὐτοκτονεῖ ὅταν δὲν ἔμπορεῖ νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον, ἰδίᾳ τὸν θάνατον ἐκ πυρκαϊᾶς,

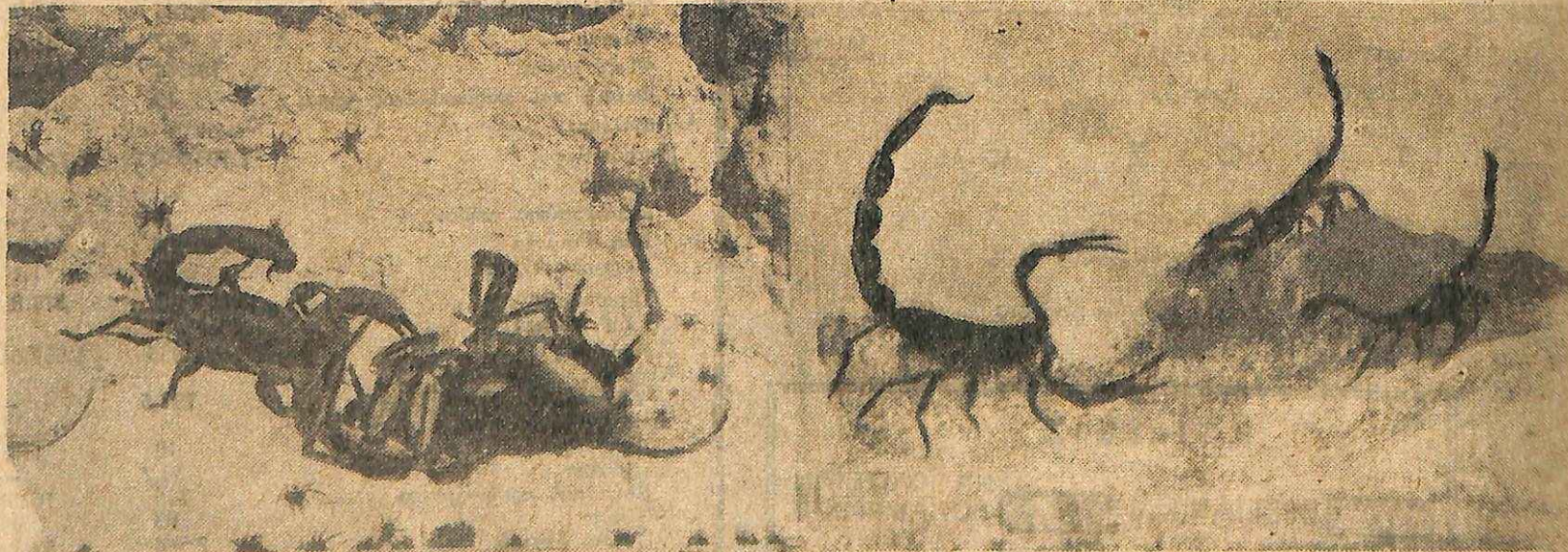
Ὁ φαιοκίτρινος σκορπίος κρατεῖ διὰ τῶν σιαγόνων του ἓνα σκαθαράδιον, κατὰ τοῦ ὁποῖου μέλλει νὰ στρέψῃ τὸ κέντρον του.

στρέφων κατὰ τῆς κεφαλῆς του τὸ κέντρον του, δὲν εἶνε θεδαιωμένον.

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν σκορπίων φονεύουν διὰ τῶν κέντρων των τὴν λείαν των καὶ ἔπειτα τὴν κατατρώγουν.

Ἐκ τῶν ἑλληνικῶν εἰδῶν, ὁ φαιοκίτρινος σκορπίος εἶνε ἐξηλωμένος εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἰδίως εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, ἐνῶ ὁ μελανὸς δὲν συναντᾶται τόσον συχνά καὶ εἰς μικροτέρων ἀκτῖνα εἶνε ἐξηλωμένος, σπανίζων πρὸ πάντων εἰς τὰ μέρη ὅπου ζῇ τὸ πρῶτον εἶδος.

Γύρω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μελανοὶ σκορπιοὶ ὑπάρχουν πρὸ πάντων εἰς χαρά-

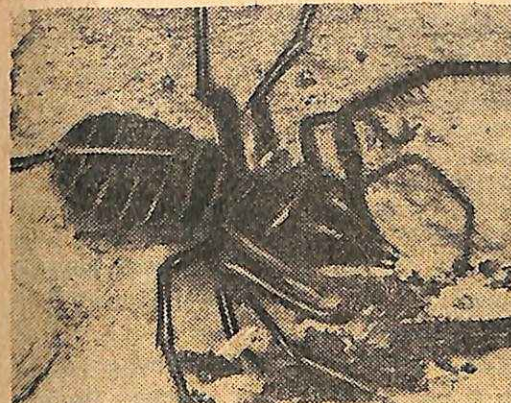

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Ὁ φαιοκίτρινος σκορπίος φανεῖ τὴν μητέρα ἀράχνην ἐκ τοῦ γένους τῶν ληισαῶν, ἐνῶ τὰ νεογνά της σπεύδουν νὰ σπασθοῦν διὰ τῆς φυγῆς. ΔΕΞΙΑ: Φαιοκίτρινος σκορπίος ἔτοιμος νὰ προσβάλλῃ σκορπίους ἐκ τῶν μελανῶν, τοὺς ὁποῖους καταβάλλει ἐν ὁδῷ, φονεύει καὶ κατατρώγει.

ΜΙΑ ΠΟΛΙΚΗ ΑΡΚΤΟΣ

ἐγέννησες εἰς ζωολογικὸν κήπον

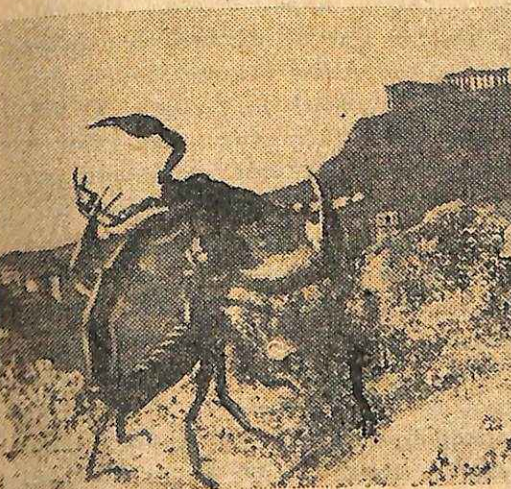
Αἱ πολικαὶ ἄρκτοι δὲν γεννοῦν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν. Μία ἐξαίρεσις ἦταν γνωστὴ ἕως τώρα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἄρκτου αὐτῆς. Εἰς τὸν Ζωολογικὸν Κήπον τῆς Στοκχόλμης ἐγεννήθη λευκὸν ἀρκουδάκι, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἤρνηθη νὰ τὸ θρέψῃ. Τώρα ὅμως ἀγγέλλεται ὅτι εἰς τὸν Ζωολογικὸν Κήπον τῆς Λειψίας μία πολικὴ ἄρκτος ἐγέννησε δύο μικρά, τὰ ὁποῖα περιποιεῖται καὶ θηλάζει. Αἱ δύο φωτογραφίαι δεῖκνουν τὴν μητέρα Λευκὴν Ἀρκτον καὶ τὰ παιδάκια της.

Ἡ θύλα μετὰ τὸν γάμον. Ἡ ἰσχυρὰ θήλεα φονεύει καὶ κατατρώγει τὸν ἄρρετα.

να τὸν καταφάγῃ. Τὴν σκηνὴν αὐτὴν δεῖκνύει φωτογραφία μας ληφθεῖσα ἐπὶ τόπου.

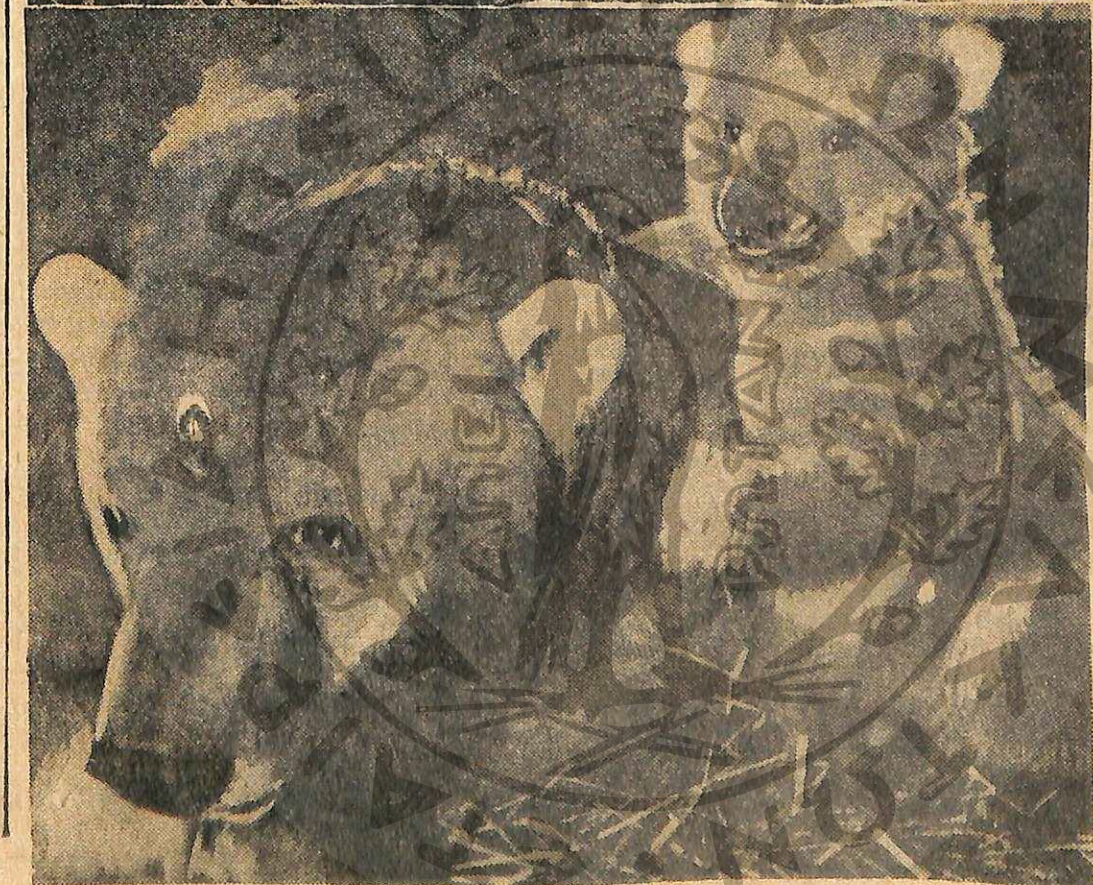
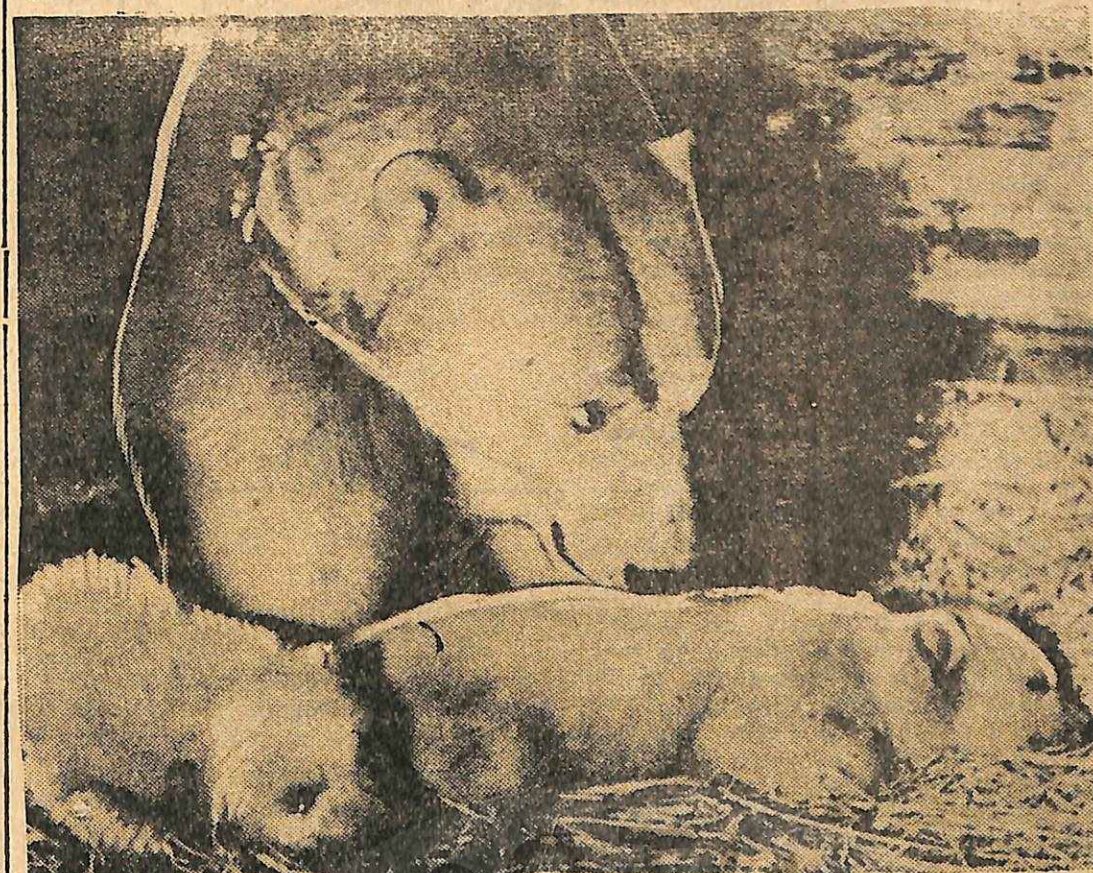
Οἱ φαιοκίτρινοι σκορπιοὶ κυνηγοῦν τοὺς μελανοὺς, ὅταν δὲ τοὺς συναντήσουν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν, τοὺς φονεύουν καὶ τοὺς τρώγουν.

Ὁ γαλεώδης, ἡ φοβερά ἀράχνη, ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν σκορπίων.

Ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὁ σκορπίος γνωρίζει τὸν κύριόν του, ἐάν αὐτὸς τὸν τοποθετήσῃ ἐπὶ τῆς χειρὸς του με προσοχήν, ὁ σκορπίος περιπατεῖ ἐπ' αὐτῆς ἐπ' ὀλίγον καὶ ἔπειτα κατέρχεται, χωρὶς νὰ πειράξῃ τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ μόνος ἐχθρὸς τοῦ σκορπίου εἶνε ὁ γαλεώδης, εἶδος ἀράχνης. Ὅταν ἀντιληφθῇ σκορπίον, ὀδεύει ἐπὶ τινὰ χρόνον κατὰ τὴν ἰδίαν με αὐτὸν διεύθυνσιν, ἀλλ' εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, τὸν προσπερνᾷ καὶ κρύπτεται. Ὅταν ὁ σκορπίος πλησιάσῃ, ρίπτεται κατ' αὐτοῦ καὶ χώνει τὰς πριονωτάς σιαγόνας του εἰς τὴν οὐρὰν του, διὰ νὰ τὴν κόψῃ. Ὅταν ἐπιτύχῃ τοῦτο, ὁ σκορπίος, ἐστερημένος τοῦ κέντρου του, νίενται ἐπὶ τόπου βορὰ τοῦ γαλεώδους.

Η ΟΠΤΙΚΗ

‘Ο μάλλον προοδευμένος κλάδος τής φυσικής

Από όλους τούς κλάδους τής Φυσικής ο ποῦτος ἀνεπτύχθη ἀπ’ ἀρχῆς περισσότερον, εἶνε ἡ ὀπτική. “Ἡδὴ, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Καρτεσίου, τοῦ Φερμά καὶ Ἀλ-λαδὴ τῆς αἰτίας ἡ ὁποία ἐπιτρέπει νὰ βλέπωμεν γύρω μας τὰ διάφορα ἀντικείμενα, διὰ νὰ μὴ ἀνατρέξωμεν εἰς τούς φακούς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἤδη γνωστοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. “Ἡ γυναικεία φιλαρέσκεια ὑπῆρξεν ἡ αἰτία διὰ ν’ ἀνακαλύψουν οἱ ἄνθρωποι τὰ κάτοπτρα, τὰ ὁποῖα ἔκτοτε ἐτελειοποιήθησαν καὶ ἐφηρμόσθησαν εἰς πλείστας περιστάσεις καὶ ἐφευρέσεις.

Πρῶτος ὁ Καρτέσιος ἔδωκε τούς ἀκριβεῖς νόμους τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός καὶ βραδύτερον ὁ Νεύτων ἔδωκε τὴν ἀκριβῆ σύνθεσιν τοῦ φωτός, ἀποδείξας ὅτι τὸ ἡλιακὸν φῶς ἀποτελεῖται ἀπὸ μέγαν ἀριθμὸν φωτεινῶν μονοχρώμων σωμάτων, τὰ ὁποῖα δι’ ἀναλόγου συνθέσεως δίδουν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ λευκοῦ.

‘Ο Φερμά εἶρε τούς νόμους κατὰ τούς ὁποίους ἐπιδρῶ ἡ διέλευσις τοῦ φωτός διὰ μέσου τῶν λεπτῶν στρωμάτων (τὰ ἔγχρωμα φαινόμενα τὰ ὁποῖα παράγονται π.χ. ἐὰν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος ριφθῇ σταγῶν ἑλαίου) κλπ.

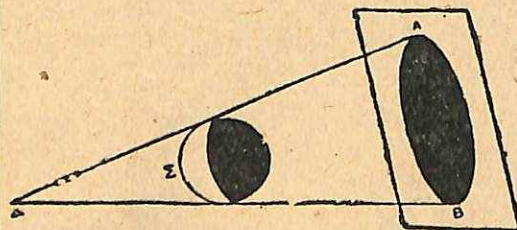
Αἱ πρόοδοι τῆς ὀπτικῆς εἶχαν ἄμεινον ἀποτελέσματα τὴν πρόδον τῆς ἀστρονομίας καὶ τὴν ἀνακάλυψιν καταλλήλων ὀργάνων διὰ τὴν ἀκριβεστέραν παρατήρησιν τῶν διαφόρων φαινομένων, “Ἐξ ἁλλου, αἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἀστρονομίας ὑπεχρέωσαν πολλὰκις τούς φυσικοὺς νὰ ἐντείνουν τὰς προσπάθειάς των διὰ τὴν ἐφεύρεσιν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε εἶχον κινήσει τὴν προσοχὴν των.

Τοιοῦτοτρόπως τὸ πρόβλημα τῆς ἀστρονομικῆς διαθλάσεως ὠδήγησαν τὸν μεγάλο φυσικὸν Μπιὺ εἰς τὰς σπουδαίας παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός διὰ μέσου τῶν ἀερίων.

Αἱ ἰδιότητες τῶν ἀεριομόρφων σωμάτων ἐπιδροῦν σπουδαίως ἐπὶ τῶν περισσοτέρων φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀπαραίτητος καὶ ἡ γνώσις αὐτῶν τῶν ἰδιοτήτων. Καὶ πραγματικῶς αἱ ἀερώδεις οὐσίαι τῆς ἀτμοσφαίρας αἱ ὁποῖαι ἀντανακλῶν τὸ φῶς καὶ παράγουν τὰς ἀστρονομικὰς καὶ γῆ-νας διαθλάσεις καὶ αἱ ὁποῖαι ἀναμειγνύμεναι μὲ τούς ὑδατώδεις ἀτμούς, προκαλοῦν πάντα τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Τὰ διάφορα ἀεριομόρφα ρευστά, ἐνούμενα χημικῶς μεταξὺ των, δημιουργοῦν ὅλα τὰ ὕγρα καὶ τὰ στερεὰ ἀκόμη σώματα. “Ἐν ἀναλογίᾳ φέρεται κανεῖς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ σώματα τὰ ὁποῖα σήμερον εὐρίσκονται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς τὴν φύσιν, ἀρχικῶς εὐρίσκονται ὑπὸ μορφὴν ἀτμῶν.

Τὰ διάφορα σώματα ἢ ἀντικείμενα τὰ

ὁποῖα βλέπομεν γύρω μας ὀνομάζονται φωτεινὰ σώματα, δηλαδὴ ἐκπέμπουν φῶς, διακρίνονται δὲ εἰς δύο κατηγορίας τὰ αὐτόφωτα, δηλαδὴ ἐκεῖνα τὰ σώματα τὰ ὁποῖα παράγουν καὶ ἐκπέμπουν ἰδικόν τῶν φῶς καὶ τὰ ἑτερόφωτα, ἐκεῖνα δηλονότι τὰ σώματα τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται ἐὰν αἱ ἀκτίνες τῶν αὐτοφώ-

(Φ=φωτεινὴ ἀκτίς. Σ=παρεντιθέμενον σῶμα. AB=συνὴ τοῦ σώματος Σ.)

των σωμάτων δὲν προσπέσουν ἐπ’ αὐτῶν καὶ νὰ τὰ καταστήσουν φωτεινὰ. Αὐτόφωτα σώματα εἶνε ὁ ἥλιος, οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες καὶ τὰ διάφορα φωτιστικὰ μέσα, λυχνίαι, λάμπαι, ἠλεκτρικοὶ λαμπτήρες κλπ. “Ἐτερόφωτα σώματα εἶνε ἡ σελήνη, οἱ πλανῆται καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ σώματα, τὰ ὁποῖα μᾶς περιβάλλουν, “Ἐπίσης τὰ διάφορα σώματα διακρίνονται εἰς διαφανῆ, ἡμιδιαφανῆ καὶ ἀδιαφανῆ. Διαφανῆ ὀνομάζονται τὰ ἑτερόφωτα σώματα διὰ μέσου τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ἐντὸς αὐτῶν ἢ τὰ ὀπίσθεν αὐτῶν ὑπάρχοντα πράγματα, ὡς ἡ ὕαλος, ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ καὶ ἄλλα πολλὰ. “Ἡμιδιαφανῆ εἶνε τὰ σώματα διὰ μέσου τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ἐντὸς ἢ ὀπίσθεν αὐτῶν ἀντικείμενα. Τοιαῦτα σώματα εἶνε τὸ γάλα, οἱ χρωματιστοὶ ὕαλοι, ὁ χάρτης κλπ. Τέλος ἀδιαφανῆ εἶνε τὰ σώματα τὰ ὁποῖα δὲν διαπερνῶνται ὑπὸ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων καὶ συνεπῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν οὔτε τὰ ἐντὸς οὔτε τὰ ὀπίσθεν αὐτῶν σώματα. Τοιαῦτα σώματα εἶνε ὁ λίθος, τὸ ξύλον, τὸ χῶμα κτλ.

Τὸ φῶς μεταδίδεται κατ’ εὐθείαν γραμμὴν ἢ εὐθεῖα αὐτὴ γραμμὴ ὀνομάζεται φωτεινὴ ἀκτὴ, πολλαὶ φωτειναὶ ἀκτίνες ἀποτελοῦν τὴν φωτεινὴν δέσμην.

“Ὅταν εἰς ἕνα κλειστὸν χώρον εἰσέλθῃ ἀπὸ μίαν ὀπὴν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ κόνις ἢ ὁποῖα αἰωρεῖται

εἰς τὸν κλειστὸν αὐτὸν χώρον φωτίζεται καὶ σχηματίζει μίαν εὐθείαν φωτεινὴν γραμμὴν, ἢ ὁποῖα, ὅταν προσπέσῃ εἰς στερεὸν ἀντικείμενον, τοῖχον, ὀροφὴν, πάτωμα, σχηματίζει μίαν φωτεινὴν κηλίδαν, “Ἐὰν εἰς τὴν φωτεινὴν γραμμὴν παρεμβάλωμεν τὸ χέρι μας, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ φωτεινὴ γραμμὴ θὰ διακοπῇ καὶ ἡ φωτεινὴ κηλὶς θὰ σχηματισθῇ ἐπάνω εἰς τὸ χέρι μας. “Ἐξ αὐτοῦ συμπεραίνεται ὅτι τὸ φῶς διαδίδεται κατ’ εὐθεῖαν γραμμὴν.

“Ἐὰν εἰς τὸ μέσον τῆς φωτεινῆς γραμμῆς, ἢ ὁποῖα συνδέει τὸ φωτεινὸν σημεῖον μὲ τὸν ὀφθαλμὸν μας, παρεμβληθῇ ἀδιαφανὲς σῶμα, τὸ φωτεινὸν σημεῖον δὲν φαίνεται πλέον, διότι ἡ φωτεινὴ δέσμη ἢ ὁποῖα ἔφθασε εἰς τὸν ὀφθαλμὸν μας διακόπεται ἀπὸ τὸ ἀδιαφανὲς σῶμα, τὸ ὁποῖον παρενεβλήθη μεταξὺ ὀφθαλμοῦ μας καὶ φωτεινῆς πηγῆς.

“Ἐὰν τὸ φωτεινὸν σημεῖον εἶνε μικρὰ φλόξ, (βλέπε παρεντιθεμένην εἰκόνα), τότε ὀπισθεν ἀπὸ τὸ ἀδιαφανὲς σημεῖον σχηματίζεται χώρος διὰ τοῦ ὁποίου δὲν διέρχονται αἱ φωτειναὶ ἀκτίνες. “Ὁ χώρος αὐτὸς ἀποτελεῖ τὴν σκιάν. “Ἐὰν ἡ σκιά φθάσῃ μέχρι ἐνὸς ὀρισμένου σημείου, τοῖχου ἢ παραπετάσματος, τότε διαγράφεται ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ σχῆμα τῆς σκιδας, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀκριβῶς ὅμοιον πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ἀδιαφανοῦς ἀντικειμένου.

Τέλος, ἐὰν ἡ φωτεινὴ πηγὴ δὲν εἶνε μικρὰ, ἀλλ’ ἔχει ἀρκετὰς διαστάσεις, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ σκιά ἢ ὁποῖα σχηματίζεται ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχον ἢ τὸ διὰ φραγμα δὲν φαίνεται καθαρῶς καὶ ὁ ὀφθαλμός μας, ὅταν ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν σκιδαν, δὲν βλέπει ἀποτόμως ὀλόκληρον τὸ φῶς, ἀλλὰ ὀλίγον κατ’ ὀλίγον. Τὸ ἀνωτέρω ἀκριβῶς φαινόμενον παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν βλέπομεν ὀλόκληρον τὸν φωτεινὸν δίσκον τῶν ἀστρων τούτων ἀλλὰ ὀλίγον κατ’ ὀλίγον καὶ ἐφ’ ὅσον ἀνέρχονται εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Τὸ φῶς διαδίδεται μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα, ἢ ὁποῖα ὑπελογίσθη ὅτι εἶνε 300.000 περίπου χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον, δηλαδὴ ἡ ταχύτης τοῦ φωτός εἶνε κατὰ 10.000.000 φορές μεγαλυτέρα τῆς ταχύτητος αὐτοκινήτου τοῦ ὁποίου τρέχει μὲ ταχύτητα 100 χιλιόμετρων τὴν ὥραν.

ΤΟ ΑΖΩΤΟΝ

ΤΟ ΚΥΡΙΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

**Αἱ ἰδιότητες τοῦ ἀζώτου καὶ ὁ τρόπος συλλογῆς αὐτοῦ
‘Ἡ χρησιμοποίησις του. - Αἱ ἰδιότητες τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος**

Τὸ ἀζωτον εἶνε ἀέριον ἄχρουν καὶ ἀσμεον. “Ἡ ἀνακάλυψις του γενομένη τῷ 1772 ὀφείλεται εἰς τὸν Σκωτὸν Δανιὴλ Ράδερφορντ. “Αργότερον καὶ ὁ Λαθουαζιὲ διεπίστωσεν ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ἀποτελεῖτο ἀπὸ δευγόνου καὶ ἐξ ἄλλου στοιχείου, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν ἀζωτον.

Τὸ ἀζωτον εὐρίσκεται μετὰ τοῦ δευγόνου ἐλευθερον εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ ἀποτελεῖ τὰ τρία τέταρτα τοῦ θά-ρους τοῦ ἀέρος.

“Αζωτον εὐρίσκεται ἐπίσης εἰς τὸ νιτρικὸν δξύ, τὰ νιτρικὰ ἄλατα, τὴν ἀμμωνίαν καὶ τὰς λευκαματώδεις οὐσίας.

Τὸ ἀζωτον ὀλίγον διαλύεται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ὑγροποιεῖται ὑπὸ πίεσιν 42 ἀτμοσφαιρῶν καὶ ψύξιν — 123ο. Δὲν εἶνε ἀέριον ἀναφλέξιμον καὶ φλόξ κηρίου ἀνημμένου σβύνει εἰς ἀτμοσφαιραν ἀζώτου.

Δι’ ἠλεκτρικῶν σπινθήρων ἐνοῦται μετὰ τοῦ δευγόνου καὶ ἀποτελεῖ τὸ ὑπεροξειδον τοῦ ἀζώτου. “Ἐπίσης ἐνοῦται καὶ μετὰ τοῦ ἀνθρακος.

Εἰς μικρὰν πίεσιν καὶ ἰσχυρὰν ἠλεκτρικὴν ἐνέργειαν ἐνοῦται καὶ μετὰ τοῦ νιτρίου, τοῦ ὕδραργύρου, τοῦ φωσφόρου κλπ.

Τὸ ἀζωτον λαμβάνεται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἐκ τῶν ἐνώσεων τὰς ὁποίας σχηματίζει μετὰ τῶν διαφόρων στοιχείων. “Ἐπίσης λαμβάνεται καὶ ἐκ τῆς φύσεως.

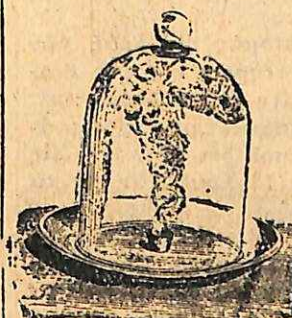
Κατὰ τὰς ἐρεῦνας κατὰ τὰς ὁποίας ἔκαμιν ὁ Μπερτελό τῷ 1885 εὗρεν ὅτι πλεῖστοι μικροοργανισμοὶ ἐνδιαιτῶμενοι ὑπὸ τὴν γῆν ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ συλλέγουν τὸ ἀζωτον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐνώσεις ἐχρησίουμεν διὰ τὴν θρέψιν τῶν διαφόρων φυτῶν τὰ ὁποῖα κατὰ διάφορον ποσοστὸν ἀφομοιώνουν τὸ ἀζωτον, περισσότερον δὲ πάντων τὰ φυτὰ τῆς τάξεως τῶν ψυχανθῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐὰν εἰς τούς φαγρούς τῶν ψυχανθῶν σπαροῦν τὸν ἐπόμενον χρόνον ἄλλα φυτὰ, ταῦτα θὰ αὐξηθοῦν πολὺ περισσότερον λόγῳ τῆς περισσεύσεως ἀζωτούχων οὐσιῶν.

Συνήθως τὸ ἀζωτον λαμβάνεται ἀπὸ τὸν ἀέρα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀφαιρεῖται τὸ δευγόνον διὰ φωσφόρου ἢ χαλκοῦ πεπυρακτωμένου.

Διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ἀζώτου τίθεται ἐπὶ τεμαχίῳ φελλοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπιπλεῖ εἰς τὸ ὕδωρ λεκάνης μικρὰ κῆμα ἐκ προσελλάνης περιέχουσαν τεμάχιον φωσφόρου. “Ἐὰν ἀναφλεγῇ ὁ φῶσφορος καὶ καλυφθῇ δι’ ὕαλινου κώδωνος, τὸ δοχεῖον, ὁ φῶσφορος καίεται ἐφ’ ὅσον ὑπάρχει δξύ γόνον εἰς τὸν κώδωνα, ἐνοῦται μετὰ τοῦ δευγόνου παράγων λευκοὺς ἀτμούς, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦνται ἐκ πεντοξειδίου τοῦ φωσφόρου καὶ εἶνε διαλυτοὶ εἰς τὸ ὕδωρ.

Τέλος, ὅταν ὅλον τὸ δευγόνον, τὸ ὁποῖον περιέχεται εἰς τὸν ἀέρα τοῦ κώδωνος, ἐλθῇ μὲ τὸν φῶσφορον, ὁ ἐναπομείνας φῶσφορος σβύνει αὐτομάτως. Μετ’ ὀλίγον οἱ ἀτμοὶ τοῦ πεντοξειδίου τοῦ φωσφόρου ἐξαφανίζονται διαλυόμενοι εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει περίπου τὰ 2)3 τοῦ κώδωνος καὶ ἀπομένει εἰς τὸν κώδωνα τὸ ἀζωτον.

“Ἡ παρασκευὴ μεγάλης ποσότητος ἀζώτου διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν γίνεταί ἀπὸ

Συσκευή πρὸς παρασκευὴν ἀζώτου εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια.

τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος διὰ δεσμεύσεως τοῦ δευγόνου τοῦ ἀέρος ἀπὸ τὸν ἀνθρακα. Τὸ ἐλευθερούμενον ἀζωτον καθὼς καὶ τὰ προϊόντα τῆς ὀξειδώσεως τοῦ ἀνθρακος ἀποχωρίζονται διὰ μεγάλης πίεσεως καὶ ἀπολλάσσεται ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς ὀξειδώσεως τοῦ ἀνθρακος καὶ συλλέγεται.

Τὸ ἀζωτον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν δια-

‘Ἡ κόττα ἔκαμε τ’ αὐγὸ ἢ τ’ αὐγὸ τὴν κόττα;

Τώρα πλέον ὅλοι τὸ ἐμάθαμε. Τὸ αὐγὸ ἔκαμε τὴν κόττα. Τὸ πρόβλημα ποῦ ἐτέθη εἰς ὅλους μας ὅταν εἴμεθα μικροὶ καὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε λυθῇ ἀπὸ τούς μεγάλους, ἐλύθη ἀπὸ τὸν “Αμερικανὸν καθηγητὴν “Εδ. Τρόξελ.

Πρὸ ἑκατομυτηνῶν ἐτῶν — λέγει ὁ καθηγητὴς Τρόξελ — κάποιος ἔρπετον ἐξευλόλαφεν ἕνα αὐγὸ τοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐγὸ ἐβγήκειν ὅχι ἔρπετον, ὡς ὅλοι γονεῖς, ἀλλὰ ἕνα περίεργον ὄν, ποῦ ὁμοίαιε κάπως μὲ ἔρπετον, ἀλλὰ εἶχε πτερὰ ἀντὶ λεπίων ἢ φολιδωτοῦ δέματος. Τὸ παράδοξον ὃν εἶναι ὁ πρόγονος τῶν πτηνῶν. Μολονότι ἐξῆλθεν ἀπὸ αὐγὸ ἔρπετος δὲν ἦτο ἔρπετον. “Ἐνα αὐγὸ δὲν εἶναι παρὰ τὸ πρῶτον δῆμα, μονοκύτταρος ὁργανισμὸς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ νέου ζώου. “Ἦταν τὸ πρῶτον αὐγὸ ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐβγήκει ποδι. Καὶ τὸ αὐγὸ ἔκαμε τὴν κόττα.

“Υπάρχει ὁμοίς καὶ ἡ ἀντίθετος ἀποψις. Τὸ αὐγὸ δὲν ἦτο αὐγὸ κόττας. “Ἡ κόττα ἐβγήκει ἀπὸ αὐγὸ ἔρπετος. Συνεπῶς ἡ κόττα ἦλθε πρὶν ἀπὸ τὸ αὐγὸ κόττας. Καὶ τὸ πρόβλημα...μνεῖν πρόβλημα.

τήρησιν τῶν τροφῶν, τὴν ἐπάλειψιν εἰδικῶν δοχείων διὰ νὰ καταστοῦν ἀφλεκτα καὶ νὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν διὰ βενζίνης ἢ ἄλλων εὐφλέκτων ὕγρων, τὴν πλήρωσιν τοῦ κενοῦ τῶν ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων κλπ.

“Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶνε ἀερώδεις μίγμα ἀποτελούμενον ἀπὸ δευγόνου, ἀζώτου, ὕδρατους, διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος καὶ ἄλλας ἀερίους ἐνώσεις, ὅπως ἀμμωνία, ὀξειδίου τοῦ ἀζώτου κλπ.

“Ἐπίσης εἰς τὸν ἀέρα αἰωροῦνται καὶ μεγάλοι ἀριθμοὶ στερεῶν μικρῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ λείψανα ὀργανικὰ οὐσιῶν. Κατὰ τὰς τελευταίας ἐρεῖνας εὐρέθησαν εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ ἴχνη ἀργοῦ, νέου, κρυπτοῦ, ἡλίου κλπ.

Διὰ νὰ εὐρώμεν τὴν ἀναλογίαν τοῦ δογικοῦ τὴν ὁποίαν καταλαμβάνουν τὸ δευγόνον καὶ τὸ ἀζωτον εἰς τὸν ἀέρα, λαμβάνομεν ἕνα βαθμολογημένον σωλῆνα τοῦ ὁποῖου τὸ ἀνοικτὸν ἄκρον θαπτίζομεν εἰς λεκάνην πλήρη ὕδραργύρου. Κατόπιν εἰσάγομεν εἰς τὸν σωλῆνα τεμάχιον φωσφόρου τὸν ὁποῖον καὶ ἀφήνομεν ἐντὸς αὐτοῦ ἐπὶ 24 ὥρας.

Κατ’ αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ φῶσφορος ἀπορροφᾷ ὅλον τὸ δευγόνον καὶ ἐνοῦται μὲ αὐτό, ὁ δὲ ὕδραργυρος ἀνέρχεται εἰς τὸν σωλῆνα καὶ καταλαμβάνει τὸ 1)5 τοῦτου.

“Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ἀποτελεῖται κατ’ ὄγκον ἀπὸ 78,06 ἀζώτου, 21 δευγόνου καὶ 0,94 ἀργοῦ. “Ἐπίσης περιέχει καὶ 3)10.000 διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος καὶ τέλος ἡ ποσότης τῶν ὕδατινῶν ἢ ὁποῖα κυμαίνεται ἀναλόγως τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1,3% τοῦ δογικοῦ του.

“Ἐπίσης ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ περιέχει καὶ ὄζον καὶ ὑπεροξειδίου τοῦ ὕδραργόου καθὼς καὶ ἴχνη ἀμμωνίας καὶ ὀξειδίου τοῦ ἀζώτου, τὰ ὁποῖα τῇ ἐπιδράσει τοῦ ὕδατος παρέχουν νιτρικὸν καὶ νιτρῶδες δξύ. Τὰ δέξια αὐτὰ ἐνούμενα μὲ τὴν ἀμμωνίαν τοῦ ἀέρος παράγουν νιτρικὸν καὶ νιτρῶδες ἀμμώνιον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς θροχῆς διαποτίζει τὸ ἔδαφος καὶ χρησιμεύει ὡς θρεπτικὴ οὐσία ὑπὸ τῶν φυτῶν ἀντιθέτως τὸ ἐλευθερον ἀζωτον δὲν ἀφομοιοῦται ὑπὸ τῶν φυτῶν.

“Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶνε ἄχρουν εἰς μικρὸν πᾶχος καὶ κυανοῦς εἰς συμπαγεῖς δογικούς. “Ἐπειδὴ δὲ περιέχει δευγόνον, συντελεῖ εἰς τὴν καύσιν τῶν σωμάτων καὶ εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων.

“Ὁ ὕδραργυρος ὅταν ἔλθῃ εἰς ἀπ’ εὐθείαν ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀέρα πηγνύται, ἐνῷ τὸ κρέας στερεοποιεῖται καὶ τὰ ἐλαστικὰ σώματα γίνονται σκληρὰ καὶ εὐθραύστα.

Αίκαλύτεραι μέθοδοι φωτισμού

Μέ πόσον φώς πρέπει να εργαζώμεθα διά να μη βλάπτωμεν τὰ μάτια μας. Είς ποίαν απόστασιν ὁ κάθε ηλεκτρικός λαμπτήρ παρέχει κατάλληλον φώς.

Ὁ ηλεκτρικός φωτισμός ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχει πλέον διάκρισις μεταξύ νυκτός καὶ ἡμέρας, ἀφοῦ τὸ ηλεκτρικὸν φῶς καὶ ἀφθονον εἶναι δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ τὸ ἡλιακόν, καὶ σταθερὸν καὶ εὐμεταχείριστον.

Πολλοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι καὶ τὴν οἰκοδομικὴν ἀκόμη ἐτροποποίησεν ὁ ηλεκτρικὸς φωτισμός, πρόκειται δὲ νὰ τὴν ἐπηρεάσῃ ἀκόμη περισσότερο, διότι θὰ ἐπιτρέψῃ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς μεθόδους ἀερισμοῦ θερμάνσεως καὶ καταπολεμῆσεως τῆς ὑγρασίας, τὴν οἰκοδόμησιν μεγάλων κτιρίων, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἔχουν πλέον ἀνάγκην νὰ ἔχουν ὅλα τῶν τὰ δωμάτια ἀπ' εὐθείας φωτισμένα διὰ τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ηλεκτρικὸς φωτισμός, διὰ νὰ εἶνε ὑγιεινὸς καὶ εὐχάριστος, πρέπει νὰ παρέχεται εἰς ἐπαρκὴ ποσότητά καὶ ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, ὥστε νὰ μὴ γίνεταί ἀλόγιστος σπατάλη καὶ οἱ φωτιζόμενοι ἡμέτεροι νὰ ἔχουν τὴν καλύτεραν δυνατὴν φωτεινότητα. Γενικῶς πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ φωτισμός διὰ γυμνοῦ λαμπτήρος πρέπει κατὰ κανόνα νὰ ἀποφεύγεται, διότι ὁ λαμπτήρ καὶ ἰδίως ὁ μεγάλῃς ἐντάσεως ἔχει μεγάλην φωτιστικὴν ἰσχύϊν καὶ κουράζει τὴν ὄρασιν. Εἶνε σφάμα τὸ πιστευόμενον κοινῶς ὅτι οἱ καταυγαστήρες (ἀμπαζοῦρ) ὀλιγοστεύουν τὴν ἔντασιν τοῦ φωτός. Καὶ συμβαίνει μὲν τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ὡσάκις οἱ καταυγαστήρες εἶνε ἀκατάλληλοι, ὅταν δηλαδὴ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἑλῆν ἀδιαφανῆ. Τὰ συνήθη χάρτινα ἢ ἐξ ὑφάσματος ἀμπαζοῦρ μειώνουν σημαντικῶς τὴν φωτεινότητα τοῦ λαμπτήρος. Ὁ γυμνὸς λαμπτήρ κουράζει τὴν ὄρασιν, ὅταν ἰδίως εὐρίσκειται πολὺ πλησίον πρὸς τὸ ἐργαζόμενον ἄτομον καὶ εἶνε μεγάλῃς ἐντάσεως, ὅταν δηλαδὴ δὲν δυνάμεθα ἀνενοχλήτως νὰ προσηλωσώμεν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ πολὺ. Ὑπάρχουν λαμπτήρες τῶν ὁποίων ἡ ὕαλος ἔχει γαλακτώδη χροιά, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ δὲν προστατεύουν ὅταν ἡ ἔντασις τῶν εἶνε ἀνωτέρα τῶν 40 βάτ.

Τὸ ποσὸν τοῦ φωτός τὸ ὁποῖον προσπίπτει εἰς μίαν ἐπιφάνειαν μετράται εἰς λούξ, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι ἐν καιρῷ θέρους καὶ τὴν μεσημβρίαν ἀκριβῶς ἡ ποσότης τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐν ὑπαίθρῳ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 100.000 λούξ. Τὸ ἐμμέσως προσπίπτον φῶς τῆς ἡμέρας ὅταν ὁ καιρὸς δὲν εἶνε νεφελώδης ὑπολογίζεται ἐν τὸς καλῶς φωτιζόμενον δωματίου εἰς 109 περίπου λούξ. Ἐπίσης ὑπολογίζεται ὅτι τὸ ἐλάχιστον φῶς διὰ τὴν ἀκοπὴν ἐργασίαν πρέπει νὰ εἶνε 20 τοῦλάχιστον λούξ διὰ δὲ τὴν λεπτὴν ἐργασίαν ἐπὶ μαύρου ὑφάσματος πρέπει νὰ προσπίπτῃ φῶς 300

λούξ. Μὲ ἡμίσεος λούξ φωτισμὸν ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ διακρίνῃ καλῶς τὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ μετατοπίζεται ἀκόπως χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ νὰ σκοντάψῃ πονηρὰ.

Ὁ ηλεκτρικὸς φωτισμός ἐλαττοῦται ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι εἰς λαμπτήρ 200 βάτ δηλαδὴ μεγάλῃς σχετικῶς ἰσχύος, ὅστις, εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου παρέχει φωτισμὸν 100 λούξ, ὅσον δηλαδὴ καὶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐντὸς τοῦ δωματίου, εἰς ἀπόστασιν 3 μέτρων ἀποδίδει μόνον 26 λούξ, δηλαδὴ μόλις ἐπαρκεῖ διὰ τὴν ἐργασίαν. Σημειωτέον ὅτι τὸ κοινῶς πιστευόμενον ὅτι τὸ ὑπερβολικὸν φῶς βλάπτει δὲν εἶνε ὀρθόν. Βλάπτει μόνον ὁ κακὸς φωτισμός.

Εἰδικώτερον ὁ φωτισμός εἰς λούξ τῶν διαφόρων εἰδῶν λαμπτήρων εἰς τὰς διαφόρους ἀποστάσεις εἶνε ὁ κατωτέρω:

Λαμπτήρ 60 βάτ τοποθετημένος εἰς ἀπόστασιν 1 μέτρου ἀποδίδει 55 λούξ, εἰς τὰ 2 μέτρα ἀποδίδει 14 λούξ καὶ εἰς τὰ 3 μέτρα μόνον 6 λούξ.

Πρέπει συνεπῶς νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ εργαζώμεθα ὅταν ὁ λαμπτήρ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ εὐρίσκειται εἰς ἀπόστασιν μεγαλύτεραν τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου. Τῶν 100 βάτ ὁ λαμπτήρ ἀποδίδει 110 λούξ, 27 καὶ 12 εἰς ἀποστάσεις ἐνός, δύο καὶ τριῶν μέτρων.

Τέλος ὁ λαμπτήρ τῶν 200 βάτ ἀποδίδει 230, 57 καὶ 26 λούξ εἰς τὰς ἀποστάσεις 1, 2 καὶ 3 μέτρων.

ΛΑΪΚΗ ΚΑΙΡΟΜΑΝΤΕΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 415)
νανε ἀπὸ τὸ καλοκαίρι. Ἀπὸ τὸ «μῆνα πὺρ» θρῆφι τοὺς ἔντεκα, ὅπως τὸ διαλαλεῖ καὶ ἡ λαϊκὴ παραμύθια, φροντίζαν ν' ἀποθηκέψουν ἀπ' ὅλα, ὥστε νὰντιμετωπίσουν τίς κακοκαιρίες τοῦ χειμῶνα — νὰ μὴ μοιάσουν με τίς μαρὲς παρθένες... Γιατὶ μιά τους παράλειψη μποροῦσε νὰ πληρωθῇ μὲ τὴ ζωὴ τους.

Πάντως ὅσο κι' ἂν δὲ μᾶς χρησιμεύουν ἐτῶρα δὲ προγνωστικά, ὅμως εἶνε ἀνάγκη νὰ φροντίσουμε γιὰ τὴ συγκέντρωση ὅλων ὅσα εἶνε σχετικὰ μὲ τοπικὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις. Μὲ τὴ συγκριτικὴ τους μελέτη θάνακαλόημους στοιχεῖα πρὸς ἑφτάσαν ὡς τὴν ἐποχὴ μας ἀπὸ τὰ παρατηρημένα καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς μετεωρολογικῆς ἐπιστήμης τῶν ἀρχαίων.

Ἡ φροντίδα ὅμως πρέπει νὰ γίνῃ σύντομα, γιατί ἀφοῦ ἔλειψε ἡ ἀνάγκη γιὰ τίς πολλές χειμωνιάτικες ἐτοιμασίες ἔπρεπε σ' ἀχρηστία καὶ ἡ συνήθεια ποὺ εἶχαν τότε γιὰ νὰ καταρτίζον τὰ προγνωστικά τους. Τότε τοὺς ἦσαν χρήσιμα τώρα ὅμως τὰ ξεχνάουμε τὰ σχετικὰ, γιατί δὲ μᾶς χρησιμεύουν. Δὲν τὰ ἔχουμε ἀνάγκη γιὰ τὴ ζωὴ μας, εἶνε ἀπαραίτητα ὅμως γιὰ τὴν ἐπιστήμη.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

σεις τοῦ ἐνός, τῶν δύο καὶ τῶν τριῶν μέτρων.

Ἐπειδὴ ὁ φωτισμός διὰ κεντρικῶν λαμπτήρων δὲν εἶνε ἐπαρκὴς ὅταν εὐρίσκειται εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, συνιστᾶται εἰς τοὺς ἐργαζομένους νὰ χρησιμοποιοῦν φορητοὺς λαμπτήρας, ὅποτε ἔχουν καὶ σημαντικὴν οἰκονομίαν, ἀφοῦ μὲ λυχνίαν 10 μόνον βάτ τοποθετημένην εἰς ἀπόστασιν 60 ἐκατοστῶν ἔχομε τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἐργασίαν φωτισμὸν (20 λούξ), τὸν ὁποῖον διὰ νὰ τὸν λάβωμεν ἀπὸ κεντρικὸν λαμπτήρα ἀπέναντον δύο περίπου μέτρα ἀπὸ τὸ σημεῖον ὅπου ἐργαζόμεθα, πρέπει νὰ διαθῶμεν 100 περίπου βάτ.

Ἐλέγομεν καὶ ἀνωτέρω ὅτι ὁ γυμνὸς λαμπτήρ δὲν εἶνε ποτὲ εὐχάριστος καὶ ὅτι πρέπει νὰ προτιμᾶται ὁ ἑμμεσὸς φωτισμός. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες ὅταν προσπέσουν ἐπὶ ἐνὸς σώματος ὑψίστανται διαφόρους ἐπιδράσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω:

α) Ἄν ἡ ἐπιφάνεια ἐπ' ἣς προσπίπτει τὸ φῶς εἶνε λεῖα, τότε γίνεται ἀντανάκλασις, δηλαδὴ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀκτίνων χωρὶς καμμία ἐξ αὐτῶν νὰ διαπεράσῃ τὴν ἐπιφάνειαν. Ὡς ἀνακλαστικὴς ἐχρησιμοποιήθησαν ἀρχικῶς χαλυβδίνα ἐμαγὲ ἀμπαζοῦρ. Σήμερον ὅμως προτιμᾶται ἡ ἐπαργυρωμένη ὕαλος, ἡ ὁποία ἔχει καλύτεραν ἀπόδοσιν.

β) Ἄν ἡ ἐπιφάνεια ἐπ' ἣς προσπίπτουν αἱ ἀκτίνες εἶνε διαφανής, τότε τὸ φῶς διαπερᾷ μὲν, ἀλλὰ διαθλάται πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ εἶδους αὐτοῦ χρησιμοποιοῦνται γλῶμπι ἐκ πρισματικῆς ὕαλος.

γ) Ὅταν τὸ φῶς προσπίπτει ἐπὶ ἐπιφανείας μὴ σιλινῆς, ὅπως εἶνε οἱ τοῖχοι, τὰ σάνδια κλπ., ἀνακλᾶται καὶ πάλιν, ἀλλὰ χάνει μέγα μέρος τῆς φωτιστικῆς του ἰκανότητος, ποικίλον ἀπὸ 20 — 30 τοῖς ἐκατόν, ὅταν τὸ χρῶμα τῆς ἐπιφανείας εἶνε ἀνοικτόν, ἔως 80 τοῖς ἐκατόν ὅταν εἶνε σκοτεινοῦ χρώματος. Κατὰ συνέπειαν εἰς τὸν καλὸν φωτισμὸν ἐνὸς δωματίου παίζει ρόλον καὶ τὸ χρῶμα τῶν τοίχων, τῆς ὀροφῆς καὶ τοῦ πατώματος.

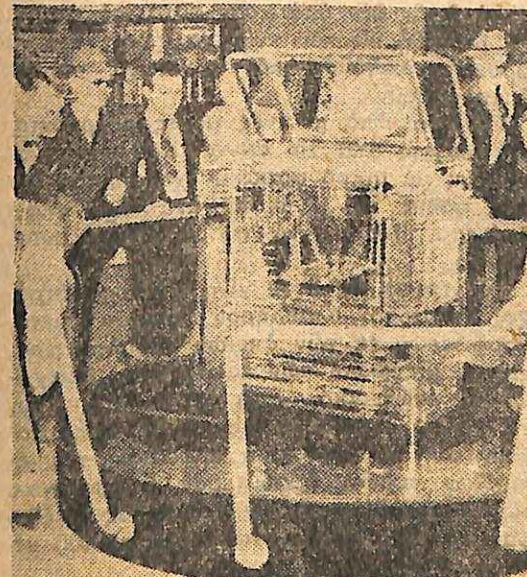
δ) Ὅταν τὸ φῶς προσπίπτει ἐπὶ ἐπιφανείας διαφανοῦς, ἀλλὰ γαλακτώδους, ὅπως εἶνε συνήθεις ἐν χρήσει ὄργανοι γλῶμπι, διαθλάται ἐπίσης πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀλλὰ ὑψίσταται μίαν ἀπώλειαν μεταξὺ 20 καὶ 30 τοῖς ἐκατόν.

Ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἀνωτέρω δύναται τι εὐκόλως νὰ ρυθμίσῃ τὸν φωτισμὸν τῶν δωματίων του, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τῶν, τὸ χρῶμα τῶν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν, ἂν δηλαδὴ εἶνε αἰθουσα φαγητοῦ, γραφεῖα κλπ.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ὁ ἀφανὴς φωτισμός.

ΔΕΚΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΕΩΣ ΕΞ ΥΑΛΟΥ

Εἰς τὴν διεθνή ἐκθεσὶν τῆς Νέας Ὑόρκης ἐξετέθη ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἐταιρίας ραδιοφώνων δέκτης τηλεόρασεως κατασκευασμένος ἐξ ὁλοκλήρου ἐξ ὕαλου.

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οἱ ἐπισκέπται δύνανται νὰ παρακολουθήσουν τὴν λειτουργίαν τοῦ μηχανήματος καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν λαμβανόμενων διὰ τοῦ ἀσυρμάτου εἰκόνων.

ΤΟ ΝΕΚΤΑΡ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ ΕΞΑΡΤΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

Τοὺς μελισσοκόμους ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀποδοτικότητος εἰς νέκταρ τῶν φυτῶν ἐκεῖνων, τὰ ὁποῖα συμπαθοῦν αἱ μέλισσαι. Συστηματικὰ ἔρευνα, γινόμενα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀπέδειξαν ὅτι ὅλα τὰ μελιτοφόρα φυτὰ δὲν εὐδοκίμοῦν εἰς ὅλα γενικῶς τὰ ἐδάφη, εἰδικώτερον δὲ ἡ εἰς νέκταρ περιεκτικότης τῶν ποικίλλει ἀναλόγως τῆς γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπῃ οἱ μελισσοκόμοι κάμνουν εἰδικὴν καλλιέργειαν τῶν μελιτοφόρων φυτῶν διὰ νὰ αὐξήσουν τὴν εἰς μέλι ἀποδοτικότητά τῶν μελισσῶν. Ἐκ τῶν γενομένων μελετῶν ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἄγριο συνάπι, πλούσιον εἰς νέκταρ φυτὸν, ἀποδίδει εἰς τὰ ἀθεστώδη καὶ τὰ ἀσβεπτοαμμόδη ἐδάφη, ὅχι δὲ καὶ εἰς τὰ ἀργιλλώδη, ὁ ἀραβόσιτος ἀντιθέτως εὐδοκίμεῖ εἰς τὰ ἀργιλλοπηρτικὰ καὶ δὲν ἀποδίδει νέκταρ εἰς τὰ ἀσβετώδη. Ἡ φακελλὰ, εἶδος ζιζανίου πρῶτῃν τὰ ἀργιλλώδη καὶ ἀργιλλοαμμόδη, τὸ τριφύλλι προτιμᾷ τὰ ἀσβετώδη, ἐνῶ τὸ γαϊδουράγκαθον δὲν ἔχει ἰδιαιτέρας προτιμήσεις. Πάντως ὅμως καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποδίδει ὀλιγώτερον νέκταρ εἰς τὰ καθαρὰ ἀσβετώδη ἐδάφη.

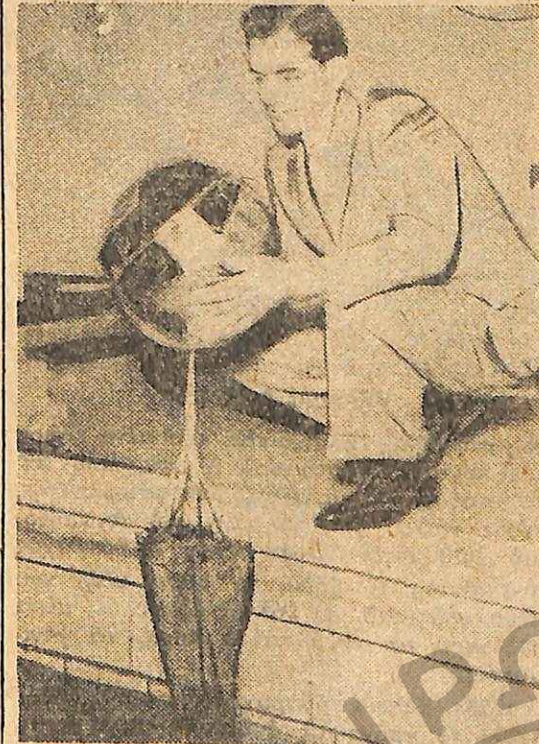
ΝΕΑΙ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ

ΣΗΜΑΝΤΗΡ

ΔΙΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΝΤΑ ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ

Διὰ τὴν ἐπισήμανσιν τῆς θέσεώς των τὰ ὑδροπλάνα τὰ ὁποῖα ἀναγκάζονται λόγω βλάβης νὰ προσθαλασσώθουν ἐχρησιμοποιοῦν μέχρι σήμερον διαφόρων εἰδῶν σημαντήρας, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἦσαν ἀνεπαρκεῖς, διότι δὲν ἦσαν ὁρατοὶ παρὰ μόνον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

Ἡδὴ εἰσῆχθη εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἀεροπορίαν νέου τύπου σημαντήρ σφαιροειδοῦς σχήματος καὶ ἐλαφρὸς, ὥστε νὰ ἐπιπλέσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ὁ νέος

σημαντήρ εἶνε ἐπενδυμένος διὰ στρώματος χρωμίου καὶ ἔχει 91 ἑδρας, χρησιμοποιοῦται δὲ διαρκούσης τῆς ἡμέρας. Τὸ ἡλιακὸν φῶς προσπίπτει ἐπὶ τῶν ἐδρῶν τοῦ σημαντήρος, ἀντανάκλαται, δημιουργοῦν ζωηρὰς ἀνταυγίας ὁρατὰς μέχρις ἀποστάσεως 10 μιλίων.

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ

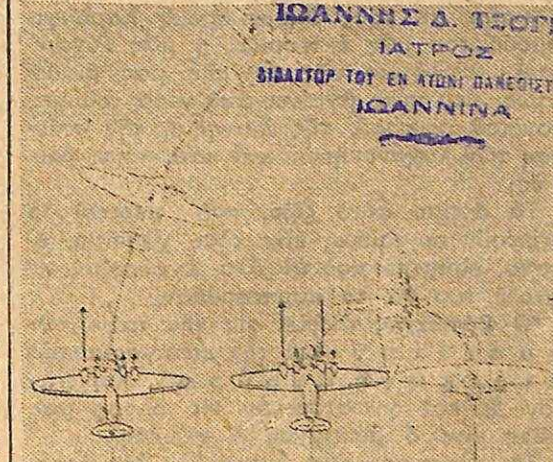
ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

Καὶ τὰ φυτὰ ὅπως καὶ τὰ ζῶα ἔχουν κυκλοφορίαν, ἀλλ' ἀντὶ αἵματος κυκλοφορεῖ εἰς τὸν ὄργανισμὸν τῶν ὀφθαλμῶν χυμὸς. Ὁ χυμὸς αὐτὸς περιλαμβάνει μεγάλην ποσότητα ἀερίων τὰ ὁποῖα ἐκφεύγουν προκαλοῦντα ἀρκετὸν θόρυβον, αἰσθητὸν πολλάκις καὶ εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπὸ τὸ δένδρον. Οἱ χυμοὶ ἀνέρχονται ἀπὸ τὰς ρίζας, δὲν ἔχουν δὲ πάντοτε τὴν θερμοκρασίαν τῆς γύρω ἀτμοσφαιρας. Σημειωτέον ὅτι ἡ μέση ἔτησία θερμοκρασία τῶν φυτῶν εἶνε 10η μὲ τὴν μέσην ἔτησίαν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀλλὰ ἡ μέση μηνιαία ποικίλλει κατὰ 2 ἕως 3 βαθμοὺς. Γενικῶς παρατηρήθη ὅτι διὰ νὰ ἐπιβράσῃ ἡ θερμοκρασία ἐπὶ τοῦ φυτοῦ χρειάζεται ἐν πλῆρῃς ἐκκοιτετράωρον. Συμβαίνει πολλάκις ἡ θερμοκρασία

ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΑΙ

ΕΛΙΚΕΣ ΤΩΝ ΥΔΡΟΠΛΑΝΩΝ

Οἱ μηχανικοὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐταιρίας ἀεροπλάνων Κῳρτις-Ράιτ, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν τεχνικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐτελειοποίησαν τὰς ἐλικας τῶν

ὑδροπλάνων εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται αὐταὶ νὰ λειτουργοῦν καὶ ἀντιτρόπως, δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀντίθετον φοράν. Ἡ νέα αὕτη τελειοποίησις ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὰ ὑδροπλάνα καὶ ἰδίως διὰ τὴν μετακίνησιν των ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Μέχρι τοῦδε διὰ νὰ μεταβάλλῃ πορείαν ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἐν τετρακινήτῃριον ἢ καὶ δι-κινήτῃριον ὑδροπλάνον, ἔθετεν εἰς κίνησιν τὸν ἕνα μόνον κινήτῃρα τὸν εὐρισκόμενον πρὸς τὴν ἀντίθετον πλευράν τῆς διευθύνσεως τὴν ὁποῖαν ἠθέλε νὰ λάβῃ τὸ σκάφος. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ παρατιθέμενου σχεδίου, ὅτι τὸ ὑδροπλάνον ἔστρεψε βραδέως, διαγράφον εὐρὺν κύκλον. Μὲ τὴν νέαν τελειοποίησιν ὁ εἰς κινήτῃρ, ὁ ἀκράτος, τίθεται εἰς λειτουργίαν κοινῶς, ἐνῶ ὁ ἕτερος, ὁ πρὸς τὴν πλευράν πρὸς τὴν ὁποῖαν θέλει νὰ στρέψῃ τὸ ὑδροπλάνον, λειτουργεῖ ἀναστροφῶς. Τὸ ἀποτέλεσμα φαίνεται εἰς τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰκόνος σχεδόν, τὸ ὑδροπλάνον δηλαδὴ στρέφει ἐπὶ τόπου.

μεταξὺ φυτοῦ καὶ ἀτμοσφαιρας νὰ διαφέρῃ κατὰ δέκα ὁλοκλήρους βαθμοὺς. Ὅταν ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας κατέρχεται κάτω τοῦ μηδενὸς ἡ ἐσωτερικὴ θερμοκρασία τοῦ φυτοῦ κατέρχεται μόνον μέχρι τοῦ σημείου ὅπου οἱ χυμοὶ κινδυνεύουν νὰ παγώσουν, δηλαδὴ τὸ πολὺ μέχρι 10 βαθμῶν κάτω τοῦ μηδενός.

Τὸ ἀπόλυτον μέγιστον τῆς ἐσωτερικῆς θερμοκρασίας ἐνὸς κορμοῦ δένδρου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ πρὶν ἢ ἀτμοσφαιρα φθῇ τὴν ἀνωτάτην θερμοκρασίαν τῆς. Ἀλλὰ τὸ θέρος ὅταν ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαιρας φθάσῃ εἰς μεγάλους τιμὰς ὁ χυμὸς τῶν φυτῶν οὐδέποτε ὑπερβαίνει τοὺς 17 βαθμοὺς, συνήθως δὲ διατηρεῖται εἰς τοὺς 15.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἡ ζωὴ καὶ οἱ ἔρωτες τοῦ ἱππότου τῶν νερῶν

Ποῖος δὲν γνωρίζει τὸ ὑδροχαρὲς πρᾶσινο ζῷον, τὸν βάτραχο, ποὺ ὅλο τὸ καλοκαίρι μὲ τοὺς ἰδιόρρυθμους λαρυγγισμούς του μᾶς ἐκνευρίζει ἢ μᾶς εὐχαριστεῖ, ἀνολόγως τῆς ψυχικῆς μας διαθέσεως, ποὺ πότε βγαίνει ἀπὸ νερὰ τοῦ γειτονικοῦ ρυακιοῦ, τῆς λίμνης ἢ τῆς στέρας τῶν λαχανοκήπων καὶ πότε κάνει βουτιές;

Τὸ ἔσθιο αὐτοῦ ζῷου, ποὺ μερικοὶ τὸ θεωροῦν συχαμένο, εἶνε τόσο χρήσιμο, ἄκακο, εἰρηνικὸ ποὺ ἂν ὅλοι ἐννῶρίζαν τίς χάρες του θὰ τὸ συμπονοῦσαν.

Ὁ βάτραχος ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀμφιβίων καὶ τὴν κατηγορίαν τῶν ἰκτερίων ἢ κερκινῶν, κυριώτερον δὲ καὶ γνωστότερον εἰς ὅλους μας εἶδος εἶνε ὁ βάτραχος ὁ χλωρὸς.

Τὸ σῶμα του εἶνε δισκοειδὲς δὲν ὑπερβαίνει εἰς μῆκος τὰ 8 ἐκατοστάμετρα, καλύπτεται δὲ ἀπὸ λεῖον καὶ γυμνὸ δέρμα ποὺ φέρει διαφορὰς χονδρώδεις ἀποφύσεις κατὰ διαστήματα. Τὰ ἐμπρόσθια πόδια του ἔχουν τέσσαρα δάκτυλα καὶ τὰ ὀπίσθια πέντε. Τὰ ὀπίσθια δάκτυλα συνδέονται μὲ μεμβράνη καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ὄργανα κολυμβήσεως. Τὰ μάτια του εἶνε ἀρκετὰ μεγάλα καὶ ἡ ὄρασις ὀξυτάτη. Ἐπίσης καὶ ἡ ἀκοὴ τοῦ βατράχου εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη. Εἰς τὴν ἀνω σιαγόνα καθὼς καὶ εἰς τὸν οὐρανίσκον φέρει σειρὰν ὀδόντων. Ἡ γλῶσσα του χρησιμεύει ὡς συλληπτήριον ὄργανον τῆς λείας του. Ἡ τροφὴ του ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα σαλιγκάρια, σκουλήκια, ψαράκια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ καὶ ἀπὸ διάφορα ἐπιθλασθῆ εἰς τὸν ἀνθρώπου καὶ τὴν γεωργίαν ἕντομα.

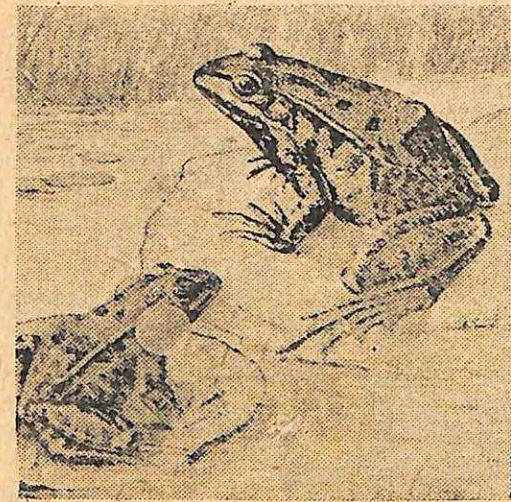
Ὁ ἄρρην βάτραχος φέρει δύο φωνητικὰ ὄργανα ἐν εἴδει σάκκων εἰς τὸ ἐσωτερικὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ, ὅταν δὲ θέλῃ νὰ κοᾷσῃ τρίβει τὸν ἕνα σάκκον εἰς τὸν ἄλλον καὶ τότε παράγονται οἱ χαρακτηριστικοὶ λαρυγγισμοὶ του.

Τὸ εἶδος αὐτοῦ εὐρίσκεται εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, τὴν Θύραν Ἀφρικὴν καὶ τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν καὶ ἐνδιατᾶται εἰς ρέοντα ἢ στάσιμα ὕδατα καθὼς καὶ εἰς τέλματα.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὁ βάτραχος θγαίνει ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ ἀποσύρεται εἰς κρύπτας ὅπου πέφτει εἰς βαθὺν ὕπνον (χειμερινὴν νάρκη), γιὰ νὰ ξυπνήσῃ πάλι κατὰ τὴν ἀνοιξίαν, ὅταν ἡ φύσις ξαναζωντανεύει καὶ ὁ ἔρως τρέχει μὲ τὸ τόξον του γιὰ νὰ σημάδῃ καρδιὰς ζώων καὶ λουλουδιῶν. Στὴν τρεχάλα του αὐτὴ ὁ ἔρως σηματοθεῖ καὶ τὴν καρδιά του βατράχου ποῦ, ἐρωτευμένος τώρα, στολίζεται μὲ τὰ φανταχτερότερα χρώματα, καλλωπίζεται καὶ τρέχει γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸ θῆλυ ποὺ καὶ αὐτὸ ἐπίσης ἀλλάζει τὰ χρώματά του καὶ καλλωπίζεται ἀνάλογα.

Ἐνα ἀνοιξιότικο θρόδον, στὴν σιγαλιὰ τῆς νύκτας κοντὰ σὲ τρεχούμενο νερὸ, στὴν ἑπιπλὴν δεξιμένην ἀπ' τὸ σπῆτι σας, ἀπὸ

συντριβάνι κάποιου ἐξοχικοῦ κέντρου, ἀκούεται ἡ παθητικὴ φωνὴ τοῦ βατράχου ποὺ θέλει νὰ κἀνῃ ἀντιληπτὴ τὴν παρουσίαν

Βάτραχος ὁ χλωρὸς

του στὸ θῆλυ. Ἐκεῖνο εἶνε κρυμμένο κάπου ἐκεῖ κοντὰ, μέσα στὸ νερὸ ἢ στὰ γύρω ἅπ' τὸ νερὸ χορτάρια, ἀλλὰ δὲν φανερώνεται, κάνει νάξια, γιὰ νὰ γλῆν πρὸ ἀγαπητοῦ, πρὸ ἐπιθυμητοῦ. Ὅταν τέλος ὁ βάτραχος ἀνακαλύψῃ τὸ θῆλυ, τὸ οὐρεῖ μαζί του μέσα στὸ νερὸ. Ἡ θήλεια ἐξαπολύει μέσα στὸ νερὸ τὰ αὐγά καὶ ὁ ἄρρην τὰ γονιμοποιεῖ.

Κάθε θήλεια βάτραχος γεννᾷ 3.500—4.000 τὸ χρόνο τὰ ὁποῖα περιβάλλονται,

κατὰ σωρούς, μέσα σὲ πυκνωματώδεις πλέγμα, τὸ ὁποῖον κρεμᾷ ἐπάνω εἰς ὑδρόβια φυτὰ ἢ ἂν δὲν ὑπάρχουν φυτὰ, τὸ ἀφήνει νὰ βυθισθῇ εἰς τὸν πυθμένα χωρὶς πιά νὰ φροντίσῃ καθόλου γιὰ τὰ νεογνά ποὺ θὰ ἐκκολαφθοῦν.

Ὑστερα ἀπὸ μερικὰς μέρες ἐξέρχονται τὰ νεογνά ἀπὸ τὰ αὐγά. Κάθε νεογνὸν μοιάζει μὲ μικρὸ ψαράκι, ἔχει οὐράν, δὲν ἔχει πόδια καὶ γιὰ νὰ ἀναπνέῃ φέρει βράγχια. Τὰ νεογνά αὐτὰ ὀνομάζονται γυρίνοι.

Τὸ νεογνὸν ὡς ὅτου γλῆν τέλειος βάτραχος ὑφίσταται ὁλόκληρον σειρὰν μεταμορφώσεων ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερες εἶνε ἡ μεταβολὴ τῶν ἐξωτερικῶν θραγγίων εἰς ἐσωτερικά — τὰ ὁποῖα πάλιν, σὺν τῷ χρόνῳ, ἀτροφοῦν γιὰ νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ πνεύμονας—ἡ ἐμφάνισις τῶν ὀπισθίων ποδῶν, θραδύτερον ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν καὶ τέλος ἡ ἐξαφάνισις τῆς οὐρᾶς λόγω ἀτροφίας τοῦ μέρους αὐτοῦ.

Οἱ βάτραχοι μποροῦν νὰ ἀναπαραγάγουν ἀπὸ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τους, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παίρνουν τὴν τελειωτικὴν τους ἀνάπτυξιν.

Ὑπάρχουν εἰς ὅλον τὸν κόσμον διακόσιοι περίπου εἶδη βατράχων. Μερικὰ φθάνουν εἰς σχετικῶς σημαντικὸν μέγεθος. Ὁ βάτραχος τῶν νήσων τοῦ Σολομώντος φθάνει μέχρις εἴκοσι ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ὁ δὲ βάτραχος γολιάθ τοῦ Καμερόν μέχρις εἴκοσι πέντε ἑκατοστῶν.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΗΦΑΙΣΤΟΣ;

Ὁ κόσμος γνωρίζει, ὅτι ὑπάρχουν ὀκτὼ μεγάλοι πλανῆται, οἱ ἑξῆς κατὰ σειρὰν ἀποστάσεως ἐκ τοῦ ἡλίου: Ἐρμῆς, Ἀφροδίτη, Γῆ, Ἀρης, Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανὸς καὶ Ποσειδῶν. Γνωρίζει ἐπίσης ὅτι πλὴν αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ μικρότεροι, ἡ Ἑστία, ἡ Ἥρα, ἡ Διμήτρα, ἡ Παλλὰς κ.λ.π., καθὼς καὶ πολλοὶ δορυφόροι, ὅπως ἡ Σελήνη, περιστρεφόμενοι περὶ τοὺς μεγάλους πλανῆτας. Ἀπὸ ἐνὸς ὁμοῦ αἰῶνος ὁ Γάλλος ἀστρονόμος Λεβεργιὲ ὑπελόγησεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἕννατος πλανήτης, μεταξὺ Ἐρμού καὶ Ἡλίου, ἔδωκε δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα Ἡφαίστος. Ἐκτοτε οἱ ἀστρονόμοι ἀγωνίζονται νὰ ἀνακαλύψουν τὸν ὑποθετικὸν πλανήτην χωρὶς ὁμοῦ καὶ νὰ τὸν κατορθώσουν. Σημειωτέον ὅτι ὁ Λεβεργιὲ ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει ὁ Ἡφαίστος λόγω τῶν ἀνωμαλιῶν αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται ἐπὶ τῆς τροχιάς τοῦ Ἐρμού. Πρὸ ὀλίγων ὁμοῦ ἐτῶν ὁ Ἀινστάιν διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι καὶ ὁ Λεβεργιὲ εἶδεν ἀνωμαλίαν εἰς τὴν τροχίαν τοῦ Ἐρμού καὶ συνεπῶς

Ἡφαίστος δὲν ὑπάρχει. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἑρευνηταὶ δὲν ἐθεώρησαν τὸ ζήτημα ὡς λευκόν. Οὕτω μετὰ τὸν Ἀινστάιν ὁ καθηγητὴς Φίσερ τοῦ Πανεπιστημίου οὐ Ἐδιμβούργου ἐξεφράσθη μετὰ πεποιθήσεως περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἡφαίστου, ἀπέδωσε δὲ τὸ γεγονός ὅτι ὁ πλανήτης αὐτὸς δὲν εἶναι ὁρατὸς διὰ μικροσκοπίου εἰς τὸ ὅτι εὐρίσκεται τόσον ἐγγὺς τοῦ ἡλίου ὥστε ἀποκρύπτεται ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου τῆς ἡμέρας. Τὸ 1930 τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Λόουελ ἀνιχνεύειν ὅτι ἐγένετο ἀντιληπτὴ διὰ τῶν τηλεσκοπίων του ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Ἡφαίστου ἀλλὰ καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν οἱ ἀστρονόμοι δὲν ἐπεσθῆσαν ἐπὶ παρατήρησις ἥτο ὁρθή. Τέλος τὰ πρᾶγματα περιεπλάκησαν ἔτι μάλλον ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ τὰς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου, ὁπότε δὲν φανερὰ ἀκτινοβολία δὲν γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Ἡφαίστου. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἐπιστῆμη δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ θετικότητος περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἡφαίστου αὐτοῦ πλανήτητος.

Πιγκουῖνος

Τὸ παραδοξότερο πουλὶ τοῦ κόσμου

Τὸ κωμικὸν εἰς τὴν ἐμφάνισιν πουλὶ ποῦ...κάνει τὴν ἐντύπωσιν ἀνθρώπου. Ἡ κοινωνία τῶν πιγκουῖνων ὅπωςδὴποτε εἶνε καλύτερα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην. Σκληρὸ, ἐν τούτοις, διὰ τὴν σύζυγον ποὺ δὲν ὑπακούει καὶ τὸν σύζυγον ποὺ γυναικοκρατεῖται

Ὁ πιγκουῖνος ἡ καλύτερα «ἀπτηνοδύτης», εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πουλιὰ τῆς τάξεως τῶν νηκτικῶν, τὸ ὁποῖον, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰδιόρρυθμον κατασκευὴν τοῦ σώματός του, ἔχει καὶ τὴν εὐχέρειαν νὰ στέκεται ὀρθῶν καὶ νὰ προσομοιάζῃ πρὸς ἄνθρωπον ζῶον. Ἡ ἐξαιρετικὴ κατασκευὴ τοῦ σώματός του καὶ γενικῶς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς καὶ τὰ περιεργὰ ἔθιμα τοῦ πιγκουῖνου προσεκάλεσαν καὶ προκαλοῦν πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φυσιοδιφῶν καὶ καθιστοῦν αὐτὸν περιζήτητον.

Τὰς ἐρημικὰς καὶ κάτασπρας ἐκτάσεις τοῦ Νοτίου Πόλου, εἰς ἀκτὲς τῆς Παταγωνίας, τὰς νήσους Φάλλαντ, Κεργγελὲν καὶ Στίουαρ ἔχει διαλέξει ὁ πιγκουῖνος ὡς τόπους διαμονῆς του καὶ ἐκεῖ, μακριὰ ἀπὸ κάθε θόρυβον καὶ κάθε ἐνόχλησιν τῶν ἀνθρώπων, περνᾷ ἡσυχᾶ, εἰρηρικᾶ, ἀμέριμνα τὴν ζωὴν του.

Πουλὶα κατ' ἐξοχὴν ὑδρόβια, οἱ πιγκουῖνοι περνοῦν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς τους μέσα στὴ θάλασσα ὅπου ἡ κολυμβοὺν ἡσυχᾶ καὶ μένουν εἰς τὴν ἐπιφάνεια μὲ τὸ σῶμα ὁλόκληρον βυθισμένο μέσα εἰς τὸ νερὸ, ἕνεκα τοῦ βάρους του, ἡ κολυμβοὺν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ. Εἰς τὴν πρώτην περιπτῶσιν μεταχειρίζονται τοὺς πόδας των ὡς κωπηλὶα καὶ εἰς τὴν δευτέραν τὰ πόδια τους συγχρόνως καὶ τὰ περὰ τους, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκατάλληλα διὰ τὴν πτήσιν, καταλλήλιστα ὁμοῦ διὰ τὸ κολυμβῆμα. Κάθε λίγο καὶ λιγάκι οἱ πιγκουῖνοι ξεπροβάλλουν τὸ κεφάλι τους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἀναπνεύουν καθαρὸν ἀέρα καὶ πάλιν βυθίζονται.

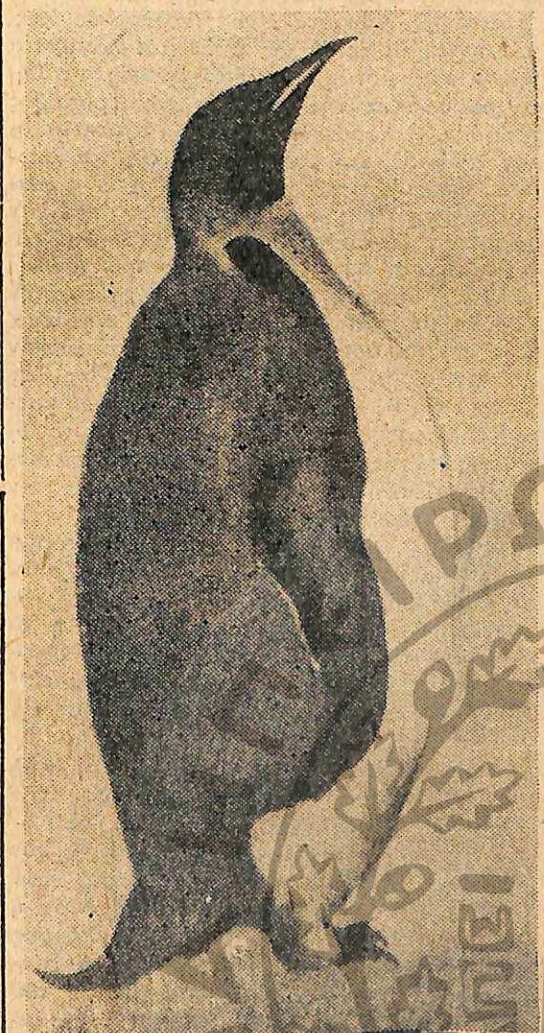
Διὰ νὰ ἐξέλθουν οἱ πιγκουῖνοι εἰς τὴν ξηρὰν, ἐὰν μὲν τὰ κύματα ἔχουν διεθύνειν πρὸς τὰ ἐκεῖ τοὺς παρασύρουν καὶ ἔτσι εἰς τὴν κατὰλληλον στιγμὴν μὲ ἕν πῆδημα ἐξέρχονται, ἀλλ' ἐὰν τὰ κύματα ἔχουν ἀντίθετον διεθύνειν τότε καταβάλλουν ἀρκετὸν κόπον καὶ χρησιμοποιοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πόδια τους, τὰ πτερὰ τους καὶ τὸ ράμφος τους.

Εἰς τὴν ξηρὰν αἱ κινήσεις των εἶναι ἀρκετὰ εὐχερεῖς, ἀντιθέτως μὲ τὰ ἄλλα νηκτικὰ πουλιὰ. Ὅταν περπατοῦν, κρατοῦν ὀρθῶν τὸ σῶμα των, ἀλλὰ ὅταν αἰσθάνονται κίνδυνον, ταχύνουν τὸ βῆμα καὶ κλίνουν τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἑμπερὸς καὶ τεταντώνουν τὰς πτέρυγας πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ κρατοῦν ἰσορροπίαν. Ὅταν στέκονται ὀρθοὶ οἱ πιγκουῖνοι στηρίζονται εἰς τὸ ἔκρον τῆς οὐρᾶς των. Ἡ θέα τῶν πουλιῶν αὐτῶν εἶναι κάπως κωμική. Ὅμιλος πιγκουῖνων ἀπὸ σημαντικῆς ἀποστάσεως ἐμποεῖ τὴν ἐντύπωσιν ὁμίλου ἀνθρώπων.

Εἶναι ἀδηφάγα πουλιὰ καὶ τρέφονται σχεδὸν ἀπολειπτικῶς ἀπὸ ψάρια καὶ ἄλλα θαλάσσια ἔρμα. Ἰδίως ὑπερκατοῦν τὰ καβού-

ρια. Τὴν λείαν των συλλαμβάνουν ἐνῶ κολυμβοῦν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀρπάζουν μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα τὴν λείαν, ἡ ὁποία οὐδέποτε τοὺς διαφεύγει.

Οἱ πιγκουῖνοι εἶναι ἀπὸ τὰ κοινωνικώτερα

Πιγκουῖνος ὁ βασίλειος

καὶ εἰρηκώτερα πουλιὰ. Ζοῦν κατὰ πολυπληθεῖς ὁμάδες ἐκάστη τῶν ὁποίων περιλαμβάνει πολλὰς ἐκατοντάδας. Κάθε πολυπληθὴς ὁμάς γνωρίζει ἕνα ἀρχηγόν, τὸν πολὺ ἡλικιωμένον καὶ δυνατὸν καὶ σ' αὐτὸν ὑπακούει χωρὶς τὴν παραμικρὰ ἀντίρρησην ἡ παράπονον. Ὁ ἀρχηγὸς ἐκλέγει τὸ κατάλληλον μέρος γιὰ ψάρεμα καὶ γιὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν αὐγῶν, καὶ ἅμα τὸ εὖρος μὲ χαρακτηριστικὰς δυνατὰς φωνάς, ποὺ διασπρίζουν ὡς ἀνταπόκρισιν τὰς παραινέσεις ἐκτάσεις, εἰδοποιεῖ τοὺς ὑπηκόους

του, οἱ ὁποῖοι ἀμέσως τρέχουν πρὸς τὰ ἐκεῖ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις.

Ὅταν φθάσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς γονιμοποιήσεως, οἱ πιγκουῖνοι, ὡς κάτοικοι προτύπου ἰδανικῆς κοινωνίας, κατασκευάζουν ἀπὸ κοινῶν τὰς φωλεὰς των. Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι ἔγνωστος εἰς αὐτοὺς καὶ ὁποῖος τελειώσει τὴν ἰδικὴν του φωλεὰν βοηθεῖ εὐχαρίστως καὶ τὸν γείτονά του.

Ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τῆς φωλεᾶς καὶ ὅπως καὶ τὸ σχῆμα τῆς εἶναι διάφορον καὶ σύμφωνα μὲ τὴν σύστασιν τοῦ ἐδάφους. Συνήθως οἱ πιγκουῖνοι σκάβουν τὴν γῆν εἰς βάθος ἐνὸς μέτρου καὶ κατασκευάζουν σωληνοειδῆ φωλεὰν, ἡ ὁποία ὑπογείως συγκοινωνεῖ μὲ ἄλλην φωλεάν, ὥστε εὐκόλως τὰ πουλιὰ νὰ μεταβαίνουν ἀπὸ τὴν μιὰ φωλεὰ εἰς τὴν ἄλλη. Ἐὰν τὸ ἔδαφος εἶναι βραχώδες, τότε οἱ πιγκουῖνοι κατασκευάζουν ῥηχὴν φωλεὰν, μαζεύοντες γύρω λίθους, τοὺς ὁποίους πλάκας ἀναγκάζονται —ἐπειδὴ οἱ λίθοι εἶναι σπάνιοι εἰς τὰς βραχώδεις ἐκτάσεις ὅπου κατοικοῦν— νὰ μεταφέρουν αὐτοὺς ἀπὸ μεγάλας ἀποστάσεις. Ὀλίγα παραδείγματα πιγκουῖνων ὑπάρχουν ποὺ νὰ εἶναι φύσει ὀρθοὶ καὶ οἱ ὁποῖοι κλέβουν τοὺς λίθους ἀπὸ γειτονικὰς φωλεὰς διὰ νὰ κατασκευάσουν τὰς ἰδικὰς των. Ὅταν ὁμοῦ ἀνακαλυφθοῦν, οἱ κλέπτει τιμωροῦνται παραδειγματικῶς ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν τους, ὁ ὁποῖος διατάσσει καὶ τοὺς συλλαμβάνουν, τοὺς ἐξαπλώνουν κατὰ γῆς καὶ πετοῦν ἐπάνω τους ὅλους τοὺς λίθους ποὺ ἐκείσαν. Οἱ κλέπτει πεθαίνουν μὲ λιθοβολισμόν. Ἀμα ἐτοιμάσουν τὰ πουλιὰ αὐτὰ τὰς φωλεὰς των, χωρίζονται κατὰ ζεύγη καὶ τὸ κάθε ζεύγος χωρεῖται μέσα εἰς τὴν φωλεάν του. Τὸ θῆλυ —αὐτὸ εἶναι κανὼν ἀνεξαιρέτως— ὑπακούει καὶ ὑποτάσσεται εἰς τὸ ἄρρεν ἐπειδὴ γνωρίζει πολὺ καλά, ὅτι ἂν δὲν ὑπακούσῃ, διώχνεται ἀπὸ τὴν φωλεάν καὶ, ὡς ἀνταποκρίσιν πρὸς τὸν ἐχθρὸν, περιφρονεῖται ἀπ' ὅλα τὰ ἄρρενα. Ἡ περιφρόνησις αὐτὴ στοιχίζει τόσον εἰς τὴν πιγκουῖναν ὥστε ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ ἀπελπισίαν ἀποτραβίσται εἰς ἕνα βράχον κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκεῖ μένει νηστικῆ ἕως ὅτου νὰ πεθάνῃ.

Μεταξὺ τῶν πιγκουῖνων ὑπάρχουν ἐν τοσούτοις καὶ σύζυγοι αἰσθηματικοί, μαλακοί, ὑποχωρητικοί, οἱ ὁποῖοι μετανοοῦν καὶ τρέχουν νὰ εὗρουν τὴν δύστροπον. Ἀλλὰ διώχνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους πιγκουῖνους καὶ ἀναγκάζονται νὰ πέσουν στὴ θάλασσα καὶ νὰ πνιγθοῦν. Ὅταν φθάσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεως τῶν αὐγῶν, ποὺ συμπίπτει μὲ τὴν ἀνοιξίαν, δηλαδὴ τὸν Σεπτέμβριον ἢ Ὀκτώβριον, οἱ πιγκουῖνοι θγαίνουν κατὰ κοπάδια ἀπὸ τὴν θάλασσαν

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΚΑΛΥΜΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑ

Εἰς τὰ προηγούμενα σημειώματά μας καθωρίσθη τί εἶνε τραπεζογραμμάτιον καὶ τί εἶνε χαρτονόμισμα. Εἰς τὸ σημείωμα αὐτὸ θὰ ἀναπτυχῇ τί εἶνε «νομισματικὸν κάλυμμα» καὶ τί εἶνε «ἀπόθεμα».

Ἐσημειώθη ἤδη, ὅτι τὸ τραπεζογραμμάτιον εἶνε σύμβολον τοῦ χρήματος, ἡ δὲ ἐκδότρια Τράπεζα ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐξοφλῇ εἰς τὸ ἄρτιον τὰ παρουσιαζόμενα πρὸς ἀνταλλαγὴν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν πρέπει νὰ ἔχη εἰς τὰ θησαυροφυλάκιά της μίαν ποσότητα χρυσοῦ, ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς αἰτήσεις ἀνταλλαγῆς τῶν τραπεζογραμμάτων.

Ποία θὰ εἶνε ἡ ποσότης αὕτη; Ἐχει διαπιστωθῇ ὅτι εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν ἡ ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς περιόδους τῆς κρίσεως — εἶνε δυνατόν νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὰ ταμεία μῖα Ἐκδοτικὴ Τραπεζὴ τὸ σύνολον τῶν ἐκδιδομένων τραπεζογραμμάτων της. Ἐκ τῶν νεωτέρων παρατηρήσεων προέκυψεν ὅτι ποσοστὸν 40 % εἶνε ἀρκετὸν διὰ νὰ καλύπτῃ τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζογραμμάτια. Συνεπῶς ἡ ποσότης τοῦ χρυσοῦ, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰ θησαυροφυλάκια μῖα Ἐκδοτικὴ Τραπεζὴ καὶ ἡ ὁποία χρησιμεύει διὰ νὰ ἐξοφλῇ τὰ προσκομιζόμενα πρὸς ἀνταλλαγὴν τραπεζογραμμάτια, λέγεται «κάλυμμα τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας».

Ἡ «Κάλυμμα» ὑπάρχει εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας τὸ νόμισμα μῖας χώρας εἶνε προσδεδεμένον ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν χρυσὸν ἢ εἶνε σταθεροποιημένον ἀπέναντι ἑνὸς ἄλλου νομίσματος. Εἰς τὴν δευ-

τέραν αὐτὴν περίπτωσιν, τὸ νόμισμα-σύμβολον, τὸ φράγκον ἐπὶ παραδείγματι, μετατρεθὲν εἰς τὸν χρυσὸν εἶναι ἄλλο νομισματικὸν σύμβολον, τὴν λίραν π. χ.

Ἀντιθέτως «νομισματικὸν ἀπόθεμα» ἡ «ἀπόθεμα χρυσοῦ» ἔχομεν εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος ἔχει ἐπιβάλῃ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν τραπεζογραμμάτων, ὁπότε ἡ Τράπεζα δὲν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἀνταλλάξῃ ταῦτα μὲ χρυσὸν ἢ μὲ ἄλλα ξένα νομίσματα. «Κάλυμμα τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας» ἔχομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν περίοδον τῆς σταθεροποιήσεως τῆς δραχμῆς, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 1928—1931. Ἀπὸ τοῦ 1932 μὲ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, ὁ ὑπάρχων εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τῆς Τραπεζῆς χρυσός, εἶνε «ἀπόθεμα». Ὡς κάλυμμα, ὅμως, ἡ ὥς ἀπόθεμα, λογίζεται μόνον καὶ μόνον ὁ ὑπάρχων εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς χρυσός. Ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὰ ταμεία ὁλων τῶν ἄλλων Τραπεζῶν ἢ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ θησαυροφυλάκια, ἢ ἀκόμη ὁ καταχωρημένος εἰς τὰ σεντούκια καὶ τὰ μπαούλα, δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἀπόθεμα, οὔτε κάλυμμα. Ἡ ποσότης αὕτη τοῦ χρυσοῦ δύνανται μίαν ἡμέραν νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἀπόθεμα ἢ κάλυμμα, ἀναλόγως μὲ τὸ νομισματικὸν καθεστῶς, τὸ ὁποῖον ἱσχύει. Ἐπίσης δὲν ἀποτελοῦν κάλυμμα ἢ ἀπόθεμα τὰ ἐκ χρυσοῦ διάφορα τιμαλφῇ ἢ κοσμήματα τὰ ὁποῖα κατέχει ὁ κόσμος. Τὰ ἐκ χρυσοῦ κοσμήματα, ἐν τούτοις, εἰσέρχονται εἰς τὴν νομισματικὴν λειτουργίαν, ὅταν ὁ κατέχων αὐτὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἐκδοτικὴν Τράπεζαν καὶ τὰ πωλήσῃ. Ἡ Τράπεζα θὰ τὰ ἀγοράσῃ ὡς θάρος χρυσοῦ τῶσαν κατατίων, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐργασίας ἢ ὁποῖα ὑπάρχει ἐπ' αὐτῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς τὰ πωληθέντα κοσμήματα εἶνε καὶ αὐτὰ χρυσός, ὅστις ὑπολογίζεται εἰς τὸ νομισματικὸν ἀπόθεμα ἢ κάλυμμα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ τιμὴ ἑνὸς νομίσματος κατὰ τὴν περίοδον τῆς νομισματικῆς σταθεροποιήσεως ἢ ἐπ' ὅσον εἶνε προσδεδεμένον ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν χρυσόν, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ, κατὰ κύριον λόγον. Ἐφ' ὅσον ἡ ἀξία τοῦ χρυσοῦ διὰ διαφόρους λόγους ἀνέρχεται, ἀνάλογος θὰ εἶνε καὶ ἡ ἀνοδος τῆς ἀξίας τοῦ διαγράμμιον ἢ τιμῆ τοῦ προσδεδεμένου ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ νομίσματος. Ἡ ἀντιθέτως πορεία τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ θὰ ἔχη ἐπίσης ἀνάλογον ἐπιδράσιν ἐπὶ τοῦ νομίσματος.

Εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος ἀπὸ τί ἐξαρτᾶται; Εἶνε προφανές ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ χαρτονομίσματος δὲν θὰ ρυθμίζεται ἀπὸ τὴν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ, ἀφοῦ τοῦτο δὲν συνδέεται ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτόν. Πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν τοῦ χαρτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει ἐκτυπωθῇ τὸ χαρτονόμισμα. Συνεπῶς ἄλλος παράγων μεσολαβεῖ διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀξίας

τοῦ χαρτονομίσματος καὶ αὐτὸς εἶνε ἡ κυκλοφοροῦσα ποσότης τοῦ. Ἐχομεν σημειώσει εἰς προηγούμενα ὅτι ἡ ἀξία τῆς κυκλοφοροῦσας ποσότητος ἐμπορευμάτων ἀντικρύζεται ἀπὸ ἴσης ἀξίας χρυσοῦ.

Ἡ ποσότης αὕτη ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἀγορὰν κατανεμημένη εἰς νομίσματα. Ἐάν δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀξία τῶν κυκλοφορούντων ἐμπορευμάτων εἶνε 1000 δραχμαί, εἶνε προφανές ὅτι ἡ ποσότης τοῦ χρυσοῦ, ἐκτιμωμένη εἰς ἀξίαν, θὰ εἶνε ἐπίσης 1000 δραχμῶν. Συνεπῶς κάθε δραχμὴ θὰ εἶνε τὸ ἐν χιλιοστὸν τῆς ἀξίας τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἐμπορευμάτων. Ἐάν, διὰ λόγους ἀνάγκης τοῦ Κράτους, ὑποχρεωθῇ ἡ Τράπεζα νὰ ἐκδόσῃ ἄλλας 1000 δραχμὰς, τότε ἡ ἀξία τῆς μῖας δραχμῆς θὰ εἶναι 1 πρὸς 2. Ἐάν ἐκδοθῶν χαρτονόμισμα 10.000 δραχμῶν τότε ἡ σχέσις θὰ εἶναι 1 πρὸς 10. Συνεπῶς ἡ ἀξία τοῦ χαρτονομίσματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητά του. Αὕτη εἶνε ἡ περίπτωσις τῆς ὑποτιμῆσεως, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐκδοσιν χαρτονομισμάτων ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κράτους. Αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιστήμην λέγεται «πληθωρισμός». Ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ δημιουργηθῇ εἶνε νὰ τὸν προκαλέσῃ τὸ Κράτος.

Ὑπάρχει ὁμως καὶ περίπτωσις, καθ' ἣν, χωρὶς νὰ δημιουργηθῇ πληθωρισμός, τὸ νόμισμα ὑποτιμᾶται. Αἱ νομισματικαὶ ὑποτιμήσεις, αἱ σημειωθείσαι μετὰ τὸ 1931 δὲν προεκήθησαν ἀπὸ πληθωρισμὸν, ἀλλὰ ἀπὸ ἀδυναμίαν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν νὰ ἀνταλλάσσουσιν εἰς τὸ ἄρτιον τὰ τραπεζογραμμάτια των. Τοῦτο προέκλήθη ἐκ τοῦ ὅτι, λόγῳ τῆς κρίσεως, αἱ ἐξαγωγὰ ἐμπορευμάτων ἐμειώθησαν. Συνεπῶς καὶ ἡ εἰσαγωγὴ χρήματος, χρυσοῦ, ἐμειώθη. Αἱ εἰσαγωγὰι παρέμειναν εἰς τὸ αὐτὸ ὄψος, ἀρα ὑπῆρχεν ἀνάγκη πληρωμῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μὲ χρῆμα, δηλαδὴ χρυσόν. Εἰς μίαν στιγμὴν αἱ ἐξαγωγὰι χρυσοῦ ἦσαν πολὺ μεγαλύτεραι ἀπὸ τὰς εἰσαγωγὰς. Ἡ Ἐκδοτικὴ Τράπεζα ἔβλεπε χρυσὸν ἀπὸ τὰ θησαυροφυλάκιά της. Προφανές ἦτο ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ὑπῆρχε πλήρης ἀδυναμία τῆς Τραπεζῆς νὰ ἀνταλλάσσῃ τὰ χρυσὸν τὰ τραπεζογραμμάτια της. Τὸ Κράτος ἐπενέβη καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καθιερώθη. Εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ὑπῆρχε ζήτησις χρυσοῦ. Ὁ κάτοχος νομισμάτων νὰ προσέφερε καὶ ἐναντι αὐτοῦ ἐλάμβανε ὀρισμένην ποσότητα χρυσοῦ. Ἡ ποσότης αὕτη ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀξίαν τοῦ χαρτονομίσματος. Ἡ ἀξία αὕτη δὲν εἶνε αὐθαίρετος, ἀλλὰ προκύπτει ἀπὸ τὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν, ἥτις ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας μῖα ὀρισμένης οἰκονομίας.

Τίποτε δὲν ἀποκλείει νὰ ἀντιμετρηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱσχύος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τὸ χαρτονόμισμα. Τοῦτο συμβαίνει ὁσάκις τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ χαρτονόμισμα εἶνε ὀλιγότερα τῆς ἀξίας τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἐμπορευμάτων. ΟἰΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ἢ ΤΙ εἶνε νομισματικὴ κυκλοφορία.

Ἡ θάλασσα

Ἡ ἀένναος κίνησις τῶν κυμάτων ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς μορφῆς τῶν ἀκτῶν, πότε προκαλοῦσα ἀποτριβὴν καὶ πότε αὐξήσιν αὐτῶν

Ἡ θάλασσα ὁμοιάζει μὲ μεγάλην δεξαμενὴν μὲ ἀπεριόριστον ἐπιφάνειαν, ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῆς ὁποίας τροφοδοτοῦνται εἰς ὑδρατμούς τὰ σύννεφα.

Ἡ θάλασσα παίζει σπουδαιότατον ρόλον εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς ἀτμοσφαιρας, συγκρατοῦσα μεγάλην ποσότητα ἀνθρακικοῦ ὀξέος τὸ ὁποῖον περιέχεται εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡ ἐπιφάνεια ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης παρουσιάζει πολλὰς ἀλλοιώσεις, τῶν ὁποίων κυριώτεραι εἶνε αἱ παλλίροιαι, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται καὶ ὑπὸ διάφορον μορφήν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς ὑδρογείου σφαίρας.

Ἐπίσης ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης ἐπιρρεάζεται καὶ ἀπὸ τὸ βαρομετρικὸν ὕψος, τὴν βροχὴν, τὰ περίεξ ὑψώματα τοῦ ἐδάφους, τὴν ἀλμυρότητα τοῦ ὕδατος κτλ.

Ὅπως τὰ ρέοντα ὕδατα, ρύακες, χεῖμαρροι, ποταμοί, οὕτω καὶ ἡ θάλασσα ἐπιδρᾷ διττῶς εἰς τὴν γεωλογικὴν διαμόρφωσιν τῆς γῆς, δηλαδὴ ἐποικοδομεῖ καὶ καταστρέφει συγχρόνως.

Οὐδέποτε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης παραμένει ἡρεμος, ἀλλὰ ταράσσεται ἐλαφρῶς ἢ βιαίως ὑπὸ τῶν ἀνέμων, οἱ λαφρῶς ἢ βιαίως μικροὺς ἢ μεγάλους ὁποῖοι προκαλοῦν μικροὺς ἢ μεγάλους κυματισμούς. Τὰ κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ δὲν ἀνέρχονται, συνήθως, εἰς μεγαλύτερον ὕψος τῶν 13 μέτρων, εἰς μετὰ τὰ κύματα τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ἐνῶ τὰ κύματα τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ φθάνουν μέχρις ὕψους 18 μέτρων.

Εἰς τοὺς ὠκεανούς τὰ κύματα ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται καθ' ἐκάστην κανονικῶς. Ἡ κίνησις αὕτη τῶν κυμάτων ὀφείλεται εἰς τὸ φαινόμενον τῆς παλινδροσίας.

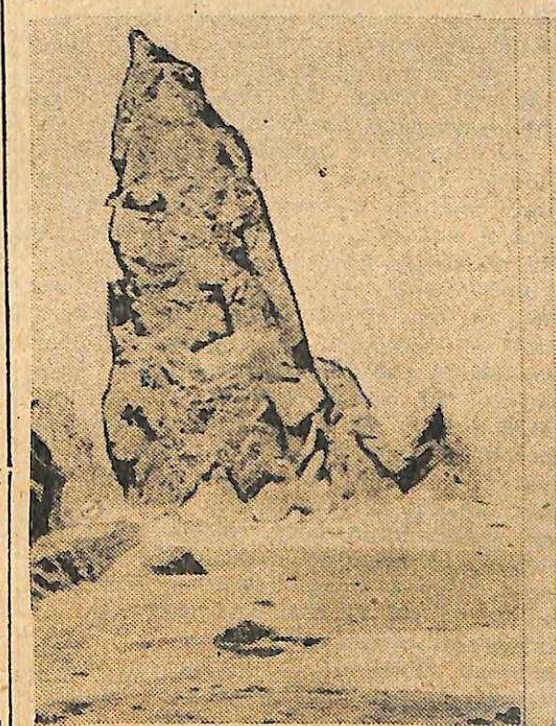
Κατὰ τὴν παλινδροσίαν ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἀνέρχεται ἐπὶ 6 ὥρας καὶ ἐπὶ 6 ὥρας κατέρχεται. Ἡ ἀνοδος τοῦ ὕδατος ὀνομάζεται πλημμυρίς ἢ δὲ κάθοδος ἀμπωτις.

Αἱ παλινδροσίαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης. Αἱ διακυμάνσεις αὗται λαμβάνουν χώραν μετὰξὺ δύο διαδοχικῶν μεσουρανῶσεων τῆς σελήνης, δηλαδὴ ἐντὸς 24 ὥρων, 50' καὶ 50'' κατὰ μέσον ὄρον. Οὕτως καθ' ἐκάστην ἡ παλινδροσία ἐπιβραδύνεται περὶ 10 κατὰ 50' καὶ 5''. Ἡ ἐπιβράδυνσις αὕτη μεταβάλλεται ἐπίσης εἰς τοὺς διαφόρους τόπους καὶ ἐξαρτᾶται ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν φάσεων τῆς σελήνης, τῆς ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἡλίου καὶ σελήνης ἀπὸ τῆς Γῆς.

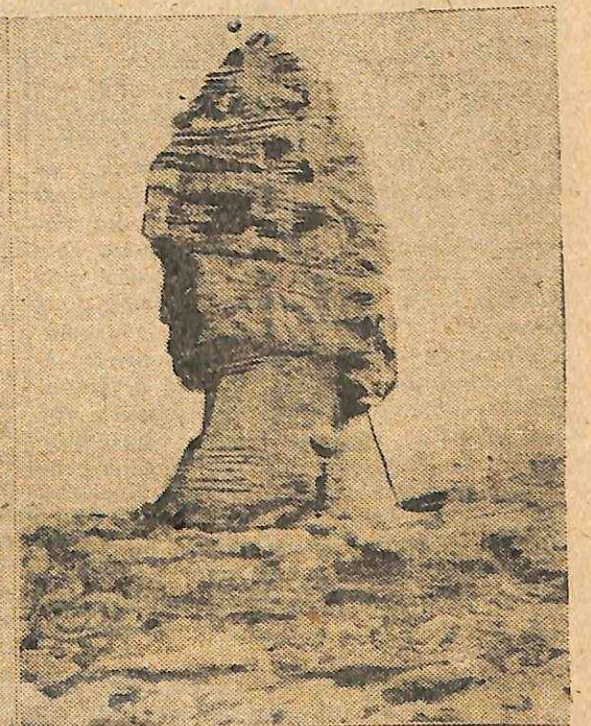
Ἐκτὸς τῶν παλινδροσιῶν καὶ τῶν ἀνέμων, ἡ μάζα τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὠκεανῶν συνταράσσεται πολλάκις καὶ ἐξ ἄλλων ὁμολῶν, κατὰ τι μῶλλον ἢ ἥττον κινήσεων τῶν θαλασσίων ρευμάτων, ἀλλὰ ἀποτελοῦνται συνήθως ἀπὸ μεγάλων μάζων θερμοῦ ὕδατος, αἱ ὁποῖαι δι-

ευθύνονται ἀπὸ τῶν τροπικῶν εἰς τὰς πολικὰς χώρας. Πολλάκις αἱ θερμαὶ ὑδάτιναι μάζαι συναντοῦν κατὰ τὴν κίνησιν των ψυχρὰ στρώματα θαλάσσης, τὰ ὁποῖα ἐρχονται ἐξ ἀντιθέτου διευθύνσεως δηλ. ἐκ τῶν πόλων πρὸς τοὺς τροπικοὺς

μάτων πρὸς διαφόρους διευθύνσεις καὶ τέλος καταρρίπνται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν προξενοῦντα μεγάλας ἢ μικράς καταστροφάς, ἀναλόγως τοῦ ὄγκου των καὶ τῆς δυνάμεως μὲ τὴν ὁποῖαν ὠθοῦνται ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ὁ Βελοντός Βράχος τῆς Ἰερσής.

Ἡ «Δεσποινὶς» τοῦ Φοντενὰίγι, εἰς Γαλλίαν.

καὶ ὅπως τὰ ἀτμοσφαιρικά ρεύματα ὀφείλονται εἰς τὴν διαφορὰν τῆς θερμοκρασίας δύο ἀντιθέτων ρευμάτων ἐκ τῆς ἰδίας αἰτίας καὶ δημιουργοῦντας θαλάσσια ρεύματα, Ἡ κίνησις τῶν θαλασσίων ρευμάτων διευκολύνεται μεγάλως ἀπὸ τοὺς ἀλιγεῖς ἀνέμους, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς διαταράττουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θαλασσίου ὕδατος.

Ἡ ἀένναος κίνησις τοῦ ὕδατος ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαρκὴ μεταβολὴν τῆς ὀψέως τῶν ἀκτῶν. Εἰς μέρη ὅπου αἱ διακυμάνσεις τῆς θαλάσσης εἶνε συχνότεραι καὶ μεγαλύτεραι τὸ διαβρωτικὸν ἔργον τοῦ ὕδατος εἶνε ἐπίσης μεγαλύτερον.

Ἐπίσης μεγάλως καταστροφὰς ἐπιφέρουν αἱ μεγάλαις τρικυμῖαι αἱ ὁποῖαι, ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλων ζημιῶν, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουν εἰς τὰς ἀκτὰς, καταστρέφουν συγχρόνως καὶ τεχνικὰ ἔργα, κυματοθραύστια, προκυμῖαι κτλ.

Ἡ δύναμις μὲ τὴν ὁποῖαν ἐπιπίπτουν τὰ κύματα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν εἶνε τόσο μεγάλη ὥστε προξενεῖ, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, διαφόρους ρωγμὰς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον κλονίζει καὶ τοὺς μεγαλύνους βράχους. Πολλάκις μεγάλοι βράχοι διαρκῶς κτυπόμενοι ὑπὸ τῶν κυμάτων θραύονται, εἰς μεγάλα ἢ μικρά τεμάχια, τὰ ὁποῖα φέρονται ὑπὸ τῶν κυ-

Ἄλλοτε πάλιν τμήματα βράχων συνθλίβονται μετὰ τῶν καταστρέφοντων ὀξείας ἄκρας των καὶ ἀποτρογγυλεῦσιν αὐτὰς καὶ τότε ἀποτελοῦν τὰς ὀνομαζόμενας κροκάλας.

Λόγῳ τῆς καταστρεπτικῆς ἐνεργείας τῆς θαλάσσης αἱ ἀνατολικά ἀκταὶ τῆς Ἀγγλίας περιορίζονται κατ' ἔτος κατὰ ἓνα μέτρον ὅσον ἡ θάλασσα προχωρεῖ εἰς τὴν ξηράν.

Ἐνῶ, ὅπως εἶδαμεν ἀνωτέρω, ἡ θάλασσα εἰς πολλὰ μέρη ἐπιδρᾷ καταστρεπτικῶς, ἀντιθέτως εἰς ἄλλα μέρη ἐπιδρᾷ ἐποικοδομητικῶς, διότι συσσωρεύει εἰς τὰς ἀκτὰς των τὰ διάφορα συντρίμματα τὰ ὁποῖα ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰς πρώτας διὰ νὰ τὰ ἀποθέσῃ εἰς τὰς δευτέρας. Τὰ συντρίμματα παύει καὶ τὰ ὀλίκα τὰ ὁποῖα ἐπισσωρεύουν οἱ ποταμοὶ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ καιρὸν αἰωρηθοῦν, εἰς τὸ τέλος καταπίπτουν εἰς τὸν βυθὸν καὶ τοιοῦτοτρόπως μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου γίνονται προσχώσεις καὶ αἱ ἀκταὶ προχωροῦν πρὸς τὴν θάλασσαν. Γενικῶς ἐν τούτοις, τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον τῆς θαλάσσης εἶνε κατὰ πολὺ μεγαλύτερον τοῦ ἐποικοδομητικοῦ.

Η ΩΚΕΑΝΙΑ

Τὸ μικρότερον ἐκ τῶν πέντε κατωκημένων τμημάτων τῆς Γῆς εἶνε ἡ Ὠκεανία. Ἡ ἡπειρος αὐτὴ παρουσιάζει τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ νήσους μικρὰς καὶ μεγάλας, μεγίστη τῶν ὁποίων εἶνε ἡ Αὐστράλια, θεωρουμένη ἄλλοτε ὡς ἡπειρος καὶ σήμερον ὡς ἡ μεγαλύτερα νήσος τῆς Γῆς. Μόνη αὐτὴ καταλαμβάνει τὰ ἑπτὰ ὄγδοα τῆς Ὠκεανίας, ἔχουσα ἑκτασίαν 7.700.000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ἐναντι τῶν 8.900.000 εἰς τὰ ὁποῖα ἀνέρχεται τὸ ἐμβαδὸν ὁλοκλήρου τῆς ἡπείρου. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἡ Ὠκεανία εἶνε καὶ ἡ μᾶλλον ἀραιοκατοκημένη ἡπειρος ἀριθμοῦσα μόνον 10 ἑκατομμύρια κατοίκους, δηλαδή ἕνα περίπου κάτοικον κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Νοεῖται δὲ διὰ τοῦ ὅρου Ὠκεανία τὸ σύνολον τῶν νήσων αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἐκτὸς φυσικὰ τῶν προκειμένων εἰς τὰς ἀσιατικὰς ἀκτὰς, δηλαδή τῶν Ἰαπωνικῶν, τῶν Κινεζικῶν, τῶν Φιλιππίνων καὶ τῶν μεγάλων Σουνδαίων ἢ Μαλαϊκῶν (Βόρνεο, Σουμάτρα, Ἰάβα, Κελέθ κλπ.), αἱ ὁποῖαι λογίζονται ὡς ἐξαρτήματα τῆς Ἀσίας. Γενικῶς ἡ Ὠκεανία διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα τμήματα, τὴν Αὐστραλῶσιαν καὶ τὴν κυρίως Ὠκεανίαν. Καὶ ἡ μὲν Αὐστραλῶσις περιλαμβάνει τὴν Αὐστράλιαν καὶ τὰς παρ' αὐτὴν μεγάλων νήσους Νέαν Γουίνεαν (τρίτην τῆς Γῆς), Νέαν Ζηλανδίαν, Τασμανίαν καὶ Νέαν Καληδονίαν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τοὺς γεωλόγους ἦσαν ἄλλοτε ἠνωμέναι μετὰ τῆς Αὐστραλίας, ἀποτελοῦσαι μετ' αὐτῆς ἐνιαῖον σύνολον.

Ἡ κυρίως Ὠκεανία ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μικρῶν νήσων καὶ νησιωτικῶν συμπλεγμάτων διακρινόμενων εἰς τρεῖς ὁμάδες τὴν Μελανησίαν, ἔχουσαν τὰς νήσους τῆς τοξειδῶς πρὸς τὰ βορειοανατολικά τῆς Νέας Γουίνεας, τὴν Μικρονησίαν, κειμένην βορειότερον τῆς Μελανησίας καὶ περιλαμβανούσαν τὰς πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου γερμανικὰς καὶ νῦν Ἰαπωνικὰς νήσους Καρολίνας, Μαρίας καὶ Μάρσαλ καὶ τὴν Πολυνησίαν κειμένην πρὸς ἀνατολὰς τῶν δύο ἄλλων ὁμάδων. Τὸ κύριον θῆρος τῶν νήσων τῆς Ὠκεανίας εὐρίσκειται πρὸς νότον ἀκριβῶς τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἐνῶ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ εὐρίσκονται μόνον τὸ σύμπλεγμα τῶν ἀμερικανικῶν νήσων Χαβάι καὶ τινες μικρότεροι καὶ ἀσήμαντοι ὁμάδες.

Αἱ μικραὶ νῆσοι τῆς Ὠκεανίας, διατεταγμέναι εἰς δύο παραλλήλους σειρὰς θεωροῦνται ὅτι ἀπετέλουν τὰς κορυφὰς καταποντισθεῖσης προϊστορικῆς ἡπείρου, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ γεωλόγοι δίδουν τὸ ὄνομα Ὠκεανία. Ὀλόκληρος ἡ Ὠκεανία ἀποτελεῖται ἐξ ἀποικιακῶν χωρῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γαλλίαν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Ἀνεξάρτητα κράτη δὲν ὑπάρχουν, δύο ὁμως μεγάλοι κτήσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἡ Αὐστράλια καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία, ἀποτελοῦν αὐτοκυβέρνητα τμήματα ἑξ ἑνὸς καὶ ἰδίας ἀποικίας ἐν τῇ Ὠκεανίᾳ. Εἰς τὸν δημοσιευόμενον χάρτην τῆς Ὠκεανίας ἐπισυνάπτεται καὶ πινὰς τῶν νησιωτικῶν συμπλεγμάτων καὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς ἡπείρου.

ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΧΑΒΑΪ

Μία ἀπὸ τὰς θαυμασιωτέρας χώρας τοῦ κόσμου, διὰ τὸ κλίμα, τὸ φυσικὸν κάλλος, τὰ περίεργα φυσικὰ φαινόμενα καὶ τὸν ἰδιότυπον πληθυσμὸν τῆς, εἶνε τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν νήσων Χαβάι. Εὐρίσκόμενον εἰς τὸ μέσον περίπου τοῦ βορείου τμήματος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἀποτελεῖ ἀληθὲς κόσμημα τῆς μεγάλης αὐτῆς θαλάσσης. Συγγροτεῖται ἀπὸ σειρὰν 8 μεγάλων καὶ τινῶν μικροτέρων νήσων, καταλαμβάνει δὲ συνολικὴν ἑκτασίαν 16.701 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων (διπλασίαν σχεδὸν τῆς Κρήτης). Καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος εἰς τὰς Χαβάι ἐπικρατεῖ ἀνοιξὶς ἀφοῦ ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ Ἰανουαρίου εἶνε 21 βαθμοὶ καὶ τοῦ Αὐγούστου 26.

Αἱ βροχαὶ εἶνε ἄφθονοι, ὁλόκληρον δὲ τὸ ἔδαφος τῶν νήσων καλύπτεται ἀπὸ πλούσιαν τροπικὴν θλάσθιν. Ἐκεῖ παράγεται καὶ ἡ καλύτερα ποιότητος καὶ μεγαλύτερα ἐν τῷ κόσμῳ ποσότης τοῦ πολυτίμου ὀπωρικοῦ ἀνανᾶς. Αἱ Χαβάι εἶνε ἡφαιστιογενεῖς εἰς τὴν μεγαλύτεραν δὲ ἐξ αὐτῶν ὅπως καὶ ὁλόκληρον τὸ ἀρχιπέλαγος ὑπάρχει δεκάς ἐσθρασμένων καὶ ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν. Ἐξ αὐτῶν τὸ Μάουνα Λόα ὕψους 4170 μέτρων εἶνε ἐνεργὸν μετὰ κρατήρα διαμέτρου 6 χιλιομέτρων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκφεύγει πρὸς τὴν θάλασσαν ποταμὸς λάβας, μήκους 32 χιλιομέτρων. Μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ ἡφαιστειὸν Κολαούα μετὰ κρατήρα βάθους 300 μέτρων σχηματίζοντα λίμνην λυωμένης λάβας, ἥτις θεωρεῖται ἐν τῶν θαυμασιωτέρων φυσικῶν φαινομένων τοῦ κόσμου. Ἡ πλουσιωτέρα νῆσος τοῦ συμπλέγματος εἶνε ἡ Ὁάχου ὅπου καὶ ἡ πρωτεύουσα Χονολουλού πολυσύχναστον τουριστικὸν κέντρον τῶν Ἀμερικανῶν. Οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Χαβάι θεωροῦνται μοναδικῆς καλλονῆς, ἀποκαλοῦνται δὲ ἡ ὁμοιωτέρα φυλὴ τοῦ κόσμου.

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Πρὸ ἡμερῶν ἐκυκλοφόρησεν ἡ «Στατιστικὴ τῆς Ἐκπαιδεύσεως» διὰ τὸ ἔτος 1937. Πρόκειται εἰδικῶς περὶ τῆς Ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως.

Οἱ ἀναφερόμενοι εἰς αὐτὴν ἀριθμοὶ περὶ τῶν σπουδαστῶν ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ὁμιλοῦν περὶ πληθωρισμοῦ ἐπιστημόνων.

Κατ' αὐτὴν τὸ σύνολον τῶν φοιτούντων εἰς τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, δηλαδή τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, τὸ Πολυτεχνεῖον, τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, τὴν Ἀνωτάτην Γεωπονικὴν Σχολήν, τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, τὴν Πάντειον Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τὴν Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν κατὰ τὸ ἔτος 1936—37 ἀνῆρχετο εἰς 10.561, ἐξ ὧν 9.550, δηλαδή τὰ 90,43% ἦσαν ἄρρενες καὶ 1.011 (9,57%) ἦσαν θήλειαι.

Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ τὰ 65,45% ἦσαν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, 14,15% εἰς Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, 5% εἰς τὸ Μετσόβειον Πολυτεχνεῖον, 1,67% εἰς τὴν Ἀνωτάτην Γεωπονικὴν Σχολήν, 10,38% εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολήν

Εἶνε ὑψηλὸς μὲ ὥραιας σωματικὰς ἀναλογίας, ἰσχυρὸν μυϊκὸν σύστημα καὶ ἀρμονικὰ χαρακτηριστικά. Εἶνε οἱ καλύτεροι κολυμβηταὶ τοῦ κόσμου, τὸ διαδεδομένον δὲ σήμερον εἰς ὅλον τὸν κόσμον σύστημα κολυμβήσεως κρόουλ εἰσήχθη εἰς τὰς πολιτισμένας χώρας ἀπὸ τῶν Χαβαϊανῶν. Ὀλυμπιονίκην πρίγκηπα Καχαναμόκου. Ἐπίσης οἱ Χαβαϊανοὶ εἶνε ἀρίστοι πολεμισταὶ καὶ θαρραλεοὶ ἄνδρες, περίφημοι ναυτικοὶ καὶ χορευταὶ καὶ ἱκανοὶ γεωργοί. Τὰ ἦθη τῶν εἶνε κάπως περίεργα διότι ἰσχύει εἶδος μικτῆς πολυγαμίας.

Αἱ νῆσοι ἀνεκαλύφθησαν τὸ πρῶτον τὸ 1527 ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, ἀλλ' οἱ Ἰθαγενεῖς ἐπιτεθέντες κατάρθωσαν νὰ σφάξουν τὴν φρουράν. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ 1778 ὅτε ἀπεβιβάσθη εἰς τὰς νήσους ὁ Ἀγγλος θαλασσοπόρος Κούκ ὅλαι αἱ ἀπόπειραι καταλήψεως τοῦ ἀρχιπελάγους ἀπέτυχαν, προσκρούσασαι εἰς τὸ πολεμικὸν μένος τῶν Χαβαϊανῶν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῶν νήσων ἀνῆρχοντο εἰς 300.000 περίπου. Ἐκτοτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐμειώθη διότι ἐθερίσθησαν ἀπὸ μεταδοτικὰ ἰδίως νοσήματα τὰ ὁποῖα μετέφεραν ἐκεῖ οἱ λευκοί. Σήμερον ἐπὶ συνολικοῦ πληθυσμοῦ 360.000 ἀποτελομένου ἀπὸ λευκοῦς, Ἰάπωνας, Κινέζους κλπ. οἱ Χαβαϊανοὶ εἶνε μόνον 50.000. Ἐχουν ἐκπολιτισθῇ, προσεχώρησαν εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἐξακολουθοῦν ὅμως νὰ ζοῦν διαρκῶς σχεδὸν ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἐπιδιδόμενοι εἰς τὸ προσφιλὲς εἰς αὐτοὺς σπῶρ τῆς κολυμβήσεως. Τὸ ἀρχιπέλαγος ἀπετέλει βασίλειον ἀνεξάρτητον, τὸ ὁποῖον μάλιστα εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τοῦ παρελθόντος αἵματος ἐγκρατεστάθησαν εἰς αὐτὸ οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ διὰ τῆς οἰκονομικῆς διεισδύσεως προσηύρτησαν τὰς νήσους ἀπὸ τοῦ 1898.

Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, 1,34 εἰς τὴν Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν καὶ 2,01 εἰς τὴν Πάντειον.

Ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ὑπολογιζόμενον κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1936—37 εἰς 6.973.200 κατοίκους, ἐς αἰρέσει τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἀναλογοῦν 15 περίπου σπουδασταὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν ἐπὶ 10.000 κατοίκων. Ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ ὅμως, τοῦ ἄγοντος τὴν ἡλικίαν σπουδαστοῦ ἀνωτάτων σχολῶν, ἀποτελοῦντος ἐπὶ τῇ θάσει τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1928 τὰ 10,51% τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, ἀναλογοῦν 14 καὶ πλέον σπουδασταὶ ἐπὶ 1.000 κατοίκων ἀγόντων τοιαύτην ἡλικίαν, δηλαδή 19—24 ἐτῶν.

Ἐκ τῶν σπουδαστῶν προσήλθον εἰς τὰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις μόνον 3.250, δηλαδή 30,77% ἐπὶ τοῦ συνόλου. Ἐπὶ 100 προσελθόντων εἰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις ἔτυχον πτυχίου ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων 48,57%, ἐπὶ δὲ τῶν θηλέων 71,49, δηλαδή 50,28% ἐν γένει.

Κατὰ τὴν ἰδίαν στατιστικὴν, τὸ σύνολον τῶν καθηγητῶν ἀνέρχεται εἰς 422. Ὁ πωστικὸς ὅπως ἀριθμὸς τῶν ἀνέρχεται εἰς 380, διότι 42 ἐξ αὐτῶν ἐδίδαξαν καὶ εἰς ἄλλας σχολὰς.

Ο ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ἔως τώρα ἐπίστευτο ὅτι ὁ μεγαλύτερος ἐκ τῶν ἀστέρων τοῦ σύμπαντος ἦτο ὁ Ἀνάρης. Τελευταῖαι ἐν τούτοις ἐρευνᾶι ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχει ἄλλος ἀστὴρ πολὺ μεγαλύτερος, τοῦ ὁποῦ ἡ διάμετρος εἶνε ἑπτὰ τοῦλάχιστον φορές μεγαλύτερα τῆς διαμέτρου τοῦ Ἀνάρους. Ὁ ἀστὴρ αὐτὸς εἶνε ὁ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ἡνιόχου, αἱ διαστάσεις του δὲ εἶνε ἀληθῶς καταπληκτικαί. Ἡ διάμετρος τοῦ γίγαντος αὐτοῦ ἐκφραζομένη εἰς ἀριθμοὺς ἀντιστοιχεῖ πρὸς 4.173.000.000 χιλιόμετρα. Ὁ Ἡλῖος, κέντρον καὶ μέγιστος ἀστὴρ

τοῦ πλανητικοῦ συστήματος συγκρινόμενος πρὸς τὸν τοῦ Ἡνιόχου εἶνε ἀληθῶς ἐλάχιστος, ἀφοῦ ἡ διάμετρος του εἶνε 3000 περίπου φορές μικρότερα τῆς διαμέτρου τοῦ τεραστίου ἀστέρος. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ Ἡλῖος φαίνεται τόσο μέγας ἐν συγκρίσει πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστέρας, ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει μόνον διότι εἶναι ἐγγύτατα τῆς Γῆς. Διὰ νὰ σχηματίσῃ τις ἰδέαν τῶν διαστάσεων τοῦ μεγίστου ἐκ τῶν γνωστῶν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, ἀστέρων παραθέτομεν σχέδιον

συγκρίνον τὸν ὄγκον τοῦ πρὸς τὰς τροχιάς τῶν πλανητῶν. Εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο ὁ Ἡλῖος διακρίνεται εἰς τὸ κέντρον ὡς ἐλάχιστον σχῆμα, ἡ τροχιά δὲ τῆς Γῆς, δηλαδή τὸ διάστημα τὸ ὁποῖον διανύει αὕτη ἐντὸς ὁλοκλήρου ἔτους εἶνε, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τὴν εἰκόνα ἴση πρὸς τὸ εἰκοστὸν περίπου τῆς διαμέτρου τοῦ Ἡνιόχου. Εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὄγκου τοῦ ἀστέρος τούτου, προέβη τὸ ἀστεροσκοπεῖον Γιάγκες κατόπιν συστηματικῶν καταμετρήσεων.

LUCIEN RUDAUX

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΤΑ ΦΥΤΑ ΤΗΣ

Γαζίδι μέσα σ' ένα δειρο θά μπορούσε να δνο-
μασθ' το ταξίδι για την Αυστραλία. Διαρκεί
τριανταπέντε ημέρες. Όταν το θαύρι δγῆ
ἀπὸ τὴν Ἑσθρά, δὲν βλέπει κανεὶς ἄλλο ἀπὸ
οὐρανὸ καὶ θάλασσα. Κάπου-κάπου, σὰν κάτι
νὰ ξεχωρίζῃ, ἡ ξηρά, ἀλλὰ τόσο μακριά, ὥστε
μόνο γιὰ λίγες στιγμὲς προκαλεῖ κάποια συγ-
κίνησι. Ἐπειτα πάλι οὐρανὸς καὶ θάλασσα.
Τὸ θαύρι εἶναι ὁ κόσμος σας καὶ οἱ ἐπιβά-
τες οἱ μόνοι συνάνθρωποι σας, ποὺ θὰ βλέπε-
τε γιὰ ἓνα μῆνα σχεδόν. Ὁ οὐρανὸς εἶναι κα-
θορὸς κ' ἡ θάλασσα σπάνια ἀναταράσσεται.
Τὸ πλοῖο γλυστῶ ἐπάνω στὸν Ἰνδικὸ κ' ἔ-
πειτα στὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸ ἤρεμα. Τὰ πάν-
τα γύρω σας εἶναι ἡσυχα καὶ εἰρηνικά. Ἄν
δὲν εἴσθε ρωμαντικὸς ὥστε νὰ βλέπετε σὰν σὲ
ὄνειρο τὰ γύρω σας, θὰ σὰς φαίνεται ὅτι ἰσ-
μεθε σὲ ἓνα ἐξοχικὸ κοσμοπολιτικὸ ξενοδο-
χεῖο.

Ἡ Αὐστράλια εἶναι ἀπὸ τίς πιὸ ἀραιοκα-
τοικημένες χώρες. Ἐχει ἔκτασιν 7.700.000
τετρ. χιλιομέτρα, εἶναι δηλαδὴ κατὰ τὸ ἓνα
τέταρτον μόνον μικρότερη ἀπὸ τὴν Εὐρώπην
καὶ οἱ κάτοικοί της δὲν ὑπερβαίνουν τὰ ἑπτά-
μισι ἑκατομμύρια, τὸν πληθυσμὸ δηλαδὴ τῆς
Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὥστε, κατοικεῖται σχεδὸν ἀ-
πολείεστικα μὴ στενὴ παραλιακὴ ζώνη καὶ
ἀραιότεροι εἶναι οἱ συνοικισμοὶ τοῦ ἐσωτερι-

κοῦ, κυρίως γύρω ἀπὸ μεταλλεῖα. Οἱ πρῶτοι
λευκοὶ κάτοικοι τῆς Πέμπτης Ἡπείρου ἦσαν
κατάδικοι. Αἱ φυλακαὶ τῆς Ἀγγλίας εἴ-
χαν γεμίσει πιά καὶ ἡ κυβερνήσις τῆς ἀπε-
φάσισε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς
Αὐστράλιας, ὅπου τώρα εἶναι κτισμένο τὸ Σί-
δνεϋ γιὰ τόπο ἐξορίας καταδικῶν. Ἐκρίθη ὅ-
μως, ἐπὶ τέλους, ὅτι εἶναι κρῖμα νὰ μὴ χρη-
σιμεύῃ μὴ ὁλόκληρη ἡπείρος γιὰ τίποτε ἄλλο
παρὰ ὡς τόπος ἐξορίας ἀνεπιθυμητῶν. Ὅταν
ἔπαυσεν ἡ μεταφορὰ καταδικῶν καὶ ἀνοίχθη-
κε ἡ Αὐστράλια περισσότερο στοὺς ἀνθρώπους
ποὺ ζητοῦσαν τύχη σὲ νέους κόσμους, ἡ πρόο-
δος ὑπῆρξε ταχυντή.

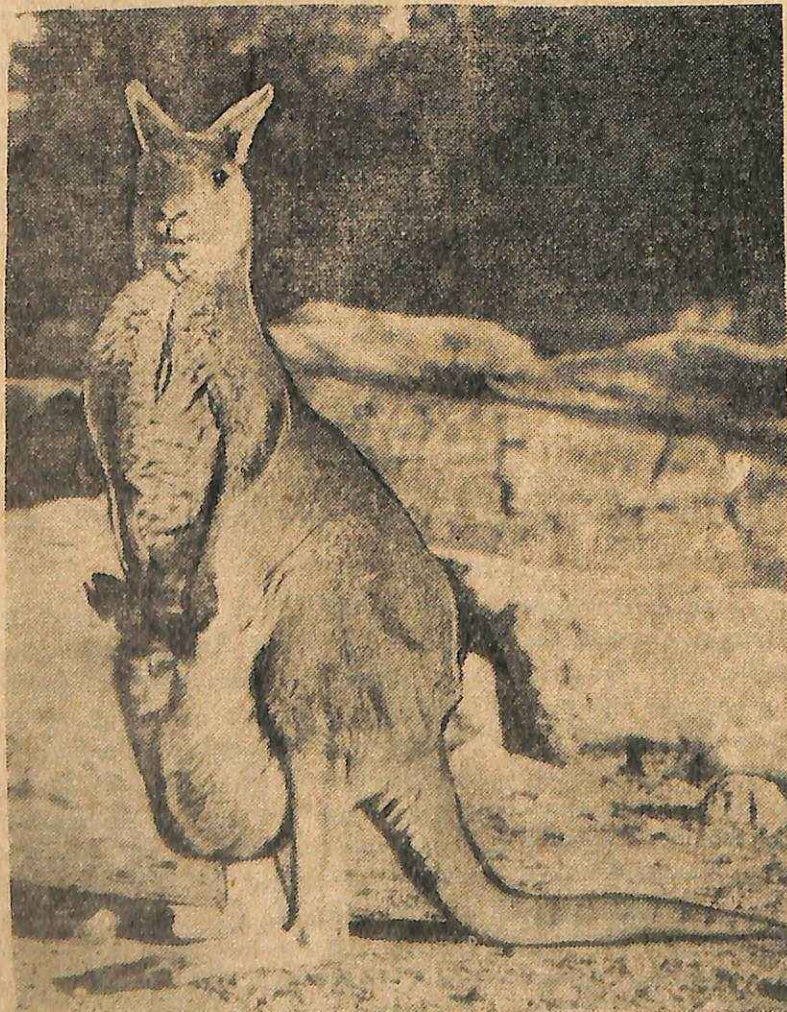
Ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους κατοίκους δὲν ὑπάρ-
χουν παρὰ 70.000 ἕως 80.000 οἱ ὅποιοι ὀλονέν
ὀλιγοστεύουν. Γενικῶς τοὺς λέγουν μαῦρους
μολονότι δὲν εἶναι ἐντελῶς μαῦροι. Εἶναι
σχεδὸν γυμνοί. Στὰ πανηγύρια τοὺς σχεδιά-
ζουν μὲ ἓνα εἶδος κιμαλίας διάφορα ἄσπρα
σχέδια ἐπάνω στὰ μαῦρα σώματά τους καὶ
αὐτὴ θεωρεῖται ἡ ἐπίσημος στολὴ τους. Πολ-
λὲς φορὲς εἶναι ἀκόμη ἀνθρωποφάγοι. Δὲν
τρῶνε ὅμως τοὺς ἀνθρώπους ἀπλῶς γιὰ νὰ
χορτάσων. Τρῶνε ἀπὸ πνεῦμα ἐκδικήσεως μόνον
τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἐθνικῶν φυλῶν ἢ
τοὺς ἄσπρους ἅμα τοὺς πιάσουν. Ὁ ἀρχηγὸς
τρῶει τὸ μυαλὸ τοῦ ἐχθροῦ του μὲ τὴν ἰδέα
ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ γίνῃ ὁ ἴδιος ἐ-

ξυπνότερος.

Τὸ κρανίον τῶν μαῦρων μοιάζει καταπλη-
κτικὰ μὲ τὸ κρανίον τῶν πιθήκων καὶ τὸ πνευ-
ματικὸ ἐπίπεδόν τους εἶναι πολὺ χαμηλόν. Τώ-
ρα ἔχουν περιορισθῇ σὲ μιὰ ὠρισμένη περιο-
χὴ καὶ γιὰ νὰ τοὺς δῇ κανεὶς πρέπει νὰ κἀν
εἰδικὸ ταξίδι.

Ἡ Αὐστράλια δὲν ἔχει μεγάλα σαρκιόβора
ζῷα, λεοντάρια ἢ τίγρεις, οὔτε ἄλλα μεγάλα
θηλαστικά, ἐλέφαντες, καμήλους κ.λ.π., οὔτε
ἀκόμη πιθήκους. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ζῷα
τῆς Αὐστράλιας, ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὴν Εὐ-
ρώπῃ, εἰσῆχθησαν ἀπὸ λευκοὺς, ὅπως κερα-
σφόρα, ἀρνιά, σκύλοι καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἀπὸ
τοὺς σκύλους, πολλοὶ ποὺ ἔμειναν ἀδέσποτοι,
ἐβγήκαν στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας, ἀγρίεψαν
καὶ τώρα ἀποτελοῦν ἓνα ξεχωριστὸ εἶδος κυ-
νιδῶν, τοὺς ντίγκους, οἱ ὅποιοι καὶ γιὰ τὸν
ἄνθρωπο εἶναι ἐπικίνδυνοι, πρὸ παντὸς ὅμως
εἶναι καταστρεπτικοὶ γιὰ τὰ ποιμνία, ὅπως οἱ
λύκοι. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν τὰ
ἀρνιά τῆς Αὐστράλιας, ποὺ ἀποτελοῦν τὸν κυ-
ριώτερον πλοῦτό της. Ἀπὸ τὰ ἀρνιά ποὺ εἰ-
σῆχθησαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ, ἀνεπτύχθηκε τὸ
ξεχωριστὸ Αὐστραλιανὸ ἀρνί, ποὺ εἶναι πολὺ
μεγάλον, σὰν νεογέννητο μοσχάρι κ' ἔχει ἐ-
ξαιρετικὰ πυκνὸ μαλλὶ καὶ πολλὰ πλατεῖα οὐρά.

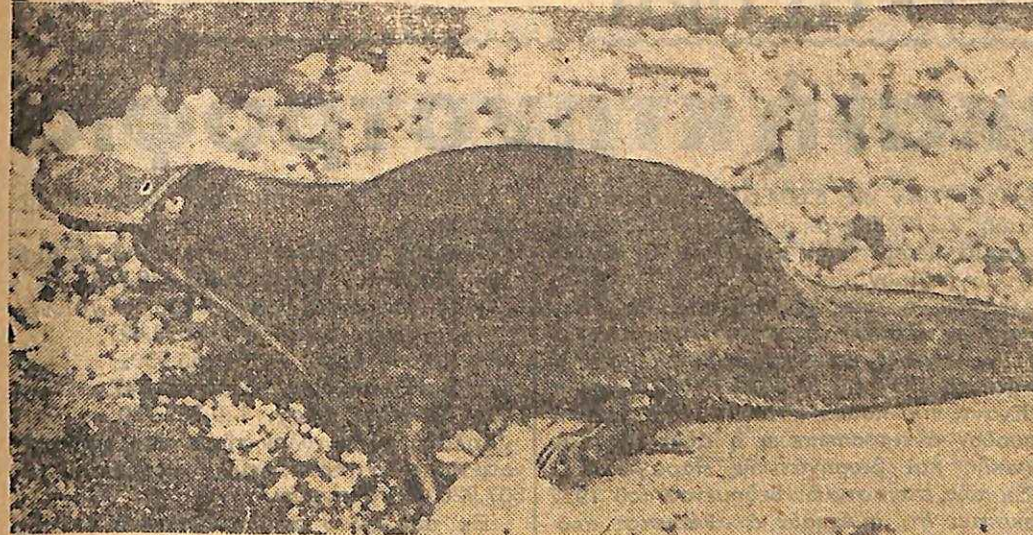
Τὸ χαρακτηριστικὸ ἐν τούτοις ζῷον τῆς Αὐ-
στράλιας εἶναι ὁ δίδελφος, γνωστότερος ὡς

Δίδελφος ἢ καγκουρῶ,

Φασκόλαρκοι ἢ κοάλα,

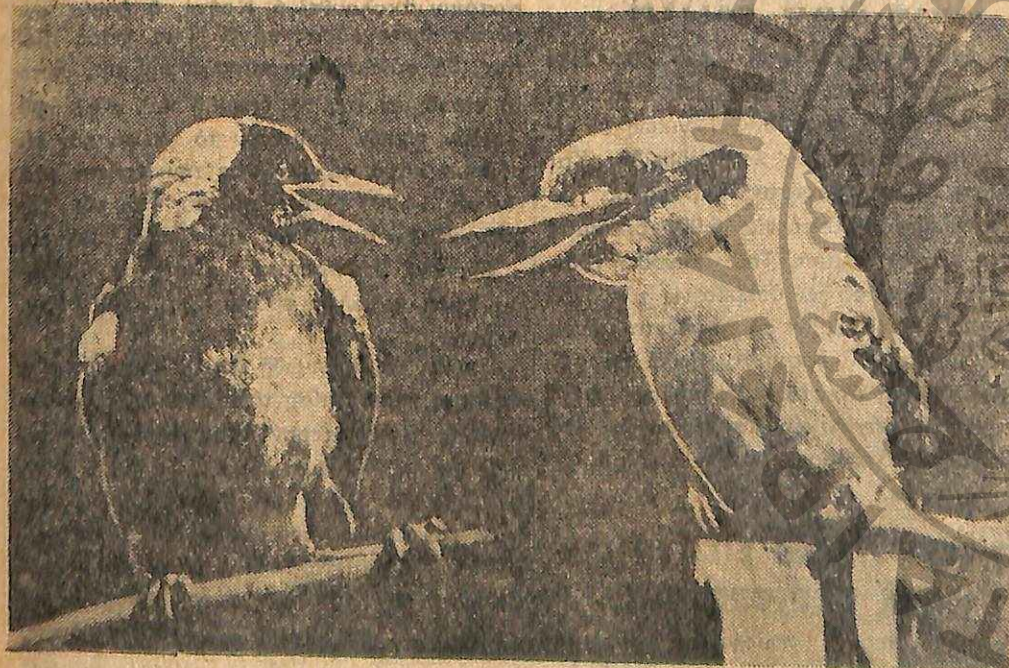
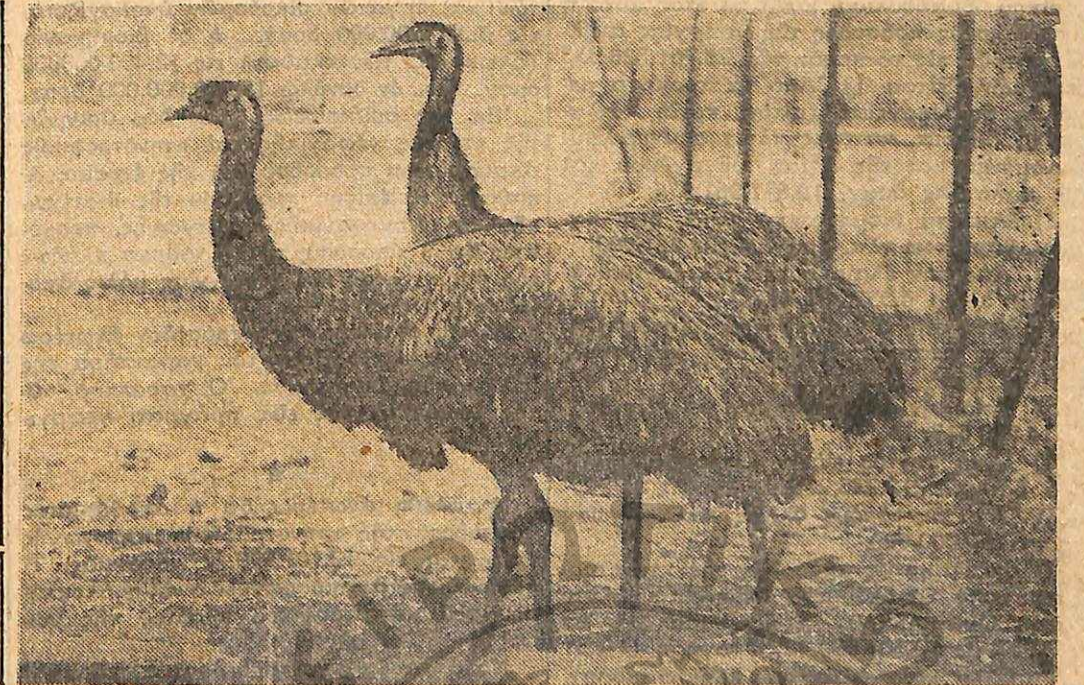

Πλατύπους ἢ ὄρ νιθόρρυγχις.

καγκουρῶ, κήριος εκπρόσωπος τῶν μαρσупο-
φόρων, τῶν ζώων δηλαδὴ ποὺ τὰ θηλυκὰ τους
ἔχουν στὴν κοιλία ἓνα μάρσупο, μὴ θήκη,
γιὰ νὰ καταφεύγουν ἐκεῖ τὰ νεογέννητά τους.
Τὰ πίσω πόδια τῶν καγκουρῶ εἶναι πολὺ μα-
κριὰ καὶ πολὺ δυνατό ἐνῶ τὰ μπροστινὰ εἶναι
πολὺ κοντὰ καὶ τοὺς χρησιμεύουν μᾶλλον ὡς
χέρια. Τρέχουν πάρα πολὺ γρήγορα σὲ συνε-
χὴ πηδήματα. Ὅταν στέκουν στὰ πίσω πό-
δια ἔχουν ὕψος σχεδὸν σὰν τοῦ ἀνθρώπου.
Τρῶνε μόνον φυτὰ. Εἶναι ὅμως πολὺ ἐκδι-
κητικὰ καὶ ἅμα πειραχθοῦν μποροῦν μὲ μιὰ
κλωτσιὰ νὰ σκοτώσουν ἄνθρωπο. Ἄλλο πα-
ράξενο καὶ ἐπίσης χαρακτηριστικὸ τῆς Αὐ-
στράλιας ζῷον εἶναι ὁ Πλατύπους ἢ ὀρνιθόρ-
ρυγχος, γιὰ τὸν ὁποῖον τελευταίως ἐγράφη-
καν ἀρκετὰ στὸν «Ἡλίο», ζῷον θηλαστικὸν
ποὺ γεννᾷ ἀνδρά, ἔχει πέλμα σὰν τῆς ἀλεπούς
καὶ ράμφος πάπιας, συνδετικὸς κρῖκος μετα-
ξὺ θηλαστικῶν καὶ πτηνῶν.

Χαριτωμένο ζῷον εἶναι ὁ φασκόλαρκος ἢ
κοάλα, μικρὴ ἀρκουδίτσα, μορσупοφόρον, τοῦ
ζῇ πάντα σκαρφαλωμένη στὰ δένδρα καὶ ζῇ
ἀπολείεστικα μὲ ξηροὺς καρπούς.

Μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ πτηνὰ τῆς Αὐστράλιας
εἶναι ὁ δρομαῖος ἢ ἐμὸν ἢ ἱμὸν, ποὺ μὴτάει
μὲ στρουθοκάμηλον, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ τὰ ὠ-

Κουκαμ ποῦρα,

ραῖα πτερά της, ψηλὸ σὰν αὐτὴ καὶ ποὺ τρέ-
χει πολὺ γρήγορα. Τὸ ἐμορφότερο ἀπὸ τὰ που-
λιά εἶναι ἡ λύρα, ποὺ πῆρε τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν
οὐρά της, ποὺ μοιάζει στὸ σχῆμα μὲ λύρα.
Ἀλλὰ τὸ πιὸ περίεργον ἀπὸ τὰ πουλιά τῆς
Αὐστράλιας εἶναι ἡ κουκαμπούρα, ὅχι τόσο
γιὰ τὴ μορφή της ὅσο γιὰ τὸν ἦχο ποὺ κάνει,
ποὺ μοιάζει σὰν γέλιο ἀνθρώπου. Μεγάλον σὰν
περιστερί, κοντοπόδαρον, ἄχαρο, μὲ δυσανάλο-
γον πρὸς τὸ σῶμα του μεγάλο κεφάλι, μὲ ράμ-
φος μακρὺ, εἶδος ἀλκυόνος, ἀλλὰ καστανῆς,
μεγάλῃς καὶ ἀκομψῆς, γελοιογραφίας μᾶλλον
τῆς ἀλκυόνος, ποὺ ἐπὶ πλεον δὲν τρέφεται μὲ
ψάρια ὅπως αὐτὴ, ἀλλὰ μὲ ἔντομα, κρύβεται
στὰ κλαδιά τῶν δένδρων καλ... γελᾷ. Ὅποιος
ἀκούει τὸ γέλιο αὐτό, θὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐπύ-
νω στὸ δένδρον εἶνε ἄνθρωπος καὶ γελᾷ.

Ἀπὸ τὰ δένδρα τῆς Αὐστράλιας τὸ κυριώ-
τερον εἶναι ὁ ἐνκάλυπτος, χαρακτηριστικὸς δὲ
τῶν Αὐστραλιανῶν τοπίων. Τὰ δένδρα
αὐτὰ ἔχουν μεγάλη ζωτικότητα καὶ πολὺ με-

γάλες ρίζες. Γιὰ νὰ καλλιεργήσουν λοιπὸν μιὰ
ἐκτασι τὸ κόψιμο τῶν δένδρων αὐτῶν παρου-
σιάζει πολὺ μεγάλες δυσκολίες. Πρέπει νὰ
σκοτωθοῦν τὰ δένδρα προτοῦ κοποῦν. Τοὺς
κάνουν λοιπὸν μιὰ εἰδικὴ ἐνεσι κ' ἔτσι τὸ
δένδρον ξηρύνεται, πέφτουν τὰ φύλλα του, πε-
θαίνει. Ταξιδεύοντας στὴν Αὐστράλια βλέπει
κανεὶς ἀπέραντες ἐκτάσεις, ἀπὸ σκελετωμένα
δένδρα, ποὺ μοιάζουν μὲ ξεμαλλιασμένα φαν-
τάσματα. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι τόσο ψηλὰ
ὥστε φθάνουν εἰς ὕψος 100 — 130 μέτρων.

Ἄλλα δένδρα εἶναι ἡ Φλόγα, ποὺ στο-
λίζεται μὲ καταικόκκινα ἄνθη ποὺ ἔχουν τὸ
χρῶμα τῆς φωτιᾶς καὶ τὸ κέντρον νὰ μοιάζῃ
σὰν πελώρια φλόγα, καὶ τὸ Οὐαράτά, ψηλὸς
θάμνος ποὺ ἔχει στὸ κέντρον ἓνα χονδρὸ κλω-
νάρι ποὺ στεφανώνεται μὲ ἓνα μεγάλο λου-
λουδί σὲ σχῆμα ἀγγινάσας. Τὸ ἄνθος αὐτό ἔ-
χει τὸ φωτεινότερον κόκκινον χρῶμα ποὺ μπο-
ρεῖτε νὰ φαντασθῆτε, εἶναι ἐξαιρετικὰ διακο-
σμητικὸ ἀλλὰ δὲν ἔχει καθόλου ἄρωμα καθὼς
ἄλλωστε ὅλα σχεδὸν τὰ ἄνθη τῆς Αὐστράλιας.

Ὁ ἥλιος λάμπει στὴν Αὐστράλια εἰς πε-
ρισσότερες ἡμέρας τοῦ ἔτους. Διὰ τοῦτο ἡ
Αὐστράλια εἶναι γνωστὴ ὡς ἡ ἡπείρος τοῦ
ἡλίου.

ΙΩΑΝΝΑ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Ή γεωργία και ή κτηνοτροφία

Είς από τούς κλάδους τής Έθνικής μας οίκονομίας, έκ τοῦ ὁποῦ ἀποζοῦν εἰς τήν Ἑλλάδα τὰ 60% τοῦ πληθυσμοῦ εἶνε ἡ γεωργία καί ἡ κτηνοτροφία.

Ἐάν ἡ ἀπόδοσις εἶνε καλή, προφανές εἶνε ὅτι ὁλόκληρος ὁ πληθυσμός τής χώρας θά κινηθῇ, ἀπό ἀπόψεως οἰκονομικῆς. Ἀλλ' ὡς ἡ ἀγορά θά ὑποστῇ τὸν ἀντίκτυπον μιᾶς κακῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Τί ἀποδίδει ὁμως ἡ γεωργία καί ἡ κτηνοτροφία εἰς τήν Ἑλλάδα;

Αἱ τελευταῖαι στατιστικαὶ πληροφορίες ἀναφέρονται εἰς τὸ 1937 καὶ αὐτὰς χρησιμοποιοῦμεν.

Κατὰ τὰ δεδομένα τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἡ ἀκαθάριστος πρὸσόδος τής γεωργίας ἀνῆλθε γενικῶς εἰς τὸ ποσὸν τῶν 25.781.888.333 δραχμῶν. Ἦτοι: 1) Ἀπὸ τὰ προϊόντα μεγάλης καλλιέργειας (σίτος, κριθή, καλαμπόκι, ὁσπρία, πατάτες κλπ.) συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἀξίας τοῦ ἀχύρου καί τῆς καλαμιάς δραχ. 10.871.961.976.

2) Ἀπὸ τὰ βιομηχανικὰ φυτὰ, ἦτοι καπνόν, βάμβακα κλπ. δραχ. 4.404.721.503.

3) Ἀπὸ τὴν ἐλαιοκομίαν (ἐλαῖα καί ἐλαιον) δραχ. 4.557.782.250.

4) Ἀπὸ τὴν ἀμπελοργίαν (σταφυλαί, γλεῦκος, σταφίδα Κορινθιακὴ καί σουλτανίνα) δραχ. 3.220.337.737.

5) Ἀπὸ τὴν λαχανοκομίαν γενικῶς δραχ. 1.414.798.613.

6) Ἀπὸ παντὸς εἶδους ὀπωροφόρα δένδρα δραχ. 1.212.286.256.

7) Ἀπὸ διαφόρους ἄλλας καλλιέργειας δραχ. 100.000.000.

Ἡ ἀκαθάριστος πρὸσόδος τής κτηνοτροφίας, κατὰ τὰ δεδομένα ἐπίσης τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου ἀνῆλθεν τὸ 1937 εἰς 12.101.990.427 δραχμάς. Ἦτοι:

1) Γάλα καί γαλακτικὰ προϊόντα δραχ. 3.249.763.374.

2) Κρέας 7.312.031.902 δραχ.

3) Αὐτὰ δραχ. 786.914.421.

4) Δέρματα 304.059.870. δραχ.

5) Ἐρία καί τρίχες δραχ. 368.820.860.

6) Πῶλοι 90.400.000 δραχμαί.

Εἰδικώτερον ἡ ἀξία τοῦ παραχθέντος κατὰ τὸ 1937 γάλακτος ἐκ τῶν προβάτων, τῶν αἰγῶν, τῶν ἀγελάδων καί τῶν βουβῶλων, ὁ ὁποῖον κατηναλῶθη αὐτοῦσιον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἀνῆλθεν εἰς 272.512.500 χιλιάγραμματα. Δεδομένου ὅτι ἡ μέση ἀξία κατὰ χιλιάγραμμον τοῦ γάλακτος ἀνῆλθεν κατὰ τὸ ἔτος 1937 διὰ τῆς παραγωγῆς εἰς 5,33 δραχ., τὸ σύνολον τῆς ἀξίας τοῦ παραχθέντος γάλακτος ἀνῆλθεν εἰς 1.467.796.752 δραχμάς.

Ἡ παραχθεῖσα ποσότης μαλακοῦ τυροῦ (φέτας) ἐφθάσεν κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος εἰς 52.086,30 χλγ., ἦτοι ὅκ. 16.667.296, ἀξίας συνολικῆς 1,035,709,730 δραχ.

Ἡ παραγωγή τυροῦ (κεφαλοπόρι, κασέρι, ἀγράφον κλπ.) ἀπέδωκεν εἰς ποσότητα 12.281.600 χιλιάγραμματα, ἦτοι ὁκτάς 3.926.592, συνολικῆς ἀξίας δραχμ. 374.634.978, με μέσην τιμὴν κατὰ χιλιάγραμμον δραχ. 30,50.

Τέλος ἡ ποσότης τοῦ παραχθέντος βου-

τύρου ἀνῆλθεν εἰς 6.604.600 χιλιάγραμματα, δηλαδή 2.113.280 ὅκ., ἀξίας 371.340.314 δραχ. με μέσην τιμὴν πωλήσεως 61,80 κατὰ χιλιάγραμμον.

Συνεπὸς ἡ ἀκαθάριστος πρὸσόδος τῶν δύο αὐτῶν κλάδων τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς (γεωργικῆς καί κτηνοτροφικῆς) ἀνῆλθεν διὰ τὸ 1937 εἰς 37.883.878.760 δραχ.

Ἐναντι τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ πλὴ ἀκαθάριστον πρὸσδον ἀντιπροσωπεύει ἡ ἀξία τῆς βιοτεχνικῆς καί βιομηχανικῆς παραγωγῆς;

Ἐκ τῶν στατιστικῶν δεδομένων τοῦ 1937 προκύπτει ὅτι ἡ ἑτησία ἀκαθάριστος πρὸσδός ἐκ τῆς βιοτεχνίας, συμπεριλαμβανομένης ἐννοεῖται καί τῆς ἀμοιβῆς τῶν τεχνιτῶν καί ἐργατῶν οἰκοδομῶν ὑπολογίζεται εἰς 3.350.000.000 δραχ. ἡ δὲ βιομηχανία (ὄλων μαζί τῶν κλάδων) εἰς 12.400.000.000 δραχ. ἦτοι ἐν συνόλῳ 15.750.000.000 δραχ.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο ἀριθμῶν τῆς ἑτησίης γεωργικῆς καί κτηνοτροφικῆς ἀκαθαρίστου πρὸσόδου καί τῆς ἑτησίης ἀκαθαρίστου ἐπίσης πρὸσόδου τῆς βιοτεχνικῆς καί βιομηχανικῆς παραγωγῆς, προκύπτει ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν διαφόρων κλάδων τῆς βιομηχανίας καί βιοτεχνίας μὲν ἀποδίδει τὸ 41% περίπου.

Αἱ εἰς ἀκαθαρίστον πρὸσδον ἀνωτέρω ἀποδόσεις καθορίζουν τὸν χαρακτήρα τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Ὁ χαρακτήρ αὐτὸς θεωρεῖται καί εἶνε πράγματι γεωργικός.

★

Ἀνεφέρθη ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἀκαθάριστος πρὸσόδος τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς ἀνέρχεται εἰς 12.101.990.427 δραχμάς. Τί ποσὸν ὁμως ἀντιπροσωπεύει ἡ ἀξία ὁλοκληρῶν τοῦ κτηνοτροφικοῦ πλοῦτου τῆς χώρας;

Κατὰ τὰ ὑπάρχοντα δεδομένα τοῦ 1937 ἡ ἀξία κατ' εἶδος εἶνε ἡ ἐξής:

ΠΟΙΑ ΕΙΔΗ ΕΧΟΥΝ

ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΝ ΑΠΟΔΟΣΙΝ

Ποῖον ἀπὸ τὰ καλλιευγόμενα εἶδη ἔχει τὴν μεγαλύτεραν ἀπόδοσιν; Γενικῶς οἱ εἰδικοὶ παραδέχονται τὰ ἐσπεριδοειδῆ. Καί πράγματι ἡ ἀκαθάριστος πρὸσδός τῶν πορτοκαλίων φθάνει τὰς 6.000 δραχμάς ἑτησίως κατὰ στρέμμα. Τοῦ καπνοῦ ἡ ἀκαθάριστος πρὸσδός δὲν ὑπερβαίνει τὰς 3500 δραχ., τοῦ σίτου, μετὰ τὰ ληφθέντα μέτρα πλησιάζει τὰς 650 δραχμάς. Καλὴ θεωρεῖται καί ἡ ἀκαθάριστος πρὸσδός κατὰ στρέμμα τῶν λαχανικῶν καί πεπονιῶν. Τοῦ βάμβακος ἡ ἀπόδοσις φθάνει 1300 δραχ. κατὰ στρέμμα.

ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Τὸ μεγαλύτερον γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἐκ τῶν διαφόρων περιφερειῶν τῆς Ἑλλάδος ἔχουν αἱ Ἰόνιοι νῆσοι.

1) Ἴπποι, ὄνοι, ἡμίονοι, δραχ. 5.048.400.000.

2) Βόες, ἀγελάδες, δραχ. 4.153.142.814.

3) Πρόβατα, δραχ. 3.863.089.748.

4) Πτηνοτροφία δραχ. 2.266.502.701.

5) Αἰγες, δραχ. 2.061.598.427.

6) Χοῖροι, δραχ. 1.961.156.330.

7) Βούβαλοι δραχ. 333.838.647.

8) Κύνικοι, δραχ. 120.262.730.

Δηλαδή τὸ σύνολον τῆς ἀξίας τῆς κτηνοτροφίας ἀντιπροσωπεύει κεφάλαιον 19.807.920.427 δραχμῶν.

Ἐκ τῶν ζῶων αὐτῶν ὀρισμένα δηλαδή οἱ ἵπποι, ὄνοι καί ἡμίονοι, καθὼς καί οἱ βούβαλοι καί μερικαὶ ἀγελάδες χρησιμοποιῶνται ὑπὸ τῶν ἀγροτῶν εἰς διαφόρους ἐργασίας, καλλιερηγικὰς, μεταφορῶν κ. λ. π. Ἡ ἐργασία αὕτη ἔχει ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν διὰ τὸ ἔτος 1937 εἰς δραχμάς 7.706.000.000.

Ἐπίσης πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ κῶπος ὄλων τῶν ζῶων ἀποτελεῖ τὸ καλύτερον λίπασμα διὰ τοὺς ἀγρούς, καλεῖται δὲ αὕτη «ζωϊκὸν λίπασμα» ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ «χημικὰ λίπασματα», τὰ ὁποῖα παρασκευάζονται ἀπὸ διαφόρους ἀνοργάνους οὐσίας. Ἡ ἀξία τῶν ζωϊκῶν λιπασμάτων ὑπελογίσθη διὰ τὸ 1937 εἰς 3 περίπου δισεκατομμύρια δραχμάς.

★

Γενικῶς ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι ἡ παραγωγή γάλακτος ἐξ ἀγελάδος γίνεται κυρίως εἰς τὴν ὑπαίθρον. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη. Ἡ μεγαλύτερη ποσότης γάλακτος παράγεται ἀπὸ τὰ βουστάσια τῶν πόλεων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης καί τῶν Περιχώρων τῶν. Πάντως μέχρι τοῦδε τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν γαλακτοπαραγωγὴν ἔχουν τὰ πρόβατα, ἐξ ὧν τῶν ὄλων μαστοφόρων.

Κατόπιν ἀκολουθεῖ ἡ Κρήτη, ἡ ὁποία κατὰ τὰς ὑπαρχούσας προβλέψεις, ἐντὸς 10ετίας, θά αὐξήσῃ τὴν παραγωγὴν τῆς, ὥστε τὸ εἰσοδήμα τῆς νὰ ὑπερβῇ καὶ αὐτὸ τῶν Ἰονίων νήσων. Σήμερον τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν εἰς τὴν Κρήτην φθάνει τὰς 14.500 δραχ. περίπου, ἐνθὺ τῶν Ἰονίων νήσων ἀνέρχεται εἰς 16.000 περίπου.

Εἰς τὴν Ἠπειρον τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν φθάνει τὰς 3.500 δραχ. ἑτησίως.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ Ἠπειρος εἶνε ὁπὸ τὰς περιφερείας τοῦ Κράτους, ἡ ὁποία ἔχει τὸ μεγαλύτερον ὕψος βροχῶν, συνεπῶς θά ἔπρεπε ἀναλογικῶς νὰ ἔχῃ καί τὸ μεγαλύτερον εἰσόδημα. Ἀλλὰ, λόγῳ ἀφ' ἑνὸς τοῦ ὀρεινοῦ τοῦ ἐδάφους καί ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀνεκμεταλλεύτου, ἡ Ἠπειρος εὐρίσκειται εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος. Ἐλπίζεται ὁμως, ὅτι συντόμως θά ἀναπτύξῃ τοῦτο, ἰδίᾳ διὰ τῆς κατασκευῆς ὁδῶν.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Ἡ ἀντιαεροπορικὴ ἀμυνα

τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ

ΣΤ' ΓΕΝΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΕΡΑΜΥΝΑΝ

Ἡ ἐνεργὸς καί ἡ παθητικὴ ἀεράμυνα μεριμνῶν γενικῶς διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀμάχων ὁλοκληρῶς τῆς χώρας ἀπὸ ἐναερίου ἐπιθέσεως. Πλὴν ὁμως τῶν μέτρων γενικῆς προστασίας καί κάθε ἀπομονῶς καί κάθε οἰκογένειας, ὀφείλουν νὰ μὴν παραμείνουν ἀδρανεῖς, ἀλλὰ πρέπει νὰ μεριμνήσουν διὰ τὴν αὐτοπροστασίαν τῶν. Πρώτη ὑποχρέωσις τὴν ὁποίαν ὑπέχει κάθε πολίτης εἶνε νὰ πειθαρχῇ εἰς τὰς ὁδηγίας τῶν ἀρχῶν, δεδομένου ὅτι αἱ ἀεροπορικαὶ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν ἀμάχων δὲν ἀποβλέπουν τόσον εἰς τὴν φθορὰν τοῦ ἀμύχου ὡς ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου, ὅσον εἰς τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ ἡθικοῦ του, ἡθικὸν δὲ χωρὶς ψυχραιμίαν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ. Τονίζεται ἐξ ἄλλου ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ὅτι καί κάθε πολίτης ὀφείλει ἀναλόγως τῶν ἱκανότητων του νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν κινδύνων. Εἰς τὴν Γερμανίαν συγκεκριμένως ὅπου ἔχουν καταβληθῇ τὰ τελευταῖα ἔτη, σημαντικαὶ προστάθειαι διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐνδεχομένων πολεμικῶν κινδύνων, ἐγένετο ἀπογραφή ὧν γενικῶς τῶν πολιτῶν ἀνεξαρτήτως φύλου καί ἡλικίας μετὰ τὴν προϋπόθεσιν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐν ἀνάγκῃ ὅλοι κατὰ τὸν καλύτερον δυνατόν τρόπον. Εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα ἐξετέθησαν διὰ μακρῶν οἱ κίνδυνοι τῶν ἀμάχων καί τὰ μέσα ἐπιθέσεως καί ἀμύνης. Ἡδὴ θὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῶν ληπτῶν μέτρων, τόσον κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον ὅσον καί διαρκούντος τοῦ πολέμου καί τῶν ἐπιδρομῶν. Τὰ μέτρα αὐτὰ διακρίνονται εἰδικώτερον εἰς πέντε κατηγορίας: α) Τὰ ληπτέα ἐν καιρῷ εἰρήνης, β) τὰ ἐπιβεβλημένα μὲν ὁ τόπος κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν ἀεραμύνης, ὅπως ἀποκαλεῖται ἡ περίοδος καθ' ἣν ὑφίσταται πόλεμος, γ) τὰ ληπτέα μὲν ὁδῶν τὸ σύνθημα τοῦ συναγερμοῦ, δ) αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις διαρκούσης τῆς ἐπιδρομῆς καί ε) τὰ ληπτέα μέτρα μετὰ τὸν συναγερμόν.

Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, τὴν παρασκευαστικὴν, πρέπει νὰ ἔχῃ εὐρεθῇ ὁ χώρος τοῦ καταφυγίου καί νὰ ἔχῃ γίνῃ ἡ προετοιμασία του ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, δηλαδή ἡ ὑποστήριξις τῶν τοίχων καί τῆς ὀροφῆς κλπ. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἔχῃ ὀρισθῇ εἰς κάθε κατοικίαν τὸ προσωπικὸν ἀεραμύνης, δηλαδή ὁ ἀρχηγὸς τοῦ καταφυγίου, ὁ οἰκοκυρὸς ὁ οἰκονοσκόμος. Ὅλα τὰ πρόσωπα αὐτὰ πρέπει νὰ εἶνε ἐκπαιδευμένα μετὰ προσωπικῶς, δεδομένου ὅτι δὲν προστατεύονται εἰς τὰ καταφύγια κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπιδρομῆς. Τὸ προσωπικὸν ἀεραμύνης πρέπει νὰ εἰσαγῇ μετὰ τὸν ἀνταρτίαν μὴ ὑ-

ποκειμένων εἰς ἀμεσον ἐπιστράτευσιν, πρέπει δηλαδή νὰ μὴν ἀνατίθενται τοιαῦτα καθήκοντα εἰς νέους ἡλικίας 20 — 30 ἐτῶν. Ἀπαραίτητον εἶνε ἐπίσης νὰ ὀργανωθῇ ἡ συσκότισις τῆς οἰκίας ἐπὶ τῇ θάψει τῶν ὁδηγίων τῶν κρατικῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν. Τέλος, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας πρέπει νὰ εἶνε ἀσκημένοι εἰς τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὁποῖον θά χρησιμοποιοῦν τὰ καταφύγια καί τὰς προσωπίδας.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον, μόλις δηλαδὴ κηρυχθῇ κατάστασις ἀεραμύνης, τὸ καταφύγιον πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ἀμέσως καί νὰ ἐλεγχθῇ ἡ στερεότης καί στεγανότης αὐτοῦ. Διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς οἰκίας ἀπὸ κινδύνους πυρκαϊᾶς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ποσότης ἄμμου καί νὰ ἔχουν ληφθῇ μέτρα ὥστε νὰ εἶνε εὐχερὴς ἡ κατάσβεσις τῶν πυρκαϊῶν. Ἀμέσως ἐπίσης πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ φωτισμὸς ἐμπολέμου καταστάσεως, δηλαδή νὰ εἶναι τὰ φῶτα μονίμως κεκαλυμμένα. Οἱ πολῖται ὀφείλουν νὰ γνωρίζουν τὸ σύνθημα τοῦ συναγερμοῦ καί νὰ λάβουν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὑγιεινῆς. Τέλος πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ ἔχῃ ὀρισθῇ τὸ προσωπικὸν ἀεραμύνης τῆς οἰκίας ἀν δὲν ἔχῃ ληφθῇ τὸ μέτρον τοῦτο. Καί τὰ δύο ὁμως ἀνωτέρω στάδια εἶνε προπαρασκευαστικά. Ὁ πραγματικὸς κίνδυνος ὑφίσταται ἀφ' ἧς στιγμῆς δοθῇ τὸ σύνθημα τοῦ κινδύνου καί τότε οἱ πολῖται ὀφείλουν νὰ εἶνε προσεκτικοί. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὸ μέτρον τῆς καλῆς ὀργάνωσεως θά δοθῇ ἀπὸ τὴν πειθαρχίαν. Τὸ νὰ τρέχουν ὅλοι ταυτοχρόνως καί νὰ φωνάζουν, ἰσοδυναμεῖ μετὰ καταστροφῆν. Ἐπιβεβλημένον καθήκον εἶνε ἡ ποροχὴ βοηθείας εἰς τοὺς ἀσθενεῖς καί τοὺς γείτονας.

Ἐντὸς τῆς οἰκίας πρέπει νὰ σφύσουν καλῶς αἱ πυραὶ, τῆς κουζίνας, τῆς θερμάστρας κλπ. Ἐπίσης πρέπει νὰ κλειῶνται ὅλα τὰ κουφώματα καί νὰ σφύωνται τὰ φῶτα. Τὸ κλείσιμον τῶν κουφωμάτων, ἔστω καὶ ἂν ὅλοι οἱ ἐνοικοὶ εἶνε εἰς τὰ καταφύγια, ἐπιβάλλεται διότι οὕτω ἀποφεύγεται ἡ εἰσβολὴ τῶν πολεμικῶν ἀερίων ἐντὸς τῶν δωμάτων καί ἡ μόλυνσις τῆς κατοικίας. Καλὸν εἶνε ἐπίσης νὰ ἀπομονοῦνται στεγανῶς ὁλόκληρος ἡ οἰκία. Πρὸς τοῦτο φράσσονται αἱ ὅποιαι τῶν τοίχων καί αἱ σχισμαὶ τῶν πατωμάτων. Πολὺ συντελεῖ εἰς τὴν στεγανότητα ὁ ἐλαιοχρωματισμός. Ἐλλείψει ὁμως ἐλαίου χρώματος καί τὸ κοινὸν ἐλαῖον τοῦ φαργυτοῦ δίδει ἀρίστα ἀποτελέσματα. Ἐπίσης πρέπει νὰ στερεοῦνται οἱ δελοπίνακες διὰ ταινιῶν χάρτου, οἱ ὁποῖοι ἐπικollῶνται σταυροειδῶς ἐπ' αὐτῶν. Αἱ ὀπὸ τῶν κλειθρῶν (κλειδαρότροπες), ἐμφράσσονται μετὰ στόκον ἢ στουπὶ. Διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἐνδυμάτων καί τῶν τροφίμων συνιστᾶται ἡ περιτύλιξις τῶν κατὰ

μικρὰς ποσότητος ἐντὸς συνήθους ἀδιαβρόχου χάρτου. Ἄν ὑπάρχουν στεγανὰ ντουλάπια τοποθετεῖτε τὰ οὕτω διασκευασθέντα δέματα ἐντὸς αὐτῶν. Νερὸ ἐπίσης πρέπει νὰ διατηρῆται ἐντὸς καλῶς πωματισμένων φιαλῶν εἰς μικρὰς ποσότητας. Καλὸν εἶνε οἱ ἐνοικοὶ νὰ συναποκομίζουν ἐντὸς τοῦ καταφυγίου καί ποσότητα τροφίμων, ὕδατος καί ἐνδυμάτων. Ὅταν ὅλα τὰ ἀνωτέρω μέτρα διςπιστωθῇ, ὅτι ἔχουν ληφθῇ, ἡ οἰκογένεια εἰσέρχεται εἰς τὸ καταφύγιον. Φυσικὰ, πρὸς ἀποφυγὴν καθυστερήσεων, πρέπει, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀναμένεται ὁ κίνδυνος νὰ ἔχουν ληφθῇ ὅλα αἱ ἀνωτέρω φροντίδες.

Οἱ εὐρισκόμενοι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ συναγερμοῦ μακρὰν τῆς οἰκίας, πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ μεταβούν εἰς τὸ ἐγγύτερον δημόσιον καταφύγιον. Ἄν δὲν ὑπάρχῃ καταφύγιον, τότε ὁ καλύτερος τρόπος προφυλάξεως εἶνε ἡ προσφυγὴ εἰς λάκκον ἢ χάνδακα ἢ εἰς γωνίαν σχηματιζομένην ἀπὸ δύο τοίχους. Βρεγμένον μανδύλιον ἀντικαθιστᾷ προχειρῶς τὴν ἐλαιψιν μάσκα. Συνιστᾶται ἐξ ἄλλου ὥπως οἱ πολῖται φέρουν πάντοτε μαζί τῶν ποσότητα χλωριασθέντος, ἡ ὁποία ρίπτεται προχειρῶς εἰς τὰ σημεῖα τοῦ δερμάτος ὅπου ἤθελον τυχόν δημιουργηθῇ μολύνσεις ἀπὸ δηλητηριώδεις ὑγρὰς οὐσίας. Οἱ ὁδηγοὶ ὀχημάτων καταλαμβάνουν ἀμέσως μετὰ τὸν συναγερμόν τὰς ἐξόδους τῆς ὁδοῦ διὰ νὰ μὴν ἐμποδίσουν τὰς πυροσβεστικὰς καί ὑγειονομικὰς ἀμάχας καί σφύουν ἐντελῶς τὰ φῶτα τῶν ἀμαξῶν τῶν ἂν εἶνε νύκτα. Οἱ ὁδηγόντες ἱππὶ κατὰ ὀχήματα πρέπει νὰ ἀποφεύξουν τοὺς ἵππους καί νὰ τοὺς δέσουν εἰς ἐναστύλον.

Διαρκούσης τῆς ἐπιθέσεως, οἱ μὲν ἐντὸς τοῦ καταφυγίου παραμένουν εἰς τὰς θέσεις τῶν πειθαρχούντες εἰς τὸν ἀρχηγόν καί βοηθοὺν ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὴν κατάσβεσιν ἐνδεχομένης πυρκαϊᾶς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Κρίσιμος ὁμως εἶνε ἡ θέσις τῶν ἐδρικομένων εἰς τὸ ὑπαίθρον. Οἱ τελευταῖοι μόλις ἀντιληφθῶν θόμβαν πίπτουσιν εἰς σημεῖον ἐγγὺς κειμένου, πρέπει νὰ πέσουν ἀμέσως ἐπὶ τὸ ἐδάφος, διὰ νὰ μὴν τοὺς θίξουν τὰ θραύσματα. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκρηκνὴν πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν περιοχὴν αὐτὴν τὸ ταχύτερον, ἀκολουθοῦντες διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς φορᾶς τοῦ ἀνέμου. Τὸ μέτρον τοῦτο λαμβάνεται διὰ νὰ μὴν προσβληθῇ κανεὶς ἀπὸ τὰ ἀέρια ἀν τυχόν ἡ θόμβη περιέχῃ τοιαῦτα. Ἄν κανεὶς ὁποιασθῇ ὅτι εὐρίσκειται εἰς τομέα ὅπου ἔχουν πέσει ἀέρια, πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ φράξῃ τὴν ῥίνα καί τὸ στόμα του διὰ μανδύλιον κατὰ προτίμησιν βρεγμένον. Ἄν, ὅπως ἐλέγχαμεν καὶ ἀνωτέρω, αἱ σθανθῇ ὅτι εἰς τὴν ἐπιδαμνίδα τοῦ

σεν ύγρα ουσία, πρέπει να ρίψη εις τὸ σημεῖον αὐτὸ ὀλίγην χλωριόσθεστον. Μετὰ τὴν προσοχὴν ὅπως χρειάζεται μὴ τυχὸν ἢ χλωριόσθεστον πέσῃ εἰς τὰ μάτια του, διότι τότε θὰ τοῦ δημιουργήσῃ ἐποχλήσεις. Ὅπως δὲ ποτε μετὰ τὰ πρῶτα αὐτὰ προφυλακτικὰ μέτρα ὁ τυχὸν προσβαλλόμενος ἀπὸ ἀέρια πρέπει νὰ σπεύσῃ εἰς πὸν σταθμὸν πρῶτων βοήθειων.

Ὅταν τέλος αἱ σειρήνες σημάνουν τὴν λήξιν τοῦ συναγερμοῦ, οἱ ἐντὸς τοῦ καταφυγίου, πρὶν ἐξέλθουν, πρέπει νὰ διαπιστώσων προηγουμένως ἡμῶς ἔχουν πέσει ἀέρια γύρω ἀπὸ τὸ καταφύγιον. Τοῦτο εἶναι φροντίς τοῦ ἀρχηγοῦ κυρίως. Ἀνάλωτος φροντίς πρέπει νὰ ληφθῇ καὶ πρὸ τοῦ ἀνοίγματος τῶν παραθύρων τῆς κατωκίας, διότι ἂν ἔχουν πέσει ἀέρια πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ἡ ἀρμόδια ὑπηρεσία τῶν ἀπολυμαντῶν διὰ νὰ καθαρίσῃ. Ἀλλὰ καὶ οἱ πολῖται δύνανται νὰ λάβουν ὀρισμένα μέτρα διὰ τὴν ἀπολύμανσιν ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλπ. εὐρεθέντων ἐντὸς τοῦ σημείου πτώσεως τῶν ἀερίων. Καὶ τὰ μὲν ἀσπρόρροχα ἀπολυμαίνονται ἂν ἐμβάπτισθον ἐπὶ 12 ὥρας εἰς διάλυσιν χλωριόσθεστου καὶ ἀκολουθῶς πλυθῶν διὰ σάπωνος ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος. Τὰ μὴ ὑποκείμενα εἰς πλύσιν ἐνδυματα (ἐξώρροχα, τάπητες, κλινοσκεπάσματα), πρέπει νὰ ἀπολυμανθῶν ἐντὸς κλιθεῖν. Ἀν ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλον καὶ ὁ ἀπλοῦς ἀερισμὸς τῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν εὐαρίᾳ. Τὰ δερμάτινα ὑποδήματα ἂν ἔχουν μολυνθῇ ἀπὸ ὕγραν χημικὴν οὐσίαν δυσκόλως ἀπολυμαίνονται, πρέπει δὲ τὸ ἄτομον εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουν νὰ ἀποφύγῃ νὰ τὰ φορέσῃ. Ὑποδήματα ἐκ καουτσούκ ἀπολυμαίνονται ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος ἐπὶ δώρων, ἀκολουθῶς δὲ πρέπει νὰ στεγνώνωνται εἰς ἀνοικτὸν χώρον. Καὶ διὰ τὰ δερμάτινα ὑποδήματα. Ἀν προσεβλήθησαν ὑπὸ ὑγρᾶς χημικῆς οὐσίας, πρέπει νὰ θεωροῦν καὶ αἱ ἀρχήσαντα.

Κτρίον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔπεσε θόμβος μὲ δηλητηριώδεις οὐσίας, ἂν δὲν ἀπολυμανθῇ ἀπὸ τὴν ἀρμόδιαν κρατικὴν ὑπηρεσίαν, πρέπει νὰ ἀκρισθῇ ἐπὶ μίαν τοὐλάχιστον ἐβδομάδα. Ἀν ὑπάρχουν ἀνεμιστήρες διαφυλάττει τὸν ἀπολυμαντικὸν ἀερισμὸν. Ἀν ἡ θόμβος ἔπεσε παχυσίον τοῦ κτρίου τότε ἀρκεῖ διήμερος ἀερισμὸς. Σημειωτέον ὅτι τὰ χαμηλότερα πρῶτα κινδυνεύουν περισσότερον ἀπὸ τὴν μόλυνσιν, ἰδίως δὲ τὰ ὑπόγεια. Τρόφιμα μολυνθέντα καθίστανται ἀκατάλληλα πρὸς θρῶσιν. Ἐπίσης τὸ ἐντὸς δοχείων ὕδωρ καὶ τὸ ὕδωρ τῶν πηγαδιῶν μολύνονται εὐκόλως καὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγεται ἡ χρησιμοποίησις του. Εἰδικὰ προφυλάξεις πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἂν πέσῃ θόμβος, ἡ ὁποία νὰ μὴν ἐκτραγῇ. Πρωτίστως εἰς τὴν περιήγησιν αὐτὴν πρέπει νὰ ἀκωνοθῇ ἡ οὐκία καὶ ὁ γύρω χώρος ἀπὸ τοὺς ἐνοίκους, ἀμέσως δὲ πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ ἡ ἀστυνομία. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ἐγγίσῃ κανεὶς τὴν θόμβον διότι ὑπάρχει φόβος νὰ ἐκτραγῇ αὕτη ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν.

Πῶς ρυθμίζονται τὰ ὥρολόγια

Εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι ἡ μέτρησις τῆς ὥρας γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἀξόνά της. Ἡ τοιαύτη περιστροφή πραγματοποιεῖται ἐντὸς 24 ὥρων κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἡ γῆ στρέφει διαδοχικῶς καὶ μὲ κανονικὴν πάντοτε ταχύτητα ὅλας τῆς τῆς πλευρᾶς πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ἐπανερχεται εἰς τὴν ἀρχικὴν τῆς θέσιν. Τὴν δάσιν τῆς μετρήσεως ἀποτελεῖ ἡ μεσουράνησις τοῦ ἡλίου. Ὅταν δηλαδὴ ὁ ἥλιος εἰς ἓνα τόπον εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον ἐνριθῶς τοῦ οὐρανοῦ, δηλαδὴ εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον, ἔχουμε μεσημβρίαν. Ἐν ὅλῳ ὅμως ἐπὶ τοῦ γόστου θὰ μᾶς πείσῃ ἀμέσως ὅτι ὅλοι οἱ τόποι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν πάντοτε τὴν αὐτὴν ὥραν διότι ὁ ἥλιος δὲν μεσουρανεῖ ταυτοχρόνως παντοῦ. Συγκεκριμένως ὅταν εἰς τὰς Ἀθήνας π.χ. μεσουρανεῖ ὁ ἥλιος εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, ἡ ὁποία κείται πρὸς δυσμὰς τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἔχῃ μόλις ἐξημερῶση, εἰς δὲ τὴν Σαγγάην ἢ τὴν Ἰαπωνίαν, αἱ ὁποῖαι κείνται πρὸς δυσμὰς θὰ ἔχῃ δύση, δηλαδὴ θὰ λήγῃ ἡ ἡμέρα. Τούταντων ἄλλοι τόποι κείμενοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἔχουν τὴν αὐτὴν ὥραν ἀφοῦ μεσουρανεῖ ἐκεῖ ταυτοχρόνως ὁ ἥλιος. Τοῦτο συμβαίνει π.χ. μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, αἱ ὁποῖαι κείνται ἐπὶ τοῦ ἰδίου περίπου κατακόρυφου ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν κύκλου (δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ ἰδίου μεσημβρινοῦ). Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ὅταν τὰ μέσα συγκοινωνίας δὲν ἦσαν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένα καὶ κάθε τόπος ἦτο ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὸ ζήτημα τοῦ χρόνου δὲν εἶχε ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ὁ Ἀθηναῖος εἶχε μεσημβρίαν ὅταν ὁ ἥλιος ἔμεσουρανεῖ εἰς τὴν Ἀθήναι, ὁ Ρωμαῖος ὅταν ἔμεσουρανεῖ εἰς τὴν Ρώμην κ.ο.κ. Ἡ τοιαύτη διάκρισις ἴσχυε καὶ προκειμένου περὶ πόλεων τῆς ἰδίας χώρας. Αἱ Πάτραι π.χ. καὶ αἱ Ἀθήναι εἶχον διάφορον ὥραν ἀφοῦ εὐρίσκοντο εἰς διαφορετικοὺς μεσημβρινοὺς. Ἀφ' οὗτο ὅμως εἰσῆλθον οἱ σιδηροδρόμοι τὰ πράγματα μετεβλήθησαν διότι τὰ ὁρολόγια ἔπρεπε νὰ ρυθμίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰδίου ὥρολογίου. Τότε, δηλαδὴ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, πρὸ ἐκείνων περίπου ἐτῶν, καθιερώθησαν αἱ ἐθνικαὶ ὥραι. Συγκεκριμένως δηλαδὴ κάθε κράτος ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν καθιέρωσεν ὅτι ὅλαι αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαρχίαι του θὰ ἐρρυθμίζον τὰ ὥρολόγια των ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὥρας τῆς πρωτεύουσας. Τοῦτο προκειμένου περὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸν χωρὸν αἱ ὁποῖαι γενικῶς, πλὴν τῆς Ρωσίας, δὲν εἶναι πολὺ ἐκτεταμέναι, ἔλυσεν τοὐλάχιστον μερικῶς τὸ πρόβλημα. Ἐξηκολούθη ἐν τούτοις νὰ ὑφίσταται, διεθνῶς τοὐλάχιστον, μία σχετικὴ ἀνωμαλία, ἀφοῦ χωρεῖ, ἐγγύτατα κείμεναι καὶ στενῶς ἐπικοινωνοῦσαι, ὅπως τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Γαλλία, ἡ τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὁλλανδία, εἶχον διαφορετικὰς ὥρας καὶ μάλιστα διαφορῶσας ὅχι ἀπὸ τὸν ὀρθινὸν ὥρον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν καὶ τῆς ὥρας. Ἐτεὶ μεγαλύτερα δυσχερεῖται καὶ μάλιστα ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν πλαισίων παρουσιάζοντο εἰς χώρας ἐκτεταμένας ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐνιαία ὥρα. Τοῦτο συνέβαινε π.χ. προκειμένου περὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῶν ὁποίων αἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι διαφέρουν ἀπὸ τὰς δυτικὰς κατὰ πέντε ὁλοκληροὺς ὥρας. Ἐπίσης ἡ Ρωσία παρουσιάζει διαφορὰς ἐπὶ μεγαλύτερας (ἐπὶ ὥρων) μεταξὺ τῶν ἀπὸ ἀνατολικῶν καὶ τῶν

ἀπὸ δυτικῶν (εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν τῆς). Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς κάθε ἀμερικανικὴ πολιτεία καὶ κάθε ρωσικὸν κυβερνεῖον εἶχον ἴδιον τοπικὸν χρόνον. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἰδίως, ὅπου αἱ σιδηροδρομικαὶ συγκοινωνίαι ἦσαν ἐκτοτε ἀνεπτυγμένα, ἡ σύγκυσις ἦτο μεγάλη, διότι αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐταιρεῖαι ἐρρυθμίζον κάθε μία τὰ ὥρολόγια τῆς κατὰ τὸ δοκοῦν, οὕτω δὲ προέκυπταν ἀνωμαλίας καὶ καθυστερήσεις σημαντικαὶ καὶ ἐπιζήμιοι.

Τὸ πρόβλημα ἐλύθη μόνον ἀπὸ τοῦ 1878 ὅτε ὁ Σκότος τὴν καταγωγὴν ἄλλ' ἐγκατεστημένος εἰς τὸν Καναδᾶν, μηχανικὸς Φλέμινγκ προέτεινε νὰ ρυθμισθῇ ὁ πολιτικὸς χρόνος εἰς ὅλον τὸν κόσμον κατὰ τὸν ἑνιαῖον.

Συμφώνως πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ Φλέμινγκ ἡ Γῆ διηρέθη, φανταστικῶς φυσικᾶ, εἰς 24 ἴσα τμήματα, ὅπως οἱ φέτες τοῦ πορτοκαλιοῦ, τὰ ὁποῖα ὀνομάσθησαν ὠρεῖαι ἄκραντοι. Ὅλαι αἱ ἄκραντοι, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ πορτοκαλιοῦ, εἰς τοὺς δύο πόλους καὶ ἀπομακρύνονται βαθμιαίως διὰ νὰ φθάσουν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ εἰς τὴν μακροτέραν ἀπ' ἄλληλων ἀπόστασιν. Ἀφοῦ ὁ κύκλος διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας κάθε μία ἀπὸ τὰς 24 ἄκράντους περιλαμβάνει 15 μοίρας (360:24=15). Ὅλαι αἱ χωραὶ αἱ κείμεναι ἐντὸς μίας καὶ τῆς αὐτῆς ἄκράντος ἔχουν πάντοτε τὴν ἰδίαν ὥραν, ἐνῷ αἱ χωραὶ τῶν γειτονικῶν ἀκράντων αἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἔχουν μίαν ὥραν περισσότερον αἱ δὲ πρὸς τὸ δυτικὸν μίαν ὀλιγώτερον. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ Εὐρώπη περιλαμβάνεται εἰς τρεῖς ἀκράντους, μίαν δυτικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχοντο ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὁλλανδία, μίαν κεντρικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνοντο ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία καὶ ὅλα τὰ Σκανδιναβικά καὶ αἱ χωραὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης ἐν τῶν Βαλκανικῶν δὲ ἡ Νοτιοανατολικὴ καὶ ἡ Ἀλβανία καὶ μίαν ἀνατολικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν τὰ ὑπόλοιπα Βαλκανικά, ἡ Πολωνία, τὰ Βαλτικὰ κράτη καὶ ἡ Δυτικὴ Ρωσία. Ὅταν συνεπὲς ἡ Ρώμη ἢ τὸ Βερολίνον (Κεντρικὴ Εὐρώπη) ἔχουν μεσημβρίαν (ἀκριβῶς 12) εἰς τοὺς Παρισίους ἢ τὸ Λονδίνον (Δυτικὴ Εὐρώπη) εἶναι μία ὥρα ὀλιγώτερον (11 π.μ.) καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ τὴν Βαρσοβίαν (Ανατολικὴ Εὐρώπη) εἶναι 1 μ.μ., δηλαδὴ μία ὥρα περισσότερον. Φυσικὰ πολλὰ κράτη ἔχουν καὶ ἐπαρχίας αἱ ὁποῖαι εἰσχωροῦν εἰς τὰς γειτονικάς ἀκράντους ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπαρχίαι αὐταὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν τὴν ὥραν τῆς πρωτεύουσας των. Ἡ Κέντρικα π.χ. θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κανονικῶς ὥραν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Καὶ ὅμως ἔχει τὴν Ἀθηνῶν, δηλαδὴ τῆς Ανατολικῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἀμερικὴ (αἱ Ἡνωμένας Πολιτεῖαι) περιλαμβάνονται εἰς πέντε ἀκράντους, τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῶν ἀνατολικῶν πολιτειῶν, τῶν κεντρικῶν πολιτειῶν, τῶν βραχυστῶν Ὁρέων καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν. Ἡ Ρωσία ἔξ ἄλλου ἔχει ἐπὶ διαφορικὰς ὥρας. Βασικὴ ὥρα εἶναι δι' ὅλον τὸν κόσμον ἡ ὥρα τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας μετροῦνται καὶ τῶν ὑπολοίπων χωρῶν αἱ ὥραι.

ΦΡ. ΤΖΑΚΣΟΝ

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΜΑΣ

Τὰ ζῶα καὶ ἰδίως τὰ πουλιὰ ἔχουν διαρκῶς πυρετὸ 40 καὶ 44 βαθμῶν ὑπὸ τὸν ὅποιον δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος

Τὰ πλάσματα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ ζῶον ὅσον βασιλεῖον διακρίνονται ὡς γνωστὸν εἰς «θερμόαιμα» καὶ «ψυχρόαιμα».

Ἡ διάκρισις αὕτη δὲν σημαίνει ὅτι ὁ λατὰ θερμόαιμα ζῶα ἔχουν τὴν ἰδίαν καὶ αὐτὴν θερμότητα ἢ ὅτι τὸ κάθε ψυχρόαιμον ἔχει πάντοτε αἷμα ψυχρὸν.

Ἐνῷ λόγου χάριν ἡ φυσιολογικὴ θερμότης τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὀλίγον κάτω τῶν 37 βαθμῶν Κελσίου, ἡ φυσιολογικὴ θερμότης τοῦ σώματος τῆς τίγρεως εἶναι τοὐλάχιστον 37 καὶ 2, τοῦ ἵππου 37 καὶ 7, τῆς γάτας 38 καὶ 9, τοῦ σκύλου 39 καὶ 1, τοῦ κοκκίλου 39 καὶ 5, τοῦ βοῦς 30 καὶ 5, τοῦ προβάτου 39 καὶ 6, τοῦ χοίρου 39 καὶ 7, τῆς περιστέρως 42, τῆς ὀρνίθους 42 καὶ 5 — θερμότης δηλαδὴ ὑπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἄνθρωπος ὁργανισμός.

Ἐξ ὅλων τῶν ζῶων ἀνωτέρων θερμότης ἔχουν τὰ πτηνὰ τῶν ὁποίων ἡ θερμότης δὲν εἶναι ποτὲ κατωτέρα τῶν 39 καὶ 5, εἰς ὁρισμένα δὲ εἶδη ἐξ αὐτῶν φθάνει εἰς 43 καὶ 9 ἢ καὶ 44 βαθμοῦς.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπίσης ὁργανισμῶν ἡ θερμότης κυμαίνεται ἀναλόγως τοῦ φύλου, τῆς ἡλικίας, τῆς ἐπιδράσεως τῶν γευμάτων. Ἀντιστρόφως δὲ παραμένει ἀναλλοίωτος καὶ ἄσχετος πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς διακυμάνσεις τοῦ περιβάλλοντος. Τὰ θερμόαιμα δηλαδὴ ἔχουν τὴν αὐτὴν θερμότητα τὸν χειμῶνα ὡς καὶ τὸ καλοκαίρι, εἰς τὸ βόρειον πόλον ὡς καὶ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην.

Τὰ αὐτὰ δὲν ἀληθεύουν διόλου ὡς πρὸς τὰ ψυχρόαιμα. Τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν, σήμερον δύνανται νὰ εἶναι ψυχρόαιμα, καὶ αὐριοι νὰ ἔχουν θερμὸν αἷμα. Μέσα εἰς ὁρισμένα ἰχθυοφάρμακα λόγου χάριν, ἀνεπτύχθησαν ψάρια μὲ αἷμα θερμὸν ὡς τοῦ κοτόπουλου.

Ἡ ὀνομασία λοιπὸν τῶν ψυχροαίμων εἶναι καθαρῶς συμβατική, ἢ μάλλον στηρίζεται εἰς ἓνα ἐπιπόλαιον γνῶρισμα τῆς θερμότητος των.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις μὲν βασικὴ καὶ θεμελιώδης διαφορὰ μεταξὺ θερμοαίμων καὶ ψυχροαίμων, συνισταμένη ὅχι εἰς τὸ ὅτι τὰ μὲν ἔχουν θερμὸν αἷμα, τὰ δὲ εἶναι σώματα καὶ καλὰ ὑποχρεωμένα νὰ ἔχουν ψυχρὸν αἷμα. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι, τῶν μὲν θερμοαίμων ζῶων ἡ θερμότης ρυθμίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου των ὁργανισμοῦ, ἀνεξαρτήτως τῆς θερμότητος τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος. Καὶ δι' αὐτὸ ἡ θερμότης τῶν θερμοαίμων εἶναι κατὰ κανόνα σταθερά.

Ἀντιστρόφως τῶν λεγομένων ψυχροαίμων ἡ θερμότης, ρυθμίζεται ὅχι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὁργανισμοῦ των, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν των περιβάλλον, ἢ σαφῶς λόγου χάριν ἔχει ψυχρὸν αἷμα τὸν χειμῶνα καὶ θερμὸν τὸ καλοκαίρι. Τὰ ψα

ρια ἔχουν περίπου τὴν θερμότητα τοῦ ὕδατος εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκονται.

Ψυχρόαιμα ζῶα εἶναι πολλὰ ἐκ τῶν σπονδυλωτῶν καὶ πάντα τὰ ἀσπόνδυλα. Τὰ ἔρπετα ἔχουν θερμότητα, κατὰ ἓνα βαθμὸν πάντοτε ὑψηλότεραν ἐκείνης τοῦ ἐξωτερικοῦ των περιβάλλοντος. Λόγου χάριν, ὁ ὄφας, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστὸν, ἀρκοῦται εἰς τὰ μεγάλα ψύχη, δύναται νὰ ἔχῃ θερμότητα πάγου ἢ καὶ πολὺ κατωτέραν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν παγετῶν, ἀντιστρόφως δὲ νὰ φθάσῃ εἰς 41 ἢ θερμότητα του, ὅταν ὑπὸ σκιά τὸ θερμόμετρον δεικνύει 40 βαθμοῦς.

Ἡ θερμότητα πάλιν τῶν ἰχθύων κυμαίνεται ἀπὸ 0,50—1 βαθμοῦς ὡς ἀνωτέρα τοῦ ὕδατος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν.

Τὰ θερμόαιμα πάλιν ζῶα, παρουσιάζουν ἄλλου εἶδους διακυμάνσεις. Ἐνῷ δηλαδὴ, τὰ ψυχρόαιμα ἔχουν τὴν αὐτὴν θερμότητα ἐπὶ τοῦ σώματος των ὁλοκληρῶν, τῶν θερμοαίμων ἡ θερμότητα κυμαίνεται ἀπὸ χώρας εἰς χώραν τοῦ ἰδίου σώματος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν μάλιστα στιγμὴν.

Εἰς τὰς φυσικὰς κοιλότητας τοῦ σώματος ἡ θερμότητα εἶναι κατὰ πολὺ ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ λοιποῦ σώματος. Ἀνθρώπος δηλαδὴ κανονικῆς καὶ φυσιολογικῆς θερμότητος, ἔχει εἰς τὰς φυσικὰς κοιλότητας τοῦ σώματος τοῦ θερμότητος 38 ἢ καὶ 38 καὶ 2 βαθμῶν. Εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ στόματος, ἡ θερμότης φυσιολογικῶν ἀνθρώπων εἶναι 37 καὶ 4, εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ ἀπηντισμένου 38, εἰς δὲ τὸν κόλπον 37 μέχρι 38 καὶ 5 ἐνίοτε.

Ἀντιστρόφως δὲ, ἡ θερμότητα τῆς παλάμης δύναται νὰ κατέλθῃ φυσιολογικῶς μέχρι 30 βαθμοῦς.

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρανίου εὐρισκόμενα ὅργανα, ἐγκέφαλος κτλ. κτλ., ἔχουν θερμότητα κατὰ πολὺ χαμηλότεραν τῶν ὁργάνων ποῦ εὐρίσκονται μέσα εἰς τὴν πνευλικὴν κοιλότητα.

Γενικῶς, ἡ θερμότητα τοῦ ἀνθρώπου σώματος εἶναι χαμηλότερα κατὰ τὰ ἄκρα, καὶ ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον γίνεται μεγαλυτέρα. Ἐξαιρέσει, ὡς εἵπομεν, ἀποτελοῦν αἱ φυσικαὶ κοιλότητες πάντοτε θερμότεραι.

Ὁ Κλώντ Μπερνάρ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ θερμότητα τοῦ αἵματος, ὅταν αὐτὸ εὐρίσκεται εἰς τὰς φλέβας, εἶναι κατωτέρα παρὰ ὅταν τὸ αἷμα εὐρίσκεται εἰς τὰς ἀρτηρίας. Αὐτὸ ἀληθεῖς ὅταν φλέβαι καὶ ἀρτηρίαι εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς καρδίας. Τὸ φλεβικὸν αἷμα δύναται νὰ εἶναι θερμότερον τοῦ ἀρτηριακοῦ, ὅταν εὐρίσκεται πλησιέστερα εἰς τὴν καρδίαν.

Ἀκόμη, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸ αἷμα λόγου χάριν τῆς πυλίας φλέβης, εἶναι ψυχρότερον τοῦ αἵματος τῶν ὑπερηπα-

τικῶν φλεβῶν, ἀλλὰ θερμότερον τοῦ αἵματος τῆς κατιούσης ἀορτῆς, ἀμέσως ἀναθῶν τοῦ διαφράγματος.

Τὸ αἷμα τῆς δεξιᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, ἔχει ἐπὶ τοῦ ζῶντος ζώου θερμότητα σταθερῶς ἀνωτέραν τοῦ αἵματος τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας. Αὐτὸ δὲ συμβαίνει διότι τὸ ἥπαρ, τὸ πεπτικὸν ἐν γένει καὶ τὰ γεννητικὰ ὅργανα τοῦ σώματος ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν πηγὴν τῆς θερμότητος τῶν ζῶων ὁργανισμῶν, ἡ ὁποία κατανέμεται εἰς διέφορα μέρη τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος τοῦ αἵματος.

Αἱ διάφοροι χημικαὶ ἀντιδράσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιτελοῦνται ἐντὸς διαφόρων ἰσθμῶν τοῦ σώματος κατὰ τὰς λειτουργίας τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης, ἀποτελοῦν τὸ αἷμα τῆς θερμότητος αὐτῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ θερμότητα μας, ἀνέρχεται μετὰ τὸ φαγητὸν κατὰ ἡμῖς μέχρις ἐνός βαθμοῦ.

Οἱ πόνοι καὶ αἱ διάφοροι ἡθικαὶ συγκινήσεις προκαλοῦν πτώσιν ἢ ὑποδιαισθησιν τῆς θερμότητος τοῦ σώματος μας. Τοῦτο προέρχεται διότι οἱ πόνοι καὶ αἱ ψυχικαὶ συγκινήσεις προκαλοῦν διαταραχὰς εἰς τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τῆς κυκλοφορίας.

Τούναντιον αἱ μυϊκαὶ ἀσκήσεις, ἡ χαρὰ, ἡ εὐχαρίστησις, ἡ ἀναψυχὴ κτλ., προκαλοῦν αὐξήσιν τῆς θερμότητος. Τοῦτο συμβαίνει διότι ἐντείνεται καὶ ζωηροῦται ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἐπίσης δὲ ἐντείνονται αἱ λειτουργίαι τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης εἰς τοὺς ἰσθμῶν τοῦ σώματος μας. Τὰ ὅσα, τὸ δερμα καὶ οἱ πνεύμονες ἐλάττωσιν συντελοῦν εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς θερμότητος καὶ συνεπῶς ἐντείνονται εἰς τὴν αὐτορρῶσιν τῆς. Ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἐν ἡρεμίᾳ εὐρισκόμενον, ἀναπτύσσει ἓνα βαθμὸν θερμότητος ἀνὰ ἑκάστον χιλιόγραμμα βάρους του. Δηλαδὴ, σῶμα ἐνηλίκου ἔχοντος βάρος 70 χιλιόγραμμων, ἀναπτύσσει θερμότητα... 1680 βαθμῶν, εἰς διάστημα 24 ὥρων. Ἀπὸ τὸ ποσὸν αὐτό, αἱ 1000 μονάδες παράγονται ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μυῶν, αἱ 652 ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς καρδίας, τοῦ ἥπατος, τῶν ἀναπνευστικῶν ὁργάνων καὶ τῶν νεφρῶν. Τὸ ὑπόλοιπον, ποσὸν μονάδων θερμότητος, παράγεται ὑπὸ τῶν ἀδένων τοῦ δερματος καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ἀλλὰ τώρα ποῦ γνωρίζομεν τὰς λεπτομερείας αὐτάς, δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν πῶς ἀκριβῶς παράγεται ἡ θερμότης αὕτη, τί καίεται μέσα μας καὶ εἰς τί συντελεῖ ἡ ἀδιάκοπος αὕτη καύσις, ἡ ὁποία ὅταν λείψῃ ἢ ὅταν ὑπερνασθῇ, φέρει τὸν θάνατον.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Φυσιολογικὴ καὶ αἱματικὴ καὶ πυρετὸς

ΤΑ ΔΥΟ ΝΕΥΡΙΚΑ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Τό ἐγκεφαλωνωτιαῖον καὶ «συμπαθητικόν» σύστημα. - Αἱ στοιχεῖαι τῶν νεύρων πού ἐκπορεύονται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου μας καὶ ρυθμίζουν τὰς αἰσθήσεις μας.

B

Ὡς ἐγνωρίσαμεν λεπτομερῶς εἰς τὸ προηγούμενον, τὸ νευρικόν μας σύστημα συνάπτει ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας πρὸς ἀλλήλα. Συνεπῶς δὲ συνδέει καὶ τὰς λειτουργίας τῶν ὀργάνων μας, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὀργανισμός μας νὰ παρυσιαζέται ὡς ἐνιαῖον ὀργανικὸν σύνολον.

Εἶδομεν ἐπίσης ὅτι εἴμεθα προικισμένοι μὲ δύο εἰδῶν νευρικά συστήματα, μὲ ἐκείνον πού κυβερνᾷ ἡ βούλησίς μας καὶ τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν «ἐγκεφαλωνωτιαῖον σύστημα» καὶ μὲ ἐκεῖνο πού λειτουργεῖ ἀσχέτως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεώς μας, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν «συμπαθητικὸν σύστημα».

Τὸ ἐγκεφαλωνωτιαῖον νευρικὸν μας σύστημα, διαίρεται καὶ αὐτὸ εἰς δύο μεγάλους κλάδους, εἰς τὸ «κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα» καὶ εἰς τὸ «περιφερειακόν». Τὸ ὅλον ἐγκεφαλωνωτιαῖον σύστημα, συνίσταται ἐκ νεύρων καὶ γαγγλίων, ὀνομαζομένων ἐγκεφαλικῶν ἢ νωτιαίων, ἀναλόγως τῆς θέσεώς των. Καὶ περὶ μὲν τῶν νεύρων εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον. Ὅσον ἀφορᾷ περὶ γαγγλίων, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ συγχίζωμεν μὲ ἄλλα γαγγλία, ὡς τὰ λεμφατικά, πού μένει νὰ γνωρίσωμεν.

Ἀνατομικῶς, τὰ γαγγλία ἐν γένει εἶνε ὀγκώματα μικρά, διαφόρου μεγέθους καὶ σχήματος, ἀπαντῶνται δὲ, ἄλλα ἐπὶ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων, ἄλλα ἐπὶ τῶν ἐγκεφαλωνωτιαίων νεύρων ἢ ἐπὶ τοῦ συμπαθητικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Τὰ μὲν πρῶτα, καλοῦνται λεμφατικά γαγγλία, ἢ καὶ «λεμφογάγγλια», τὰ δὲ δεύτερα «ἐγκεφαλωνωτιαῖα» καὶ τὰ τρίτα «συμπαθητικά». Τὰ δύο τελευταῖα εἶδη θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν ἐδῶ.

Τὰ ἐγκεφαλωνωτιαῖα μας γαγγλία, ἔχουν συνήθως μέγεθος κόκκου σίτου, εἶνε ἐρυθρόφαια καὶ συμπαγῆ, καὶ παρεμβάλλονται ἐς κόμβοι κατὰ τὴν πορείαν τῶν νεύρων.

Τὰ συμπαθητικά πάλιν γαγγλία, ἀσπρίζονται ἐκ δύο στοιχείων, κειμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, κατὰ μήκος αὐτῆς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ κόκκυγος. Εἶνε 20 ἢ 25 τῶν ἀριθμῶν, συνάπτονται δὲ πρὸς ἀλλήλα, διὰ καθέτων, μὲ νευρικά στελέχεια, καλούμενα «μεσογάγγλια στελέχεια». Συνάπτονται ὅμως μεταξὺ τῶν καὶ τὰ γαγγλία τοῦ αὐτοῦ στοιχείου, διὰ νευρικῶν συνδέσμων, πού καλοῦνται μεσογάγγλιοι σύνδεσμοι.

Ὅρθως καὶ περιγραφικῶς ἔχουν χαρακτηριστὴν τὰ γαγγλία, ὡς ἀκόμβοι συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν διαφόρων χορδῶν καὶ κλάδων τῶν νεύρων.

Τέλος, δεόν νὰ ἔχωμεν ὅπ' ὅψιν μας ὅτι ὁ ὅρος «γαγγλίωμα» ἐν τῇ ἱατρικῇ, δὲν

ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ νευρικά μας γαγγλία, σημαίνει δὲ ὄγκον λεμφικοῦ ἐν γένει γαγγλίου.

Ἄς ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν εἰς τὸν καταμερισμὸν τῶν νεύρων, ἔχοντες ὅπ' ὅψιν μας ὅτι ὁ εὐκολώτερος τρόπος συγκρατήσεως εἶνε αὐταὶ αὐταὶ αἱ ὀνομασίαι των.

Ἀναλόγως λοιπὸν τῆς ἐκφύσεώς των, ὀνομάζομεν «ἐγκεφαλικά» τὰ νεύρα, τὰ ὁποῖα ἐκφύονται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, «νωτιαῖα» δὲ, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκφύονται ἀπὸ τὸν νωτιαῖον μυελόν.

Τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκεφαλικῶν καὶ ὅλα τὰ νωτιαῖα ἐκφύονται διὰ δύο ριζῶν: τῆς προσθίας, ἢ ὁποῖα εἶναι κινητικῇ, καὶ τῆς ὀπισθίας, ἢ ὁποῖα εἶναι αἰσθητικῇ. Ἐκαστὴ δηλαδὴ ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ρίζας δίδει ἀνάλογως εἰς τὸ νεῦρον, τὴν κινητικὴν ἢ τὴν αἰσθητικὴν του λειτουργικὴν ἰκανότητα.

Ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπορεύονται 12 στοιχεῖαι αἱ ὁποῖαι ἐκ τῶν πρὸς τὰ ὀπίω ἐξεταζόμεναι εἶνε αἱ ἐξῆς:

1ον) Τὸ ὁσφρητικὸν νεῦρον, 2ον) τὸ ὀπτικόν, 3ον) τὸ κοινὸν κινητικὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, 4ον) τὸ τροχλιακόν, 5ον) τὸ τρίδυμον, 6ον) τὸ ἀπαγωγὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, 7ον) τὸ προσωπικόν, 8ον) τὸ ἀκουστικόν, 9ον) τὸ γλωσσοφαρυγγικόν, 10ον) τὸ πνευμονογαστρικόν, 11ον) τὸ παραπληρωματικόν ἢ καλίνδρομον καὶ 12ον) τὸ ὑπογλώσσιον.

Ἐξ αὐτῶν, τὸ ὁσφρητικὸν καὶ τὸ ἀκουστικὸν εἶνε νεύρα ἐιδικῶς αἰσθητήρια, τὸ δὲ ὀπτικόν, δὲν εἶνε καθ' ἑαυτὸ νεῦρον, ἀλλὰ δεσμὸς ἐγκεφάλου. Ἀπὸ τὰ λοιπὰ 9, τὰ μὲν εἶνε ἀμιγῆ κινητικά, ὡς τὸ ὑπογλώσσιον, τὸ ἀπαγωγόν, τὸ κοινὸν κινητικόν, τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ παραπληρωματικόν.

Τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς τὸ τρίδυμον, τὸ προσωπικόν, τὸ γλωσσοφαρυγγικόν, τὸ πνευμονογαστρικόν, εἶνε νεύρα μικρά, κινητικά, δηλαδὴ καὶ αἰσθητικά μὲ δύο ρίζας.

Τὰ νωτιαῖα νεύρα, ἀποτελοῦσιν 31 ζεύγη — δηλαδὴ 8 αὐχενικά, 12 θωρακικά, 5 ὁσφικά, 5 ἱερὰ καὶ 1 κοκκυγικόν. Τὸ καθεὶν τῶν ἀναδύεται ἀπὸ δύο — ὡς εἶδομεν — ρίζας, κινητικὴν καὶ αἰσθητικὴν.

Ἐκαστον νωτιαῖον στέλεχος, εὐθὺς ὡς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μεσοσπονδυλίου τμήματος, διαίρεται εἰς δύο μεγάλους κλάδους, εἰς τὸν πρόσθιον καὶ τὸν ὀπίσθιον.

Ὁ πρόσθιος ἢ κοιλιακὸς κλάδος νευρῶναι τοὺς μῦς τῆς προσθιοπλαγίαις ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ὁ δὲ ὀπίσθιος ἢ ραχιαῖος κλάδος νευρῶναι τοὺς μῦς καὶ τὸ δέρμα τῆς ραχιαίας ἐπιφανείας τοῦ σώματος μας. Ὅπως τὸ ἐγκεφαλωνωτιαῖον, αὐτὸ καὶ τὸ συμπαθητικὸν σύστημα, διαίρεται ἐπίσης εἰς κεντρικὸν καὶ εἰς περιφερειακὸν μέρος.

Εἶνε ἐν τούτοις, ἴδιον, αὐτόνομον, ἂν

καὶ πολλαπλῶς συνδέεται μετὰ τοῦ ἐγκεφαλωνωτιαίου. Ἡ αὐτονομία του συνίσταται, ὡς εἵπομεν, ὅτι δρᾷ ἄνευ τῆς βουλῆσεως. Τὸ σύστημα αὐτὸ νευρῶναι τὰ σπλάγχνα καὶ τὰ ἀγγεῖα, τὰ ὄργανα δηλαδὴ τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία δὲν ἦτο δυνατὴ ἐκ τῆς θελήσεώς μας.

Τὸ συμπαθητικὸν σύστημα ἀποτελεῖται ἰον), ἀπὸ δύο συμπαθητικὰ στελέχη, τὰ ὁποῖα διατρέχουν ὡς εἶδομεν τὴν σπονδυλικὴν στήλην, 2ον) ἐκ τῶν ἀναστομωτικῶν ἢ συνδετικῶν κλάδων, διὰ τῶν ὁποίων ἕκαστον στέλεχος ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐγκεφαλωνωτιαίου νευρικοῦ συστήματος, 3ον) ἐκ περιφερειακῶν συμπαθητικῶν νεύρων καὶ πλεγμάτων ὅπου εὐρίσκονται τὰ συμπαθητικὰ γαγγλία - περιφερειακὰ ἢ σπλαγχνικά, 4ον) ἐξ ἐγκαρσίων κλάδων, ὀνομαζομένων «εμεσογαγγλικῶν» συνδέσμων, διὰ τῶν ὁποίων, εἰς τὴν ὁσφυακτὴν καὶ ἱερὰν χώραν, συνάπτονται τὰ ἀντιστοιχα γαγγλία.

Τὸ συμπαθητικὸν στέλεχος διαίρεται εἰς πένε μοίρας: 1ον) εἰς κεφαλικὴν, 2ον) τὴν αὐχενικὴν, 3ον) τὴν θωρακικὴν, 4ον) τὴν ὁσφυϊκὴν καὶ 5ον) τὴν πυελικὴν.

Νεώτεροι ἐρευνᾶται ἔχουν διασαφηνίσει πλήρως τὸν ρόλον τοῦ συμπαθητικοῦ συστήματος. Κατ' αὐτὰς τὸ ὅλον συμπαθητικὸν σύστημα διακρίνεται εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸ συμπαθητικὸν καὶ τὸ παρασυμπαθητικὸν σύστημα.

Τὸ κυρίως συμπαθητικὸν σύστημα παριστᾷ προέκτασιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Ἐκ τῆς προεκτάσεως ταύτης ἐξέρχονται αἱ ἐμύελοι Ἰνες του, αἱ ὁποῖαι ἀναστομούνται καὶ διακλαδοῦνται ἀνά τὰ διάφορα ὄργανα. Ἀκόμη, κατεδείχθη, ὅτι ὅλα τὰ ὄργανα τὰ ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ αὐτονομίου νευρικοῦ συστήματος, ἔχουν διττὴν νεύρωσιν, δέχονται δηλαδὴ νεύρα συμπαθητικά καὶ παρασυμπαθητικά. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν λειτουργιῶν τῶν δύο αὐτῶν νευρικῶν κλάδων, εἶνε ὅτι, καὶ μὲν συμπαθητικὰ νεύρα δρῶν διευγερτικῶς, τὰ δὲ παρασυμπαθητικά ἐνεργοῦν ἀνασταλτικῶς ἢ κατευναστικῶς. Λόγου χάριν, ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ διέγερσις τοῦ συμπαθητικοῦ φέρει διεύρυνσιν τῆς κόρης, ἡ δὲ τοῦ παρασυμπαθητικοῦ, στένωσιν. Ἐπὶ τῆς καρδίας, τὸ κυρίως συμπαθητικὸν ἐπιταχύνει τὰς κινήσεις αὐτῆς, τὸ δὲ παρασυμπαθητικὸν, ἀναστέλλει αὐτάς.

Ἀκόμη, πρόδρομοι τῆς προσβολῆς εἶνε ἡ ἐνδεχομένη αὐξήσις εὐαίσθησις τῶν αἰσθητηρίων καὶ ἡ ἐμφάνισις ἐρυθρήματος ἢ καὶ οἰδήματος, ὀφειλομένων εἰς ἀγγειοκινητικὰς διαταραχὰς. Πολλὰς ἀκόμη

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ὁ ἐγκέφαλος.

Η ΕΠΙΛΗΨΙΑ

Ἡ «Ἱερὰ Νόσος» τῶν ἀρχαίων, ὁ Σεληνιασμός κατὰ τὸν λαόν, ἡ περιεργότερα καὶ φοδερὰ ἐγκεφαλικὴ νόσος

Ἡ ἐπιληψία, ὡς καὶ αἱ ἐπιληπτοειδεῖς μορφαὶ τὰς ὁποίας θὰ γνωρίσωμεν, ἔκαστην πάντοτε ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα, λόγω προφανῶς τῶν δραματικῶν φάσεων, τῶν κρίσεων τῆς. Κοινῶς, ἀκόμη καὶ σήμερον ὀνομάζεται «σεληνιασμός», διότι πιστεύεται ὅτι αἱ κρίσεις τῆς συσχετίζονται μὲ τὰς φάσεις τῆς σελήνης καὶ ὅτι «τὸ φεγγαρι κτυπᾷ τὸν ἄνθρωπον».

Οἱ κατὰ καιροὺς πρωτόγονοι λαοὶ τὴν ἀπέδωκαν εἰς... «ἀκάθαρτα πνεύματα», οἱ δὲ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι εἶχον καμὲν τὰς περισσοτέρας προόδους, τὴν ὀνόμαζον κατ' εὐφημισμὸν «Ἱερὰν νόσον».

Ἡ ἐπιληψία εἶνε χρόνις καὶ συνήθως προϊούσα — ὅλο καὶ στὸ χειρότερον δηλαδὴ — ἐγκεφαλικὴ πάθισις. Ἐκδηλοῦται συνήθως μὲ ἀποτόμους κρίσεις, ἢ «προσβολὰς», μὲ ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων, τῆς συνειδήσεως καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ κινητικὰς ἐκδηλώσεις, σπασμοὺς δηλαδὴ.

Κατὰ κανόνα, αἱ προσβολαὶ αὐτὰς ἐπαίνερονται κατὰ διάφορα διαστήματα. Συγχύζεται συχνὰ ἡ ἐπιληψία — ἢ καθεστὸν δηλαδὴ νόσος — μὲ ἄλλας παθολογικὰς καταστάσεις πού ἔχουν τὰ αὐτὰ περίπου συμπτώματα, ἀλλὰ εἶνε κατὰ πολὺ μικροτέρας σφοδρότητος.

Τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἐπιληψίας εἶνε ἡ κλασσικὴ «ἐπιληπτικὴ προσβολή». Τὸ κύριον αὐτὸ σύμπτωμα, ἀκολουθεῖ συνήθως τὰς ἐξῆς φάσεις. Μερικὰς ἡμέρας, ἀκόμη δὲ καὶ μερικὰς ὥρας καθ' ἑαυτὴν, πρὸ τῆς προσβολῆς, ἐμφανίζονται ὀρισμένα πρόδρομα συμπτώματα ὑπὸ διαφόρων μορφῶν. Ὁ πάσχων αἰσθάνεται δυσκολίας εἰς τὴν ἐργασίαν του, κουράζεται γρήγορα, ἔχει ροπήν πρὸς μελαγχολίαν ἢ καὶ ἀντιθέτως αἰσθάνεται ἐξαιρετικὴν εὐφορίαν — μίαν κατάστασιν δηλαδὴ ἀνέσεως, τῆς ὁποίας δὲν γνωρίζει συγκεκριμένα αἰτία.

Συχνότερον ὅμως ἐμφανίζει ἀπαισιοδόλους σκέψεις, εἶνε εὐξέαπτος, τραχὺς καὶ ὀργίλος, ρέπει πρὸς μοχθηρίαν, αἰσθάνεται κεφαλαλγίαν ἢ θάρος τῆς κεφαλῆς. Ἡ ὁρεξίς του ἐλαττοῦται μέχρι τοῦ νὰ ἀποποιήται κάθε τροφήν, ἡ ἀντιθέτως καταλαμβάνεται ἀπὸ ἐξαιρετικὴν δρεξίν τοῦ τρώγει μετὰ βουλῆμας. Ὅλα αὐτὰ, ἀντίθετα συμπτώματα δύνανται νὰ παρυσιασθοῦν ἐκ περιτροπῆς ἐπὶ ἐνός καὶ τοῦ ἴδιου ἀτόμου.

Ἀκόμη, πρόδρομοι τῆς προσβολῆς εἶνε ἡ ἐνδεχομένη αὐξήσις εὐαίσθησις τῶν αἰσθητηρίων καὶ ἡ ἐμφάνισις ἐρυθρήματος ἢ καὶ οἰδήματος, ὀφειλομένων εἰς ἀγγειοκινητικὰς διαταραχὰς. Πολλὰς ἀκόμη

ἐκδηλώσεις διαφόρους καὶ ποικίλας, χαρακτηριστικὰς ἐν τούτοις, δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἐπὶ ὀρισμένων πασχόντων, μικρὰ δὲ σχετικῶς πείρα μᾶς πείθει ὅταν τὰς βλέπομεν παρυσιαζομένας, ὅτι ἡ κρίσις δὲν θὰ ἀργήσῃ.

Τὰ μέχρις ἐδῶ εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρυνοὶ πρόδρομοι. Ὑπάρχουν εὐτυχῶς καὶ οἱ ἐγγύτεροι. Εὐτυχῶς, διότι χάρις εἰς τὸν εὐεργετικὸν ρόλον τῶν προδρόμων αὐτῶν, δυνάμεθα νὰ προβλέψωμεν τὴν προσβολὴν καὶ νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ διαπαιδαγωγημένος ἀσθενὴς δεόν νὰ ἐχη ὅπ' ὅψιν του τοὺς προδρόμους καὶ νὰ ἀναμείνῃ καταλλήλως τὴν κρίσιν, προφυλασσόμενος ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς, ὅταν πρὸ πάντων πρόκειται νὰ προσβληθῇ εἰς τὸν δρόμον, ἢ εἰς ἄλλα μέρη, ὅπου αἰφνιδίως πτώσις του καὶ οἱ σπασμοὶ του δυνάτον νὰ θέσουν ἐν κινδύνῳ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Ἀμεσοὶ λοιπὸν πρόδρομοι, προηγούμενοι τῆς κρίσεως κατὰ λεπτὰ ἢ καὶ δευτερόλεπτα τινα, εἶνε ἡ λεγομένη «ἐπιληπτικὴ αὖρα», ἡ ὁποία εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ὑστερικὴν αὖραν καὶ τῆς ὁποίας συχνὰ ὁ πάσχων διατηρεῖ τὴν ἀνάμνησιν μετὰ τὴν προσβολὴν. Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῆς ἐπιληπτικῆς αὖρας εἶνε συχνότερα μᾶλλον εἰς ἐπιληπτοειδεῖς καταστάσεις, παρὰ εἰς τὴν ἰδιοπαθῆ, τὴν κυρίως δηλαδὴ ἐπιληψίαν.

Ὅπως ὁποῖοι, ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν παρέχει ἀτυχῶς θεαθῆναι εἰς διαγνωστικὴν ἀντιδιαστολήν τῶν δύο καταστάσεων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ αὖρα αὕτη ἐμφανίζεται ὑπὸ διαφόρους μορφάς, συγκρινομένη πρὸς ρεῦμα ἀέρος πού «ἀερίζεται» τὸ πρόσωπον τοῦ πάσχοντος, ἐξ ὅου καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ συμπτώματος. Ἀναλόγως τῶν πασχόντων, ἡ αὖρα αὕτη παρυσιαζέται καὶ ὡς «ψυχικὴ αὖρα», ὡς λαχάνισμα, ὡς αἰσθημα ἀποτόμου ψυχικοῦ καὶ διανοητικοῦ κενοῦ, ὡς ἕνα εἶδος... πτῆσεως καὶ ἐξαφανίσεως τῶν ἰδεῶν, ὡς φοβὴ ἀνεξήγητος ἢ ἀπότομος ζωῆς. Ἄλλοτε πάλιν παρυσιαζέται ὡς «αἰσθητηριακὴ αὖρα», κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πάσχων βλέπει ἀνύπαρκτα φῶτα, σπινθήρας, ἀκούει θόρυβον ἢ ἔχει γευστικὰς ἢ ὁσφραντικὰς παραισθήσεις.

Ἀμέσως μετὰ τὴν αὖραν, ἐπικρατεῖ ἡ κυρία προσβολή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπέρχεται πλήρης ἀρσις τῆς συνειδήσεως. Συνέπεια τῆς ἀσυναίσθησις αὐτῆς εἶνε ἡ ἀπότομος πτώσις τοῦ ἀσθενοῦς, ἢ δὲ πτώσις αὕτη ἀποτελεῖ ἕνα τῶν μεγαλυτέρων κινδύνων τῆς νόσου, διότι κατὰ καθῆκον ὁ ἀσθενὴς μώλωπας, τραύ-

ματα κλπ.

Ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἄρσιν τῆς συνειδήσεως, ἐπέρχεται μία κατάστασις τονικῆς συσπᾶσεως ὅλων τῶν μελῶν τοῦ σώματος. «Ξυλιάζουν» δηλαδὴ οἱ μῦς καὶ τὰ διάφορα μῆλη τοῦ σώματος λαμβάνουν χαρακτηριστικὰς θέσεις. Ἡ κεφαλὴ, λόγου χάριν, κάμπτεται πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ πρὸς τὴν μίαν πλευράν, οἱ ὀφθαλμοὶ παραμένουν ἀνοικτοὶ καὶ προσβλέπουσιν πρὸς τὸ κενὸν ἢ πρὸς τὰ πλάγια, τὰ ἄνω ἄκρα εἶνε ἐντόνως τεταμένα, αἱ χεῖρες συσφίγγονται εἰς γρόνθους, ὁ ἀντίχειρ συσπᾶται.

Συχνότατα, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παροξυσμοῦ, ἀκούομεν τὸν ἀσθενὴ νὰ ἐκβάλλῃ κραυγὴν, διαφόρου πάντοτε ἐντάσεως, καὶ κάποτε μαντεύομεν ἀπλῶς τὴν κραυγὴν αὐτὴν ἀπὸ ἀνάλογον καταφανὴ προσπάθειαν τοῦ ἐτοιμοῦ νὰ πέσῃ ἀσθενοῦς. Αὐτὸ προέρχεται ἐκ τῆς ἐντόνου συσπᾶσεως τῶν φωνητικῶν μυῶν, ἢ αὐτὴ δὲ σύσπασις προκαλεῖ συνήθως καὶ σταμάτημα τῆς ἀναπνοῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην αὕτην περίοδον τῆς προσβολῆς, τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς εἶνε σκληρὸν ὡς σάνις, καὶ ἀνίσταται εἰς πᾶσαν παθητικὴν κίνησιν. Δὲν δυνάμεθα δηλαδὴ νὰ κάμψωμεν τὰ ἄκρα του. Ἡ κατάσταση αὕτη διαρκεῖ ἀπὸ 15 δευτερόλεπτα μέχρις ἡμίσεος λεπτοῦ περίπου.

Δευτέρα φάσις τῆς κρίσεως εἶνε ἡ ἐπερχομένη χαλάρωσις τῶν μυῶν, ἐπικρατεῖ δὲ «κλονικὴ σύσπασις». Ἀρχίζουν δηλαδὴ οἱ σπασμοί. Ἡ ἐντασις τῆς κλονικῆς αὐτῆς συσπᾶσεως δὲν εἶνε τῆς αὐτῆς ἐντάσεως εἰς ὅλους τοὺς μῦς. Ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ κορμὸς κινεῖται ἰσχυρῶς, τὸ πρόσωπον κάμνει περιέργους μορφαστικὰς κινήσεις καὶ λαμβάνει παραδόξους ἐκφράσεις, οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν στρέφονται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἡ γλῶσσα ρίπτεται μεταξὺ τῶν ὀδόντων καὶ τὴν δαγκώνει ὁ ἀσθενὴς, ὑπάρχει δὲ τότε κινδυνὸς καὶ νὰ τὴν ἀποκόψῃ.

Αἱ ἐντονοὶ κινήσεις τῆς περιόδου αὐτῆς προκαλοῦν φυσικὰ διαφόρους κακώσεις ἐπὶ τοῦ πάσχοντος καὶ αὐτὰς πρέπει νὰ προλαμβάνηται. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, ἀσθενὸς ἰδρῶς περρρεῖ τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος.

Ἡ ὅλη αὕτη περίοδος διαρκεῖ ἀπὸ ἐνός λεπτοῦ μέχρι ἐνός τεταρτοῦ τῆς ὥρας ἢ καὶ περισσώτερον κάποτε. Περί τὰ τέλη τῆς περιόδου, χαλαρῶνται οἱ σπασμοὶ καὶ τέλος καταπαθῶν. Οἱ μῦες μεταπίπτουν εἰς μίαν χαλαρωτικὴν κατάστασιν καὶ παραμένουν ἀκόμη μερικὰ τρομώδεις κινήσεις. Συγχρόνως ἐξακολουθεῖ ἡ πλήρως (Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 470).

ΔΕΝ ΘΑ ΣΤΕΡΗΘΗΤΕ ΠΟΤΕ ΤΑ „ΕΥΦΡΑΝΤΙΚΑ“ ΕΑΝ ΦΡΟΝΤΙΖΕΤΕ ΝΑ ΤΑ ΕΝΑΛΛΑΣΣΕΤΕ

Έκτός περιπτώσεως όξείας άσθενείας ή άδυνάτων όργανισμών, τά άρτύματα και τά άλλα εύφραντικά βοηθούν τήν πέψιν. Δέν πρέπει νά τά στερούμεθα. Άλλά νά «νηστεύμεν» από εύφραντικά άπαξ τής έβδομάδος και νά τά έναλλάσσωμεν

Είδομεν εις τόν προηγούμενον τόν σπουδαίον ρόλον πού παίζουν τά εύφραντικά εις τήν λειτουργίαν τής θρέψεως του όργανισμού μας. Δίχως δηλαδή νά είνε αυτά ταύτα θρεπτικά ούσια, συμβάλλουν μεγάλως εις τήν πέψιν και τήν άφομοίωσιν των σίτων. Έγνωρίσαμεν επίσης τά κύρια είδη των εύφραντικών, εις τας βασικάς αυτών κατηγορίας, ως άρτύματα: μπαχαρικά, άρωματώδη κλπ. ως άλκοολούχα, οινόπνευματώδη εύφραντικά και τέλος ως άλκαλοειδούχα, καφέ, τέϊον κλπ.

Και τώρα δέον νά ξετεάσωμεν τήν κανονικήν και ώφέλιμον χρήσιν των.

Υπάρχουν μερικοί γενικοί και άπλοι κανόνες πού άποτελούν δόγματα πλέον εις τήν σημερινήν Διαιτολογίαν. Τροφαι δίχως εύφραντικά δέν καθιστούν μόνον τήν έν γένει λειτουργίαν τής σίσεως μηχανικήν και άχαριν, άλλα στερούν τά σίτια τής ικανότητος νά άφομοιωθούν εύκόλως. Φαγητά δίχως εύφραντικά είνε δύσπεπτα. Διά νά στερηθί κανείς οικειοθελώς των εύφραντικών, πρέπει νά έχη χαλύβδινον στόμαχον ή έντελώς κατεστραμμένον. Φυσιολογικώς έργαζόμενος στόμαχος άναζητεί τά εύφραντικά και έχι μόνον πρὸς στιγμιαίαν τέρψιν τοῦ ούρανίσκου.

Άλλά, προκειμένου νά μή γίνη κανονική και ώφέλιμος χρήσις εύφραντικών, είνε προτιμότερον νά μή γίνη διόλου. Διότι οί κίνδυνοι πού παρέχουν και αί ελάττωσαι τας όποιας προκαλοῦν είνε άσυγκρίτως άνωτέρα από τά ώφελήματα πού προσφέρουν.

Τό όλον πρόβλημα λοιπόν συνίσταται εις τό πῶς νά μειωθοῦν οί κίνδυνοι αὐτοί άφ' ενός και εις τό πῶς νά αποδώσουν τά εύφραντικά τά μεγαλύτερα κατά τό δυνατόν ώφέλη.

Υπάρχουν όρισμένοι κατηγορία άνθρώπων αί όποιοι, διά πολλούς και διαφόρους λόγους πρέπει νά στερηθοῦν διά μικρόν ή μεγάλο διάστημα τής τρέψεως των εύφραντικών. Είνε οί πάσχοντες από διαφόρους παθήσεις, τας όποιας θεθαίως δέν είνε δυνατόν νά άπαριθμήσωμεν όλας έδω. Απόκειται εις τόν θερμόντα Ιατρόν νά καθορίσῃ τήν άποχίν, πρόσκαιρον, μακροχρόνιον ή όριστικήν, όρισμένων εύφραντικών ή και όλων. Δέν άρκει νά ακούωμεν μόνον τόν Ιατρόν μας, άλλα πρέπει και νά έπιβαλλώμεθα εις τόν έαυτόν μας διά νά συμμορφώμεθα εις τας συμβουλάς τας όποιας άλλως άκρίβησιν άκούομεν. Έν τούτοις, καίτοι πλέον σχολής Ιατροί άρέσκονται ίσως άκόμη εις τό νά διαγράφουν μίαν μονακονδυλιά τήν οίανδήποτε χρῆ-

σιν εύφραντικῶν. Είνε ή παλαιά τακτική του άπλοικοῦ εκείνου συνωικακοῦ έννομόταρχου τής περασμένης έποχής, ό όποιος άπηγόρευεν επί εικοσιτετράωρον όλόκληρον τά άσματα εις τήν συνωικίαν του, διά νά «έχη τό κεφάλι του ήσυχον». Βεθαίως δέν είνε ή καλή μέθοδος αὐτή. Οί νεώτεροι κύριοι Ιατροί λαμβάνουν υπ' όψιν των όλους έν γένει τοῦς όρους και τας συνθήκας, πού ύπαγορεύουν ή άπαγορεύουν τήν χρῆσιν των εύφραντικῶν. Τέλος χαρακτηριστικόν του συγχρονισμένου Ιατροῦ είνε όχι νά διατάσῃ από καθέδρας, άλλα νά έπεξηγή εις τόν άσθενή του τό «διατί» του κάθε μέτρου. Συνεπῶς μή άρκεισθε ποτέ εις μηχανικάς και ζηράς ύποδείξεις. Έξακριβώσατε από τόν θεράποντα Ιατρόν σας διατί ένδεχομένως σας άπαγορεύει αὐτό ή εκείνο τό εύφραντικόν. Κατά τόν τρόπον αὐτόν του δίτετε εύκαιρία νά φαυή περισσότερον λεπτόλόγος και νά μή σας στερήσῃ τυχόν ώρισμένων ειδῶν εύφραντικῶν και διά καιρόν περισσότερον από ό,τι χρειάζεται.

Αὐτή μέχρις έδω είνε ή άρνητική πλευρά του ζητήματος, τό όποιον έχει φυσικά και τήν θετικήν του όψιν.

Προκειμένου λοιπόν περι φυσιολογικῶν και όχι εύπαθῶν οργανισμῶν, τά εύφραντικά θλαπτοῦν κατά κανόνα, όταν γίνεται συνή και τακτική χρήσις ώρισμένων μόνον ειδῶν έξ αὐτῶν. Αντιστρόφως έπιβάλλεται ή έναλλαγή και ή ποικιλία. Έπί τό άκόμη άπλούστερον, δέον νά έχωμεν υπ' όψιν μας ότι συμβαίνει με τά εύφραντικά, ό,τι γενικῶς συμβαίνει και με τά πάσης φύσεως διεγερτικά του νευρικοῦ μας συστήματος.

Λόγου χάριν: και αὐτά άκόμη τά φθοροποιά ναρκωτικά, λαμβανόμενα εις περιπτώσεις άνάγκης, κατά ώρισμένας δόσεις, όχι μόνον δέν ναρκώνουν άλλα άπειναντίας κεντρίζουν τό νευρικόν σύστημα. Έάν όμως έπαναληφθί συνεχῶς ή αὐτή δόσις, τότε πλέον καθίσταται άνίκανος νά κεντρίσῃ διότι έχει έξουκειωθί ό οργανισμός και άπαιτεῖται μεγαλύτερα δόσις, όποτε έπέρχονται σὺν τῷ χρόνῳ τά αξιοθρήνητα άποτελέσματα του έκφυλισμοῦ και τής τοξικομανίας.

Άς προσέξωμεν λοιπόν πρὸ παντός άλλου, νά μή γίνωμεν έρμαιοι και θύματα των εύφραντικῶν, όπως τά θύματα τής τοξικομανίας. Δέν χρειάζεται νά έμμείνωμεν πολύ εις τήν συγκεκριμένην απόδειξιν των κινδύνων έφ' όσον ό καθείς δύναται νά κάμῃ μόνος του τό πείραμα. Βάζω δηλαδή μίαν ώρισμένην μικράν ποσότητα πι-

ποριού ή κανέλλας λ. χ. εις τό φαγητόν μου. Τά άποτελέσματα του άρτύματος του είνε άμεσα. Νοστιμίζει τό φαγητόν, γίνεται εύπεπτον, θερμαντικόν τόν χειμῶνα κλπ. Με μίαν λέξιν, τό πιπέρι ή κανέλλα έπέδρασαν κυρίως επί του νευρικοῦ συστήματος και διά του όποιου προεκάλεσαν τήν λειτουργίαν τής πέψεως, έμείωσαν τήν κόπωσην του στομάχου κλπ. Άλλά έάν κατά τό έσπέρας και τήν έπομένην και τήν μεθεπομένην, άρτύσω τό φαγητόν μου διά τής αὐτῆς ποσότητος του πιπεριού, δέν θά άργήσω νά άντιληφθῶ ότι ή ποσότης είνε πλέον άνεπαρκής όπως έπιτύχα τά αρχικά άποτελέσματα. Και πρέπει νά τήν έπαυήσω τήν ποσότητα εκείνην ή μάλλον νά τήν έπαυέσω διαρκῶς, μέχρι σημείου ώστε νά χάσω και αὐτήν ταύτην τήν αίσθησιν του εύφραντικοῦ. Υπάρχουν άνθρωποι πού καταναλίσκουν «με τίς χούφτες» τό πιπέρι λ. χ. δίχως νά καταλαβαίνουν πλέον τίποτε. Ένῶ έν τῷ μεταξύ ό οργανισμός έχει δηλητηριασθί κυριολεκτικῶς, ό στόμαχος είνε κατάκοπος, παρουσιάζεται ίσως ό πρόδρομος του έλκους κ. λ. π.

Αὐτό πού έπομεν διά τό πιπέρι ή τήν κανέλλαν άληθεύει επίσης και διά τά πάσης φύσεως εύφραντικά. Ό καφέ, τό σάϊ, τό ούζο, ό καπνός κλπ. λαμβανόμενα τακτικά προκαλοῦν όλο και μεγαλύτερας απαιτήσεις του οργανισμοῦ. Τί πρέπει λοιπόν νά γίνη και άρχήν, διά νά άποφύγῃ ή ό κίνδυνος; Ό καλύτερος θεθαίως τρόπος είνε ή κατά διαστήματα «νηστεία» από εύφραντικά. Η τελεία δηλαδή άποχή μέχρις ότου ίσορροπήσῃ και πάλιν ό οργανισμός. Άλλ' ή άποχή αὐτή δύναται νά καταστή έντελῶς θραχυρόνιος, νά περιορισθί δηλαδή εις μίαν ήμέραν τήν έβδομάδα έάν άκολουθηθί ή άλλη ένδειξις πρὸς άποφυγήν των κινδύνων. Η ποικιλία των εύφραντικῶν. Έχει δηλαδή σημασίαν έάν σήμερα λαμβάνω ως δρεκτικόν ένα «ουζάκι», αῖριον μισό ποτήρι κρασί, μεθαύριον μιά μπύρα κλπ. Έχει έν πρώτους σημασίαν διότι δέν συνθίζω τόν οργανισμόν μου εις ένα και τό αὐτό είδος άλλκοόλης και δέν άποκτῶ συνήθεια με τυραννικάς απαιτήσεις. Οὕτω πως, τήν ήμέραν πού θά μοῦ λείψῃ τό «ουζάκι» δέν θά μοῦ φανή ότι χαλᾷ ό κόσμος, άφοῦ οὕτως ή άλλως δέν συνηθίζω νά τό παίρνω καθημερινῶς. Τό αὐτό άληθεύει και με τά «μπαχαρικά», με τά άρωματώδη χόρτα κλπ.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Αί Βιταμίναι και ό ρόλος των.

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΝΟΥ

Δέν ύπάρχει μάλλον ύπουλος άσθένεια από τήν «άσθένειαν του ύπνου». Ό άρρωστος οὔτε ύποπτεύεται ότι μέσα του έχει τό φοβερόν μικρόβιον, περνά δέ τήν ζωήν του εύχάριστα, με διάθεσιν πρὸς ύπνον, έως ότου τό παράσιτον τόν καταβάλῃ. Τότε κοιμάται επί μήνας ή έτη και πλέον δέν έξυπνά.

Κατά τό πρώτον έτος του αιώνος μας, ό πολύς βιολόγος Καστελλάνι διεπίστωσεν ότι τό μικρόβιον τής άσθενείας του ύπνου εύρίσκεται εις τό αίμα του οργανισμοῦ και εις τό έγκεφαλονωτιαίον υγρόν. Ένα έτος έπειτα, ό Ντυτιόν άνεάλυπεν αὐτό τοῦτο τό μικρόβιον και κατόρθωσε νά τό άπομονώσῃ και νά τό μελετήσῃ. Επίσης, διεπιστώθη ό τρόπος κατά τόν όποιον μεταδίδεται εις τόν άνθρωπον και τά ζῶα και προκαλεῖ διά τής αναπτύξεως του μέσα εις τοῦς οργανισμούς, τήν φρικαλέαν νόσον του ύπνου, τήν λεγομένην και «αφρικανικόν λήθαργον».

Πρόκειται περι παράσιτου καλούμενου «γαμβιανόν τρυπανόσωμον» — τρυπανόσωμον δηλαδή του Γαμβία ποταμοῦ τής Αφρικῆς έν τῇ όμωνύμῃ Αγγλικῇ άποικίᾳ. Έξ άλλου, τρυπανόσωμα λέγονται μικρόβια έχοντα άτρακτοειδές ή ιχθυοειδές σχήμα, φέροντα μακρόν μαστίγιον εις τό πρόσθιον μέρος του σώματός των ή και εις άμφότερα τά άκρα, εις δέ τήν πλευράν κυματοειδή μεμβράνην. Τά τρυπανόσωμα παράγουν τοξίνες, αί όποιοι έχουν τήν περίεργον ιδιότητα νά συντελοῦν εις τήν δημιουργίαν αντίσωμάτων με συγκολλητικῆς ή καί άντιστροφῶς λυτικῆς ιδιότητος. Είναι, επί τό άπλούστερον, ως έάν νά έχωμεν εις τό σώμα μας μίαν ουσίαν πού προκαλεῖ... κολλήσεις ή «εγκολληματα» των συστατικῶν του οργανισμοῦ μας.

Τό μικρόβιον αὐτό μεταδίδεται εις τά ζῶα και εις τόν άνθρωπον, διά τής αφρικανικῆς μνίας «τσέ-τσέ», ή όποία άφθονεῖ εις τήν περιφέρειαν του Γαμβία.

Η άσθένεια τήν όποιαν προκαλεῖ τό μικρόβιον άρχίζει με ροπήν άναπόσχετον πρὸς ύπνον, ή όποιος σὺν τῷ χρόνῳ καταλήγει εις θάνατον.

Αν και τό αίτιον τής νόσου φαίνεται νά ένδημῇ εις ώρισμένας Αφρικανικάς περιφέρειας, έν τούτοις τό μικρόβιον δύναται νά μεταφερθί επί άσθενῶν και νά εκδηλωθῇ όπουδήποτε εις άλλους τόπους τά συμπτώματα.

Καπῶς έπιστεῖτο, ότι τό μικρόβιον προσέβαλλεν άποκλειστικῶς τά ζῶα ή μόνον τά άτομα τής μαύρης φυλῆς. Προσβάλλει όμως τας φυλάς τής γῆς, συναντᾶται όμως περισσύτερον εις τοῦς μαύρους Ιθαγενεῖς οί όποιοι δέν λαμβάνουν προφυλακτικά μέτρα.

Τό μικρόβιον δρᾷ κατά δύο περιόδους, αί όποιοι άλλωστε άποτελοῦν τήν όλην εξέλιξιν τής νόσου. Η πρώτη περίοδος τής ανάπτυξεως του μικροβίου μέσα εις τόν άνθρώπινον οργανισμόν, χαρακτηρίζεται υπό άνωμένων ή φανονιστῶν πυρετικῶν παροξυσμῶν, οί όποιοι δέν ύποχωροῦν με τήν χρῆσιν τής νίνης. Ταυτοχρόνως υπερτροφεί ό σπλήν και διογκοῦται, άλλα όχι υπερμέτρως, ως συμβαίνει εις τήν άσθένειαν του «καλά-άζάρ». Επίσης, παρατηροῦνται και ψυχικά διαταραχαί άνάλογα πρὸς τίνας πού παρουσιάζει ή έ-

νορξίς τής γενικῆς παραλύσεως. Η δευτέρα περίοδος έχει ως συμπτώματά της, νευρικές διαταραχάς και κεφαλαλγίας, κατόπιν δέ ό άσθενής καταλαμβάνεται από εύχάριστον άπάθειαν και ύπνηλιν, ή όποία καταλήγει εις παροξυσμῶς ύπνου, μέχρις ότου έπέλθῃ ό θάνατος.

Αρχίζει ή άσθένεια αὐτή, κατά τόν πλέον ύπουλον τρόπον. Ό προσβαλλόμενος δέν ύποψιάζεται καν ότι τόν έσίμπησε ή «τσέ-τσέ», αντιστρόφως δέ καταλαμβάνεται υπό άδιαφορίας, ή όποία σιγά-σιγά συντελεῖ εις τό νά σκυθρωπάσῃ τό πρόσωπόν του. Η άδιαφορία του πρὸς όλα είναι γενική, παραμένει δέ σιωπηλός, και δίδει τήν έντύπωσιν ότι ή μόνη ένέργεια τήν όποιαν καταβάλλει είναι νά μή άφήσῃ τά βλέφαρά του νά κλείσουν. Εις τήν κατάστασιν αὐτήν δύναται νά παραμείνῃ ό προσβληθεῖς επί έβδομάδας ή και μήνας όλόκληρους. Προϊόντος μόνον του χρόνου ό άσθενής άρχίζει νά αισθάνεται κοπώσεις, κεφαλαλγίας και μόνον τότε καταντᾷ άνίκανος πρὸς τά συνήθη έργα. Έν γένει, δεικνύει πόθον και έπιρρέπειαν εις τό νά άποκοιμάται εις άσυνήθεις ώρας, ως λόγου χάριν, κατά τήν διάρκεια διασκεδάσεως ή κατά τήν διάρκειαν του φαγητοῦ. Άλλά και πάλιν έξυπνά εύκόλως, με μόνην τήν διαφοράν ότι αισθάνεται κόπωσην άκόμη και διά τήν όμιλίαν. Φαίνεται κρύφοσος διότι άρέσκειται νά έξαπλοῦται εις

Η ΚΑΤΑΔΥΝΙΚΗ

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 435)

χόμενα, καθότι είνε άπολύτως άβλαβής, και ουδεμίαν άλλοίωσιν γεύσεως και όσμως προκαλεῖ, έξασφαλίζουσα δέ προφύλαξιν από τήν άποσύνθεσιν συνετέλεσεν εις τήν έξαιρετικήν ανάπτυξιν του κλάδου τής βιομηχανίας ταύτης.

Δέν θά άχοληθώμεν με τήν δεξιοβιομηχανίαν, οινόπνευματοποιίαν και άρωματοποιίαν, όπου επίσης τά θαύματα του άργύρου συντελοῦσιν εις τήν συντήρησιν και τόν έξευγενισμόν των διαφόρων υγρῶν.

Ό,τι δηλαδή οί αρχαίοι, με τας έμπερικίας των γνώσεων, είχαν αρχίσει — διότι, ως γνωστόν, οί Πέρσαι διετήρουν τά άρώματά των εις άργυρά δοχεῖα και οκεύη—συνεπλήρωσαν οί σύγχρονοι έπιτηρίμονες, μετά, με τήν άνακάλυψιν του Αρρος Κράουζε, διά τής χρησιμοποίησεως ειδικῶν συσκευῶν έπιτρεπουσῶν τήν μεγαλύτερον ανάπτυξιν και άπόδοσιν εις τόν λεπτόν αὐτόν κλάδον.

Μεταξυ των Έλλήνων έπιστημόνων οὔτενες έμελέτησαν τήν μέθοδον τής άργυρίσεως, άναφέροντες τόν έξ όλων περισσότερον έγκύψαντα εις αὐτήν, Αλυσιππίτην κ. Μ. Κυριακόν.

N. I. ΚΩΤΖΗΣ

τόν ήλιον υπό τρομακτικῶν άκόμη καύσεων. Τό περίεργον είναι ότι παρουσιάζονται ένδειξεις ύφέσεως, άκόμη και βελτιώσεως τής καταστάσεως του άσθενούς. Άλλά όλα αὐτά είναι άπατηλά και ύπουλα. Βραδέως κάποτε, άλλα πάντοτε σταθερῶς, τό μικρόβιον ώθεῖ πρὸς τόν θάνατον.

Κατά μακρὰς περιόδους, ή θερμοκρασία του άσθενούς κυμαίνεται αναλόγως των παροξυσμῶν τής ύπνηλίας. Συχνά όμως ό άρρωστος, διατελεῖ υπό φυσιολογικῆν θερμοκρασίαν. Τό μόνον κάπως θετικόν σημεῖον είναι τό σύμπτωμα των κατὰ τόπους του δερματός του άνασθησιῶν. Οί τόποι αὐτοί δέν είναι ώριμμένοι.

Καθ' όλην αὐτήν τήν περίοδον ό άσθενής μένει κινήρης, ή έχει τήν έντύπωσιν ότι δύναται νά έγείρεται, άλλα κατάκειται εις γωνίας τής καλύβης του, άδιαφορῶν τελείως εις τό τί γίνεται περι αὐτόν. Καίτοι είναι ικανός νά φάγῃ και νά όμιλήσῃ, οὔδέποτε όμιλεῖ άφ' έαυτοῦ, πλην εάν διασθῇ όπωσδήποτε, έπίσης δέ οὔδέποτε ζητεῖ ό ίδιος νά φάγῃ, άλλα δέσχεται άδιαφόρως ή παθητικῶς τας τροφάς πού του δίδουν. Του συμβαίνει νά άποκοιμάται, καθ' ήν στιγμήν φέρει τήν τροφήν του εις τό στόμα του ή συμβαίνει νά τήν μασσᾷ.

Κατά τά άλλα, ή υγεία του φαίνεται ως καλῶς έχουσα, άκόμη και όταν ή νόσος έχει προχωρήσει. Βαθμηδόν όμως ή λειτουργία τής θρέψεως και άφομοίσεως άτονεῖ, τό σώμα γίνεται ισχνόν και έξαπλοῦται έπ' αὐτοῦ ή έν τής καταλίσεως γάγγραινα.

Κάποτε, φαίνεται νά διακρίνεται ή άσθένεια και νά άνακτά πάλιν τας αίσθήσεις του ή κοιμώμενος. Άλλά κα' αὐτό είναι σύμπτωμα άπατηλόν και ύπουλον. Διότι ναι μέν άναψύσσεται ό ύπνος, όχι όμως επί πολύ, άκόμη δέ ό άσθενής καταλαμβάνεται υπό μνίας άπικινδύνου πολλάκις διά τοῦς περιστοιχιζόντας αὐτόν. Μετά τας παραρούσεις αὐτάς, έν παναπίπτει και πάλιν εις τόν ύπνον του. Η Αφρικανική αὐτή νόσος δύναται νά διαρκέσῃ από τεσσάρων μηνῶν μέχρι τεσσάρων και πλέον ετών. Η διάρκεια τής έξαρτίας από τας περιπτώσεις τας όποιας δύναται νά έχη ή άσθενής. Απεδείχθη ότι, πλην των συμπτωμάτων τής γαγγραινῆς, λόγω καταλίσεως, κανένα όργανον δέν παρουσιάζει βλάβην, έν τὸς από μίαν και μόνον οὐσιώδη. Πρόκειται περι έκτεταμένης μηνιγγοεγκεφαλίτιδος.

Η νόσος του ύπνου, ονομάζεται επίσης και «ήπνοσια» και «ναρκωτισμός των μαύρων» ως λοιμώδης δέ είναι θεθαίως έπιδημική.

Εις τήν Εὐρώπην λαμβάνονται πλείστα μέτρα πρὸς παρεμπόδισιν τής μεταδόσεως της, όχι μόνον διά τής «τσέ-τσέ», άλλα ένδεχομένως και άλλως πως.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Τί είναι τό μικρόβιον τής τρυπανοσωμιάσεως.

‘Η άχλαδιά

Πώς πολλαπλασιάζεται, ποίας περιποιήσεις χρειάζεται διά νά προκόψη ή άχλαδιά καί ποίαι αί κυριώτεροι ποικιλίαι της

Τά άχλάδια, τά νοστιμώτατα φρούτα πής εποχής είνε οί καρποί του δένδρου άχλαδιάς ή καλύτερα άπιδιάς.

‘Η άχλαδιά είνε δένδρον άνηκον εις την οικογένειαν των ροδαίνων, φθάνει πολλάκις εις ύψος 12 μέτρων, ζή πολλά χρόνια καί ευδοκιμεί εις εύκρατα κλίματα καί έδαφος θαθύ, δροσερόν καί πλούσιον εις θρεπτικές ουσίας. Προτιμότερα είνε τά άργιλλώδη έδάφη, τά όποια περιέχουν καί έλιγον άσθέσιον. ‘Επίσης ή άχλαδιά ευδοκιμεί εις παραποτάμια μέρη.

‘Η άχλαδιά πολλαπλασιάζεται με σπόρους ή με έμβολιασμόν επάνω εις άγρίαν άχλαδιά (κοινώς άγριαπιδιά ή γκορτσιά) ή καί εις κυδωνιά, καθώς καί εις κοινήν άχλαδιά, έφ’ όσον θέλετε νά παραγάγετε νέες έκλεκτές ποικιλίες.

‘Ο έμβολιασμός προτιμότερον είνε νά γίνεται εις κοινή άχλαδιά, διότι τότε τά νέα δένδρα αυξάνουν γρήγορα καί ζούν πολλά χρόνια.

Εις όρεινά μέρη ο έμβολιασμός πρέπει νά γίνεται εις άγριαχλαδιά, διότι αυτή άντέχει εις την μεγάλη ξηρασία καί άναπτύσσεται καλύτερα εις πετρώδη μέρη.

‘Η σπορά της άχλαδιάς γίνεται κατά τόν ‘Οκτώβριον εις έδαφος καλά σκαλισμένο, καθαρισμένο από πέτρες καί ζιζάνια καί λιπασμένο με χωνεμένη κοπριά. Οί άχλαδιές πού σπείρονται κατά τόν ‘Οκτώβριον θα σπούνται κατά την άνοιξη. ‘Ο ‘Οκτώβριος είνε ο κατάλληλος μήνας διά τόν φύτευμα της άχλαδιάς εις μέρη όπου δέν κάνει πολύ κρύο, εις τά ψυχρά όμως μέρη καταλληλότερη εποχή διά τόν φύτευμα είνε ή άνοιξις. Οί άχλαδιές φυτεύονται εις τά ξηρά έδάφη εις βάθος 20—25 εκατοστών καί εις απόστασιν 6 μέτρων ή μία από την άλλην.

Μόλις φυτέψετε τά δένδρα, ρίξτε εις την ρίζαν μαζί με τόν χώνη καί όλιγη χωνεμένη κοπριά. ‘Αφού σκεπάσετε τόν λάκκον, τόν ποτίζετε καί ρίχνετε άπ’ επάνω καί όλιγη άχώνευτη κοπριά.

Οί άχλαδιές πρέπει νά σκαλίζονται καί κατά τόν Δεκέμβριον, δηλαδή μετά τόν πέσιμο των φύλλων τους. Κατά την άνοιξη ίσοπεδώνεται τόν μερος τόν όποιον έσκαλισθη, καθαρίζεται συγχρόνως τόν χώνη καί από τά ζιζάνια. ‘Οταν άρχίσουν οί μεγάλες ζέστες, τότε σκάβετε γύρω-γύρω τόν δένδρο ώστε νά σχηματισθί άρκετά μεγάλος λάκκος με κέντρον τόν δένδρον καί άρχίζετε νά ποτίζετε τά μεν νέα δένδρα κάθε δεκαπέντε ήμέρες τά δέ παλαιά κάθε μήνα. Εις τά ξηρά μέρη τόν πότισμα εξακολουθεί μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. ‘Από καιρού εις καιρόν πρέπει νά ρίχνετε καί έλάφορα λιπάσματα εις τά δένδρα σας. Διά κάθε δένδρο άρκούν 20 δόσεις κοπριάς.

Τά κόψιμα με τόν νύχι ένός τρυφερού ά-

κόμη θαλαστού, τόν κορυφολόγημα, όπως λέγεται, άρχίζει όταν τά θαλασάρια είνε άρκετά άνεπτυγμένα καί ίδίως τά μάτια της θάλασσας τού κλάδου. Τόν κορυφολόγημα δέν πρέπει νά γίνεται διά μιάς, αλλά κατά διαστήματα καί αναλόγως της ανάπτυξεως των θαλαστών καί των ματιών. Τόν κορυφολόγημα γίνεται γιά νά σταματήσει ή άνοδος τού χυμού ή όποια αυξάνει τούς κλάδους αλλά κάνει άτροφικά τά μάτια καί μικρούς τούς καρπούς.

Βέβαια καί με τόν κορυφολόγημα ο χυμός θά ξαναπαρή τόν δρόμον του πρὸς τά επάνω, αλλά μετά 15 τουλάχιστον ήμέρας καί κατά τόν διάστημα αυτό έχουν άναπτυχθί άρκετά τά μάτια καί μεταμορφωθί οί καρποί.

‘Επειδή ο χυμός διευθύνεται πάντα πρὸς τά άκρα, κατ’ ανάγκην τόν μάτι, τόν όποιον θρίσκεται εις τόν μερος όπου ξινει τόν κορυφολόγημα θά μεταμορφωθί εις κλάδι, ένφ’ τά παρακάτω μάτια θά μεταμορφωθουν εις καρπούς.

Τόν κορυφολόγημα δέν πρέπει νά γίνεται διαρκώς, αλλά από τού φθινοπώρου μέχρι της άνοιξεως καί άν τά δένδρα έφυτευθησαν κατά την άνοιξη μέχρι τού Αυγούστου.

‘Εάν από ένα κλάδι κόψετε τά τρία μάτια τά όποια εύρίσκονται εις την κορυφήν του, μπορούν νά συμβούν τρία πράγματα: α) Αυξάνει μόνο τόν τελευταίον μάτι τόν όποιον τού αφήσατε, β) αυξάνει τόν άνωτερον καί τόν κατώτερον μάτι ένφ’ τόν μεσαίον μένει άτροφικός, καί γ) καί τά τρία μάτια γίνονται ξυλώδεις άποφύσεις τού κλάδου.

‘Εάν αυξήση μόνον τόν τελευταίον άνωτερον μάτι, τόν νέο θαλασάρη τόν όποιον θά παραχθί από αυτό θά εύρεθί εις καλύτερες συνθήκες καί θά άποτελέση ένα από τά ωραιότερα κλωνάρια της άχλαδιάς. Τότε εις την κατάλληλην εποχή τόν τόν κορυφολόγησε αφήνοντας 4—5 φύλλα.

‘Εάν άναπτυχθούν τόν άνωτερον καί κατώτερον μάτι καί τόν μεσαίον μείνη ξυλώδης άπόφύσις, τότε κόβετε τόν τελευταίον μάτι έως δύο χιλιοστά από την κορυφή του διά νά δώσετε μεγαλύτερη δύναμι εις τόν άνωτερον μάτι, διά νά τόν κορυφολογήσετε με τή σειρά του.

‘Εάν τέλος καί τά τρία μάτια άναπτυχθούν εις ξυλώδεις άποφύσεις, τότε θά κόψετε τόν κλάδι όλγιο παραπάνω από τόν άνωτερον μάτι καί τόν θαλασάρη όπου θά παραχθί άπ’ εκεί θά τόν κορυφολογήσετε εις τόν καιρό του κατά τόν ίδιο τρόπο όπως άνεφέρθη άνωτέρω.

‘Από τίς ποικιλίες άχλαδιών πού παράγονται εις τόν τόπον μας καλύτερες είνε

‘Ο πολλαπλασιασμός

‘Ο πολλαπλασιασμός των φυτών διακρίνεται εις άγενή καί έγγενή.

Κατά τόν άγενή πολλαπλασιασμόν χωρίζεται ένα τμήμα από τόν μητρικόν φυτόν διά νά άποτελέση θραύτερον αυθύπαρκτον φυτόν. ‘Ο άγενής πολλαπλασιασμός γίνεται κατά τρεις τρόπους:

α) Διέννοφαλισμός. Οί όφθαλμοί, τά μάτια, είνε κλάδοι μη άνεπτυγμένοι άκόμη. ‘Εάν λοιπόν άποσπάσωμεν ένα όφθαλμόν από την θέσιν του μαζί με έν τμήμα τού φλοιού του καί τόν έφαρμόσωμεν εις άλλην θέσιν επί τού ίδιου ή άλλου φυτού, αλλά τού αυτού ή συγγενούς είδους, ο όφθαλμός αυτός άναπτύσσεται εις ίδιον κλάδον.

‘Ο ένοφθαλμισμός ονομάζεται επίσης καί έμβολιασμός (κοινώς μπόλιασμα).

Κυρίως μεταχειριζόμεθα τόν είδος αυτό τού πολλαπλασιασμού όταν πρόκειται νά έξευγενίσωμεν ένα όρισμένον φυτόν, π. χ. την άγρίαν μηλέαν νά την μεταβάλωμεν εις ήμερον κτλ.

β) Διάκταθολάδων. Πρὸς τούτο λαμβάνομεν τούς πλησιέστερους εις την γήν κλάδους τού φυτού, τούς κάμπτομεν καί τούς θάπτομεν υπό την γήν χωρίς νά τούς άποσπάσωμεν από τόν μητρικόν φυτόν, διά νά εξακολουθούν νά τρέφονται άπό τούς χυμούς του. Μόνον όταν οί κλάδοι άποκτήσουν ρίζας κόπτονται καί μεταφυτεύονται εις την όριστικήν των θέσιν, άποτελοῦντες αυθύπαρκτον φυτόν.

Δι’ αυτού τού τρόπου πολλαπλασιάζονται ή άμπελος καί άλλα φυτά.

γ) Διὰ μισχέυματάων. ‘Αποσπᾶται ένας κλάδους φυτού καί φυτεύεται εις άλλο μέρος, όπου μετ’ όλιγον παράγει αυθύπαρκτον φυτόν. Κατ’ αυτόν τόν τρόπον πολλαπλασιάζονται ή σικη, ή ροδιά καθώς καί πολλά διακοσμητικά φυτά, όπως τόν γεράνιον, ή γεργόνια κτλ. Μερικά φυτά, όπως ή γεργόνια πολλαπλασιάζονται άκόμη καί άν φυτεύσωμεν καί τμήμα τού θαλαστού της καί τμήμα φύλλου της. ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: ‘Η συνέχεια

οί έξης: Κοντοποδαρούσα’ ώριμάζει τόν ‘Ιούνιον ή ‘Ιούλιον καί καλλιεργείται κυρίως εις τάς Πάτρας. Δουκίσσα’ ώριμάζει τόν ‘Ιούλιον. Μαγιάτικο’ ώριμάζει τόν Μάιο. Κρυστάλλι’ ώριμάζει τόν Αυγουστο.

Καλύτερες ξενικές ποικιλίες πού ευδοκίμουν εις τόν τόπον μας είνε οί έξης: ‘Επάρν, πού ώριμάζει τόν ‘Ιούλιον—Αβγουστο. Λουί—Μπόν, πού ώριμάζει τόν Σεπτέμβριον. Ντυσές ντ’ Αγκουλέμ, πού ώριμάζει τόν ‘Οκτώβριον. Κανελλίν, πού ώριμάζει τόν Σεπτέμβριον, καί Σπιννοκάρι, πού ώριμάζει τόν Δεκέμβριον.

Δ. Ν. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΑΛΛΙΩΤΗ, ΓΕΩΠΟΝΟΥ-ΑΝΔΟΚΟΜΟΥ

Εις ένα γόνιμον έδαφος, όπου δέν υπάρχει πληθώρα φυτών, ή θέρμης καί ή ανάπτυξις των μπορούν νά έμποδισθούν:

α) ‘Από την επίδρασιν φυσικών μεταβολών τού έδάφους.

β) ‘Από την επίδρασιν άτμοσφαιρικών παραγόντων.

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

‘Ανεπαρκής άερισμός.—‘Ο άέρας είνε άναγκαίος γιά την ανάπτυξη των ριζών, καί έπειδή άπ’ αυτές έξαρτάται όλόκληρον τόν φυτόν, ο άνεπαρκής άερισμός τού έδάφους είνε μιά αίτία σοβαρών ασθενειών. Στις μεγάλες καλλιέργειες ή χρησιμοποίησις λιπασμάτων καί άρδευτικών έργων, έλλαττώνουν ή έξαλείφουν έντελώς τά κακά της έλλείψεως κυκλοφορίας τού άέρος εις τόν έδαφος. Στά δάση τόν νεκρό στρώμα πού διαρκώς τροποποιείται από τούς μύκητας καί τά μικροσκοπικά ζώδια διατηρείται διαπεραστόν στήν άέρα. ‘Οταν όμως ο άέρας δέν μπορεί νά νηκυλορηθή, οί ρίζες έξαντλούν τόν όξυγόνον, πεθαίνουν από άσφυξία καί σαπίζουν. ‘Η σήψις των ριζών προαναγγέλλεται από μιά άλκοολική ζύμωσι, άρκετά σοβαρή, ώστε από τίς ρίζες νά αναδίδεται μυρωδιά άλκοόλ.

‘Ακριβώς στην έλλειψιν άερισμού τού έδάφους πρέπει νά άποδίδεται ή άποτυχία μιάς σποράς, όταν οί σπόροι έχουν χωθή πολύ βαθιά μέσα σέ συμπαγές έδαφος.

Τέλος σέ όρισμένες έδαφικές καλλιέργειες, όπως π.χ. στίς δενδροφυτεύσεις των δρόμων των μεγάλων πόλεων, ή έλλειψις άερισμού τού έδάφους, είνε ή συχνότερη αίτία τού θανάτου πολλών από τά δένδρα αυτά. Τόν κακόν θεραπεύεται με στραγγιστικά μέσα, πού είνε άπαραίτητα. Διότι, ή άνανέωσις τού άέρος έχει γίνει άδύνατη από τίς άδιάβροχες επικαλύψεις των πεθοδρομίων καί των δρόμων, πού δυστυχώς πνίγουν τά δυστυχισμένα τά δένδρα.

‘Ανεπαρκής ύγρασία.—Τόν φυτόν άπορροφά τάς μεταλλικές τροφάς τού έδάφους εις κατάστασιν διαλυμάτων πολύ άραιών. ‘Οφείλει λοιπόν νά εισάγη στήν σωμα του σημαντικήν ποσότητα νερού γιά νά απονήση τήν άναγκαία διά την καλήν διατροφήν ύλην.

‘Αν τόν νερό λείπη από τόν έδαφος ή θέρμης επιβραδύνεται, καί γρήγορα ή ποσότης τού νερού πού χρειάζεται γιά νά διατηρη τόν φυτόν στήν ύγρην καί έλαττωμένην καί τόν φυτόν αρχίζει νά μαραινεται. ‘Ο μαρasmus αυτός συνοδεύεται συχνά από μεταβολή τού χρώματος των προσίων όργάνων του. Τά σιτηρά κοκκίζουν, τόν κωνοφόρα ίδίως τόν έλατο πού είνε φυτεμένο σέ άσβεστούχα έδάφη, κοκκινίζουν επίσης. Τόν κητερίσμα της καστανιάς έχει συχνά την ίδια αίτία διότι έξαφανίζεται μετά τίς βροχές τού Σεπτεμβρίου. Κάποτε μάλλον ή έλλειψις ύδατος στήν έδαφος προκαλεί ένα ξεκόλλημα της επιδερμίδος καί οί Ιστοί άσπρίζουν, γίνονται γυαλιστεροί σάν νά σκεπάζεται τόν φυτόν με ένα στρώμα πορσελάνης.

Εις τόν πρώτον άρθρον του, ο συνεργάτης μας έξήτησε τάς ασθενείας της θρέψεως των φυτών. Τόν σημερινόν άρθρον του έκδέτει τάς αίτίας πού έμποδίζουν την ανάπτυξιν των φυτών

‘Υπερβολική ποσότης ύγρασίας στήν έδαφος.—‘Η υπερβολική παρουσία ύδατος στήν έδαφος είνε έξίσου βλαβερή με την έλλειψιν τού ύγρου αυτού, τόσον λόγω της έπαφής του με τίς ρίζες, όσον καί λόγω της έλλείψεως άερισμού την όποιαν προκαλεί. ‘Επί πλέον ή υπερβολική ύγρασία εύνοει την ανάπτυξη όρισμένων μυκήτων, όπως θά δώμε παρακάτω. Τά κακά αυτά έξαφανίζονται με ένα καλό στραγγιστικόν μέσον.

‘Ελάττωσις της θερμοκρασίας τού έδάφους.—‘Η έλάττωσις αυτή είνε πολύ βλαβερή γιά τίς ρίζες των φυτών πού βρίσκονται σέ πλήρη διάσπαση, όπως άποδεικνύεται στήν χειμερινά δημητριακά, όταν ο χειμώνας είνε πολύ ξερός καί ψυχρός καί τόν έδαφος στερείται τού προστατευτικού καλύμματος πού τού δίνει ένα στρώμα χιονιού.

‘Η σμασία τού καλύμματος αυτού άποδεικνύεται, έκτός των άλλων, από τόν έξης παράδειγμα: ένφ’ ή θερμοκρασία τού άέρος είνε 12,6 βαθμών υπό τόν μηδέν, τόν θερμόμετρον μέσα στήν έδαφος κάτω από στρώμα χιονιού πάχους 10 εκατοστών, μπορεί νά δείχνη μόνο 3 βαθμούς υπό τόν μηδέν.

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

‘Ο άέρας μπορεί νά είνε άλλοτε ξηρός καί άλλοτε πολύ ύγρος.

‘Οταν είνε ξηρός ή έξάτμισις από τά φύλλα γίνεται πολύ έντονη. Τά φύλλα μαραινεται καί πέφτουν πολύ πρόωρα, τά μάτια καί ίδίως τά άνθοφόρα μάτια ξεραίνονται καί κητρνίζονται, καί ή άνθισις δέν γίνεται, ή ανάπτυσσεται άσχημα. ‘Εν πάση περιπτώσει ή καρποφορία έλαττώνεται πάρα πολύ.

‘Αν ο άέρας είνε πολύ ύγρος, ή έξάτμισις δέν γίνεται καθόλου ή επιβραδύνεται. Τόν φυτόν προστατεύεται μόνο του κατά της υπερβολικής ύγρασίας τού άέρος, αναδίδοντας τόν νερό από τούς ύδρογόνους πόρους του, αλλά ή προστασία αυτή είνε άνεπαρκής. ‘Ετσι τόν φυτόν βλαστάνοντας μέσα σέ πολύ ύγρη άτμόσφαιρα ύφίσταται μιά διόγκωσι των Ιστών καί παρουσιάζει όγκους στήν μίσχον του. Κάποτε μάλιστα ή επιδερμίς σκάει καί άφ-

νει νά φαίνονται οί έσωτερικοί Ιστοί. Καί σχηματίζεται τότε άφθονος φελλός ως Ιστός έπουλώσεως, τά φύλλα διατρύπωνται ή σχίζονται, οί καρποί είνε παραγεμισμένοι με νερό, στεροῦνται σαρκάρου καί ώριμάζονται άσχημα. ‘Υπό τούς όρους αυτούς ο καρπός, οί μίσχοι, αί σαρκώδεις ρίζες σκάζουν συχνά συνεπεία της διαρρήξεως της επιδερμίδος ή τού περιβλήματός των.

Ταυτοχρόνως ή υπερβολική ύγρασία εύνοει την γονιμοποίησιν των σπόρων των παρασίτων, καί αί κρυπτογαμικά ασθένεια προσθέτουν στην βλαβερήν επίδρασιν των στην επίδρασιν των δυσμενών άτμοσφαιρικών συνθηκών, μπορούν νά καταστρέψουν την συγκομιδή των δημητριακών, των γεωμήλων, των άμπέλων κ.λπ.

‘Επίδρασις τού ψύχους.—Είνε επίσης δυνατόν νά είνε άνεπαρκής ή θερμοκρασία, έπειδή όμως ή επίδρασις της δέν είνε μεμονωμένη, είνε κάποτε δύσκολο νά άναγνωρισθί ο ρόλος πού της άνήκει. Ιβάντως όλοι παραδέχονται ότι ή έλλειψις άρκετής θερμοκρασίας προκαλεί την πρόωρη εμφάνισιν τού φθινοπωρινού χρώματος στήν φύλλον καί έλαττώνει έτσι την περίοδο της δραστηριότητος τού φυτού.

Τήν άνοιξη ή τόν φθινόπωρον, τά άπότομα κρύα πού προκαλούν όψιμες ή πρόιμες παγωνιές καταστρέφουν τούς νέους θαλαστούς ή τά μισοανοιγμένα μάτια, πού σκουραίνουν καί μαρνίζονται. ‘Αργότερα μπορούν νά άντικατασταθούν από άλλους όψιμους θαλαστούς, αλλά ή παραγωγή καρπών έκμηδενίζεται. Στις πατάτες ή επίδρασις της παγωνιάς εκδηλώνεται με τόν σχηματισμό σακχάρου. Στά δημητριακά προκαλεί την άπογύμνωσιν των σταχυών.

‘Η επίδρασις της παγωνιάς όφείλεται στήν σχηματισμόν κρυστάλλων πάγου πού σχίζουν τούς Ιστούς. Μόλις έπέλθη ή θέρμανσις τού περιβάλλοντος εκδηλώνονται τά τραύματα αυτά καί έρημνεύονται με τόν θάνατον των όργάνων πού έχουν πληγωθί έτσι.

Είδαμε πού πάνω πώς τόν στρώμα τού χιονιού μπορεί νά προστατεύση τά φυτά κατά της χειμωνιάτικης παγωνιάς.

Τήν άνοιξη όμως δέν υπάρχει τόν στρώμα αυτό, καί δι’ αυτό έχουν γίνει δοκιμές νά προστατευθούν οί καλλιέργειες τεχνητά, είτε με ύπόστεγα, πράγμα πού είνε δυνατόν στήν κήπους, στίς καλλιέργειες πού βρίσκονται κοντά στήν τοίχους κ.λπ., είτε διά της παγωγής τεχνητών νερών. Τόν τελευταίον όμως αυτό μέσον είνε πολύ έπισημολόγος, γιατί ο άέρας μετατοπίζει γρήγορα τά νέφη πού σχηματίζονται έτσι, καί πολύ συχνά προστατεύονται τά γειτονικά χωράφια.

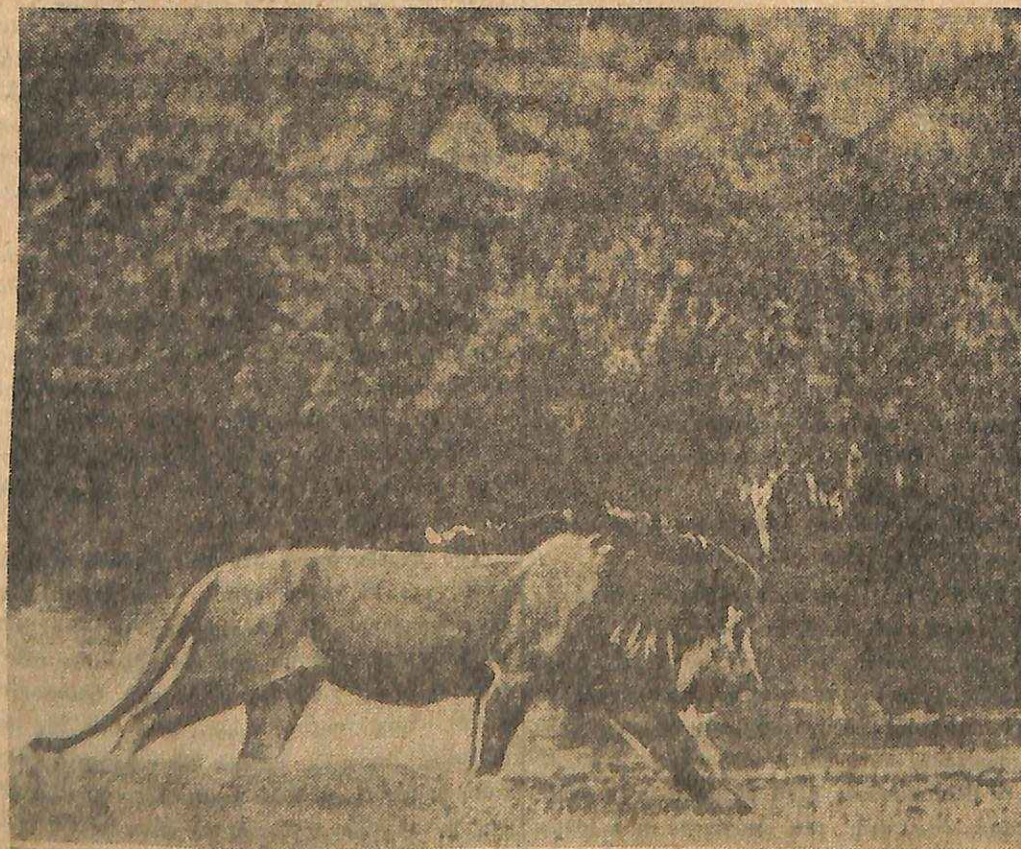
'Αντιμέτωπος με τὰ θηρία τῆς Βραζιλιανῆς ζούγκλας

(ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — 'Ο συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου, μαζί με τὸν ἑμπειρογόνον Τζάκ Μέρλοπ ξεκινῶν ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ 'Αμαζονίου διὰ νὰ ἐξερευνήσουν τὴν παρθένον περιοχὴν ποὺ ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τοῦ παραποτάμου Κακουέτο. Ταξιδεύουν με πλοῖον, με ἓνα ἀπὸ τὰ ἐλαφρὰ πλοίαρχα ποὺ κατασκευάζουν οἱ ἰθαγενεῖς ἀπὸ κορμούς δένδρων, συνοδεύονται δὲ ἀπὸ ἐρυθροδέρμους τῆς περιοχῆς, ποὺ πρόκειται νὰ τοὺς χρησιμεύσουν ὡς βοηθοὶ εἰς τὰ κινήγια των καὶ ὡς ὁδηγοὶ εἰς τὴν ζούγκλαν.)

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ταξιδίου των οἱ δύο ἐξερευνηταὶ ξυνοῦν... μόνοι. Οἱ 'Ινδοὶ ὁδηγοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχουν προπληρώσει τὴν ἀμοιβὴν των, τοὺς ἐγκαταλείπουν ἄφου τοὺς κλέβουν καὶ ἀρκετὰς προμηθείας των. Ἡ δὴ δύο ἄνδρες μένουν λοιπὸν μόνοι, ἀνεβαίνουν σιγὰ σιγὰ τὸ ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ, σταθμεύουν τὰς νύκτας καὶ ἐπιδίδονται εἰς κινήγια. Τέλος ἀποφασίζουν νὰ ἐξερευνήσουν τὸν παραπόταμον Γισσοῦμι, ἄφου πείθουν πέντε νέους 'Ινδοὺς ἀπὸ τὸ χωριὸν Νεορίο νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν εἰς τὴν καράτολμον αὐτὴν ἐπιστρατεία των. Διότι ὁ Γισσοῦμι εἶναι παρθένος, οἱ δὲ ἰθαγενεῖς διηγούνται ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν του, κατοικεῖ μὴ ἀγρίων πολὺ ἐπικίνδυνον.)

7ον

Αἱ τίγρεις συνήθως αἰσθάνονται ἕναν ἐνστικτώδη φόβον πρὸ τῶν ἀνθρώπων,

Ὁ βασιλεὺς τῆς λόχμης εἰς τὸν βραδυγόν του περίπατον

Τοῦ βέλγου ἐξερευνητοῦ μαρκησίου ΝΤΕ ΒΑΒΡΕΝ

ἀλλὰ μετὰ τὴν συχνὴν των γειννίασιν τοὺς συνηθίζουν, κατανοοῦν τὴν ἀδυναμίαν των καὶ καθίστανται εἰς τὸ ἑπακρον θρασεία, Πολλὰς φορὰς καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη πλησιάζουν διὰ νὰ ἀπαγάγουν παιδιὰ καὶ γυναῖκας, ὀλίγα θήματα μακρὰν ἀπὸ τὴς καλύβης των. Συμβαίνει μάλιστα συχνὰ νὰ ἔρχονται νὰ κλέψουν ἕνα ζῶον κατοικίδιον ἀπὸ ἕνα κοπάδι, ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι ἔντρομοι καὶ περιεργοὶ παρίστανται μάρτυρες τοῦ σαρκοβόρου δείπνου.

★
Ἐνα θράδου ἐπαίρναμε τὸ ὁρεκτικὸν μας εἰς τὴν αὐτοσχέδιον θεράντα τοῦ καταλισμοῦ μας, ὅταν εἶδαμε ἕναν ἰθαγενὴ νὰ τρέχῃ ἐντρομος πρὸς τὸ μέρος μας, διὰ νὰ μᾶς ἀναγγεῖλῃ ὅτι μὴ τίγρις εἶχε μῆλὴν τὴν καλύβαν του καὶ ἀπήγαγε ἕναν σὺντροφόν του ποὺ ἐκοιμάτο κοντὰ του. Ἡ καλύβαν τοῦ ἐρυθροδέρμου ἐπεῖχε μερικὰ θήματα. Τὸ ὑψηλὸ χορτάρι, ἐπέτρεψε εἰς τὸ θηρίον νὰ πλησιάζῃ ἀπαράτρητον, πράγμα ποὺ ἠδύνησε τὸ θράσος του. Ἐπῆραμε ἀμέσως τὴς καραμπίνες μας, μὴ λάμπα ἀσετυλίνης καὶ ἐτρέξαμε σὺν

μέρος τοῦ δυστυχήματος. Κανένας θόρυβος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καλύβης... Ἐπάνω εἰς ἕνα παλαιὸν κρεβάτι ἐκστρεφίνας μὴ κουβέρτα τσαλακωμένη. Ὁ ὁδηγὸς μας ποὺ ἐκοιμάτο ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχε. Ξαφνικὰ ὅμως ἕνας θόρυβος κατ' ἀρχὴν ἐλαφρὸς, ἔπειτα δυνατώτερος ἀκούεται μέσα στὴν ἴδια τὴν καλύβαν. Κάτι κιεῖται κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ ἔπειτα ἀκούομε τὰ καλάμια τῆς καλύβης νὰ τρίβουν, ὥσαν κάποιος νὰ τὰ ἔσπασε καὶ νὰ ἐπέρσασε. Ὁρμοῦμε καὶ κάνομε τὸ γυρο τῆς καλύβης. Πολὺ ἀργά. Ἡ τίγρις ἐπῆρε τὸν ὁδηγὸν μας καὶ ἔφυγε. Ἀκούομε καθαρὰ τὸν θόρυβον ποὺ κάμει τὸ πέρασμά της ἀνάμεσα στὰ ὑψηλὰ χόρτα καθὼς σύρει τὴν λείαν της μέσα εἰς τὴν μαύρην νύκτα...

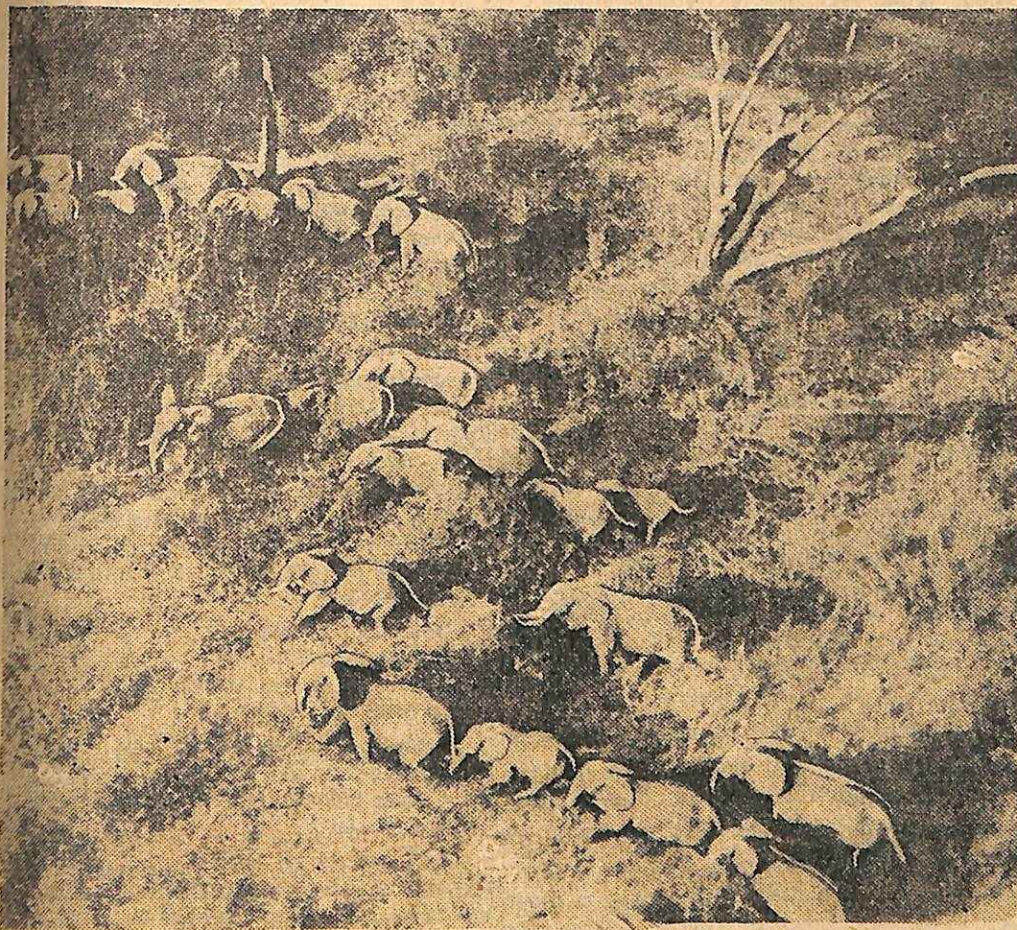
Κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι ὑπάρχει μὴ ἀσπρη αἰματωμένη ὄλη. Εἶνε τὸ χυμένον μυαλὸ τοῦ ἀτυχοῦς ὁδηγοῦ μας. Τὸ φοβερὸν σαρκοβόρον κατάρθρωσε νὰ ἀκινήτῃ τὸ θῦμα του μέχρις ὅτου τὸ σκοτώσῃ — δὲν ἀπαγάγει ποτὲ μίαν λείαν ποὺ σπαράσσει — καὶ παρὰ τὸν θόρυβον ποὺ ἐκάμαμε δὲν τὸ ἀφῆκε...

★
Ἀπὸ τὸ χωριὸν ἐξεκινήσαμε μετὰ δύο ἡμέρας ἄφου οἱ 'Ινδοὶ μας ἐπρομηθεύθησαν τὴν «μασάταν» τοὺς, τὴν ἀγαπημένην τροφὴν τῶν ἰθαγενῶν τοῦ 'Αμαζονίου. Ὁ «χάρτης» ποὺ εἶχαμε καταρτίσει ἐπρόκειτο νὰ μᾶς φανῇ πολὺ τιμὸς. Ἐπρωχώρησα μετὰ διευθύνειν πρὸς βορρὰν καὶ μετὰ δύο ἡμερῶν πορείαν συναντήσαμε ἕναν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς μαιάνδρους τοῦ Γισσοῦμι. Ἦτο ἐκεῖ τὸ ὄριον ποὺ μᾶς ὑπέδειξαν οἱ ἰθαγενεῖς τοῦ χωρίου καὶ πέσαν τοῦ ὁποῖου δὲν ἦτο φρόνιμον, καθὼς μᾶς ἔλεγον, νὰ προχωρήσωμεν.

Οἱ 'Ινδοὶ μας ποὺ συνεμερίζοντο καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀκατανοήτους αὐτοὺς φόβους τῶν ὁμοφύλων των, ἐσταμάτησαν καὶ μᾶς ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἐννοοῦν νὰ προχωρήσουν παρακάτω. Ἀναγκασθήκαμε νὰ ὑποκύψωμεν εἰς τὴν ἀξίωσίν των καὶ ὠργανώσαμε μίαν πρόχειρον κατασκήνωσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ παραποτάμου.

Τὸ θράδου ἐκάμαμε ὁ Τζάκ καὶ ἐγὼ ἕνα μικρὸν συμβούλιον. Δὲν μπορούσαμε νὰ καταλάβωμε αὐτὸν τὸν τρόπον ποὺ εἶχαν οἱ ἰθαγενεῖς γιὰ τὴν περιοχὴν ποὺ ἐσκοπεύαμε νὰ ἐξερευνήσωμε καὶ ἐδίδαμε πολὺ ὀλίγην πίστιν εἰς τὰς ἱστορίας των, ποὺ ὁμιλοῦσαν περὶ μίαν μυστηριώδους καὶ τρομερᾶς φυλῆς, ἣ ὁποία ἐλυμαίνετο τὴν περιοχὴν.

Ἀπεφασίσαμε νὰ μεταχειρισθώμε μίαν πανουργίαν διὰ νὰ ἀναγκάσωμε τοὺς ἰθαγενεῖς νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν. Ἐπ' ὀφελού. μενοι τῶν ἀπειρῶν μαιάνδρων ποὺ ἔχει ὁ Γισσοῦμι εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην, κατεστρώσαμε ἕνα περίπλοκον δρομολόγιον, ὥστε νὰ προσποιηθώμε ὅτι ἐχάσαμε τὴν

Κοπάδι ἐλεφάντων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γισσοῦμι

προσανατολισμόν μας. Μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλπίζαμε ὅτι θὰ κατάρθωνάμε νὰ ἐπισχωρήσωμεν εἰς τὴν παρθένον περιοχὴν καὶ νὰ βαδίσωμεν ὁλοένα πρὸς βορρὰν, ἀναζητοῦντες δὴθεν μίαν διέξοδον.

Τὸ σκέδιόν μας ἐφάνη μάλλον ἐπιτυχάνον, ἀλλὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, ὕστερα ἀπὸ δίωρον πορείαν εἶδαμε τοὺς ἄνδρας μας νὰ σταματοῦν. Ἐνας ἐξ αὐτῶν μᾶς ἔκαμε νεῦμα νὰ κυττάζωμε τὸ ἔδαφος. Ἰχνη ἀνθρώπων διακρινόμενα καθαρώτατα, ὑπῆρχαν σὺν ὑγρὸν χῶμα. Ὁ Τζάκ χαρούμενος ἀρχισε νὰ χοροπηδᾷ:

— Τώρα θὰ ἰδῇς κατασρόλες καὶ πηροῦν ἀπὸ ἀτόφιο χρυσάφι!

Φτωχέ μου Τζάκ! Εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ὁ χρυσὸς ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ προσφιλέστερον μετάλλον διὰ τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν καὶ μαγειρικῶν σκευῶν καὶ ὅτι οἱ ἄγριοι ἀπόγονοι τῶν 'Ινκας θὰ τὸν μεταχειρίζοντο ἀφθόνως.

Ὅσον δι' ἐμέ, ἤθελα νὰ γνωρίσω τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐξακριβώσω ἀπλῶς διατὶ ἐνέπεαν αὐτὸν τὸν μυστηριώδη δεισιδαιμόνα τρόπον εἰς τοὺς ὑπολοίπους ἐρυθροδέρμους τοῦ 'Αμαζονίου.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν 'Ινδῶν, τὰ ἰχνη ποὺ ἀκολουθοῦσαμε προήρχοντο ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἐπήγαιναν σὲ κυνήγι. Κατὰ συνέπειαν, τὸ χωριὸν σὺν ὁποῖο θὰ κατοικοῦσαν ἦτο μακρὰν, τὰ δὲ ἰχνη θὰ ἔπρεπε νὰ ὁδηγοῦν πρὸς τὸ μέρος τῶν λόφων... Ἐσκεφθήκαμε ὅμως ὅτι εἶχαμε καιρὸν διὰ τὰς ἐξερευνήσεις μας αὐτὰς καὶ ὅτι τὸ πλέον ἐπεῖγον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἦτο ἡ ἀνέυρεσις καταλλήλου θέσεως διὰ τὴν ἐν

κατάστασίν μας. Ἐδιδάξαμε τὴν ὁφρὺν ἐνὸς ὑψώματος καὶ κατεσκευάσαμε τρία ἀμπρί, ἕνα γιὰ τὸν Τζάκ, ἕνα γιὰ μὲνα καὶ ἕνα γιὰ τοὺς 'Ινδοὺς. Ἐγευματίαςαμε κατόπιν μετὰ «γιουγκουρού», ἕνα εἶδος νοστιμωτάτου φασιανοῦ, ποὺ εἶχε σκοτώσει ὁ Τζάκ. Τὸ πουλὶ αὐτὸ σκοτώνεται πολὺ δύσκολα, λόγω ἀκριβῶς τῆς ἀγριότητός του. Οἱ 'Ινδοὶ μᾶς παρεκάλεσαν νὰ τοὺς δώσωμε ἀπὸ ἕνα «μεζέν» διὰ νὰ καυχῶνται ὅταν θὰ ἐγύριζαν σὺν τὸν χωριὸν τους ὅτι εἶχαν φάει «γιουγκουρού».

Μολοντὶ εἶχαμε κάμει δέκα ὁκτώ ὥρων πορείαν, εἴμεθα ὅλοι ἐξαιρετικὰ ἐνδιασθητοί. Ἐκουβεντιάσαμε κάμποσιν ὥραν μετὰ τὸν Τζάκ καὶ τοὺς 'Ινδοὺς. Τέλος ἐξετυλίξαμε τοὺς λαστιχένιους σάκκους μας καὶ ἐκοιμηθήκαμε μετὰ τὸν συνῆθη ἥσυχον ὕπνον, τόσον, ὥστε οὔτε καν σκεφθήκαμε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐγκαταστήσωμεν φρουράν. Ἐξύπνησα τὸ πρωὶ μέσα στὴς ἀναρίθμητες φωνὰς τοῦ δάσους. Ἀφῆνον, τὰς τὸν Τζάκ τυλιγμένον μέσα στὴς κουβέρτες του νὰ ὀνειρεύεται χρυσὴς κατασρόλες, ἐσηκώθηκα καὶ κατηθύνθη πρὸς τὸ ἀμπρί τῶν 'Ινδῶν. Ἦτο ἕνα ἀπὸ τὰ ἀμπρί ἐκεῖνα ποὺ κατασκευάζονται μόνον διὰ μίαν νύκτα. Μερικὰ μεγάλα φύλλα φοίνικος φυτευμένα πλαγίως, ὥστε νὰ ἐκλινῶνται ἀπὸ ἐπάνω καὶ νὰ καλύπτουν ἕνα ὀριζόμενον ὥρον — αὐτὸ ἀποτελεῖ πολλὰκις μίαν κατοικίαν ἰδεώδους κομφὸρ διὰ τὸν 'Αμαζόνιον.

Μόλις ἐφθάσα εἰς τὴν εἰσοδον, ἐσταμάτησα βωδὸς ἀπὸ τὴν ἐκπληξίν. Τὸ ἀμπρί ἦταν ἄδειον.

Ἀπὸ ἐδῶ ἀκριβῶς ἀρχίζει μὴ σειρὰ φρικτῶν περιπετειῶν, ἕνας ὁλόκληρος ἐφιάλτης τὸν ὁποῖον ἐξήσαμεν. Ἀλλ' ἄς ἀφηγηθῶ καλύτερον τὰ πράγματα μετὰ τὴν σειράν τους.

Βλέποντας τὸ ἄδειον ἀμπρί τῶν 'Ινδῶν, ἀνελογιζόμενοι τὰς συνηθείας τῶν λαῶν αὐτῶν τοῦ 'Αμαζονίου, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν λαμπρὰν συνήθειαν «νὰ τὸ στρίβουν» εἰς τὰς πλέον ἀκαταλλήλους στιγμὰς. Πράγματι, ἦτο ἡ δευτέρα φορὰ ποὺ τὴν παθαίναμε εἰς διάστημα δύο μηνῶν. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ τὸ πάρωμεν ἀπόφασιν. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς θὰ ἐμέναμε μόνοι.

Ἐγύρισα σὺν τὸ ἀμπρί καὶ ἐξύπνησα τὸν Τζάκ. Ὅταν ἤκουσε τί συνέβαινε, ἤρχισε νὰ ἀπαρμητῇ μίαν σειράν ὕβρεων — πρᾶγμα ποὺ ὁμολογῶ ὅτι ἐκ τῶν ὑστέρων ἦτο πολὺ διασκεδαστικόν.

Τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην, τὰ λόγια ἦσαν περιττά. Ἐπρεπε νὰ σηκωθώμε. Δὲν ἤμπορούσαμε βέβαια νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ ἐπροφθάναμε τοὺς φυγάδας «κόβοντας» τὸν δρόμον τους.

Οἱ 'Ινδοὶ ὀρισμένως ἦσαν πολὺ ἱκανώτεροι ἀπὸ μᾶς εἰς τὴν πορείαν. Τὸ μόνον ποὺ μᾶς ἐμενε νὰ κάμωμεν ἦτο νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἰχνη ποὺ εἶχαμεν ἀφήσει. Ἐμαζέψαμε λοιπὸν ὅτι μᾶς εἶχαν ἀφήσει οἱ 'Ινδοὶ καὶ ἐξεκινήσαμε. Ἀσφαλῶς ἡ πορεία ἐκείνη ποὺ ἐγίνετο τὴν ἡμέραν, ἦτο πολὺ πρὸ κουραστικῆ ἀπὸ τὴν πορείαν τῶν 'Ινδῶν. Πάντως, κατὰ τὸ θράδου, λοξοδρομῶντας, με κατεύθυνσιν τὸν νότον, ἐφθάσαμε εἰς τὸ σημεῖον τῆς ὄχθης ὅπου εἶχαμε ἀφήσει τὴν πυρόγα μας. Δὲν ἐξεπλάγην διόλου ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ πυρόγα μας εἶχε γίνεαι ἄφαντος. Ἐδειπνήσαμε πρόχειρα καὶ ἐπέσαμε νὰ κοιμηθώμε.

Τὸ πρωὶ μᾶς ἦλθε ἡ ἰδέα, ὅτι οἱ 'Ινδοὶ δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν νὰ παρουσιασθῶν μετὰ τὴν πυρόγα δίχως ἐμᾶς. Εἰς τὸν 'Αμαζόνιον τιμωρεῖται ὁ κλέπτης μὴς πυρόγας, ὅπως εἰς τὰς 'Ανδεῖς ὁ κλέπτης ἐνὸς ἀλόγου, μετὰ τὴν ἴδιαν σύντομον διαδικασίαν.

Ἀποφασίσαμε λοιπὸν νὰ κατέλθωμε τὸν ποταμὸν ἐπὶ τινὰ μίλια, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀνεκαλύπταμεν τίποτα ἰχνη ἀπὸ τὴν πυρόγα μας. Ἡ τύχη μᾶς ἐφάνη εὐνοϊκή. Δύο ὥρας παρακάτω τὴν εὐρήκαμε.

Ὅσον διὰ τοὺς 'Ινδοὺς, αὐτοὶ θὰ μετεχειρίσθησαν ὡς μέσον μεταφοράς κανένα κορμὸν δένδρου, προφανῶς φοίνικος, τὸν ὁποῖον θὰ ἐσκόλισαν καταλλήλως. Τὸ οὕτω κατασκευαζόμενον πλοίαριον ἔαν ἐπιτύχη εἰς τὸ φτιάξιμό του ἡμπορεῖ νὰ προσφέρῃ πολὺ τιμὸς ὑπηρεσίας.

Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισε τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπὶ τοῦ Γισσοῦμι περιπετειᾶς μας. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῶν ταλαιπωριῶν, ἠναγκάσθημεν πολλάκις νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἀπὸ πολλὰς ἱστίαις ἔχομεν ἀνάγκην τῶν 'Ινδῶν διὰ τὴν εὐμάρειάν μας καὶ τὴν καλὴν πορείαν τῆς ἐξερευνήσεώς μας. Ἡ περίοδος μάλιστα αὐτὴ παρ' ὀλίγον νὰ τερματισθῇ μετὰ πραγματικὴν καταστροφὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔσώθημεν, τοῦτο τὸ ὀφείλομεν εἰς μίαν καταπληκτικὴν τύχην.

Εἰς τὴν ἀρχὴν, ἡ μοναξιά δὲν μᾶς ἐ-

έβρισκε και τόσο. Το πρώτον πράγμα που είχαμε να αποφασίσουμε, ήτο η διεύθυνσις την οποίαν θα ακολουθούσαμε. Θα έπροχωρούσαμε προς τα εμπρός ή θα ε-γυρίζαμε πίσω;

Δεν ξέραμε διόλου αν θα εβρίσκαμε τους μυστηριώδεις «ωφειείς», τον λαόν των άγριων που είχε μίαν τσόν τρομεράν φήμην εις τόν 'Αμαζόνιον. Ο Σαντιάγο, ο γνωρίμος μας έμπορος καουτσούκ έφρόνει ότι οι ωφειείς έζούσαν εις την περιοχήν του 'Ανω Γιασουμί, αυτό όμως δεν ήτο παρά μία υπόθεσις.

Εν τούτοις, η υπόθεσις αυτή μάς έφαινετο έλκυστική και, εν τέλει, αποφασίσαμε να διαπιστώσαμε κατά πόσον ήτο αληθινή. Δεν θα έπλεάμαε θέβαια με την ίδιαν ταχύτητα που έπροχωρούσαμε όταν έκωπηλατούσαν οι 'Ινδοί — περίφημοι εις όλους τους τρόπους της δια πλοιαρίου με ταφοράς, εν τούτοις έξησκούμεθα όλίγον κατ' όλίγον και μετά τινας ήμέρας εκάναμε πάλιν τα δέκα μίλια μας καθ' εκάστην.

Οι μαϊάνδροι του Γιασουμί εήναι τόσοι ιδιότροποι, ώστε πολλάκις έδλέπαμε ένα σημείον του ποταμού, εις το όποιον δια να φθάσωμε, θα έπρεπε να κάμωμεν ένα γυρον πολλών μιλίων. Εις τας περιπτώσεις αυτές επιβάλλεται η ανέλκυσις της πυρόγας και η μεταφορά της δια ξηράς εις το εν λόγω μέρος του ποταμού. Αι όχθαι όμως είχαν έδω ύψος πέντε μέτρων και η τοιαύτη μεταφορά ήτο αδύνατος δια δύο ανθρώπων.

Μίαν ήμέραν, ένω έπροχωρούσαμε κατά μήκος της άριστεράς όχθης, ο Τζάκ έβρισκε αιφνιδιας μίαν κραυγήν:

— 'Ανοιχτά! 'Υπάρχει ένας νεκρός κροκόδειλος κατά έδω.

Εκύτταξα προς την διεύθυνσιν την οποίαν μου ύπεδείκνυε και άντελήφθην άμέσως το λάθος του. Έξηπλωμένη στο νερό, έχουσα έξω της επιφανείας του μόνον 3 ή 4 μέτρα του σώματός της και κάθε λογής έντομα, έκείτο η πλέον μεγάλη — μεγαλύτερη και από εκείνην που μόνον στον ύπνον μου θα ήμπορούσα να φαντασθώ — άνακόνδα του 'Αμαζονίου. Το πλάτος της ήτο όσον και το πλάτος του στήθους ευσώμου άνδρός, το μήκος της μεγαλύτερον ασφαλώς των 17 μέτρων. Εύρίσκετο εις απόστασιν 40 μέτρων περίπου από την πυρόγαν μας, τεραστία, άκίνητος μέχρι του σημείου ώστε να δικαιολογηται κανείς έκλαμθάνων αυτήν ως νεκράν.

Εσταμάτησαμε την πυρόγαν. Εκτός από τας περιπτώσεις που η άνακόνδα χωνεύει, το τεράστιον έρπετόν εινε λίαν εύκίνητον, άπομακρύνεται δε εις τόν παραμικρόν κρότον, ένν έρμηνεύση αυτόν ως προάγγελον κινδύνου. Φαίνεται ότι δεν μάς είχε άντιληφθή καθόλου, διότι η μακαρία άκίνησις της έξηκολούθει.

Εβέσαμε την πυρόγα μας στην όχθη, έπήραμε τα όπλα μας και προσπαθούντες να κάνωμε όσον το δυνατόν όλιγώτερον θόρυβον, έβγήκαμε από το πλοιαρίον μας. Η άποβίβασις μας είχε διπλόην σκοπόν. Πρώτον να φονεύσωμεν το πελώριον έρπετόν. Δεύτερον να εξακριβώσωμε πρό πάσης ένεργείας μας τόν λόγον της άκινήσεως της και ιδίως αν όντως παρεμό-

νευε κανένα κυνήγιον. Η δευτέρα περίπτωσις έφαινετο μάλλον άπίθανος, διότι αι όχθαι έν γένει δεν εινε πρόσφοροι δια κυνήγιον εις την άνακόνδαν.

Ανεθήκαμε επάνω εις την όχθην και από το σχετικώς ύψηλότερον αυτό σημείον κατωπτεύσαμεν τα περίε, ένω συγχρόνως έπισημαίναμε την κατάλληλον θέσιν δια το κτύπημα του έχθρου. Όπωςδήποτε δεν έβιαζόμεθα. Η άνακόνδα εξακολουθούσε να άκίνητη και ένν ήτο νεκρά — όπως έσκέφθην και ένν δια μίαν στιγμήν — δεν ύπήρχε έτι μάλλον λόγος θίας.

Τόν λόγον της άκινήσεως της άνακόνδας τόν έμαθε πρώτος ο Τζάκ. Εις μίαν στιγμήν μου έσφιξε το χέρι και μου έδειξε ένα δένδρον. Κατ' άρχάς δεν διέκρινα τίποτε. Κατόπιν όμως άρχισα να ξεχωρίζω ένα κλάδον με σχήμα κάπως παράδοxon και έν τέλει κατώρθωσα να εξακριβώσω ότι επάνω εις το δένδρον εύρίσκετο ένας θόας συσφιγκτήρ, έξάδελφος της άνακόνδας της τεραστίας. Ο θόας είχε στήσει το καρτέρι του. Το θέαμα του θόα άραγε είχε καταστήσει την άνακόνδαν άναποφάσιστον; Θα ήτο παρακινδυνευμένον να το ύποστηρίξη κανείς.

Επί άρκετήν ώραν έμείναμεν εκεί άκίνητοι, τόσοι ήμεις όσον και τα δύο μεγάλα έρπετά. Καθώς έπεφτε το θράδυ, προαισθανόμεν ότι κάτι το τραγικόν, το άγριον και ταυτοχρόνως μεγαλοπρεπές έμελε να συμβή. Δεν ύποψιαζόμεν όμως ότι ο κύριος ήρωας του θεάματος, εις το όποιον παρέστημεν φρίττοντες, ήτο άκόμη μακράν.

ΜΕΤΟΥΣΙΩΣΕΙΣ ΕΟΡΤΩΝ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 413)

έκληροδόησαν την έξωτερικήν των παράστασιν εις τους διαδεχθέντας αυτούς αγίους. Ούτως ο Περσεύς μετά του δράκοντος και της Άνδρομέδας έγινεν άγιος Γεώργιος.

Τόν Γ' αιώνα άπαντώμεν εις την Άλεξάνδρειαν κέντρον πνευματικόν του Έλληνισμού, την έορτήν των Έπιφανείων. Άνεφέρετο εις την έπί γής έμφανισιν της θεότητος. Η Έκκλησία της Άλεξανδρείας την υιοθέτησεν άποδώσασα αυτήν εις την μνήμην της Βαπτίσσεως καθ' ήν η θεότης έν τη τρισυποστάτῃ αυτής όμοουσίᾳ «επεφάνη» επί της γής. Η Έκκλησία της Ρώμης εδρε τοϋτο φρόνιμον, και δυσανασχετούσα διότι οι έκχριστιανισάντες Κέλται και Γερμανοί έπέμενον έορτάζοντας την άποδοον του χειμερινού ήλιοστασίου, ότε ο ήλιος άναστρέφει προς το βορειον ήμισφαίριον και αι μακράι νύκτες άρχίζουν σμικρύνόμεναι. ύποκατέστησε την έθνικήν έορτήν των βορείων τούτων πιστών δια της έπιφανείας της τρισυποστάτου θεότητος. Εις την λοιπήν Χριστιανικήν Άνατολήν το πρᾶγμα έγενικεύθη τόσο μάλλον ευχερέστερον, όσο οι Έλληνες έώρταζον ήδη τα Θεοφάνεια, ήτοι την έν Δελφοίς έμφανισιν του Άπόλλωνος. Άλλά η έορτή των έπιφανείων έμενε πάντοτε την δην Ιανουαρίου.

(Έπεται το τέλος)

Με τα πρώτα σκοτάδια της νυκτός έφθασεν από μακριά το ούρλιασμα της τίγρεως. Βαθύ, ανατριχιαστικόν, τρομερόν σύνθημα φυγής δια τα μικρά ζώα, ούρλιασμα το όποιον όταν το ήκουαν τα μεγάλα ζώα, έστέκοντο και το ήκροάντο με προσοχήν. Εις την ζούγκλαν, εις το παρθένον δάσος, ένας στόμαχος κενός, ένας στόμαχος τίγρεως διεμαρτύρετο. Τα άλλα ζώα, όσα άποτελούσαν τροφήν δια τόν φοβερόν άρχοντα, έκυπταν το κεφάλι σκεπτικά, εις την ύπόμνησιν αυτήν του πιθανού τέλους των.

Οι 'Ινδοί μου το είχαν πη κάποτε. 'Υπάρχουν εις την ζούγκλαν «περάσματα», μέρη δηλαδή τα όποια προτιμώνται από τα πλέον αδύνατα ζώα. Τα μεγάλα θηρία, όσα κυνηγούν, «μυρίζονται» τα περάσματα αυτά και στήνουν εκεί το καρτέρι των. Βέβαια οι ένδιαφερόμενοι δεν άργούν να αλάξουν πέραςμα, πάντως όμως και οι έχθροι των δεν άργούν να το άντιληφθούν.

Φαίνεται λοιπόν ότι εις το σημείον εκείνο άκριβώς ήτο ένα πέραςμα. Και εύρίσκοντο εκεί, επί τουτο, ένας θόας, μία άνακόνδα και μία τίγρις.

Άθόρυβα, σιωπηλά, ο Τζάκ έγέμισε το Γουίντσεστερ του με 12 φυσίγγια. Ποτέ έως τότε δεν τόν είδα τόσον έπίσημον και προσεκτικόν.

Και έπέρασεν άκόμη μισή ώρα. Η τίγρις άναζητούσα κατάλληλον μέρος, ως σκοπιάν, θα έψαχνε φαίνεται εις τα περίε. Μολαταύτα κανείς θόρυβος δεν έπρόδιδε την παρουσίαν του θηρίου.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

Η ΕΠΙΛΗΨΙΑ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 463)

ρης άσυνειδησία, η όποία κατόπιν μερικών λεπτών παρέρχεται και αυτή.

Α'ταί εινε αι κύριοι φάσεις της προσβολής, μετά το πέρας της όποιας ο άσθενής κατά κανόνα δεν ένθυμείται τα συμβάντα, αν και μάς έδωκε την έντύπωσιν ότι παρηκολούθει η και άνθιστατο έν έπιγνώσει του εις τας προσπάθειας μας. Η λησμοσύνη αυτή λέγεται «έπιληπτική άμνησια». Συχνά ο πάσχων δεν ένθυμείται τί του συνέβη, άρκετήν ώραν πριν χάση τας αισθήσεις του. Πάσχει δηλαδή εξ άναδρομικής άμνησίας.

Τέλος, όταν ο πάσχων συνέλθῃ, αισθάνεται συνήθως έντονωτάτην κόπωσιν, κεφαλαγίαν, κατά το μάλλον ή ήττον ίσχυράν, μυαλίαν, μελαγχολίαν, ένδέχεται δε να προσβληθή υπό έμέτου. Συχνά εξακολουθούν μετά την κρίσιν διαταραχαί τινες, αισθητικαί ή κινηταί, ως έπίσης και άφασία, εινε όμως κατά κανόνα θραχείας διαρκείας. Ο πάσχων, κατά την μετά τόν παροξυσμόν περίοδον, έχει τάσιν ισχυροτάτην προς ύπνον, κοιμάται δε άσπύτατα. Ο ύπνος αυτός διαρκεί άλλοτε brief όλίγον και άλλοτε επί όλόκληρον είκοσιτετράωρον.

Α'ταί εινε αι έκδηλώσεις της κακής αύτης νόσου.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΟΣΕΧΕΣ: Τα αίτια, η πορεία και η θεραπεία του κακού.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΛΕΤΑ Γ., Σελίδες από την πνευματική ιστορία της Σμύρνης. — Συμβολή στην ιστορία της Ευαγγελικής Σχολής. Το μουσείο Σμύρνης. Το άναγνωστήριο Σμύρνης. Άθήνα 1939. Σελ. 72 σχ. 8ον. (Άνάτυπον έκ των «Μικρασιατικών Χρονικών» Β').

ΒΕΛΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Μ., Ο άνθρωπος κατά την Παλαιάν Διαθήκην. Λόγος κατά την έορτήν των Τριών Έεραρχών. Άθήναι 1939. Σελ. 20 σχ. 8ον. (Άνάτυπον έκ του «Δελτίου του Πανεπιστημίου Άθηνών», αρ. 1, 1939).

ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΔ., Βασίλειος μητροπολίτης Σμύρνης (1834—1910). Άθήναι 1939. Σελ. 54 σχ. 8ον. (Άνάτυπον έκ των «Μικρασιατικών Χρονικών» Β').

ΚΑΡΟΥΖΟΥ Χ., Αρχαίστικά. (Μετά 6 εικόνων). Άθήναι 1939. Σελ. 23 σχ. 8ον. ΛΥΣΙΟΥ, Λόγοι. Κείμενον, Εισαγωγή—μετάφρασις—σημειώσεις Β. Δ. Πατριαρχά. Έι Άθήναις 1939. Σελ. 143 σχ. 8ον. (Βιβλιοθήκη «Παύρου»).

ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι., Η δά μέσου των αίωνων επιθώσις των Τριών Έεραρχών. Λόγος. Άθήναις 1939. Σελ. 37 σχ. 8ον. (Άνάτυπον έκ του «Δελτίου του Πανεπιστημίου Άθηνών» 1, 1939).

ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, Έκθεσις των πεπραγμένων κατά το έκατοστόν πανεπιστημιακόν έτος 1936 — 1937. Άθήναι 1939. Σελ. 22 σχ. 8ον. (Άνάτυπον έκ του «Δελτίου του Πανεπιστημίου Άθηνών» αρ. 1, 1939).

ΦΟΡΜΟΖΙ Η. Ε., Η όργάνωσις του Κρίτωνος του Πλάτωνος. Έν Θεσσαλονίκη 1939. Σελ. 63 σχ. 8ον.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ. Έκτακτος έκδοσις. Έπ' ευκαιρία της πεντηκονταετηρίδος — 1881—1931—από της άπελευθερώσεως της Θεσσαλονίκης και ένώσεως μετά της Μητρος Έλλάδος. Άθήναι 1935 (έκυκλόφρησ προ ήμερών). Σελ. 461 σχ. 2ον. («Ιστορική και Λαογραφική Έταιρεία των Θεσσαλών»).

Πρό τριάκοντα περίπου έτών ο καθηγητής 'Αμαντος έκδιδων τα «Χιακά Χρονικά» εισηγεν εις την Έλλάδα την ιδέα του τοπικού περιοδικού. Οτι ήδη έγίνετο εις την Εύρώπην και Ιδία εις την 'Ιταλίαν συστηματικώς, ήρχισε να γίνεται και εις την Έλλάδα. Διότι εις τόν καλόν δρόμον των «Χιακών Χρονικών» ήκολούθησαν τα «Κυπριακά Χρονικά», τα θαλερά «Ηπειρωτικά Χρονικά» υπό την διεύθυνσιν του έξόχου Έεραρχου των 'Ιωαννίνων, τα «Θρακικά», ή «Επετηρίς Έταιρεία Κρητικών Μελετών», τα «Μικρασιατικά Χρονικά», το «Αρχαίον Πόντου», τα «Θεσσαλικά Χρονικά», και όσα άλλα.

Ο σκοπός των τοπικών περιοδικών εινε άφ' έαυτου φανερός: η έρευνα της πολιτικής και πολιτιστικής ιστορίας του τόπου. Εις το δεύτερον τμήμα — το της πολιτιστικής ιστορίας — περιλαμβάνεται και ό,τι έσυνήθισαμεν να ονομάζωμεν «λαογραφίαν» και γενικώτερον η ιστορία του κοινωνικού βίου. Άλλά και η συστηματική έκονογραφία, τα διαγράμματα, οι χάρται και γενι-

κώς πάν ό,τι συντελεί εις την αισθητοποίησιν του παρεχομένου υλικού, ταύτα πάντα έχουν πρωτεύουσαν θέσιν εις το τοπικόν περιοδικόν. Όσον άφορά εις την δημοσίευτέαν ύλην, αυτή εινε η συλλεκτική ή έρμηνευτική ή και άμφότερα. Η δημοσιεύονται δηλ. έγγραφα ιστορικού ή λαογραφικού περιεχομένου, δημοτικά τραγούδια, παροιμιαί, αινίγματα και άλλα, η πραγματεία περί ζητημάτων ιστορικών και λαογραφικών, ή ιστορική και λαογραφική ύλη καταλλήλως έρμηνευμένη. Οτι πρέπει συστηματικώς να άποφεύγωμεν — και τουτο δυστυχώς ως επί το πολύ δεν γίνεται όχι μόνον εις τα τοπικά άλλα και εις τα κεντρικά έπιστημονικά περιοδικά — εινε η δημοσίευσις άμόρφου ύλης, ιστορικής και λαογραφικής, άνευ των καταλλήλων ύπομημάτων, έπομένως ύλης άχρήστου, παρά πάντα έπιστημονικόν κανόνα έκφερομένης και πλειστάκις έπιβλαβούς και δημιουργού συγχύσεως.

Πρός τούτοις πρέπει να σημειωθῇ και τοϋτο:

Προκειμένου τουλάχιστον περί της ιστορικής ύλης — έγγράφων και λοιπών μνημείων — δεν πρέπει να κατεχόμεθα υπό της πωχοπροδρομικής μανίας ότι θα μεταβάλωμεν δια της δημοσίευσως αυτών τας μεγάλας και ουσιαστικές γραμμάς της Έλληνικής ιστορίας: Η Έλληνική ιστορία εινε γνωστή και περικλείεται εις το δημιούργημα του Παπαρρηγοπούλου. Πρόκειται άπλώς εκ νέων ιστορικών πηγών, δημοσιευομένων είτε εις τοπικά, είτε εις κεντρικά περιοδικά να διαφωτισώμεν σημαντικές ή άσημάντους πλευράς του Έλληνικού κόσμου, χωρίς όμως η έργασία αύτη, και εις την εύτυχωτέραν περίπτωση, να έχη επίδρασιν εις το γενικόν διάγραμμα της Έλληνικής ιστορίας. Πρέπει να σταματήσει η μακαριότης της έγγραφολατρίας, η όποία εινε άποτέλεσμα της τάσεως μας προς τόν ήσσονα κόπον και την επίδειξιν κακής «έπιστημονικής» άγωγής. Αι πηγαί, όπως έγράψαμεν και άλλοτε, πρέπει να έκδίδονται κατ' άπόλυτον έκλογήν, λελογισμένως, κατ' άκριβή έπιστημονικήν μέθοδον, άλλα και να μελετώνται έμβριθώς όχι μόνον καθ' έαυτάς άλλ' έν όβει το ιστορικόν γίνεσθαι και του συγχρόνου προς τας πηγάς και του πρό αυτών και του μετ' αυτάς. Το ενάφε και μέμνασ' άπιστείν' του Έπιχάρμου έχει την μεγίστην ισχύν προκειμένου περί των πηγών και μάλιστα των «έπισήμων», εις τας όποιάς ως επί το πολύ παρομαρτούν, ως γνωστόν, είτε έσκεμμένως δια τόν α ή τόν β λόγον είτε και άσυνειδητώς ή ψευδολογία, ή άγνοια, ή διάστροφή, αι έσφαλμένοι εκ κακής άντιλήψεως των πραγμάτων κρίσεις, γενικώς δε αι γνωσταί εκ της ψυχολογίας των άτόμων και των ομάδων άναπότρεπτοι ανθρώπινοι αδυναμιαί. Έκ τούτων και άλλων, γνωστών εις τους άσκοληθέντας περί τα ζητήματα της κριτικής των πηγών, προκύπτει, ότι θα έκκινήσωμεν βεβαίως εκ των πηγών, άλλ' ο «νοϋς» έν τη έρευνή θα εινε ο έρευνών, και όχι ούραγός, ως θέλει να έμφανίσῃ τόν έορτήν ή παρ' ήμιν έγγραφολατρεία. Του έρευνήτου η εύρεία γνώσις των

ιστορικών τυχών, η διεισδυτική δύναμις, η φαντασία, η πλαστική ικανότης θα άνασυνθέσουν το ιστορικόν παρελθόν εκ του νεκρού γράμματος των πηγών και θα ζωοποιήσουν αυτό εις νέαν δημιουργίαν, προσεγγίζουσιν κατά το δυνατόν την άπολεσθείσαν πραγματικότητα.

Ποίος εκ των δουλεόντων 'Ασιατικῶ ιῶ τρόπῳ εις τας πηγάς έδωσε εις το έν κέν έκατοστόν της περί της Καποδιστριακής και 'Οθωνείου Έλλάδος έπιβλητικής συνθέσεως του Δημητρίου Βερναρδάκη, αρίστου γνώστου των πηγών, άλλα, πέρα τούτων, ζώντος εις το πραγματικόν νόημα της ιστορικής ιδέας; Έκ τούτων συνάγεται ότι τα έγγραφα δεν άποτελούν ιστορίαν. Η ιστορία κείται πέρα των έγγραφων, όχι έκτός αυτών, και εινε έργον της εύρείας έποπτείας του ιστορικού.

Μετά τα παρατηρηθέντα περί των τοπικών περιοδικών και την παρενθεσίαν γενικωτέρας φύσεως, πλὴν άναγκαίαν παρατήρησιν, προβάλλει το έρώτημα: Τα έκδιδόμενα τοπικά περιοδικά, έν τῷ συνόλω των, άνταποκρίνονται εις τα άνωτέρω τεθέντα; Απάντησις άπολύτως καταφατική ή άποφατική ή θα ήδίκει τους έκδότας αυτών ή θα έκκακοποιεί την αλήθειαν. Αφήνοντες εις εύθεώτερον χρόνον και ειδικωτέραν θέσιν την περί τούτου συζήτησιν, ως εξέτασώμεν το άναγγελλόμενον λαμπρόν Λεύκωμα, το όποιον δυνάμεθα να προτείνωμεν ως υπόδειγμα σχετικής έργασίας εις τας διευθύνσεις και τών άλλων τοπικών περιοδικών και δια το όποιον έργώδεις φροντίδας κατέβαλε το δικηλικόν συμβούλιον της «Ιστορικής και Λαογραφικής Έταιρείας των Θεσσαλών», ιδία δε ο διαπρεπής εκπαιδευτικός κ. Άχ. Τζάρτζανος και ο άκούραστος και πραγματικός άλλας γενικής γραμματείας της Έταιρείας κ. Σωκρ. Βαμβάκος, προς τόν όποιον πᾶς έπαινος εινε κατώτερος του πρέποντος.

Η ώραία και πολυτελεστάτη αύτη έκδοσις έγινε προς σεμνόν πατήγουριον της πεντηκονταετηρίδος από της άπελευθερώσεως της Θεσσαλίας και της προσαρτήσεως αυτής εις την Μητέρα Πατρίδα και συμπίπτει — διότι λόγω άνυπερβλήτων δυσκολιών ήργονόρησε κάπως — με τόν έορτασμόν της δεκαετηρίδος της Έταιρείας, της δράσεως της όποίας το Λεύκωμα τουτο ύπήρξε το καλύτερον βραβείον. Κατά την διαρρεύσασαν δεκαετηρίδα παλαιούσα διαρκώς η έπιστημονική αύτη Έταιρεία κατώρθωσε και το περιοδικόν της, τα «Θεσσαλικά Χρονικά», να έκδιδῃ τακτικώτατα και διαλέξεις περί Θεσσαλικών ζητημάτων τακτικώτατα έπίσης να διοργανώη, και τέλος έσχε την πρωτοβουλίαν των έορτών επί τη συμπληρώσει πεντηκονταετίας από της άπελευθερώσεως και ένώσεως.

Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Σημ. — Εις την βιβλιοκρισίαν του προηγούμενου φύλου (σελ. 403, στηλη β', στ. 6 εκ των κάτω) να διορθωθῇ: Προσμοιάσωμεν προς λόγον δαίμονος. Άνευ φωνής έφαπτεμένου...

Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Οι πρώτοι "Ανθρωποι

18ον

—Οί Σελήνιτες τὰ τῶν αὐτῶν; ρώτησα τὸν Πιού.

—Ναί τροφή, μοῦ εἶπε, ἀλλὰ κείνη τὴ στιγμή κάτι πήρε τὸ μάτι μου καὶ δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὴν ἔκπληξί μου.

—Τί εἶνε αὐτό; ρώτησα.

Εἶχα δὴ ἓνα υπερβολικὰ μεγαλόσωμο καὶ κακοκαμωμένο Σελήνιτη πού ἦταν ξαπλωμένος ἀκίνητος μέσα στὰ φυτὰ, μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο πρὸς τὸ χῶμα. Σταμάτησα.

—Πεθαμένος; ρώτησα. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἴσως τότε δὲν εἶχα δὴ κανένα θάνατο στὴ Σελήνη κι' αὐτὸ κεντοῦσε τὴν περιέργειά μου.

—"Οχι, ἐτόνισα ὁ Πιού. Αὐτὸς ἐργάτης. Δὲν ἔχει δουλειὰ κάνει. Παίρνει λίγο ποτὸ τὸν κάνει νὰ κοιμηθῇ ἴσως τὸν ξαναχρειαστούν. Γιατί νὰ εἶνε ζῦπνιος; "Εἰ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πηγαίνει ἐκεῖ χωρὶς νὰ χρησιμεύῃ σὲ τίποτε.

—Νὰ κι' ἄλλος, φώναξα.

Σὲ λίγο ἔβλεπα πὼς σ' ὅλη τὴν ἀπέραντη γῆ ἔκτασι μὲ τὰ μανιτάρια κοιμούνται ναρκωμένοι χιλιάδες ἄνθρωποι. Σελήνιτες πὺν περιμέναν νὰ τοὺς χρειασθοῦν γιὰ νὰ τοὺς ξυπνήσουν νὰ πιάσουν δουλειὰ. Ὑπῆρχαν Σελήνιτες ὅλων τῶν εἰδικοτήτων κι' ἔτσι καθὼς κοιμώονταν μπόρεσα νὰ τοὺς πλησιάσω καὶ νὰ τοὺς ἐξετάσω ἀπὸ κοντὰ μὲ μεγάλη ἀνέσι πού ὡς τότε δὲν τὴν εἶχα. Ὅταν κανεὶς τοὺς κοινοῦσε ἀνάπνεαν θαθεῖα μὲ δὲν ζυπνοῦσαν. Ἦταν ἓνας πού τὸν θυμάμαι πολὺ καλά, γιατί μοῦ ἔκανε θαθεῖα ἐντύπωση. Μὲ τὸν τρόπο πού φωτιζόταν ἔμοιαζε καταπληκτικὰ μὲ ἄνθρωπο. Τὰ ὄντα ἄκρα του ἦσαν μακρὰ καὶ μὲ ἀρθρώσεις, ἐργαζότανε σὲ λεπτές ἐργασίες. "Εἶδε τὴν ἐντύπωσι πὼς ὑπόμεινε μὲ καρτερία κάποια δυστυχία. "Ασφαλὲς ἡ ἐντύπωσίς μου αὐτὴ δὲν ἦταν δικαιολογημένη, μὰ δὲν ξέρω πὼς μοῦ γεννήθηκε καὶ ἔμεινα μ' αὐτήν. Καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ Πιού τὸν ἔσπρωξε κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τῶν μανιταριῶν καὶ καθὼς γύρισε φάνηκε καθαρά πὼς δὲν ἦταν ἄνθρωπος παρὰ ἀπλούστατα ἓνα σεληνιακὸ ἔντομο.

"Αλλὰ τί νὰ πῇ κανεὶς γιὰ ὅλα αὐτά. "Εμεῖς οἱ ἄνθρωποι σκεπτόμαστε μὲ ἄλλο τρόπο, γιατί τὸ νὰ ὑποτιζῇ κανεὶς τὸν ἐργάτη ὅταν δὲν ἔχη νὰ τοῦ δώσῃ δουλειὰ εἶνε σὸν θάθος πολὺ προτιμότερο παρὰ νὰ τὸν διώχῃ ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιό καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πεθαινῇ τῆς πείνας. Στὴ σεληνιακὴ κοινωνία τὸ ζήτημα τῆς ἀνεργίας ἔχει λυθῇ.

Συνεχίζοντας τὸ δρόμο μας θρεθήκαμε σ' ἓνα ἄλλο σπήλαιο σκοτεινὸ. "Εκεῖ εἶδα τὶς μετέρες τῆς σεληνιακῆς κοινωνίας. Διάλεξαν κοσμήματα πού τοὺς ἔκριναν ἀπὸ πᾶν κάτι μικρὰ ὄντα εἰδικὰ στὴν κατασκευὴ κοσμημάτων. Οἱ γυναῖκες τῆς Σελήνης εἶνε τρώματα μὲ εὐγενικὴ

φύσιονομία, στολισμένα φανταχτερὰ καὶ καμμιά φορὰ μὲ πολὺ γούστο. "Εχουν παρυσιαστικὸ περήφανο καὶ μικροσκοπικὸ κεφάλι. Μονάχα πού τὸ στόμα τοὺς εἶνε λίγο μεγάλο.

Γιὰ τὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων στὴ Σελήνη, γιὰ τοὺς γάμους καὶ τὶς γεννήσεις δὲν μπόρεσα ὡς τώρα νὰ μάθω πολλὰ πράγματα. Μὲ τὶς καταπληκτικὲς ὁμῶς προόδους πού κάνει στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα ὁ Πιού, ἡ ἀμάθειά μου θὰ ἐξαφανισθῇ ἀσφαλὸς πολὺ γρήγορα.

Πιστεύω πὼς ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ μηρύκια καὶ τὶς μέλισσες τῆς γῆς ἔτσι καὶ στὴν περιέργη αὐτὴ κοινωνία ὑπάρχουν πολλὰ μέλη μὲ οὐδέτερα φύλο. "Εξ ἄλλου καὶ στὴ γῆ, στὶς δικές μας πόλεις, ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι πού δὲν ζοῦν ποτὲ τὴ ζωὴ τῆς οἰκογενείας κι' ἀποφεύγουν τὴν πατρὶότητα καὶ τὴ μητρότητα πού ἀπαιτᾶται ἡ φυσικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

"Εδῶ, ὅπως καὶ στὰ μηρύκια τὰ καθήκοντα τῆς ἀναπαραγωγῆς εἶνε ἀνταθιμένα σὲ μιά ὀλιγομελὴ τάξι μητέρων. Μόνον τὰ σωματικὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτὰ ὄντα ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ γεννοῦν νέους Σελήνιτες. "Αν κατάλαβα καλά μιά ἐξήγησι πού μοῦ δώσαε ὁ Πιού, τὰ θηλυκὰ αὐτὰ εἶνε ἀνίκανα ν' ἀγαπήσουν τὰ παιδιὰ τοὺς καὶ νὰ τὰ προστατεύσουν. Γι' αὐτὸ ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἀνατίθεται σὲ θηλυκὰ στεῖρα — ἐργάτισσες δηλαδὴ πού καμμιά φορὰ ἔχουν ἐγκέφαλο ὅπως σχεδὸν καὶ τὸν ἀνδρικό.

Δυστυχῶς, στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκριβῶς κόβεται τὸ τηλεγράφημα. "Ὅσο καὶ ἂν εἶνε σύντομη καὶ ἀσαφὴς ἡ περιγραφή αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, ὁμῶς δίδει μιά γενικὴ ἐντύπωσι ἐνὸς πολὺ περιέργου κόσμου, μὲ ἄς κοινωνικὴς ὁργανώσεως πού μὴν μπορεῖ κόπητε νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ στὸν πλανήτη μας. "Ἰσως στὸ τηλεγράφημα τοῦ Κάβοο πού ἦρθε ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς Σελήνης σὲ μιά κορυφὴ τῶν "Αλπεων, νὰ ὑπάρχῃ προειδοποίησι γιὰ μετὰβόλες πού οὐτε τὶς ἰσκέφθηκε ὡς τώρα ὁ ἄνθρωπος.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΕΛΗΝΙΤΗΣ

Τὸ πρὸ τελευταῖο τηλεγράφημα περιγράφει μὲ υπερβολικὲς καμμιά φορὰ λεπτομέρειες τὴ συνάντησι τοῦ Κάβοο καὶ τοῦ Μεγάλου Σελήνιτη, "Αρχοντα τῆς Σελήνης. Φαίνεται πὼς ὁ Κάβοο μπόρεσε νὰ στείλῃ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ τηλεγραφήματος χωρὶς διακοπὴ ἀλλὰ στὸ τέλος ἐνοχλήθηκε στὸ συμπέρασμά του. Τὸ τέλος μὰς ἔρχεται ὕστερα ἀπὸ μιά διακοπὴ ὀλόκληρης θδομῆδας.

Τὸ τηλεγράφημα ἀρχίζει ἔτσι: «Μπόρεσα ἐπὶ τέλους νὰ ἐπαναλάβω αὐτό...», ἔπειτα εἶνε ὕσαναγνοστο καὶ ἀρχίζει πάλι νὰ γίνεται σαφὲς παρακάτω ἀπὸ τὰ μυσὰ μὲς φράσεις. Στὴ φράσι αὐτῇ, τὴν τελευταία, λείπει φαίνεται ἡ λέξις πλῆθος γιατί συνεχίζει καθαρά ἔτσι: «γινόνταν ὁ-

λοένα πυκνότερο ὅσο πλησιάζαμε στὸ πάλτι τοῦ Μεγάλου Σελήνιτη — ἂν μπορῇ νὰ ὀνομασθῇ πάλτι μιά σειρά ἀπὸ σπήλαια. Παντοῦ μὲ κύτταζαν πρόσωπα χωρὰ καὶ παράξενα, μεγάλα ἀπλανῆ μάτια, ἡ μικρὰ σὰν θαβουλὲς τρύπες ματάκια. Δεξιά κι' ἀριστερὰ μου καλοδεμέντοι φρουροὶ σχηματίζαν διπλὴ σειρά. Στὸ πάλτι τοῦ Μεγάλου Σελήνιτη φθάσαμε μὲ πλοῖο περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κανάλια τῆς μεγάλης θάλασσας. "Ὁ κολλιτένης μὲ τὸ μικρὸ ἐγκέφαλο ἦρθε κι' αὐτὸς μαζί μας καθὼς καὶ πολλοὶ ἀδύνατοι θαστάζοι πού κρατοῦσαν ἓνα πλῆθος ἀντικείμενα. "Ὅταν θγήκαμε ἀπ' τὸ πλοῖο μ' ἔβαλαν σ' ἓνα φορεῖο ἀπὸ ἓνα περιέργο μέταλλο πλούσια στολισμένο. "Ὅσο προχωρούσαμε ὅλο καὶ πληθαίνει ἡ ἀκολουθία μου.

"Επὶ κεφαλῆς τῆς ἀκολουθίας περπατοῦσαν κάτι ὄντα σὰν κήρυκες πού εἶχαν τὸ πρόσωπο σὰν σάλπιγγα. Κι' ἔβγαζαν κάτι ἀπαίσιες στριγγιλιές. "Επειτα μπρὸς καὶ πίσω μου περπατοῦσαν ἄλλοι φρουροὶ πού ἔμοιαζαν μὲ μεγάλους σκαραβαῖους. Δεξιά κι' ἀριστερὰ στὸ φορεῖο περπατοῦσαν οἱ σοφοί, ζωντανὲς ἐγκυκλοπαίδειες μὲ τὰ ὑπερτροφικὰ τοὺς κεφάλια. "Ὅπως μοῦ ἐξήγησε ὁ Πιού οἱ σοφοὶ αὐτοὶ θὰ βοηθοῦσαν τὸ Μεγάλο Σελήνιτη στὰ συμπεράσματά του. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ κεφάλια κλεινόταν ὅλη ἡ σοφία τῆς Σελήνης. Πίσω ἀκριβῶς καὶ πολὺ κοντὰ ἀκολουθοῦσε ἄλλο φορεῖο μὲ τὸν Πιού κι' ἀκόμα παραπίσω σὲ φορεῖο ἐπίσης λιγώτερο πλουσιοστολισμένο ἦταν ὁ Τσιπούφ, Τὸ δικό μου φορεῖο ἦταν πολὺ πὺν περιποιημένο ἀπὸ τῶν ἄλλων. Γύρω μου περπατοῦσαν οἱ ὑπέρτατοι μου. Μαζί τοὺς ἦσαν κι' ἄλλα ἔντομα σάλπιγγες πού μοῦ ἔσχιζαν τ' ἀφτιά μὲ τὶς στριγγιλιές τους. "Ακόμη πὺν πίσω ἀκολουθοῦσαν ἄλλοι διανοούμενοι κάτι ὡς δημοσιογράφοι, ἔκτακτοι ἀπεσταλμένοι καὶ ἱστοριογράφοι πού ἐφρόντιζαν νὰ προσέχουν κάθε λεπτομέρεια τῆς μεγάλης αὐτῆς τελετῆς γιὰ νὰ τὴν περιγράψουν ὡς γεννῆς τῶν ἐπιγόνων. Τὴν πομπὴ ἔκλειναν ἓνα πλῆθος ὄντα πού κρατοῦσαν λάβαρα, θυμιατήρια καὶ κάτι ἄλλα περιέργα σύμβολα. "Αἰσιματικὸι καὶ ἄλλοι θαμποῦχοι μὲ στολίδια πολυποίκιλα θριασκόντουσαν σ' ὅλο τὸ μήκος τῆς διαδρομῆς κι' ἔλαμπαν σὰν ἀσφαλῆνοι. "Απὸ πίσω τοὺς κι' ἀπὸ κάθε πλευρὰ θριασκόνταν ὀλόκληρη θάλασσα ἀπὸ τὰ κεφάλια τοῦ πλῆθους.

"Ὁμολογῶ πὼς ἀκόμη δὲ συνήθισα μὲ τὴν ἀποκρουστικὴ φύσιονομία τῶν Σελήνιτων κι' ἔτσι δὲν ἔβρισκα καμμιά ἰδιαίτερη διασκέδασι νὰ θρίσκωμι στὸ κέντρον ἐνὸς τέτοιου πλῆθους. Μιά στιγμή μάλιστα ἐνοιώσα μιά περιέργη ἀνατριχίλα κι' ἓνα φόβο ἀόριστο. Τὸ ἴδιο αἶσθημα εἶχα δοκιμάσει καὶ ἄλλοτε, ὅταν θρεθήκα γιὰ πρῶτη φορὰ μέσα στὴ σπηλιά τῆς Σελήνης κυκλωμένος ἀπὸ πλῆθος Σελήνιτες. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁμῶς ὁ φόβος ἦταν πὺν ζωηρός.

εἰς τὴν Σελήνην

συγγραφῆς ΟΥΕΛΛΙΣ

Μιά στιγμή μάλιστα ἔσκυψα ἀπὸ τὸ φορεῖο μου καὶ μὲ αἶσθημα ἀπελπισίας μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό νὰ θάλω τὶς φωνές. Κινδύνευα νὰ τρελλαθῶ. Εὐτυχῶς μετὰ δύο-τρία λεπτά κι' ἀφοῦ προσπάθησα νὰ συγκεντρώσω ὅλη μου τὴ θέλησι μπόρεσα νὰ ἐπιβληθῶ στὸν ἑαυτό μου.

Κάμψη ὥρα περπατήσαμε στὸν ἑλικοειδῇ δρόμο ἐνὸς πηγαδιοῦ κι' ἔπειτα περάσαμε μιά σειρά ἀπὸ ἀπέραντες σάλες μὲ ταῖνια καὶ τοίχους πλουσιοστολισμένους. "Ὁ στολισμὸς αὐτὸς εἶχε γίνεαι ὡς φαίνεται γιὰ νὰ μοῦ ἐμφανισθῇ ὁ Μεγάλος Σελήνιτης μὲ ὅλη του τὴ μεγαλοπρέπεια. "Ὅλες οἱ σάλλες ἦσαν εὐτυχῶς καλὰ φωτισμένες γιὰ τὸ γήινο μάτι μου. "Ἦσαν τόσο μεγάλες πού ἔχανε κανεὶς τὴν αἴσθησι τοῦ χώρου. "Ὅσο προχωρούσαμε τὰ δωμάτια μεγάλωναν, τὸ φῶς λιγώτερε καὶ ὁλόενα μύριζαν περισσότερο κάτι ἀρώματα πού εἶχαν σκορπίσει γιὰ νὰ μὲ τιμῇσουν ὡς φαίνεται. "Ετσι καθὼς πλησιάζαμε πρὸς τὸ Μεγάλο Σελήνιτη, εἶχα ὁλόενα περισσότερο τὸ αἶσθημα πὼς ὁ χῶρος γινόταν ἐντελῶς ἄυλος.

Πρέπει νὰ τόνισω πὼς ὅλη αὐτὴ ἡ μεγαλοπρέπεια μὲ ἄφηνε ἀδιάφορο καὶ διαρκῶς εἶχα τὸ αἶσθημα τῆς μοναξιάς μου. Τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια μου εἶχαν μακρύνει κι' ἦσαν ἀκατάστατα. Στὴ Γῆ ἐφρόντιζα τὸν ἑαυτό μου πολὺ λίγο καὶ οἱ φροντίδες γιὰ τὴν ἐμφάνισί μου ἦσαν τόσες ὅσο νὰ μὴν προκαλῶ τὴν περιέργεια τοῦ κόσμου καὶ νὰ μὴν παραμελῶ τοὺς κανόνες τῆς καθαριότητος. "Ὅμως στὴν περίπτωσι αὐτὴ πού μοῦ ἔλαχε ἡ τιμὴ ν' ἀντιπροσωπεύω ὀλόκληρο τὸν πλανήτη μας, θὰ φρόντιζα κάπως περισσότερο τὴν ἐμφάνισί μου, ἂν εἶχα τὰ μέσα. "Ὅμως ἦμουνα τόσο βέβαιος ὅταν ἔφυγα ἀπὸ τὴ Γῆ πὼς ἡ Σελήνη ἦταν ἀκατοίκητη, πού δὲν εἶχα λάβει καμμιά μέριμνα γιὰ ν' ἀναποκριθῶ στὶς περιτάσεις. "Ἦμουνα ντυμένος μ' ἓνα σακκάκι ἀπὸ φανέλλα καὶ φοροῦσα κυλὸτα μὲ ἀθλητικὲς κάλτσες, πού εἶχαν ἀπᾶν κάθε εἶδους ἀκαθαρσία. Στὰ ποδάρια φοροῦσα παντοφλές καὶ ἡ μιά μάλιστα ἀπ' αὐτὲς ἦταν χωρὶς τακούνι. Τέλος ἦμουνα ὅλος τυλιγμένος σὲ μιά κουβέρτα κι' εἶχα περάσει τὸ κεφάλι μου ἀπὸ μιά τρύπα πού εἶχα ἀνοίξει στὴ μέση. "Επειτα καὶ ἡ κυλὸτά μου ἦταν σχισμένη στὸ γόνατο, ἔτσι δὲ καθὼς καθόμουν στὸ φορεῖο τὸ σχίσμα φαίνονταν καθαρά κι' ἀπὸ μακρὰ.

Καταλαβαίνω πολὺ καλά πὼς ἡ ἀνθρωπότης θὰ αἰσθάνεται δικαίως ντροπὴ γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὴν ἀντιπροσώπευσα, μὰ τί νὰ κάμω; Δὲν μποροῦσα νὰ σκεφθῶ κανένα τρόπο γιὰ νὰ διορθώσω τὴν κουβέρτα μου ἔτσι πού νὰ πέφτῃ σὰν τὴ βεννίος καὶ κάθισα στὸ φορεῖο ὅσο ἴσως μοῦ ἐπέτρεπε τὸ ταρακούνημα.

Φαντασθῆτε τὴ μεγαλύτερη αἴθουσα πού ἔχετε δῆ στὴ Γῆ, στολισμένη καλλιτεχνικὰ μὲ κάτι σὰν πορσελάνες γυαλίζες

ἀνοιχτὲς καὶ σκοῦρες, φωτισμένη μὲ γαλάζιο φῶς πού δὲν φαίνεται ἀπὸ πού ἔρχεται. Καὶ γεμάτη ἀπὸ ὄντα παράξενα σὰν μεταλλικά καὶ πολύσχημα. Φαντασθῆτε πὼς ἡ αἴθουσα αὐτὴ καταλήγει σ' ἓνα τεράστιο ὄθλο καὶ πὼς πᾶν ἀπ' αὐτὴν ὁρίσκειται μιά ἄλλη ἀκόμη πὺν μεγάλη, κι' ὕστερα μιά τρίτη, μιά τέταρτη, πολλές αἰθούσες πού φθάνουν ὅσο κόβει τὸ μάτι. Στὸ τέλος ὅλων αὐτῶν τῶν τεραστίων αἰθουσῶν θρίσκειται μιά σειρά σκολοπάτια πού καταλήγουν ψηλὰ σ' ἓνα εἶδος θαμοῦ. "Ὁ θαμὸς αὐτὸς ὅσο πλησιάζει κανεὶς στὴ θάσι τῶν σκολοπατιῶν φαίνεται νὰ γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερος ἀπ' ὅτι τὸν νομίζει κανεὶς στὴν ἀρχή. "Ὅταν πλησιάζαμε ἀρκετὰ διέκρινα στὴν κορυφὴ τῶν σκολοπατιῶν θρονιασμένο τὸ Μεγάλο Σελήνιτη.

"Ἦταν καθισμένος σ' ἓνα καταστόλιστο περὶβάλλον πού ἀκτινοβολοῦσε στὰ γαλάζια. Μιά ἀτμόσφαιρα πυκτὴ ὑπῆρχε γύρω του. Στὴν ἀρχὴ ὁ Μεγάλος Σελήνιτης φάνηκε τυλιγμένος μέσα σ' ἓνα φατεινὸ σύννεφο κι' ἀκτινοβολοῦσε ὅλος ἀπὸ μεγαλεῖο. Καθόταν σκεπτικὸς στὸ θρόνο του καὶ τὸ κεφάλι του φαίνονταν πὼς εἶχε διαμέτρο πολλὸν μέτρων. Δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω γιατί πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἀκτινοβολοῦσαν μερικὲς δέσμες φατεινῶν ἀκτίνων. "Ετῶ φαίνονταν σὰν ἀστὲρι μὲ φωτσοτέφανο. Γύρω του μικροσκοπικοὶ καὶ ἀδιόρατοι μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴ μεγαλοπρέπεια στεκόντουσαν ὑπηρετὲς πού τὸν συγκρατοῦσαν καὶ τὸν βοηθοῦσαν. Παρακάτω ἀόρατοι σχεδὸν στεκόντουσαν σὲ ἡμικύκλιο οἱ πνευματικοὶ τοῦ βοηθοῦ, αὐτοὶ πού εἶχαν τὸ χρέος νὰ ὑπενωμίζον διὰφορα πράγματα, νὰ κάνουν λογαριασμούς, νὰ ἐξηγοῦν κι' ἄλλοι ὑπηρετὲς καὶ τιλοῦχοι τῆς αὐλῆς. "Ακόμη πὺν κάτω στεκόντουσαν σωματοφύλακες καὶ ταχυδρόμοι. "Επειτα στὰ κατώτερα σκολοπάτια ἔδλεπε κανεὶς φρουροὺς καὶ κατώτερους θεράποντας πού ἀποτελοῦσαν πλῆθος ἀμέτρητο. Τὸ περπάτημά τοὺς πάνω στὸ θράχο ἔκανε ἓνα παρᾶξενο θόρυβο, κάτι σὰν συγκεχυμένο ψιθυρο.

"Ὅταν μῆκαμε στὴν πρὸ τελευταία σάλα ἄρχισε μιά μεγαλοπρεπὴς μουσικὴ, ἓνας ὕμνος ἀληθινὰ ἡμερονικός. Οἱ κήρυκες μὲ τὰ κεφάλια σὰν σάλπιγγες ἔπαιναν.

"Επὶ τέλους μῆκαμε στὴν τελευταία καὶ μεγαλύτερη αἴθουσα, τὴν αἴθουσα τοῦ θρόνου.

"Ἡ συνοδεία μου ἀνοίξε σὰν βεντάλα. Οἱ βοηθοὶ καὶ οἱ φρουροὶ πού μὲ συνόδευαν τραβήχθηκαν δεξιά κι' ἀριστερὰ καὶ τὰ τρία φορεῖα ὅπου εἴμαστε ὁ Πιού, ὁ Τσιπούφ κι' ἐγὼ προχώρησαν πάνω στὸ γυαλισμένο πάτωμα πού ἔλαμπε σὰν νάταν ἀπὸ κρύσταλλο. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἄρχισε ἓνας δυνατὸς θόρυβος πού ἀνακατάθηκε μὲ τὴ μουσικὴ. Οἱ δυε Σελήνιτες κατέβηκαν ἀπὸ τὰ φορεῖα τοὺς ἄλλὰ μοῦ εἶπαν πὼς

ἐγὼ ἔπρεπε νὰ μείνω στὴ θέσι μου. Φαίνεται πὼς μ' αὐτὸ ἤθελαν νὰ μοῦ κάμουν τιμὴ. "Ἡ μουσικὴ ἔπαυσε ἀλλὰ ὁ θόρυβος συνεχίσθηκε. "Ἡ προσοχή μου στράφηκε τότε πρὸς τὴν ἐνσάρκωσι τῆς ὑψίστης σοφίας πού δέσποζε σ' ὅλο αὐτὸ τὸ ἀμέτρητο πλῆθος.

"Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Μεγάλου Σελήνιτη ἔμοιαζε μὲ τεράστιο κουνουπίδι πού εἶχε ἐπάνω σκοῦρες σκιές. Στὴ μέση του ἀκριβῶς δυὸ ματάκια μικρὰ ἀλλὰ ἐξυπνα, διαπεραστικά καὶ εὐκίνητα μὲ κύτταζαν μὲ προσοχή. Πρόσωπο δὲν ὑπῆρχε. Μονάχα τὰ μάτια αὐτὰ μποροῦσε νὰ διακρίνῃ κανεὶς κρυμμένα μέσα στὶς κόγχες τοὺς. "Απὸ τὴν πρώτη ἐντύπωσι δὲν διετήρησα παρὰ μονάχα τὴν ἀνάμνησι τῶν δύο αὐτῶν ματιῶν καὶ τοῦ μικροσκοπικοῦ καὶ ἀδύνατου σώματος πού θριασκόνταν κάτω ἀπὸ τὸν πελώριο ἐγκέφαλο. Δυὸ μικρὰ χεράκια, πού φαίνοντουσαν πὼς δὲν εἶχαν καμμιά χρησιμότητα συγκρατοῦσαν τὸ περιέργο αὐτὸ ὄν πάνω στὸ θρόνο του. Τὸ βλέμμα τοῦ Μεγάλου Σελήνιτη εἶχε καρφωθῇ ἐπάνω μου μὲ περιέργη ἐπιμονή.

Μ' ὅλο του τὸ μεγαλεῖο ὁ ὑπέρτατος αὐτὸς ἄρχοντας μοῦ φαίνονταν ἀξιολύπητος.

Μ' ἀνέβασαν τὰ σκαλιά ὕστερα ἀπὸ φανερά ταρακούνημα. Μοῦ φαίνονταν πὼς ὁ ἐγκέφαλος μὲ τὶς πορφυρὲς ἀναούγειες κυριάρχοῦσε ὅχι μονάχα σ' ὅλο τὸ περὶβάλλον ἀλλὰ καὶ σὲ μένα. "Ὁ σειρὲς τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν βοηθῶν ἦταν σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχαν μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τοῦ κέντρου. "Ὅταν πλησιάζαμε ἀρκετὰ εἶδα κάτι ἀδιόρατα ὄντα πού ἔχουναν ἓνα δροισιστικὸ ὕγρὸ στὸν ἐγκέφαλο καὶ τοῦ ἔκαναν ἓνα σαρδὸν περιπούρησι.

"Εμενα καθισμένος στὸ φορεῖο μου μὲ τὸ βλέμμα καρφωμένο στὸ Μεγάλο Σελήνιτη. Δὲν εἶχα τὴ δύναμι νὰ τὸ πάρω ἀπὸ πάνω του. "Ὅταν τέλος φθάσαμε στὸ πρὸ τελευταῖο πλατύσκαλο πού δὲν τὸ χωρίζαν ἀπὸ τὸ θρόνο παρὰ μονάχα καμμιά δεκάρι ἀκαλοπάτια, κάθε θόρυβος σταμάτησε αὐτομάτως. "Ετσι ἔμεινα γυμνός, θὰ μποροῦσε νὰ πῇ κανεὶς, κάτω ἀπὸ τὸ διαπεραστικὸ βλέμμα τοῦ ὑπερτάτου ὄντος τῆς Σελήνης.

"Ὁ Μεγάλος Σελήνιτης ἐξήταξε τὸν πρὸ τοῦ ἄνθρωπο πού ἔβλεπε ἔως τότε.

Μιά στιγμή κατάρθωσα ν' ἀποσπᾶσω τὸ βλέμμα μου καὶ νὰ κυττάω καὶ τὰ ἄλλα ἀδιόρατα πρόσωπα πού τὸν περικύκλωναν καθὼς καὶ τὸ ἀμέτρητο πλῆθος τῶν Σελήνιτων πού εἶχε γεμίσει ὅλο τὸν ἀπέραντο χῶρο γύρω ἀπὸ τὰ σκολοπάτια τοῦ θρόνου.

Γιὰ μιά στιγμή αἰσθάνθηκα πάλι φρίκη. "Αλλὰ τὸ αἶσθημα αὐτὸ χάθηκε γρήγορα τοῦτη τὴ φορὰ.

"Ὅταν σταματήσαμε ἀρχισαν οἱ χαιρετισμοί. Μὲ ἐσθῆσαν νὰ κατέβω ἀπὸ τὸ φορεῖο κι' ἔμεινα ἐκεῖ ἀδέξια ὄρθιος. Δυὸ τιλοῦχοι ἔκαμαν ἓνα πλῆθος συμβολικῆς

χειρονομίες που θα προορίζονταν για χαιρετισμούς προς ξένα.

Η έγκυκλοπαιδική συνοδεία των σοφών που έρχόταν γύρω από το φορείο μου και που είχαν εξαφανισθεί στην είσοδο της τελευταίας αίθουσας, ήλθε τώρα και άραδιά στη δεξιά κι' άριστερά στο θρόνο λίγα σκαλοπάτια πιο ψηλά από μένα. Ήσαν έκει έτοιμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες της σοφίας τους. Ο άσπρος έγκεφαλος του Πιού πήγε και στάθηκε στη μέση της αποστάσεως που με χώριζε από το μεγάλο έγκεφαλο. Έτσι που να μπορή να χρησιμεύη για διερμηνέας χωρίς να στρέψη σε κανένα από τους δυό μας την πλάτη. Ο Τσιπούφ στάθηκε ακριβώς πίσω του.

Κάθισαν σταυροπόδι ενώ ο Πιού και ο Τσιπούφ γονάτισαν. Πέρασαν έτσι λίγα λεπτά. Τα μάτια των αλλικών πήγαιναν τότε σε μένα και τότε στο Μεγάλο Σελήνι. Ένας ψίθυρος άναμνης ακούστηκε στο διάστημα του διαλείμματος. "Επειτα βλοι σάπασαν."

Για πρώτη και τελευταία φορά σ' έλο το διάστημα που είμαι στη Σελήνη θρέθηκα μπροστά σε μια τέτοια σιωπή. Μέσα στην ήρεμη διέκρινα τότε ένα άδύνατο ψίθυρο. Μου μίλησε ο Μέγας Σελήνιτης. "Η φωνή του έμοιαζε με τον ήχο που κάνει κανείς όταν τριβή το δάκτυλο πάνω σ' ένα γυαλί."

Τον πρόσεξα με προσοχή μερικά λεπτά. Επειτα έβριξα το βλέμμα μου στον Πιού που παρακολουθούσε προσεκτικά. Μέσα σ' αυτά τα μεμβρανώδη όντα αισθανθήκα τον έαυτό μου κωμικά στερεό, θαρύ, με πλήθος σάρκες και με το κεφάλι μου που δεν ήταν παρά σαγόνια και μαλλιά.

Το βλέμμα μου ξαναγύρισε στο Μεγάλο Σελήνι. Είχε σωπάσει. Οι ύπνρεται έρριχναν απ' αυτό το δροσιστικό ύγρο στο κεφάλι του.

Ο Πιού δίστασε μια στιγμή. Συμβουλεύθηκε τον Τσιπούφ, έπειτα άρχισε να φελαίξη λέξεις ανθρώπινες. Στην αρχή φαινόταν αστασιζόμενος και τα λόγια του δεν είχαν νόημα καθαρό.

«Χμ... χμ... —Είπε— ο Μεγάλος Σελήνιτης θέλει να πη... καταλαβαίνει δηλαδή... πώς έβλεπε αν... άνθρωπος... πώς είσθε άνθρωπος του πλανήτη Γη. Σας εύχεται το καλύτερο... καλώς ήλθατε... επιθυμεί να μάθω... να μάθω αν μπορώ να χρησιμοποιήσω αυτή τη λέξη... την κατάστασι του πλανήτη σας... και το λόγο που σας έφερε έως εδώ».

Σταμάτησε. "Ημουν έτοιμος ν' απαντήσω, όταν ξανάρχισε να μιλά. Είπε διάφορα άσφαξη πράγματα που θα ήταν φαινοί και καμπυλμένα. Μου είπε πως η Γη ήκονε για τη Σελήνη, ότι είναι ο "Ηλιος για τη Γη και πως οι Σελήνιτες έπιθυμούσαν πολύ να μάθουν για τη Γη και τους κατοίκους της. "Επειτα ανέφερε, άσφαλως για να με ευχαριστήση τις διαστάσεις της Γης και της Σελήνης και μου είπε με πόσο θαυμασμό και περιέργεια οι Σελήνιτες έβλεπαν πάντοτε τον πλανήτη μας."

Σκέφθηκα μια στιγμή κι' αποφάσισα να απαντήσω πως και οι άνθρωποι ήθελαν πάντοτε να μάθουν τί γίνεται στη Σελήνη και πως τη νόμιζαν πεθαμένη, χωρίς ζωή και πως δεν μπορούσαν να φαντασθούν άλλο αυτό το μεγάλο που είδαν τα μάτια μου.

Ο Μεγάλος Σελήνιτης για να με ευχαριστήση έβριξε τις φωτεινές του δέσμες με περίεργο τρόπο και μέσα από την άπεραντη σάλλα ακούστηκαν ψίθυροι έπιδόκιμασις όπως πιστεύω και φωνές που έπαναλάβαναν τα λόγια μου. Ο Μεγάλος Σελήνιτης συνέχισε να μου υποβάλλει διά μισο του Πιού άλλες ερωτήσεις που ήταν εύκολο ν' απαντήσω.

Μου έξηγήσε πως κατάλαβε ότι ζούμε στην επιφάνεια της Γης, ότι ο άέρας και οι άκeanοί μας βρίσκονται κι' αυτοί στην επιφάνεια, πρόσθεσε δε πως αυτό το ήξερε από πριν γιατί το είχαν προσέξει οι άστρονόμοι του. Πολύ επιθυμούσε να μάθω λεπτομέρειες για τον τρόπο αυτό της ζωής στην επιφάνεια, γιατί όπως είπε, έπειδή στη Σελήνη ήξεραν πως η Γη είχε συμπαγής και πολύ στερεή τη νόμιζαν άκατοίκητη. Προσάφησε πρό πάντων να καταλάβω σε τί θερμοκρασίες μπορούν να άνθξουν τα γήινα όντα και ενδιαφέρθηκε πολύ για όσα του είπα για τα σύννεφα και για τις βροχές. Τόν βοήθησα πολύ να καταλάβω πως γινόταν αυτό γιατί και μέσα στα πηγάδια της Σελήνης κοντά στις κορυφές των σχηματίζεταν συχνά διμήλη. Παρανεύθηκε που το μάτι μας μπορεί να βλέπη το φως του ήλιου και έδωσε μεγάλη προσοχή όταν του είπα ότι το φως αυτό δεν ήταν τόσο δυνατό όπως συνέβαινε εις την επιφάνεια της Σελήνης, γιατί η άτμόσφαιρα του έδιδε μια ήρεμη γαλάζια άπόχρωσι. Δεν είμαι βέβαιος μ' όλα ταύτα ότι κατάλαβε ακριβώς τί ήθελα να του πω. Έπίσης του έξηγήσα πως το μάτι του ανθρώπου έχει την ικανότητα να βλέπη το φως χωρίς να ένοχληται, γιατί η ίρις άνοικοκλείνει άναλόγως και άφήνει να περάσουν μονάχα ώρισμένες φωτεινές άκτίνες. Αυτό του έκαμε μεγάλη έκπληξι και με παρακάλεσε να πλησιάσω πολύ κοντά για να μπορέση να δη πως λειτουργούσε η ίρις των ματιών μου.

Με την ευκαιρία αυτή άρχισε μια συγκριτική εξέτασις του ανθρώπινου και του σελήνιακού ματιού. Τα τελευταία είναι έξαιρετικά ευάισθητα σε κάθε είδους φως, δηλαδή και σε φως που έμεις οι άνθρωποι δεν μπορούμε να το διακρίνουμε, έχουν δε την ικανότητα να βλέπουν και τη θερμότητα. "Ετσι στη Σελήνη κάθε μεταβολή της θερμοκρασίας οι κάτοικοι της μπορούν να την δούν επάνω σε αντικείμενα."

Η ίρις ήτανε κάτι το έντελως καινούργιο για το Μεγάλο Σελήνιτη. Διεσκέδαζε να ρίχνη τις φωτεινές του άκτίνες στο πρόσωπό μου για να βλέπη τα μάτια μου να άντιδρούν στην έπίδρασί τους. "Επειτα από το πείραμα έμεινα όπως έινε φυσικό έπί μερικά λεπτά χωρίς να μπορώ να διακρίνω τίποτε.

Παρ' όλη όμως τη μικροενοχλήσι αυτή εύρισκα πολύ βολικό το παίγνδι αυτό με το φως γιατί είχα την ευκαιρία να κλείνω τα μάτια μου να σκέπτωμαι και να άπαντώ, χυγχνώντας δε λησμονούσα έτσι πως ο Μεγάλος Σελήνιτης δεν είχε πρόσωπο.

Όταν ξανακατέβηκα στη θέσι μου, ο Μεγάλος Σελήνιτης με ρώτησε πως προφύλασσάμασε από τη ζέση και από τις τρικυμίες. "Ετσι τοι μίλησα για την οικoδομική, τη ναυπηγική, την έπιπλοποιία. "Εδώ πλανηθήκαμε κάμποση ώρα σε παρεξηγήσεις και αντιφάσεις, που άφειλόντο, πρέπει να το όμολογήσω, στη μεγάλη νικότητα των άπαντήσεών μου. Πολύ δυσκολεύθηκα να του δώσω να καταλάβη τί είναι ένα σπίτι. Αυτό φάνηκε όχι μονάχα σ' αυτόν αλλά και σ' όλους τους σοφούς έγκεφάλους που έρισκόντουσαν γύρω το πιο περίεργο πράγμα του κόσμου, το πως δηλαδή οι άνθρωποι άντι να κατεβαίνουν σε ύπoγεια έκτιζαν πάνω στην επιφάνεια. Το ζήτημα υπερδεύτηκε άκόμη πιο πολύ όταν προσάφησα να έξηγήσω τα σφάλματα προσθέτοντας ότι στην αρχή οι άνθρωποι ζούσαν στις σπηλιές και πως σήμερα κάτω από τη Γη άνοιγαν σήραγγες για να περνούν οι σιδηρόδρομοι και οι δρόμοι της συγκοινωνίας. Άκόμη μεγαλύτερη έκπληξι προκάλεσα όταν προσάφησα να έξηγήσω πως ήσαν τα μεταλλεία. "Επί τέλους άφου δεν μπόρεσα να γίνω άντιληπτός έγκατέλειψα το θέμα αυτό χωρίς περισσότερες έξηγήσεις."

Τότε ο Μεγάλος Σελήνιτης μου έθεσε ένα καινούργιο έρώτημα, τί κάνουμε στο έσωτερικό του πλανήτη μας.

Όταν προσάφησα να έξηγήσω πως έμεις στη Γη δεν ξέρουμε μεγάλα πράγματα για τη σύστασι του έσωτερικού του πλανήτη μας, ένας θόρυβος έκπληξως άκούστηκε σ' όλη την άπέραντη σάλλα. Άναγκάστηκα να έπαναλάβω τρεις φορές πως από τα 650 χιλιάμετρα της ύλης που άπάρχει στο έσωτερικό της Γης για να φθάσει κανείς στον κεντρικό πυρήνα, έμεις οι άνθρωποι δεν έχουμε γνωρίσει παρά μονάχα τί συμβαίνει έως τα δύο χιλιάμετρα το πολύ.

Μάντευσα πως ο Μεγάλος Σελήνιτης άπορούσε γιατί ήρθα στη Σελήνη και τί έγύρευα εκεί άφου πρώτα έμεις οι άνθρωποι δεν μπορούσαμε άκόμη να μάθουμε τί γίνεται στο δικό μας σπίτι στη Γη. Δέ μου ζήτησε εν τούτοις έξηγήσεις γιατί διαζόταν να μάθω άλλες λεπτομέρειες από τη ζωή της Γης.

Ξαναμίλησα για το ζήτημα του καιρού και προσάφησα να του περιγράψω την άψι του ούρανο που άλλώς διαρκώς, το χιόνι, τα σύννεφα, την πάχνη.

Άλλά όταν νυχτώνη, ρώτησε με άπορία, δεν κάνει κρύο;

Το άπάντησα πως η θερμοκρασία ήταν πιο χαμηλή τη νύχτα εν συγκρίσει με την ήμερα.

Και η άτμόσφαιρά σας δεν παγώνει;

Το έξηγήσα πως αυτό δεν συμβαίνει, γιατί το κρύο δεν ήταν τόσο δυνατό και γιατί οι νύχτες δεν ήσαν πολύ μεγάλες.

Ούτε δεν ύπνοποιείται;

Ετοιμαζόμουν να το άπαντήσω άρηγικά όταν θυμήθηκα ότι ένα μέρος της άτμοσφαιρας ήταν έχη πολλούς ύδρατμούς ύπνοποιείται και παγώνει μάστιχα καμιά φορά. Το έξηγήσα αυτό με μεγάλη σαφήνεια κι' έμεινε ικανοποιημένος. "Ετσι γύρισε τη συζήτησι στο ζήτημα του ύπνου, γιατί πρέπει να σας έξηγήσω πως η άνάγκη που αισθανόμαστε κάθε είκοσι τετράωρο να κοιμηθούμε, είναι άποκλειστικό πρόνoμιο της γήινης ζωής. Στη Σελήνη δεν έξοκουράζονται παρά μονάχα σε άραιά χρονικά διαστήματα και ύστερα άπό υπερβολικό κόπο. Με την ευκαιρία αυτή θέλησα να περιγράψω τη γλύκα των καλοκαιρινών νυκτών και έξηγήσα πως πολλά γήινα ζώα κοιμούνται την ήμερα και είναι ύπνια μονάχα τη νύχτα.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

Η σπορά των διαφόρων φυτών σας δεν πρέπει να γίνεται κατ' ευθείαν στη γη ή σε γλάστρες και κασόνια στο ύπαιθρο. Αν δεν έχετε φυτώρια κατάλληλα, πρέπει αυτή την εργασία να την κάνετε μέσα σ' ένα προσηλιακό δωμάτιο του σπιτιού σας.

— Άπαραίτητος όρος είναι να στραγγίσετε τις γλάστρες ή τα κασόνια που πρόκειται να σπείρετε τους σπόρους από το περιττό νερό, γιατί άμα μένουν μέσα νερά θα σαπίση το χώμα.

— Τοποθετήστε πρώτα στον πυθμένα της γλάστρας μικρά κομμάτια σπασμένης γλάστρας ή άλλου πηλίνου θάζου και ύστερα επάνω από αυτά ρίχτε χώμα περασμένο από κόσκινο.

— Το χοντρό χώμα που θα μείνη από το κοσκίνισμα το ρίχνετε άπάνω από το ψιλό χώμα με το όποιο σκεπάσατε τα κομμάτια της σπασμένης γλάστρας και τόσο ώστε να σκεπάση ως τη μέση την γλάστρα. Μετά γεμίζετε τη γλάστρα με κοσκινισμένο χώμα.

— Άφου προετοιμάσετε κατ' αυτόν τον τρόπο τις γλάστρες σας ή τα κασόνια και κάνετε στον πυθμένα τους μερικές τρύπες τις όποιες πάλι σκεπάζετε με κομμάτια σπασμένης γλάστρας), κατόπιν ίσοπεδώνετε το χώμα και σπέρνετε το σπόρο σας, επάνω από τον σπόρο ρίχνετε πάλι ψιλό χώμα έως ότου σκεπασθούν οι σπόροι.

ΚΑΙ ΟΛΙΓΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

Για να βράσουν και να νοστιμίσουν τα φασόλια

Άφου καθαρίσετε και πλύνετε καλά τα φασόλια, τα βάζετε στη χύτρα με το άπαιτούμενο νερό. Άμα πάρουν την πρώτη βράσι, χύνετε το νερό, προσθέτετε 2-3 κουταλιές της σούπας ώμο λάδι, τα αφήνετε για κάμποσα λεπτά της ώρας να ποιούν το λάδι και ύστερα τους προσθέτετε ζεστό νερό για να τελειώσουν την βράσι τους. Μ' αυτό τον τρόπο τα φασόλια βράζουν εύκολότερα και είναι νοστιμώτερα.

—Ούτε δεν ύπνοποιείται;

Ετοιμαζόμουν να το άπαντήσω άρηγικά όταν θυμήθηκα ότι ένα μέρος της άτμοσφαιρας ήταν έχη πολλούς ύδρατμούς ύπνοποιείται και παγώνει μάστιχα καμιά φορά. Το έξηγήσα αυτό με μεγάλη σαφήνεια κι' έμεινε ικανοποιημένος. "Ετσι γύρισε τη συζήτησι στο ζήτημα του ύπνου, γιατί πρέπει να σας έξηγήσω πως η άνάγκη που αισθανόμαστε κάθε είκοσι τετράωρο να κοιμηθούμε, είναι άποκλειστικό πρόνoμιο της γήινης ζωής. Στη Σελήνη δεν έξοκουράζονται παρά μονάχα σε άραιά χρονικά διαστήματα και ύστερα άπό υπερβολικό κόπο. Με την ευκαιρία αυτή θέλησα να περιγράψω τη γλύκα των καλοκαιρινών νυκτών και έξηγήσα πως πολλά γήινα ζώα κοιμούνται την ήμερα και είναι ύπνια μονάχα τη νύχτα.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΗΠΟΥΡΟΥ

Πώς διατηρούνται και πως γονιμοποιούνται οι σπόροι των φυτών

Η σπορά των διαφόρων φυτών σας δεν πρέπει να γίνεται κατ' ευθείαν στη γη ή σε γλάστρες και κασόνια στο ύπαιθρο. Αν δεν έχετε φυτώρια κατάλληλα, πρέπει αυτή την εργασία να την κάνετε μέσα σ' ένα προσηλιακό δωμάτιο του σπιτιού σας.

— Άπαραίτητος όρος είναι να στραγγίσετε τις γλάστρες ή τα κασόνια που πρόκειται να σπείρετε τους σπόρους από το περιττό νερό, γιατί άμα μένουν μέσα νερά θα σαπίση το χώμα.

— Τοποθετήστε πρώτα στον πυθμένα της γλάστρας μικρά κομμάτια σπασμένης γλάστρας ή άλλου πηλίνου θάζου και ύστερα επάνω από αυτά ρίχτε χώμα περασμένο από κόσκινο.

— Το χοντρό χώμα που θα μείνη από το κοσκίνισμα το ρίχνετε άπάνω από το ψιλό χώμα με το όποιο σκεπάσατε τα κομμάτια της σπασμένης γλάστρας και τόσο ώστε να σκεπάση ως τη μέση την γλάστρα. Μετά γεμίζετε τη γλάστρα με κοσκινισμένο χώμα.

— Άφου προετοιμάσετε κατ' αυτόν τον τρόπο τις γλάστρες σας ή τα κασόνια και κάνετε στον πυθμένα τους μερικές τρύπες τις όποιες πάλι σκεπάζετε με κομμάτια σπασμένης γλάστρας), κατόπιν ίσοπεδώνετε το χώμα και σπέρνετε το σπόρο σας, επάνω από τον σπόρο ρίχνετε πάλι ψιλό χώμα έως ότου σκεπασθούν οι σπόροι.

ΚΑΙ ΟΛΙΓΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

Για να βράσουν και να νοστιμίσουν τα φασόλια

Άφου καθαρίσετε και πλύνετε καλά τα φασόλια, τα βάζετε στη χύτρα με το άπαιτούμενο νερό. Άμα πάρουν την πρώτη βράσι, χύνετε το νερό, προσθέτετε 2-3 κουταλιές της σούπας ώμο λάδι, τα αφήνετε για κάμποσα λεπτά της ώρας να ποιούν το λάδι και ύστερα τους προσθέτετε ζεστό νερό για να τελειώσουν την βράσι τους. Μ' αυτό τον τρόπο τα φασόλια βράζουν εύκολότερα και είναι νοστιμώτερα.

Για τις βραστές σαλάτες σας

Τις σαλάτες σας τις βράζετε βάζοντας στην κατσαρόλα ένα κομμάτι βούτυρο και όσον το δυνατόν λιγώτερο ή καθόλου νερό, προσέχοντας να σκεπάσετε καλά την κατσαρόλα. Με αυτό τον τρόπο οι βραστές σαλάτες γίνονται νοστιμώτερες.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

Πώς ξεβουλώνετε τα κρυστάλλινα μπουκάλια

Για να βγάλετε το βούλωμα, που έχει σφίξει, από ένα κρυστάλλινο μπουκάλι, χρειάζονται δύο, ο ένας κρατάει γερά το μπουκάλι και ο άλλος να περνά από τον λαιμό του μπουκαλιού ένα γερό σπάγγο, μια ή δυο δίπλες, κρατώντας τις άκρες με τα χέρια του. Τραβή γρήγορα τότε την δεξιά και τότε την άριστερά άκρη του σπάγγου. Μ' αυτόν τον τρόπο ο λαιμός του μπουκαλιού ξεσταίνεται και διαστέλλεται και ύστερα από κάμποσες τέτοιες κινήσεις του σπάγγου βγαίνει το βούλωμα. Αν θέλετε να μην υποβληθήτε σ' αυτό τον κόπο, τότε φροντίζετε ν' αλείψετε γύρω το μέρος του πώματος που εφαρμόζει στον λαιμό της μπουκαλιού με βαζελίνη, έτσι ποτέ δεν θα σφίξη το βούλωμα.

Πώς καθαρίζονται τα άνοικτοί γρώματος δέρματα

Όταν πρόκειται να καθαρίσετε μια τσάντα σας άσποη ή άλλου άνοικτοί γρώματος, άφου την άδειάσετε από τα αντικείμενα που περιέχει, βουρτίζετε την πρώτα με μια μαλακή και καθαρή βούρτσά. Ύστερα τρίβετε τα λεκιασμένα μέρη της μ' ένα μάλλινο ύφασμα βουτηγμένο σε βενζίνη, τέλος τρίβετε όλη την τσάντα με βενζίνη γρήγορα και δυνατά και τέλος την σκουπίζετε τρίβοντάς την με μια στεγνή άσποη φονέλλα. Άμα στεγνώση καλά την άλείψετε με άχρωμο, έσωρωπαϊκό βερνίκι των παπουτσιών, και άφου τ' αφήνετε να στεγνώση κάμποσες ώρες, την τρίβετε για να γυαλίση με μια φανέλλα και τέλος μ' ένα άσπρο καθαρό πανί.

Πώς να καθαρίζετε τα τζάμια

Για να καθαρίσετε τα τζάμια των παραθυρών σας ή τις τζαμένιες πόρτες σας, διαλύετε λίγο γλωριόχο άσβέστιο σε καθαρή βενζίνη, άνακατεύετε να γίνη σαν άλοιφή, βουτάτε ένα πανί μάλλινο ή ένα μπαμπούκι σ' αυτό το μίγμα και άρχίζετε να τρίβετε τα τζάμια έως ότου βγούν οι λεκέδες και γυαλίσουν.

ΠΡΟΡΗΞΙΣ ΤΗΣ ΘΕΜΙΔΟΣ ΤΩ ΥΙΩ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙ

(Τοιχογραφία Γκρίνεκερλ· Σιναια 'Ακαδημία 'Αθηνών)

(Εἰς τὸ ἄγκρον τοῦ νόθου, ὅπου αἱ τοῦ 'Ωκεανοῦ πηγαὶ καὶ ὅπου ἀδιδάκτως ἀντιγίει ὁ κρότος τῆς σφίγας τῶν Κουρλώπων, προοέχεται εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ ὁ μεγάλθυμος Τύτῳ, ἑστὼν μετὰ θεοῦς νῦν ὑπὸ τὴν εἰσπορεύουσαν ἑσπέρην.)